

Na tretji strani današnje Priloge objavljamo zapis z našega osmega uredništva, ki je bilo v gosteh na Blanci v sevnjski občini. Tovarna, šola, asfalt – to so problemi tega kraja...

Na drugi strani bo ljubitelje nogometa, ki jih tudi pri nas ni malo, nedvomno zanimal zanimiv drobci iz zgodovine te športne igre. V Sinju je ohranjena doslej najstarejša podoba – relief v kamnu – ki izpričuje, da so že v antiki poznali nogometno igro!

Sredina je kot običajno namenjena zabavi, na vrsti pa sta spet novi „gosi peresi“ naših bralcev. Na šesti strani objavljamo nov zapis o „lesenih harfah“ – kolesih, med Dolenjci na tujem pa smo rekli dober dan Ivi Zupančičevi.

STOPIČANKE REPUBLIŠKE PRVAKINJE

Prejšnji teden se je v Ljubljani končalo prvenstvo športnih društev. V finalnem rokometnem delu so nastopila tudi stopička dekleta, ki so se enkrat dokazala, da so najboljša v republiki.

DIREKTOR VINKO BOŽIČ ODHAJA

Te dni so samoupravni organi sevnjske Lisce sprejeli razrešnico glavnega direktorja Vinka Božiča, ki iz podjetja odhaja na lastno željo. Tov. Božič je leta 1969 prejel Kraigherjevo nagrado kot uspešen gospodarstvenik. Za odhod iz Lisce se je odločil pravzaprav že lani, s čimer je takrat seznanil najraje sodelavce. Kot nam je dejal, je dvajset let dela na tako odgovornem mestu, predvsem v eni organizaciji, dovolj. V Lisci bo ostal še do 30. septembra, kolektiv bo namreč slavil 20-letnico 13. septembra.

Kljub slabemu vremenu je prišlo na otvoritveni miting letne plavalne sezone v Jugoslaviji na kopališče Celulozarja v Krškem več sto pionirjev in članov plavalnih klubov iz Slovenije in Hrvaške. Več na športni strani. (Foto: M. Vesel)

Velika škoda v Brestanici

Požar na agregatu je naredil za 8 milijonov dinarjev škodo – Vzrok zaenkrat še ni znan

V petek, 23. maja, okrog 10.25 je nenadoma izbruhnil močan požar na agregatu plinske centrale elektrarne v Brestanici. Generator je v celoti poprel, tako da znaša škoda po prvi oceni okrog 8 milijonov dinarjev.

Zaposleni so skušali svoje premoženje rešiti in so bili pri gašenju zelo uspešni. Preprečili so, da se ogenj ni razširil še na druge dele elektrarne, kljub temu generatorja

Reakcija tudi danes računa na ljudi, ki jih je med vojno potisnila na drugi breg. Ni ji treba nasedati. Tako je med drugim opozoril v svojem govoru v Ribnici v nedeljo Franc Šetinc. (Foto: J. Primc)

Pot naprej je naporna, a edina prava

Franc Šetinc: »Povečati moramo družbeno disciplino in odgovornost - Biti moramo budni zaradi psihološke vojne sovražnikov in lastnih slabosti - Ugodno razpoloženje ljudi je treba izkoristiti zanaprej«

V ribniški občini se je konec aprila in v maju zvrstilo več prireditev, posvečenih 30-letnici osvoboditve in mesecu mladosti. Glavna pa je bila v nedeljo, na dan mladosti. Začela se je s paradno enot teritorialne obrambe, civilne zaštite, športnih in drugih društev ter delovnih organizacij. Nato je bilo v gradu množično zborovanje, na katerem je govoril sekretar IK CK ZKS Franc Šetinc.

Tovariš Šetinc je posebno poudaril, da smo sredi bitke za uveljavljanje nove ustave in gospodarske stabilizacije. V njej mora sodelovati vsak. Predvsem se moramo prizadevati, da bomo povečali družbeno disciplino in odgovornost, za uresničevanje samoupravnih sporazumov in dogovorov ter ukrepov gospodarske in socialne politike. Vsako nediscipliniranost in kršitev je treba strogo kaznovati.

Pri tem je poudaril, da naredimo za stabilizacijo več, če konkretno

ugotavljamo odgovornost za določene zadeve, kot da sprejememo kup lepih sklepov. Potreben je boj proti birokraciji, ki bi si spet rada priborila oblast, slabemu odnosu do dela, slabi organizaciji dela in drugim slabostim.

SLAVJE NA VELIKI DOLINI

Družbenopolitične organizacije KS Velika Dolina in Jesenice na Dolenjskem pripravljajo za soboto, 31. maja, skupno proslavo 30. obletnice osvoboditve. Dopoldne ob 10. uri bo svečanost pri spomeniku padlim borcem v Breganskem selu. Ob 17. uri se bodo domačini in gostje zbrali pod Mokricami, kjer bodo izročili prometu asfaltirano cesto Mokrice-Nova vas-Velika Dolina. Od tam bodo zbrani krenili na Dolino. Na šolskem igrišču bo akademija. Najprej bo govoril sekretar IK predsedstva CK ZKS Franc Šetinc, nakar bo sledil kulturni program. Po akademiji se bodo udeleženci zbrali ob tabornem ognju in prisostvovali ognjemetu v počastitev jubileja naše osvoboditve.

Občina Krško praznuje

Vrsta prireditev v čast občinskega praznika

Jutri se bodo v krški občini začele prireditve v počastitev občinskega praznika, 7. junija. Prva med njimi je otvoritev asfaltirane ceste Ardro-Raka, ki bo 3. junija ob 16. uri. V soboto bodo izročili prometu cesto Dovško-Sedem, v nedeljo ob 15.30 uri pa bo na gradu v Brestanici občinska revija šolskih in odraslih pevskih zborov v počastitev 30. obletnice vrnitve izgnancev. Isto popoldne ob 16. uri bo otvoritev asfaltirane ceste Dolek-Kalce.

V torek bo v Brestanici gostovalo Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane. Za občinstvo krške občine bo na grajskem dvorišču uprizorilo „Partizanski miting“.

Dan pozneje, 4. junija, bodo slavili na Gorjancih. Ob 15. uri se bodo zbrali prebivalci Vrtače in Vrbja na

VINKO KASTELIC OBISKAL SEVNICO

V ponedeljek, 26. maja, je obiskal sevnjsko občino Vinko Kastelic, družbeni pravobranilec samoupravljanja Slovenije. Pogovarjal se je s člani političnega aktiva občine, obiskal pa je tudi konfekcijo Jutranjko, kjer se je seznanil s samoupravljanjem v tem kolektivu. Več o tem prihodnjič.

Ob zaključku je poudaril, da je ribniška občina dosegla po vojni lep napredek. Marsikaj so rešili s samoprispevkom. Tudi v bodoče naj ribniški občani strnjejo svoje sile in si s složnim delom izbere svoje mesto v Sloveniji in Jugoslaviji. Pot k napredku je naporna, a edina prava.

V Krzetih v ribniški občini so 24. maja odkrili spominsko ploščo sekretarju okrožnega komiteja KPS Albinu Videniču in aktivistu Petru Gorniku, ki sta tukaj padla 5. avgusta 1944. Ob tej priložnosti so sprejeli v mladinsko organizacijo 192 pionirjev iz vse občine. (Foto: J. Primc)

Samorastnik Bor se seli

Direktor Anton Henigman dobil nagrado poslovnega združenja za osebne zasluge v razvoju

Eno od treh nagrad je slovensko poslovno združenje obrti, komunale in male industrije, ki praznuje letos 10-letnico obstoja, prisodilo tudi Antonu Henigmanu, direktorju čevljarškega podjetja Bor v Dolenjskih Toplicah. S tem so Henigmanu priznali osebne zasluge za razvoj Bora, naslednika leta 1954 ustanovljene čevljarške zadrage v Dolenjskih Toplicah.

Bor je vsa ta leta hodil pot samorastnika. Ob ustanovitvi je imelo podjetje 23, naslednje leto pa že 54 delavcev. S pridobitvijo 520 2 delovne površine leta 1956 je Bor prešel na fazni sistem, kar je omogočilo zaposlovanje tudi nekvalificiranih delavcev, proizvodnja se je povečala

za 60 odst., stroški na enoto izdelka pa so se zmanjšali za 25 odst. Pred trinajstimi leti so uvedli drugo izmenjavo v šivalnici in podvojili izdelavo gornjih delov v kooperaciji s Pokom.

Ker so toplotne čevljarje stari prostori pri proizvodnji utesnjevali, so se leta 1973 odločili za graditev novih delovnih prostorov s 1.700 m² površine. Tovarna je zdaj že narejena in bodo preselitev opravili v kratkem. Investicijo več kot 10 milijonov din je podjetje 60-odstotno pokrilo z lastnimi sredstvi. V novi tovarni bodo proizvodnjo spet podvojili in se povečali prodajo na slovenskem in jugoslovanskem trgu.

I. Z.

JOVANKA BROZ – POKROVITELJICA

1400 delavcev OZD Lisca s petimi TOZD, v Zagorju, Senovem in Sevnici slavi letos dvajsetletnico dela. Minuli teden je prišlo v Lisco sporočilo soproge predsednika republike Jovanke Broz, da z veseljem sprejema pokroviteljstvo nad proslavo jubileja tega največjega proizvajalca ženskega perila v državi.

Metlika: »ZA« samoprispevek

Metliška občina je ena redkih, ki si pri svojem razvoju že devetnajst let pomaga s samoprispevkom. Ker je zadnje obdobje krajevnega samoprispevka (1970–1974) minilo, so družbenopolitične organizacije in občinska skupščina predlagale, naj se uvede nov samoprispevek, kajti le z njim bodo lahko delno uresničili sprejete programe razvoja posameznih krajevnih skupnosti. Tako so že 7. aprila po krajevnih skupnostih v metliški občini na zborih delovnih ljudi občani pokazali, da se zavedajo vseh težav in že takrat so vsi v en glas poudarili: »ČE SMO PLACEVALI 19, ZAKAJ NE BI 24 LET!«

Pod tem naslovom predstavljamo v današnji številki nekatere občane, ki govorijo o referendumu in samoprispevku. Njihova razmišljanja si lahko preberete na šesti strani.

Občani metliške občine: »Vidimo se v nedeljo, 1. junija, od 7. do 19. ure na običajnih glasovalnih mestih. Kot že mnogokrat poprej, bomo tudi v nedeljo obkrožili „DA“.

V prvi polovici tedna se je začelo v Sloveniji nestalno vreme, temperature pa so bile nekoliko pod dolgoletnim povprečjem. V drugi polovici tedna se obeta deloma sončno vreme s spremenljivo oblačnostjo.

ČESTITKE IN VABILO PREDSEDNIKU TITU

Komunisti krške občine so poslali predsedniku Titu pozdravno pismo z najboljšimi željami za njegov 83. rojstni dan. Povabili so ga, naj jih ponovno obišče, če ne prej, pa ob zaključku gradnje jedrske elektrarne. Želijo, da bi predsednik Tito osebno odprl objekt, v katerem je 1. decembra 1974 vzdal temeljni kamen.

Pokal v Sežano

Slovenski taborniški mnogoboj v Novem mestu posvečen dnevu mladosti

Dvodnevni taborniško-partizanski mnogoboj slovenskih tabornikov je kljub dežju in naliivom uspel. Kot pravi partizani so ritali vztrajali in reševali težavne naloge. V nedeljo popoldne jim je na stadionu bratstva in enotnosti v Novem mestu Jože Butara, predsednik občinskega združenja ZB NOV in član republiškega odbora Zveze borcev, razdelil pokale: prehodnega so odnesli domov člani odreda Srečka Kosoveca iz Sežane; njihove tabornice so zmagale med dekleti, Odred zelenega žirka iz Zirov je imel najboljšo tabornico, med klubovci pa je zmagal Zmajev odred iz Ljubljane. — Mnogoboj je bil delovna počastitev Titovega rojstnega dneva in praznika mladosti, hkrati pa nova, učinkovita preizkušnja tabornikov in tabornic v izvrševanju nalog za SLO.

J.-T.

Jože Butara izroča pokal na mnogoboju slovenskih tabornikov (Foto: T. Gošnik)

Generalni sekretar komunistične partije Sovjetske zveze Leonid Brežnev je dobil višji čin. Sedaj je general Rdeče armade, medtem ko je bil doslej le general-major, čin, ki ga je imel še med drugo svetovno vojno, v kateri je deloval kot politični delavec v sestavi neke armade. Čin mu je izročil med krajšo slovesnostjo Nikolaj Podgorni v Krenlju... priznanje za zasluge...

Priznanje pa žanjejo tudi egiptovski pomorski strokovnjaki, ki so v izredno kratkem času usposobili za plovbo osem let neuporaben Sueški prekop, ki ga bodo odprli 5. junija. Sedaj je vse nared — in tudi cene, ki so za okoli 100 odstotkov višje kot so bile pred junjsko vojno leta 1967, ko je šla skozi prekop zadnja ladja. Predsednik Egipta Anvar Sadat je napovedal, da bodo svečanost ob ponovni otvoritvi Sueškega prekopa prenašali po televiziji po vsem svetu. Sedaj bo za vsako prepeljano tono tovara treba plačati okoli dolar, preračunano v ameriško valuto...

Ta čas pa so iz sovjetskega vesoljskega središča poslali v vesolje novo ladjo, Saljut 4. To je verjetno ena zadnjih preizkušenj pred skorajšnjim skupnim poletom ameriških in sovjetskih vesoljcev. Na ladjo je kmalu po njeni izstrelitvi prišla posadka, ki je tja poletela z drugo raketo... vse v redu...

Ni pa vse v redu v letalskih silah zahodnih držav, ki se nikakor ne morejo zediniti, katera letala bodo zamenjala sedaj že zelo zastarele lovske bombnike tipa starfighter: ameriška ali francoska? Potem ko so se Američani odločili (izmed dveh možnih tipov dveh konkurentskih ameriških tovarn) za lovce F-16, se Belgijci, Nizozemci in drugi še vedno niso. V igri niso samo letala, ampak tudi masni dobički tovarn, ki jih izdelujejo... kdo jih bo pobral...?

Ta čas pa je prišlo na dan, da se sovjetski in izraelski veleposlanik v ZDA že nekaj mesecev skrivoma sestajata in pogovarjata o rešeh, ki zanimajo obe deželi... diplomacija vselej deluje...

Odločitev, ki so ji v minulih dneh dali podporo delegati v skupščini — tako v zvezni kot republiški — ko so soglašali z enoletnim podaljšanjem rokov pri usklajevanju zakonodaje z določili nove ustave, je pravzaprav odločitev, ki zasluži dokajšnjo pozornost.

Pustimo ob strani formalno plat; v skupščini bo potekalo o tem še eno glasovanje v skladu s proceduro — saj so delegati tokrat soglašali šele s tem, da se začne postopek za spremembo ustavnega zakona za izvedbo ustave. Pomembno pa je, da je bila že tokrat podana zares tehtna obrazložitev, zakaj zakonodaja sploh potrebuje leto dni

časovnega podaljška za prilagoditev vseh zakonskih predpisov določilom nove ustave.

Obrazložitev, lahko rečemo, je takšna, da ji moramo s premislekom docela pritrditi. Najenostavneje povedano — z novimi ustavnimi rešitvami posegamo tako globoko na najrazličnejša področja družbenega življenja, da tega ne kaže opraviti pod časovnim pritiskom. Zakonodaja bi bržčas lahko marsikaj opravila tudi bolj površno, vendar to gotovo ni naš sedanji cilj. Vemo, da je bilo že doslej med ljudmi izraženih nič koliko pripomb na račun pogoštega spreminjanja ali dopolnjevanja naših zakonskih predpisov.

Iz zadnjega PAVLIHE

— Zvišan prometni davek? Mogoče pa to mene sploh ne bo prizadelo...

LIZBONA — Tukaj se nadaljujejo nesporazumi in nasprotovanja med socialisti in komunisti, ki se nikakor ne morejo zediniti za skupen nastop pri urejanju portugalskih zadev. Na sliki: eno izmed zborovanj, ki so jih priredili socialisti na eni lisbonskih ulic, da bi tako podprli svoje zahteve. (Telefoto: UPI)

Sedaj, ko gre za tako obsežen zakonodajni posel, izvirajoč iz mnogih docela novih ustavnih rešitev, pa je bila ta nevarnost še večja. Z nedomišljenimi sistemskimi rešitvami si bržčas ne bi utrli poti naprej — zato je prav, da zakonodaja temeljito pretehta vse, da bomo dobili z novimi zakonskimi predpisi zares dognane in pripravljene rešitve, vsestransko opre na načela nove ustave.

Vemo, da poteka celotno zakonodajno delo v precejšnji soodvisnosti posameznih, da tako rečemo, zakonodajnih faz. Najpoprej je treba oblikovati zares temeljne zakonske rešitve, šele potem pa sledijo podrobnejši in najpodrobnejši predpisi, izvirajoči iz prvih. Nekaterih temeljnih rešitev — zlasti tistih, ki se nanašajo na družbeno lastnino ter na organizacijo združenega dela — zakonodajalcem (na zvezni ravni) doslej še ni uspelo povsem domisliti; nesmiselno (in celo nemogoče) bi bilo zato hiteti pri drugih, podrobnejših zakonskih predpisih.

Pri iskanju zakonskih rešitev v okviru nove ustave nimamo nikakršnih dosedanjih vzorcev — saj smo tudi z ustavnimi rešitvami v mnogočem zaorali povsem v ledino. Vemo le to, da moramo z novimi zakoni čim ustrezneje in čim popolneje izraziti realnosti v razvoju našega samoupravnega socializma.

Zato pa je prav, da to opravimo kar najbolj premišljeno. Časovni podaljšek enega leta je pravzaprav potrdilo takšne temeljite premišljenosti.

MARKO SPAZZAPAN

tedenski zunanjepolitični pregled

V Bejrutu je mogoče vsako uro slišati eksplozije bomb in ropotanje strojníc, bolnišnice glavnega mesta Libanona pa so dobro napolnjene z ranjenimi palestinskimi komandosi in pripadniki desničarsko usmerjene falange, ki se že nekaj dni srdito spopadajo.

V senci teh krvavih spopadov pa je burno tudi na libanonski politični sceni, kjer so v začetku tega tedna prvič po proglasitvi libanonske neodvisnosti predstavili javnosti vojaško vlado, ki jo je vodil upokojeni orožniški general Rifai. Toda vlada je padla samo osemindeset ur kasneje in v trenutku ko to poročamo, še vedno ni jasno, kdo jo bo zamenjal.

Padec vojaške vlade je mogoče na zunaj jemati kot zmago demokratično mislečih in delujočih libanonskih sil, toda v resnici je predvsem dokaz šibkosti armade na eni in moči palestinskega gibanja na drugi.

Ko so namreč vojaško vlado zaprisegli, je bilo vsem opazovalcem v Bejrutu jasno, da je to korak, naperjen proti Palestincem. Skoraj nikogar ni bilo, ki bi dvomil v to, da je bila vojaška vlada namenjena predvsem uveljavljanju politike trde roke, ki naj bi pomirila sedanja nevarna položaja v Libanonu.

Srč je slejko prej v nesporazumih med komandosi in falangisti, bistvo tega spora pa je v tem, da komandosi terjajo svobodo gibanja in delovanja v Libanonu, falangisti pa zatrjujejo, da to samo škoduje življenjskim interesom Libanona.

Falangisti želijo, da bi Palestinci zapustili deželo in odšli v eno izmed arabskih dežel. Palestinska prisotnost v Libanonu pomeni nenehno nevarnost za državo, saj Izraelci vsak napad komandosov z libanonskega ozemlja takoj kaznujejo s povračilnimi napadi; dokler ni bilo Palestincev, pravijo falangisti, je bil v Libanonu mir, sedaj pa živimo v senci nenehne nevarnosti. Palestinci naj torej zapustijo Libanon, pa bo znova mir, kot je bil prej.

Tega skrajnega stališča kajpak v Bejrutu večina ne podpira — pa čeprav je sicer pripravljena dati palestinskim komandosom svobodo delovanja le pod nekaterimi pogoji in pridržki.

OPOMIN IZ PLIBERKA

V Pliberku, prijaznem mestecu na Koroškem, so koroški Slovenci še enkrat jasno in odločno povedali, da se ne bodo pustili prešteti in da terjajo čimprej izpolnitev vseh določil 7. člena avstrijske državne pogodbe.

To je bilo rečeno na manifestaciji, ki so jo ob 30-letnici zmage nad fašizmom in 20-letnici podpisa avstrijske državne pogodbe priredili osrednji orga-

nizaciji koroških Slovencev in na kateri so sodelovali tudi predstavniki madžarske in italijanske manjšine iz Jugoslavije, slovenske iz Italije in Gradiščanskih Hrvatov.

Pliberški opomin je zadnji vrsti odločnih zahtev koroških Slovencev, naj dunajska vlada preneha z zavlačevanjem ureditve

Viharni Libanon

čevanja določil avstrijske državne pogodbe in začne izpolnjevati tisto, kar je dolžna.

Izredni varnostni ukrepi (Pliberk je bil namreč preplavljen s pripadniki policije, nad mestom pa je krožil ves čas zborovanja tudi policijski helikopter, so sami po sebi dokaz, da koroški Slovenci ne živijo v pogojih, kakršne imajo sicer drugi avstrijski državljani.

To je bilo čutili tudi v govorih predstavnikov obeh osrednjih organizacij, Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, ni pa preprečilo, da bi manifestanti dostojanstveno povedali svojih upravičenih zahtev.

Ob koncu so sprejeli resolucijo, v kateri so v strnjeni obliki povzeli vsega, kar koroški Slovenci že dvajset let po podpisu avstrijske državne pogodbe zahtevajo od vlade na Dunaju.

TELEGRAMI

DUBLIN — Zunanji ministri devetih držav EGS so sprejeli v Dublinu usmeritev „predvidenega približevanja“ v odnosih s Portugalsko. Strinjali so se, da je potrebno navezati boljše trgovinske in gospodarske zveze s to državo, njihovo zadržanje pa bo odvisno od političnega razvoja dogodkov na Portugalskem.

DUNAJ — V predsedstvu avstrijske republike so uradno potrdili, da bo egiptovski predsednik Anvar El Sadat uradno obiskal Avstrijo 30. in 31. maja. Sporočilo še pravi, da je Sadatu izročil povabilo avstrijski predsednik Rudolf Kirchschlaeger.

RIM — Ob 30. obletnici zmage je bilo v Torinu slavnostno zborovanje preživelih borcev znane partizanske divizije „Garibaldi“, ki se je skupaj z narodnoosvobodilno vojsko v Jugoslaviji leto in pol borila proti nacizmu in fašizmu.

RIM — Delegaciji Italije in Jugoslavije sta začeli pogajanja o izdelavi programa znanstvenega, kulturno-prosvetnega in tehničnega sodelovanja med državama. Pogajanja potekajo v italijanskem ministrstvu za zunanje zadeve.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Minulo nedeljo smo po vsej Jugoslaviji z vrsto prireditvev in slovesnosti proslavili dan mladosti ter 83. rojstni dan tovariša Tita. Stafeta mladosti — ki je, kot vsako leto, tudi letos zgrnila pozdrave in čestitke Titu iz vseh krajev države — se je iztekla na stadionu JLA v Beogradu, kjer je na veličastni zaključni prireditvi (na kateri je pred več kot 50.000 gledalci nastopilo približno 7.000 mladincev) titograjska študentka Vera Begović izročila predsedniku Titu štafetno palico z najboljšimi željami in pozdravi mladine ter vseh jugoslovanskih narodov. Predsednik Tito je ob svojem 83. rojstnem dnevu prejel tudi vrsto pismenih in brzojavnih čestitk iz vsega sveta.

Prejšnji teden je bil v skupščini — v zvezni, pa tudi v republiški — sprejet sklep v zvezi s podaljšanjem rokov, določenih za zakonodajno prilagoditev novi ustavi. Kot je znano, je bilo ob sprejemu nove ustave določeno, da mora zakonodaja opraviti svoje delo — torej prilagoditi vse zakone določilom nove ustave — najpozneje do konca letošnjega leta (to naj bi veljalo za zvezno zakonodajo) oziroma do srede prihodnjega leta (za zakonodajo na republiški ravni — ki mora svoje zakone razumljivo v določeni meri še prilagoditi tudi zveznim zakonskim predpisom). Izkazalo pa se je, da je to zakonodajno delo tako obsežno in tako zahtevno, da ga nikakor ne bi bilo mogoče opraviti v določenem roku — če seveda želimo, da bi bilo opravljeno tudi temeljito ter zares premišljeno.

Z določili nove ustave smo tako globoko posegli v vsa področja našega družbenega življenja, da tudi zakonodaja nima nikakršnih že preizkušenih modelov za svoje zakonske rešitve v zvezi z izvajanjem ustavnih določil — je v svoji obrazložitvi v skupščini poudaril član republiškega izvršnega sveta Vladimir Klemenčič. Edino s poglobljenim,

zares premišljenim zakonodajnim delom se bomo dokopali do takšnih celovitih rešitev, kot jih potrebujemo — to pa terja svoj čas. Zato je umljiv sklep, ki so ga sprejeli v skupščini — da se namreč roki za zakonsko prilagoditev novi ustavi prestavimo za eno leto, tako da bo vse rešitve mogoče zares ustrezno izoblikovati.

V zvezni skupščini — v njenem zveznem zboru — so delegati prejšnji teden soglašali tudi s pripravo štirih zelo „vročih“ zakonov, naperjenih proti pretirani porabi (ki se kaže v podatkih sprotnih gospodarskih gibanj). Potrebo za sprejetje teh zakonov je delegatom zveznega zbora skupščine SFRJ obrazložil zvezni sekretar za finance Momčilo Ce-

Priprava novih »vročih« zakonov

mović — ki je ob tem posebej poudaril negativne posledice nepokrite ter prekomerne investicijske porabe. To naj bi bil po njegovih besedah eden glavnih vzrokov za nezadržno naraščanje inflacije.

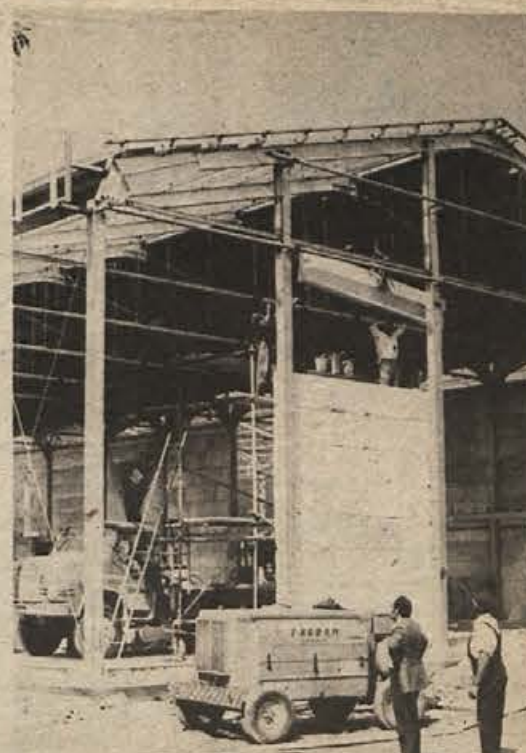
Po razpravi so v zveznem zboru sprejeli predloge za izdajo štirih novih zakonov: zakona o zagotovitvi plačevanja investicij, zakona, ki dopolnjuje dosedanje predpise o določenju vrednosti zalog, nadalje zakona (prav tako dopolnilnega) o knjigovodstvu OZD ter zakona o revalorizaciji osnovnih sredstev ter sredstev skupne porabe koristnikov družbenih sredstev. Povedati je treba, da

se okrog sprejetja teh zakonov že nekaj časa precej lomijo kopja — nekateri jim umljivo nasprotujejo, saj naj bi ti zakonski predpisi precej zaostriili dosedanje prakso v gospodarskem poslovanju.

Republiški izvršni svet je prejšnji teden obravnaval problematiko zaposlovanja v naši republiki — in splošna ugotovitev je, da poteka pri nas zaposlovanje (kljub jasno začrtanim izhodiščem) še precej neusklajeno, bolj številčno kot pa zares intenzivno, kar smo si zadali kot cilj. V Sloveniji smo dosegli visoko stopnjo zaposlenosti (v letošnjem prvem četrtletju je bilo zaposlenih v naši republiki 682.872 delavcev, se pravi za 5,6 % več kot lani v tem obdobju), vendar nam zaposlenost narašča hitreje, kot pa smo predvidevali — in vsekakor ne skladno z rastjo produktivnosti. Vse kaže, da gre precejšen del večanja proizvodnih rezultatov na račun več zaposlene delovne sile — to pa seveda ni prav. Na seji izvršnega sveta so menili, da se družbeni dogovor o kadrovski politiki ne uresničuje v celoti, posledico tega pa je družbena neučinkovitost na področju zaposlovanja. Izvršni svet bo zato predlagal skupščini sprejem ustreznih sklepov glede zaposlovanja v Sloveniji.

Pomemben za razvoj naše živinoreje je sklep (sprejeli so ga prejšnji teden v republiški skupščini), naj na zvezni ravni slednjič še zakonsko uredijo vprašanja glede premij za mleko ter pitano govedo, teleta, junce, junice in jagnjeta ter vprašanje glede nadomestila pri cenah za sveže meso. Zakon, ki bo predpisoval tudi nove zagotovljene odkupne cene za živino, naj bi v zvezni skupščini sprejeli po hitrem postopku — pričakovati je, da ga bodo sprejeli še ta mesec.

Zvezni izvršni svet je prejšnji teden sprejel ukrep, ki naj bi pomenil določeno spodbudo za devizne varčevalce. Potrjen je bil namreč odlok sveta guvernerjev Narodnih bank o najvišjih obrestih, ki jih pooblaščenke banke lahko obračunavajo za devizne račune občanov ter za njihove devizne hranilne vloge. Obresti se bodo poslej v celoti obračunavale v devizah, ne pa tako kot doslej — ko je bilo polovico teh obresti obračunanih v dinarjih.

V Krmelju že rastejo iz tal temelji prvemu izmed dveh deset stanovanjskih blokov. Prvi blok naj bi bil vseljiv že do konca leta. Med 20 stanovanji v novih blokih v tem drugem industrijskem središču občine bo tudi šest solidarnostnih stanovanj. (Foto: Železnik)

Sodišče združenega dela za Posavje šteje 22 sodnikov. Vsako občino jih zastopa po sedem. Predsednik je Slavko Lupsina. Sodniki, ki so jih izvolile tri posavske občinske skupščine, so v četrtek, 22. maja, podpisali v Brezicah slovesno izjavo. (Foto: Jožica Teppey)

Na predvečer dneva mladosti je šla skozi Novo mesto povorka z baklami, v kateri so sodelovali mladina, vojaki in brigadirji, ki delajo v Suhi krajini. K tej zanimivi manifestaciji bo vodstvo Zveze socialistične mladine v bodoče pritegnila še več mladih. (Foto: M. Vesel)

Gradnja nove telovadnice in bazena pri osnovni šoli v Kočevju lepo napreduje. Te dni že pokriva streho in grade zidove. Ni bojazni, da ne bi z novim šolskim letom izročili objekta svojemu namenu. (Foto: France Brus)

LISCA IZVOZILA VEČ KOT LANI

Lisca ni samo pojem kvalitete pri nas, temveč tudi v svetu. Ko letos marsikje obupujejo nad izvozom, je Lisca v petih mesecih letošnjega leta izvozila že za 38 milijonov dinarjev izdelkov, medtem, ko jih je lani vse leto izvozila le za 20 milijonov. Pred 20-timi leti je pet delavcev naredilo za 16 tisočakov nedežkov in drugih izdelkov, letos pa 1400 delavcev, večinoma žensk, načrtuje celotni dohodek v znesku 320 milijonov din, kar bo 34 odstotkov več kot lani.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotnem sejmu so rejci ponujali 520 prašičev, od tega jih je bilo samo 18 starih nad 3 mesece. Prodali so jih 12 po 14 — 15 dinarjev kilogram žive teže, medtem ko so do 3 mesece starih prašičkov prodali 326 po 24 — 25 dinarjev kilogram žive teže.

NOVO MESTO — Ponedeljkov sejem je bil zelo slabo obiskan, malo je bilo predvsem kupcev, zato so rejci od 486 prašičev, kolikor so jih pripeljali na sejem, prodali le 180 živali. Cene kljub temu niso nič padle od prejšnjega sejma. Prašiče, stare od 6 do 12 tednov, so prodajali po 400 — 520 dinarjev, prašiče, stare od 3 do 6 mesecev, pa po 530 — 760 dinarjev.

Kmetijski nasveti

Kdaj in kako varovati trto?

Obvarovati zdravo rast, to bo v dneh, ki prihajajo, poglavitna vinogradnikova skrb. Na mlado rastje prežijo mnoge nevarnosti. Ne zadošča misliti samo na peronosporo, ki je sicer najbolj nevarna bolezen vinske trte. Da bi vsaj v grobem spomnili na najvažnejše ukrepe, se bomo poslužili škropilnega programa, ki je bil sestavljen za leto 1973 (dr. Stojan Vrabl, Maribor).

Za rdeči listni ožig, ki je v prejšnjih letih naredil mnogo škod v prekasno škropljenih vinogradih, je zdaj že prepozno. Proti njemu je treba škropiti, ko so mladi poganjki dolgi približno 10 cm. Ko dosežejo dolžino 40 cm — ob koncu maja in v začetku junija, je potrebno prvič škropiti proti peronospori (0,2-odst. antracol, 0,2 dithan M — 45, polyram combi 0,2). Tako pripravljenu škropilno dodamo še pripravek zoper oidij (0,3-odstotni cosan), po potrebi pa še strupe zoper trsne škodljivce, sadne pršice in grozdne sukače. Drugo škropljenje naj sledi po 10 do 12 dneh, prav tako tretje, četrto pa naj ima kak dan daljši razmik.

Škropilni koledar je sestavljen tako, da pada peto škropljenje zoper peronosporo nekako v sredino julija, šesto, zadnje, pa v konec julija. Razumljivo; potrebno se je ravnati po napovedih protiperonosporne službe, ki ugotavlja pojav bolezni s pomočjo tako imenovane Muellerjeve inkubacijske krivulje.

Ker zadnja leta bolj intenzivne, z dušikom močno gnojene vinograde močnejše napada siva grozdna plesen ali botrytis, zlasti v vlažnih poletjih, naj posebej poudarimo škropljenje zoper to bolezen. Prvič poškrbimo v začetku avgusta, ko se jagode začno mehčati, in sicer z 0,07-odst. enovitom, ali 0,06-odst. banlatom, 0,2-odst. mycodifolom ali euparenom. Zadnja priprava učinkujeta tudi zoper peronosporo in rdeči listni ožig. Drugo škropljenje je treba opraviti do konca avgusta.

Ker se jeseni bliža čas trgatve, mora vinogradnik upoštevati še tako imenovano karenco, to je varnostno dobo strupenosti posameznega pripravka. Tako je enovit na grozdu strupen teden dni, mycodifol pa celo poldrugi mesec. Bliže trgatvi ga ne smemo uporabljati.

»Nismo v težavah po lastni krivdi«

O trenutnem zelo težavnem položaju sevnškega Stillea in druge lesnoprredelovalne industrije so govorili na seji izvršnega sveta v Sevnici. Sevnški mizarji so že poprej z obširnimi pismom seznanili pristojne organe v republiki in federaciji in utemeljevali svoje razloge. Direktor

Lesnoprredelovalno industrijo hudo prizadene tudi neustrezen tečaj dinarja v primerjavi z dolarjem, pravijo v Stilleu. Povečanje obveznega pologa pri potrošniškem posojilu je še dodatno prizadelo mizarje, saj spodbuja nakupovanje avtomobilov, za katere je polog zmanjšal.

Podobne težave imajo tudi konfekcionari. Kot je na seji dejal Vinko Božič, upošteva družba le najbolj glasne. Avtomobilska industrija bije plat zvona in pri tem uspeva — kaj bo s tristo tisoč delavci v tekstilni industriji, pa kot da nikogar ne skrbi! Tudi Lisci in drugim konfekcionarjem ne ustreza tečaj dinarja. Se tisto malo, kar je ostalo od izvoznih premij, jim neredno izplačujejo. V takih razmerah v sevnški Lisci že načrtujejo zmanjšanje proizvodnje. Na seji so se poudarili, da mora biti nekdo kriv za to protustavno odrujevanje dohodka, še posebej, ker republiška gospodarska zbornica nikakor ne more prodreti s svojimi predlogi.

Ali „zlati“ časi za zasebne graditelje minevajo?

Manj zasebnih hiš

Zasebna stanovanjska zidava v Sloveniji leže navzdol. Po podatkih, ki jih je objavil Zavod za statistiko, je bilo v naši republiki leta 1970 dokončanih 5.302, leto kasneje 5.451, leta 1972 samo 4.813, predlanskim 5.688 in lani 5.146 zasebnih stanovanj. Rekordno leto za zasebnike je bilo torej predlanskim, podatki pa še kažejo, da gradnja zasebnih stanovanj in hiš počasi zastaja. Na to nedvomno vpliva pomanjkanje denarja, tu pa so seveda tudi cene gradbenih materialov in drugi stroški, ki so, čemur bodo še

najbolj prepričljivo pritrdili sami graditelji, ušli iz vsake kontrole.

Precej velik delež v lanski zidavi zasebnih stanovanj ima Dolenjska z Belo krajino in Posavjem. Novo mesto je bilo lani po številu končanih stanovanj v zasebni gradnji (231 stanovanj) na tretjem mestu — torej v samem republiškem vrhu, takoj za Mariborom (348) in Mursko Soboto (246). V zgornjo polovico te lestvice so se uvrstili še: Brežice (125 stanovanj — 16. mesto), Sevnica (111 — 19. mesto), Kočevje (92 — 23. mesto). V trebanjski občini so zasebniki dokončali 66 stanovanj (32. mesto), v ribniški 56 (36.), Črnomajski 30 (49.) in metliški občini 10 (58. mesto). Pri tem je zanimivo, da so se v zgornji dom uvrstile občine, ki po narodnem dohodku ne sodijo tako visoko.

I. Z.

Sosedje zaledje

Primanjkljaj zdravstvenega kadra v dolenjski regiji se je v zadnjih letih občutno zmanjšal, je pa še vedno boleč, kar smo slišali tudi na nedavnem sindikalnem področnem posvetu v Novem mestu. Se vedno ni dovolj zdravnikov in drugega kvalificiranega zdravstvenega osebja. Na slabšem so predvsem zdravstveni domovi.

Na srečo je blizu zaledje sosednje republike, odkoder je v zadnjih letih prišlo večje število zdravstvenih delavcev in ublažilo kadrovski problem. Od tam se zdravniki in drugi še vedno lahko zaposlijo na Dolenjskem. Zavaljo prehudih obremenitev tako v preventivi kot v kurativi — zdravniki skoraj ne vedo več za 42-urni delavnik — je tudi na zdrav-

Obtežene strehe

„Divjanje“ cen je trenutno najbolj popolno pri komunalnih uslugah (vodarina, odvoz smeti, kanalizacija, zemljiški prispevek itd.). Gre za nekajkratno podražitev, ki naj bi nadomestila večletno zaostajanje cen tovrstnih uslug. Ni težko ugotoviti, da je tolikšna podražitev prišla v zelo neprimernem času, kajti lastnike stanovanj pestijo tudi višje stanarine, ki jih prav zdaj z družbenim dogovorom oblikujejo slovenske občine.

Stanarine bodo višje za 35 do 40 odst. od tistega meseca naprej, ko bodo posamezne občine podpisale dogovor (35 občin ga je že, med njimi tudi črnomajška, kočevska, krška in novomeška), in to na osnovi novega točkovanja iz leta 1973. Neenakim stopnjami podražitev botrujejo različne občinske politike o cenah. Le-te zadevajo hkrati tudi cene stanovanjske izgradnje, ki

se spreminjajo iz leta v leto, niso obrzane z občinskimi dogovori (ki jih običajno ni!) in neposredno vplivajo tudi na cene stanovanj ter ogrožajo tudi že sam plan stanovanjske gradnje.

Vse to se je tokrat zgnilo na hrbe lastnikov stanovanj, od katerih so mnogi upravičeni do subvencij. Po zadnjih podatkih je sredstev za subvencije dovolj, zato je dokaj nerazumljivo, da pogosto ostajajo neizkoriščena. Kaže, da bo ob zavi-ranju pretiranega naraščanja cen komunalnih storitev, poslednega upoštevanja stopnje podražitve stanarin (brez obračunavanja za nazaj) treba pritegniti k reševanju stanovanjske problematike tudi subvencioniranje.

D. R.

Veliki skok?

Kmetijce bo seveda najbolj zanimalo, kakšni bodo v prihodnje sistemski ukrepi: ali bodo še ostale premije, kako bo s cenami, investicijami ipd. Načrt predvideva, da bodo razvojne premije še ostale (kilogram pšenice 25 par, koruza 20 par, sladkor na pesa 3 pare, sončnice 50 par, pitano govedo 180 par, mesnate svinje 80 par, piščanci 85 par, liter mleka 70 par, jajce 6 par). Do teh denarnih spodbud imajo pravico družbeni kmetijski obrati in kmetije, ki sodelujejo z njimi.

Tudi v prihodnje bo kmetijska politika, kot napoveduje načrt družbenega dogovora, zadržala zadržane in minimalne odkupne cene. Kmetijstvo je posebna gospodarska dejavnost, ki se ne more povsem prepustiti zakonom ponudbe in povpraševanja, pridelovanje hrane je posebnega družbenega pomena. Zadržane cene bodo veljale za pšenico, koruza, krompir, pitance, mesnate svinje, piščance ter še nekatere poljščine, ki pa za našo republiko nimajo tolikšnega pomena.

Za hmelj, jabolka in mleko je predvidena minimalna odkupna cena, koliko bo znašala, je odvisno tudi od stroškov pridelovanja. Načrt predvideva tudi 20-odstotna nadomestila pri umetnih gnojilih, pa tudi „vzgojne“ premije za plemensko živino, vendar je vse to odvisno še od odločitve republik in pokrajin, ki morajo ta dokument podpisati.

Po dosedanjih izkušnjah v dogovarjanju v kmetijstvu sodeč, pa do teh podpisov ne bo tako lahko priti!

M. L.

Manjka vseh, tudi medicinskih sester

Hud kadrovski primanjkljaj je tudi pri srednjem medicinskem kadru. Novomeška šola za zdravstvene delavce daje vsako leto 30 in več diplomantk, vendar se le nekatere takoj zaposlijo. Večina se jih odloči za študij na višjih in visokih šolah. Tega sicer ni možno nikomur preprečiti, vendar je treba pribiti — na to večkrat opozarja tudi dr. Albin Pečavar, predstojnik Zavoda za zdravstveno varstvo — da je bila novomeška šola ustanovljena z namenom, da vzgoji ljudi za takojšnjo zaposlitev.

Kot je poudaril dr. Pečavar, pričakujejo izboljšanje in ustalev razmer v zdravstvu tedaj, ko bo narejeno dvoje: prvič, ko bosta usklajena zakon o delovnih razmerjih in zakon o zdravstvenem varstvu, in drugič, ko bo obveljalo tako imenovano usmerjeno izobraževanje tudi za zdravstvene šole. Kajpak bo nujno ob tem upoštevati in spoštovati kadrovsko politiko, ki ji je tuja „nečista igra“.

I. ZORAN

Tovariši, najдите si koga drugega, da vam bo pokazal izhod iz sedanje gospodarske situacije!

(Karikatura: Požeški list)

Jubilej »Večera«

V jubilejnim letu osvoboditve praznuje obletnico tudi slovenski popoldnevnik »Večer«, časnik, katerega prva številka je izšla 9. maja 1945. Nekaj dni zatem je začel izhajati dnevnik »Novi čas«, od konca maja istega leta naprej pa »Vestnik«, ki se je septembra 1952 preimenoval v »Večer«.

30. obletnico »Večera« so proslavili s slavnostno sejo delavskega in izdajateljskega sveta, na kateri je o delu časnika poročal odgovorni urednik Mirko Čepič, o današnji vlogi tiska pa je spregovoril član predsedstva CK ZKS Miran Potrč. Za njim je predsednik OK SZDL Maribor Gorazd Mazej izročil »Večeru« priznanje OF.

V tridesetih letih izhajanja je »Večer« razposlal bralcem 8340 števk ali okoli 80.000 strani najrazličnejšega časopisnega gradiva. Po vojni so bralci dobili na teden od 4 do 12 strani, danes pa dobe že po 120 strani časnika.

Čestitkam ob pomembnem jubileju »Večera« se pridružuje tudi naš delovni kolektiv.

TUDI MEDICINSKE SESTRE

19. maja je več kot 60 članic Društva za medicinske sestre v Novem mestu počastilo svoj dan 12. maj s sestankom, na katerem je o mednarodnem letu žena govorila Iviča Znidaršič, predstavnica Konference za družbeno aktivnost žensk Slovenije. Prav tako je bilo za medicinske sestre zanimivo in poučno, kar je ob tej priložnosti govoril Uroš Dular, predsednik Občinske konference SZDL, ki je obravnaval vlogo SZDL v okviru zakona o društvih.

Medicinske sestre so zatem v razpravi načele težave, zaradi katerih ljudje zapuščajo poklic: naporeno delo z dolгим delavnikom, dežurstva, neurejeno otroško varstvo in pomanjkanje stanovanj. Znano je, da je medicinski sester mnogo premalo, zato tem, ki vztrajajo v poklicu, ostaja dela čez glavo.

V nedeljo popoldan je krajevna organizacija ZZB NOV Suhor pripravila pred osnovno šolo proslavo ob razvitu prapora krajevene organizacije, na kateri je številnim borcev in mladini spregovoril general Ivan Jan Lokovšek. Slavnosti so se udeležili tudi predstavniki karlovških mladincev, ki so se predstavili z zborno recitacijo. (Foto: Janez Pezelj)

Naj nas le pokličejo zraven!

Združenje računovodij in finančnih delavcev SRS želi sodelovati pri pripravljanju predpisov - V prihodnje več pomoči delavskim kontrolam

Koristne pobude, ki so jih sprejeli delegati na deveti redni skupščini Združenja računovodskih in finančnih delavcev Slovenije v Brežicah, obetajo resno zavzetost za uveljavljanje ustavnih določil, za boljše informiranje delavcev, za varčevanje na vseh področjih in za učinkovitejšo pomoč organom delavskega nadzorstva.

Delegati so opozorili zveze in republiške organe, da je Združenje strokovna organizacija s posebno komisijo za obravnavanje gospodar-

SKUPŠČINA BREŽIŠKIH BORCEV ZA SEVERNO MEJO

Prostovoljna enota majorja Tonea Kosa Zveze prostovoljcev - borcev za severno mejo Brežice 1918 - 1919 je imela 19. maja osmo redno letno skupščino, ki se je od 51 preživelih udeležilo 48 borcev ter Franc Rostohar, predstavnik občinske skupščine Brežice, in tov. Zupancič, predstavnik ZB NOV. Prisotnim je bilo sporočeno, da je občinska skupščina Brežice sprejela sklep o enkratnih in običajnih pomočih borcev, ob smrti enkratno pomoč svojcem in o brezplačnih vozovnicah. Za novega predsednika so izvolili Antona Zahkarja, za tajnika pa ponovno Radka Klemenčiča. Pisarna bo odprta vsako soboto pri ZB NOV od 8. do 10. ure.

SLAVJE MLADIH

V Krškem in na Senovem se je v soboto in nedeljo zvrstilo več množično obiskanih prireditev. V soboto se je zbralo na otvoritvenem plavalnem mitingu jugoslovanskih pionirjev okoli 300 tekmovalcev. Senovčani so še isti večer napolnili dvorano osnovne šole, v kateri so učenci priredili koncert v počastitev letošnjega praznika mladosti.

V nedeljo je bila na Senovem parada mladosti, otvoritev novega asfaltiranega šolskega igrišča s kulturnim sporedom, slovesen sprejem pionirjev v mladinsko organizacijo in sprejem mladincev v enote teritorialne obrambe. Prireditvi je prisostvovalo več tisoč ljudi, zato je izzvenela zares slovesno.

Josip Broz-Tito:

Kaj bi mogel storiti le sam?

Zato težko poslušam priznanja, naslovljena samo name, zakaj bila bi zgodovinska krivica, če bi vse to, kar smo dosegli, pripisovali enemu samemu človeku. Novo Jugoslavijo smo ustvarili skupaj, kolektivno. Ta boj je vodila naša partija, zato imamo vsi enake zasluge. Kakor sem že rekel, ne bi mogel mnogo storiti, če bi ne imeli takšnih tovarišev, takega kolektiva, resda majhnega - naša partija je v začetku vojne štela komaj 12.000 članov - če ne bi imeli takih ljudi, kot so naši jugoslovanski ljudje ne glede na narodnostno pripadnost, če bi ne premogli takšne vztrajnosti in dostojanstva, ki zares presenečata tudi mnoge ljudi zunaj. Naše ljudi je krasila vztrajnost, zvestoba sebi, zvestoba teoriji marksizma in leninizma in odločnost v boju za srečnejšo, lepšo prihodnost. In to obvezuje vse, ki smo še vedno ob krmilu naše dežele, da v tem duhu vzgajamo tudi našo mladino.

(Predsednik republike in ZKJ ob svojem rojstnem dnevu)

Stane Dolanc:

Vse krizne situacije zmoremo

Zvezo komunistov tudi v naslednjem obdobju čakajo zelo resne in težavne naloge. Kajti vsa družba stoji pred novimi, aktualnimi problemi, zlasti v gospodarskem življenju. Nekateri problemi se celo zaostrujejo. Vsi smo prepričani, da je zveza komunistov na čelu s tovarišem Titom danes tako močna, da lahko vse krizne in konfliktno družbenogospodarske situacije uspešno premaga s svojim vztrajnim in odgovornim idejnopoličnim delom ter s še bolj organiziranim in še bolj ustvarjalnim nastopom.

Največja odgovornost pa je vendarle na nas komunistih. Člani zveze komunistov bi morali biti v prvi vrsti za zgled. Če se bomo dosledno držali sklepov, ki smo jih sprejeli na X. kongresu, če bomo uresničili vse tisto, kar je od nas zahteval tovariš Tito, nam bodo uspehi zagotovljeni. In prav gotovo nam bo tedaj zagotovljena tudi popolna podpora delovnih ljudi. Ni stanja in problemov, ki jih združeno in s skupnimi močmi ne bi mogli prebroditi. Le še učinkoviteje in še bolj brezkompromisno moramo iti naprej po poti, ki jo je začrtal X. kongres.

(Iz izjave sekretarja IK predsedstva ZKJ ob obletnici X. kongresa)

Franc Šetinc:

Ne ostajajmo na pol poti!

Smo sredi bitke za uveljavljanje nove ustave in gospodarske stabilizacije. V tem boju mora biti vsak na svojem mestu, biti moramo vsestransko ustvarjalni, mobilni z občutkom za čas in naloge, ki nas čakajo v prihodnosti. Zlasti si moramo prizadevati, da povečamo družbeno disciplino in odgovornost, ko gre za uresničevanje sporazumov, dogovorov in ukrepov ekonomske in socialne politike. Vsako nedoslednost in kršitev bomo ostro preganjali in kaznovali. Ne bomo dovolili investicij brez stvarnega kritja, povečevanja vseh oblik porabe čez okvir, določen s politiko razvoja za to leto. Zatorej ne puščajmo stvari na polovici poti! Ko analiziramo razne slabosti, jim moramo priti do dna. Stvari moramo imenovati s pravi imenom.

(Sekretar IK predsedstva CK ZKS na nedeljski proslavi v Ribnici)

Svetozar Pepovski:

Pol zdomcev zaposlili doma

Predvsem je treba odgovoriti na vprašanje, kako povečati produktivnost dela in socialno varnost delavcev. Socialne varnosti delavcev ni mogoče reševati v zaprtih krogih organizacij združenega dela. Prav gospodarsko sodelovanje je bistvenega pomena za reševanje problemov zaposlovanja. V srednjeročnih načrtih razvoja je še naprej predvidena rast zaposlenosti po stopnji 3,5 odstotka, kar pomeni, da si ne želimo hitreje rasti. Letno naj bi torej zaposlili 180.000 novih delavcev, v desetih letih bi to bilo 1.800.000 zaposlenih - na novo ali zdomcev doma. Po sedanjih predvidevanjih naj bi polovico zdomcev - torej kakih 500.000 - zaposlili doma, poleg tega pa še 250.000 solanov in kvalificiranih delavcev, ki to želijo, niso pa vpisani v seznam nezaposlenih. Zaposliti je treba še kakih 500.000 nezaposlenih, ki jih statistika sicer vodi pod »vzdrževanimi«, in tiste, ki se prijavljajo kot usposobljeni za zaposlitev prvič.

(Predsednik zveznega komiteja za delo in zaposlovanje na tiskovni konferenci)

S slavnostne akademije v Dolenjskih Toplicah: nastop domačih šolarjev. (Foto: Ivan Horvat)

Prvič priznanja KS

Slavnostna akademija in otvoritev razstave za krajevni praznik Dolenjskih Toplic

Ob 30-letnici osvoboditve in krajevne prazniku je bila 23. maja v Dolenjskih Toplicah slavnostna akademija. Sodelovali so godbeniki iz Straže, mladinski in otroški zbor, folklorni skupini iz osnovne šole Baza 20, moški pevski zbor »Maks Henigman« in recitatorji.

Letos je krajevna skupnost Dolenjske Toplice prvič podelila priznanja zaslužnim občanom; osnutek priznanja je delo rojaka, akademskega slikarja in arhitekta Borisa Kobeta. Priznanja so dobili: Marija Ko-

lenc in Jože Bradač iz Dol. Polja, Cveta Pelko, Janez Turk, Franc Urbančič, Rezka Virant, Jože Bradač iz Soteske, Ludvik Markovič, Ivan Janko, Lojze Murn, Lojze Bradač, Ivan Horvat, Franc Prime, Metod Rom, Tone Strniša, PD »Maks Henigman« iz Dol. Toplice in TOZD Gozdarstvo Podturn.

S svečanosti so poslali pismo tovarišu Titu in napisali, da bodo, če bo potrebno, vedno branili svojo domovino in svobodo.

V mali dvorani prosvetnega doma so ob prazniku odprli razstavo likovnih del dolenjskih amaterjev.

META FABIJAN

PROSLAVA V LOŠKEM POTOKU

Na Taboru v Loškem potoku je bila v nedeljo, 18. maja, proslava v počastitev 30-letnice osvoboditve in 33-letnice partizanske zmage nad belogardisti. Proslave se je udeležilo veliko domačinov in gostov.

Dopoldne so rezervni vojaški starešine izvedli pohod in streljanje, popoldne pa je bila pred novo osnovno šolo svečana proslava, na kateri je občane krajevene skupnosti Loški potok pozdravil predsednik KS Ivan Lavrič ter odprl šolo. Slavnostni govor je imel domačin in znani radijski in televizijski komentator Drago Košmrlj. Poudaril je pomen zmage nad fašizmom in domačimi izdajalci. Dejal je, da z domačimi izdajalci, ki so služili Italijanom, in z Nemci ne bo nikoli prišlo do sprave.

V kulturnem programu so nastopili: šolski pevski zbor, moški pevski zbor iz Loškega potoka, recitatorji in učenci nižje glasbene šole iz Ribnice.

K. ORAŽEM

DVE PODRUŽNICI IN DEVET EKSPOZITUR

26. maja so pooblaščen predstavniki Dolenjske banke in hranilnice ter Ljubljanske banke podpisali listino o združitvi teh dveh denarnih zavodov. Po združitvi, ki bo veljala od 1. julija letos, bo v Novem mestu in Krškem Ljubljanska banka poslovala kot podružnica. V sestavi novomeške podružnice bodo ekspoziture v Trebnjem, Metliki, Bršlinu, Straži, na Mirni in ob Cesti komandanta Staneta v Novem mestu. Krška podružnica bo imela svoje ekspoziture v Brežicah in Sevnici, ki sta do zdaj delovali v okviru celjske podružnice Ljubljanske banke, ter na Senovem.

Šolska organizacija Rdečega križa na Šolskem centru za kovinarsko stroko v Novem mestu je med najbolj delavnimi šolskimi organizacijami. Člani organizacije se udeležujejo vseh akcij, ki jih organizira občinski odbor Rdečega križa, pod vodstvom mentorja Toneta Progarja pa pripravljajo tudi zanimive razstave. (Foto: S. D.)

delovnega človeka v OZD, saj prav obveščanje zaradi zapletenosti doslej ni dalo ljudem tistega, kar so pričakovali. Informacije bodo skušali poenostaviti ter delavcem kratko in jedrnat prikazati vse bistvene značilnosti poslovanja.

JOŽICA TEPPEY

K NARCISNIM POLJANAM POD GOLICO

Hortikulturno društvo Novo mesto prireja v soboto, 31. maja, izlet k narcisnim poljanom pod Golico, ogledali pa si bodo tudi Bohinj in še nekatere gorenske posebnosti. Prijave in informacije sprejemajo v Cvetličarni na Glavnem trgu.

V počastitev dneva mladosti je občinska konferenca Zveze socialistične mladine Novo mesto pripravila v soboto na Bazi 20 sprejem pionirjev osnovnih šol v ZSMS. Na sliki: brigadirji iz Suhe krajine, ki so se udeležili sprejema, z ostalimi udeleženci pojejo himno. (Foto: Janez Pezelj)

Če smo plačevali 19, zakaj ne bi 24 let!

Metlika, pa tudi večina vasi se je po osvoboditvi znašla pred težkimi nalogami. Čimprej so morali ljudje odstraniti posledice fašističnega napada na mesto, ker so fašisti v nekaj urah požgali 31 stanovanj in 99 večjih in manjših gospodarskih zgradb in čimprej popraviti in urediti stanovanjske hiše, ceste, mostove, progo itd. Kmečke roke, navajene dela, se niso ustrašile naporov. Najprej so ustanovili obnovitveno zadrugo (1945), popravili most čez Kolpo (1946), zgradili žitne silose (1948–1950), 1952 obnovili nekdanje skladišče za kino dvorano, preuredili grajski vrt v terase... Vse to s trdim in v glavnem s prostovoljnim delom. Tako je metliška občina skoraj edina na Dolenjskem, ki si je pri svojem razvoju pomagala s samoprispevki. Občani v metliški občini ga namreč plačujejo že 19 let, in kot kaže, se bodo 1. junija za tako obliko pomoči občini odločili še enkrat. Na vprašanje, zakaj, so nekateri občani odgovorili:

REFERENDUM BO USPEL

ZVONKO PEČARIČ, kmet iz Čurila: „Še iz mladosti se spo-

minjam propagande za samoprispevek. Če se ne motim, je v naši občini referendum vedno uspel in prepričan sem, da bo tudi letošnji. Občani se bodo radi odločili za prispevke, in če bo potrebno, se bodo za plačevanje odločili tudi v obdobju 1981–1986. Upam, da bodo možje na občini z zbranim denarjem pametno gospodarili, kajti zavedati se morajo, da so po vseh krajevnih skupnostih potrebe zelo velike. Prav bi bilo, ko bi podprli kmetijski razvoj in poskrbeli za boljše ceste. Takrat, ko bo po Beli krajini razpredena asfaltna pot, bo občina lahko precej zaslužila tudi s turizmom...

ZA OTROŠKO VARSTVO

MARICA MARIČ, šivilja v Kometu iz Metlike: „Sem mati samohranilka, toda kljub temu bom glasovala za samoprispevek. Zavedam se, da je naša občina še vedno revna, pa čeprav v nekaterih časopisih beremo, da je kar dobro razvita. Kaj pričakujem od zbranega denarja? Skoraj vsi predstavniki krajevnih skupnosti dajejo prednost cestam, elektriki. Razumem jih, menim pa, da bi z asfaltiranjem v nekaterih skupnostih lahko še počakali in denar namenili otroškemu varstvu

ali šolstvu, saj slišimo, da bo celodnevna šola zaradi velikih potreb draga. Če starši pomislijo

koliko dela bo šola prevzela, bi morali vsi glasovati za samoprispevek, kajti glasovali bi za boljše znanje svojih otrok. Upam, da bodo precej denarja namenili za gradnjo otroških vrtcev. Če hoče mati oddati otroka v vrtec, mora čakati skoraj celo leto. Kaj takega se v naši družbi ne bi smelo dogajati. Samoprispevek je torej delček možnosti, da bi v naši občini zgradili vsaj en vrtec...

PROGRAM JE ZANIMIV

JANEZ PEČARIČ, avtomehanih iz Metlike: „Pred kratkim smo dobili program dejavnosti krajevnih skupnosti ter uvedbe krajevnega samoprispevka za obdobje 1975–1980. Prav gotovo so ga vsi, ki so ga dobili, preštudirali tako dobro kot jaz.

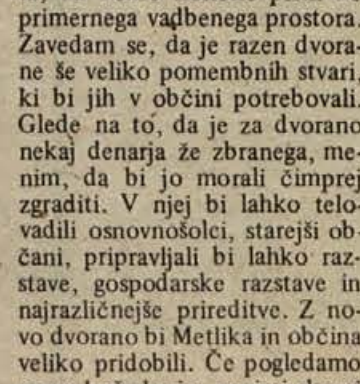
Ni kaj, občinski možakarji so sestavili obsežen in zanimiv program. Zdi pa se mi, da je kar preobsežen. Prav bi bilo, ko bi se najprej lotili komunalnih dejavnosti in rešili problem z vodo. V marsikateri krajevni skupnosti še sedaj nimajo zdrave pitne vode. Vsi občani v občini se zavedamo številnih težav, zato sem prepričan, da se bomo odločili še za naslednjih pet let plačevanja...

ŠPORTU LEPŠI DNEVI?

VELJKO JEZERINAC, tekstilni tehnik, Metlika: „V zadnjem času je Dolenjski list na metliški komunki strani kar precej pisal o referendumu za samoprispevek. Zdi se mi, da bi morda lahko še več, kajti našim ljudem moramo dokazati, da je referendum res nujno potreben. Ker še nisem čisto pravi Metličan, vseh težav krajevnih skupnosti ne poznam, vem pa, kako je v naši občini s telesno kultu-

ro. Žal moram reči, da je na tleh. Odkar sem v Metliki, govorijo, da bodo zgradili dvorano. Vsi športniki smo praznih obljub že pošteno siti, s prihodnjim referendumom pa se obeta, da bomo končno prišli do primerne vadbenega prostora. Zavedam se, da je razen dvorane še veliko pomembnih stvari, ki bi jih v občini potrebovali. Glede na to, da je za dvorano nekaj denarja že zbranega, menim, da bi jo morali čimprej zgraditi. V njej bi lahko tlovali osnovnošolci, starejši občani, pripravljali bi lahko razstave, gospodarske razstave in najrazličnejše prireditve. Z novo dvorano bi Metlika in občina veliko pridobili. Če pogledamo samo košarkarje: pozimi skoraj nimamo kje trenirati. Zato lahko v imenu vseh metliških športnikov izjavim: vsi bomo

predstavljali brezplačno delovno silo. Tudi to bi bil neke vrste samoprispevek...

glasovali za samoprispevek, kajti z njim bo občina pridobila marsikaj potrebnega...

SAMOPRISPEVEK BI POGREŠALI

VERA CVITKOVIČ, strojna šivilja iz Dolnjih Lokvic: „Lahko bi govorila v imenu mater in v imenu krajevnih skupnosti. Najprej: prepričana sem, da naše ljudi dobro poznam in da bodo glasovali za samoprispevek. Res je, da marsikje tarnajo in govorijo, da bodo tokrat glasovali

vali proti: Ti se bolj ustijo, ko pa bo treba, bodo glasovali za. Zdi se mi, da smo že kar navajeni na samoprispevek, zato bi ga pogrešali. Razen tega ljudje vedo, da bodo del svojih potreb rešili s samoprispevkom. Jaz in moji bomo glasovali za samoprispevek. Jaz zato, da bi čimprej rešili pereč problem otroških vrtcev, šolskih objektov in celodnevne šole, moji pa, da bi čimprej dobili dobro cesto in morda gasilski dom...

MLADI BOMO ZA

ZORICA STIPANOVIČ, kuharica v Novoteksu iz Marindola: „Pri nas v tovarni se mladi že dalj časa pogovarjamo o samoprispevku. Izračunali smo, da bomo v petih letih breme malo izgubili, in se odločili, da bomo podprli samoprispevek. Ta odločitev se mi zdi pravilna, kajti skrbeti moramo, da bo naša občina iz leta v leto bogatejša, ne pa, da bo, kot se dogaja ponekod, vedno slabše. Prepričana sem, da bodo vsi zaposleni mladinci in mladinke glasovali za napredek in s tem dokazali, da svet našim mladim stoji. Za kaj naj bi porabili denar, ki se bo zbral s samoprispevkom? Tudi o tem smo razmišljali. Prav gotovo bi morali najprej poskrbeti, da bi imele vse krajevne skupnosti zdravo vodo, dobre ceste in elektriko. Šele kasneje naj bi reševali ostale težave. Mladi upamo, da bodo posledaj odgovorni poskrbeli tudi za športna igrišča, saj vsi vemo, da so naši šolski otroci šibki. Razen tega smo pri nas razmišljevali tudi o prostovoljnih delovnih brigadah. Zakaj ne bi tudi pri nas organizirali več mladinskih delovnih brigad. Se kako prav bi prišle v posameznih krajevnih skupnostih. Z ustanovitvijo take brigade bi rešili dve težavi: za mlade bi organizirali prijetno, a odgovorno nalogo, za krajevno skupnost pa bi

predstavljali brezplačno delovno silo. Tudi to bi bil neke vrste samoprispevek...

BELOKRANJEC DA RAD

RUDI ČERNIČ, delegat iz Grabrovca: „Že med vojno so

partizani spoznali našega človeka: rad potarna, a tudi rad da. Tudi danes je tako. Kaj si naša krajevna skupnost obeta od samoprispevka? Najprej, da bi dobili cestarja. Res, da nam občina pošilja vsake toliko časa skupino cestarjev, ki popravijo cesto, a to je premalo. Cesta mora biti negovana vsak dan, drugače jo tovornjaki, vozovi in avtomobili kmalu uničijo. Zato upamo, da bodo poslej pri nas zaposlili rednega cestarja. Razen tega si vsi želimo gasilski dom. Zemljišče zanj že imamo, sedaj pa se je vse ustavilo. Upamo, da bomo s pomočjo samoprispevka dobili trifazni tok in da bodo enkrat za vselej uredili kanalizacijo. V nedeljo bom odšel na volišče med prvimi in obkrožil „ZA“. Prepričan sem, da bodo enako glasovali vsi Grabrovčani...

V NEDELJO, 1. JUNIJA, BOMO GLASOVALI ZA:

- gradnjo vodovodov
- elektrifikacijo
- šolske objekte
- modernizacijo cest

ZA ŠOLSKE OBJEKTE

REZIKA BELAVIČ, kuharica z Jugorja: „O referendumu za samoprispevek se v naši krajevni skupnosti veliko govori. Ker delam kot kuharica, večkrat slišim ljudi, kako se pogovarjajo o glasovanju, se prepričujejo, pa tudi sprejo. V glavnem se vsi pogovori zaključijo podobno: vsi bodo glasovali za samoprispevek. Jaz menim, da je samoprispevek zelo dobra in praktična oblika pomoči občanov občini, krajevni skupnosti in na koncu tudi sebi. Kadar koli v krajevni skupnosti nekaj zgradijo, je lahko vsak občan upravičeno ponosen nase: za napredek občine je tudi on prispeval. Zato menim, da bi morali propagandisti poslej večkrat poskrbeti, da bi se ljudje zavedali, da oni sami odločajo, ali bodo dobili boljše vodo, ali bodo imeli boljše elektriko, boljše ceste, ali bodo njihovi otroci v šoli zmrzovali... Jaz bom gla-

sovala za samoprispevek že zaradi šolskih objektov. V zadnjem času veliko slišimo o celodnevni šoli, in kot kaže, bo metliška občina že jeseni uvedla nov način pouka tudi na Suhorju. Zavedam se, da nimajo primernih prostorov, s pomočjo samoprispevka pa bi celodnevna šola lahko zaživel...

KRAJEVNE SKUPNOSTI SE BODO IZKAZALE

ŽAN FIR, tajnik krajevnih skupnosti Grabrovca: „V teh dneh že vsi nekoliko mrzlično pričakujemo nedeljsko glasovanje. Občani plačujemo že 19 let samoprispevek, zakaj ga ne bi še pet let. Nekateri pravijo, da bo letos bolj težko, da so ljudje že navajeni plačevanja. Jaz sem prepričan, da se bodo naši občani še enkrat izkazali. Vsak, kdor je v zadnjem mesecu bral Dolenjski list, je lahko vi-

del, da so se na samoprispevek pripravili v vseh krajevnih skupnostih in da so ljudje vsepovsod povedali enako: SAMOPRISPEVEK MORA USPETI IN BO USPEL! Za našo krajevno skupnost vem le eno: bomo med prvimi, ki bomo opravili volitve, in razen tega bomo skoraj vsi glasovali za samoprispevek! Zakaj? Kako drugače pa naj krajevna skupnost živi? Jasno je, da nam na občini pomagajo, toda občina mora skrbeti za 13 „otrok“. In če si ne bomo pomagali sami, bomo ostali, kjer smo. To ljudje dobro vedo, in ker odtrgljaji niso preveliki, jih ne pogrešajo...

PROGRAM

DEJAVNOSTI KRAJEVNIH SKUPNOSTI TER UVEDBE KRAJEVNEGA SAMOPRISPEVKA ZA OBDOBJE 1975–1980

KS BOŽAKOVO

- obnova elektro omrežja s TP za vasi Božakovo, Rakovec, Želebej
- rekonstrukcija ceste Božakovo–Draščiči
- modernizacija ceste Rosalnice–Rakovec

KS ROSALNICE

- gradnja vodovoda za naselje Radoviči
- asfaltiranje lokalne ceste železniška postaja–gasilski dom–Čurila–Svržaki
- gradnja mrliške vežice na pokopališču v Rosalnicih

KS DRAŠIČI

- gradnja vodovoda za naselje Draščiči, Krmačina, Železniki, Vidošiči (iskati možnost iz obstoječih izvirov v bližini naselij)
- modernizacija ceste Draščiči–Krmačina

KS RADOVICA

- gradnja vodovoda za naselje Radovica
- modernizacija ceste III. reda Metlika–Radovica
- napeljava telefona na Radovico

- obnova električnega omrežja za naselje Radovica (trifazni tok)

KS SLAMNA VAS

- modernizacija in asfaltiranje ceste III. reda Metlika–

Slamna vas
- asfaltiranje ceste za naselje Boldraž

KS GRABROVEC

- elektrifikacija naselja Grabrovca (trifazni tok)
- gradnja gasilskega doma na Grabrovcu
- modernizacija ceste Metlika–Grabrovca–Bušinja vas

KS LOKVICA

- dograditev gasilskega doma na Lokvici
- modernizacija in asfaltiranje ceste skozi naselje Lokvica

KS SUHOR

- elektrifikacija naselja Bušinja vas (trifazni tok)
- modernizacija in asfaltiranje ceste skozi naselje Bereča vas
- sanacija vodnega zbiralnika na Suhorju
- gradnja vodovoda DOLE
- gradnja gasilskega doma v Dragomlju vasi
- modernizacija ceste Bušinja vas–Radovica

KS JUGORJE

- gradnja vaškega doma na Jugorju
- večja popravila lokalnih cest
- elektrifikacija vseh vasi v krajevni skupnosti

KS DOBRAVICE

- gradnja vodovoda za vasi Gornje in Dolnje Dobravice
- asfaltiranje ceste Primostek–Krivoglavice
- obnova mosta preko Labinje na Girsičih

KS PODZEMELJ

- gradnja vodovoda Podzemelj, Zemelj, Otok, Primostek, Krasinec, Boršt, Priloge, Kapljišče, Skrilje
- modernizacija ceste III. reda Podzemelj–Krasinec
- elektrifikacija vasi s trifaznim tokom
- dograditev gasilskih domov: Primostek, Podzemelj, Krasinec, Otok
- gradnja nove šole v Podzemlju
- popravilo obstoječih šolskih zgradb

KS GRADAC

- dozidava kulturnega doma v Gradcu (sredstva RK Slovenije)
- asfaltiranje lokalnih cest in ulic v Gradcu
- obnova elektrifikacije v Gradcu
- javna razsvetljava v naselju Gradac

KS METLIKA

- izgradnja šolskih objektov potrebnih za celodnevno šolo
- gradnja kanalizacije v Metliki in Krizevski vasi (Občina Breg revoliucija, Trdinova pot)
- rekonstrukcija vodovodnega omrežja v Metliki
- razširitev sejmišča in ureditev parkirnih prostorov
- obnova elektro omrežja in javne razsvetljave
- asfaltiranje cest in pločnikov, peš poti, trgov in glavne ceste (zaporni sloj)

Z glasovanjem za samoprispevek bomo ponovno dokazali, da smo za še hitrejši napredek.

REFERENDUM BO V NEDELJO, DNE 1. JUNIJA 1975, OD 7. DO 19. URE NA OBČAJNIH GLASOVALNIH MESTIH

To je zgodba moža našega rodu

Edinstvena življenjska pot Johna Blatnika, velikega prijatelja nove Jugoslavije, sina slovenskega izseljenca iz Dobindola pri Uršnih selih, ki je postal eden najbolj vplivnih kongresmenov svojega časa v Združenih državah Amerike

Morda se mi, ki stalno živimo tukaj, tega ne zavedamo tako močno, toda prav gotovo mora biti v tem kosčku naše domovine nekaj, kar človeka pritegne nase, očara, priklene z nevidnimi vezmi. John Blatnik, mož katerega življenjsko zgodbo – vsaj del njegovega bogatega življenja spoznate na tej strani – je na zadnjem obisku pri nas v mehke, pojočem dolenjskem narečju svojih staršev dejal: „Že dolgo nisem govoril slovenski in se mi kar pozna. Nekaj časa bi moral živeti tukaj, pa bi se hitro spet navadil. Razumem vse, le ko govorim, sem pa tja zgrešim kakšno besedo. Hudo mi je, da moji otroci ne znajo slovenski. So že druga generacija, ki je rojena v Ameriki. Ravno te dni sem se pogovarjal s sorodniki, da bi med počitnicami prišli na Dolenjsko, da bi se navadili vsaj nekaj govorice mojih staršev. Toliko lepega jim pripovedujem o tej deželi, da jih je res začela zanimati in bom zelo srečen, ko se bom lahko z njimi pogovarjal po naše.“

Ko je bil sredi maja John Blatnik na obisku v Novem mestu, je z veseljem pristal, da se posebej sestane z novinarji našega lista, in to v hotelu Slon, kjer je med obiskom v Sloveniji stanoval. Njegov program bivanja v Sloveniji je bil zelo natrpan: obiski, sprejemi, pogovori so se vrstili drug za drugim, toliko prijateljev iz partizanskih in povojnih let ima, s katerimi se je hotel srečati. V dogovorjenem času je bil ravno na obisku pri Božidarju Jakcu, starem partizanskem tovarišu. Po tem obisku, ki se je – kaj se ne bi! – zavlekel, bi moral takoj na slavnostno večerjo, ki jo je njemu v čast priredila Zveza borcev. Že smo izgubili upanje in mislili, da s pogovorom ne bo nič, ko se je odločno uprl protokolu: „Ne, to so pa moji Dolenjci! Večerja bo že počakala še eno uro...“

STRMA POT V POLITIKI

John Blatnik, sin očeta Antona iz Dobindola pri Uršnih selih, in matere iz Podloza, je edini Američan jugoslovanskega rodu, ki je prišel tako visoko v vrh ameriške politike. 28 let je bil član ameriške zvezne poslanske zbornice in eden najvplivnejših mož sodobne Amerike.

Kot toliko drugih naših ljudi ob prelomu stoletja sta Blatnikova starša odšla v Ameriko iskat dela in boljšega življenja. John se je rodil leta 1911 v rudarskem mestecu Chisholmu, kjer je njegov oče kopal železno rudu. To so bili časi upanja in negotovosti in tega John ni nikoli pozabil. Življenje njegovih staršev in borba priseljencev sta se mu tako močno vtisnila v mlado dušo, da ju je nosil v sebi vsa leta, ko je prestopal vrata Capitola v Washingtonu.

Danes visi njegov portret v dvorani odbora za javna dela na častnem mestu kot priznanje za njegovo delo. Biti na vrhu odbora za javna dela, od katerega je odvisna usoda tisočih delavcev, pa tudi kapitala, je izjemno odgovorno delo, nenehno pred očmi javnosti. John Blatnik ga je možato opravljal in si zagotovil zaupanje vse ameriške javnosti, zlasti volilcev zvezne države Minnesote, ki so ga tolikokrat volili za svojega predstavnika v kongresu.

PODPORA RUDARJEV, IZ KATERIH JE IZŠEL

Odločilno je vplival, kam so šle milijarde dolarjev za gradnjo cest, prekopov, nasipov, mostov, javnih zgradb. Že takrat je zaslužil, kam lahko pripelje pogoltna industrializacija, ki v vsaki stvari vidi le dobiček. Zavedel se je, da je država dolžna narediti nekaj zoper razčlovečenje ameriški način življenja. Dve desetletji minevata, odkar je kljub vetu takratnega predsednika ZDA dosegel, da so

sprejeli napreden zakon o varstvu voda.

Na obisku v tovarni zdravil Krka si je pozorno ogledoval tehnologijo in z zadovoljstvom pristavil, da je videl mnogo podobnih tovarn po vsem svetu, a malo tako sodobnih. Vendar tega ni rekel zaradi vljudnosti. Na tem polju je Blatnik poznavalec, saj je njegovo prvo zanimanje veljalo biokemiji. „Kot študent sem se nameraval posvetiti raziskavam sodobne tehnologije, vendar me je politični vrtinec potegnil vase in me ni več spustil,“ je povedal novomeškimi gostiteljem.

Da, 14-krat je šel John Blatnik v volilni spopad in vsakič je izšel kot zmagovalček. Ker ni pozabil na svoje rudarje v Minnesoti, na težko življenje svojih staršev in tisočih priseljencev, med njimi mnogih Slovencev! Ti volilci so ga podprli z veliko večino glasov, s katero je zmagoval. Se bi delal, se bi se poganjal v volilni boj, če mu ne bi skoraj tridesetletna nenehna politična aktivnost prizadela zdravja. Ko smo se vzpenjali po stopnicah v apartma v gradu Otočec, ki ga je želel videti, sta se mu poznala dva infarkta: od časa do časa se je na strmih stopnicah moral ustaviti in oddahniti.

Povsem izpregel pa seveda ni. Tak človek ne more iti v pokoj! Preveč stvari ga veže na politično življenje. Njegovo delo in zasluge za boljše razumevanje med našo deželo in Združenimi državami Amerike zna ceniti tudi sedanja vlada ZDA; predsednik Ford je izbral njega, da je vodil uradno ameriško delegacijo na proslavi ob 30-letnici osvoboditve in mu dal v roke osebno poslanico za predsednika Tita, s katerim se srečujeta že tretje desetletje.

S PADALOM V RODNE KRAJE

Blatnik se je z našo deželo in ljudmi seznanil v njenih najtežjih časih. Sredi vojne vihere je s padalom skočil na osvobodeno ozemlje, kamor je bil poslan kot vodja ameriške misije pri partizanskem glavnem štabu. Med vojno je ameriška armada iskala ljudi, ki so znali jezik in bi se lahko znašli v Italiji, Jugoslaviji, Norveški, Švedski, Japonski, Indiji in v drugih državah. Blatnik je znal slovensko, poznal je zgodovinsko in kulturno ozadje v domovini svojih staršev, tukaj je imel precej sorodnikov. V Ameriki je bil pred vojno predsednik ameriško-jugoslovanskega društva, ki se je zavzemalo zlasti za kulturno sodelo-

vanje in delovalo med našimi izseljenci, dolga leta je drugoval s pisateljem Luisom Adamičem. Že pred vojno je bil na Dolenjskem, kamor je prišel na poroko sorodnice. Tako ni okleval in se je prostovoljno javil, da gre v Jugoslavijo.

„Vedel sem, kam grem, nisem pa vedel, kaj bom tam našel,“ pripoveduje danes. „Takrat smo imeli v Ameriki zelo nejasne predstave, kaj se v Jugoslaviji v resnici dogaja. Malo več smo slišali o Draži Mihajloviću, o Titu pa zelo malo. Sploh nismo vedeli, kdo je to. Angleži so vedeli več, pri nas pa tudi časopisje o tem skoraj ni pisalo.“

SAM SPOZNAL RESNICO O NOB

„Brž ko sem prišel v stik s partizani, pa mi je bilo jasno, kdo se v resnici bori proti Nemcem. Bolj kot katerikoli zavezniški oficir sem imel priložnost videti teror, ki so ga zganjali ustaši, in strah ter grozo prebivalcev pred njimi.“

Do konca vojne je bil pri hrvaškem in slovenskem glavnem štabu. Pri partizanih se je naučil tudi srbohrvaški. Z našimi borci je prestajal vse strahote vojne, doživel pa tudi navdušenje ob zmagi in osvoboditvi dežele. In v tem najtežjem času se je kovalo prijateljstvo do naših ljudi in dežele, ki mu je John Blatnik ostal zvest do danes, čeprav so ga v Ameriki zaradi tega napadali in zmerjali s komunistom.

„Najprej sem bil 5 mesecev pri hrvaškem glavnem štabu. Novembra 1944 smo se peš odpravili v Semič, kjer je bil nastanjen slovenski glavni štab. Mesec predtem se je ponesrečil Franc Rozman–Stane. Pogovarjal sem se z Dušanom Kvedrom–Tomažem. Kmalu sem moral nazaj na Hrvaško; odleteli smo z avionom, in ker je bilo zelo slabo vreme, letalo ni moglo pristati in sem skočil s padalom,“ se še po toliko letih natančno spominja Blatnik. „Januarja 1945 sem dobil nalogo, da moram spet v Slovenijo. Z borci smo tri dni in noči hodili v mrazu in brez hrane. Na pomlad smo iz partizanskega letališča v Krasincu evakuirali žene, dekleta in otroke v Bari, ker se je naša vojska premaknila na sever. Mi smo evakuirali več civilistov kot katerikoli evropska država. Partizanska vojska je v Jugoslaviji zaposlila več nemških sil in sil oši ter kvizlingov kot ameriške in britanske čete skupaj v Italiji,“ ponošno pove Blatnik, ki je bil s partizani do konca, tudi takrat, ko so osvobodili Trst. „Že med vojno in tudi po njej sem v Ameriki govoril, da so se partizani edini v Jugoslaviji borili proti Nemcem. Partizani pa niso le vedeli, proti komu se borijo, marveč tudi, za kaj se borijo.“

TAKRAT JE BIL TAKO ŽALOSTNO

„Nad zdajšnjim obiskom v Jugoslaviji sem navdušen. Ne da se opisati, kakšen napredek je naša dežela naredila v teh 30 letih. To je čudovito! Po vojni sem bil prvič tukaj 1949. Takrat je bilo vse še tako sivo, žalostno; takrat sem obiskal tudi sorodnike. Nič niso imeli, še sladkorja za v čaj ne. V Novem mestu so bili na Glavnem trgu trije avtomobili, danes pa ni prostora za parkiranje. Res, tako žalostno in samotno je bilo vse, sedaj pa povsod veselje, ljudje so zadovoljni, radostni. Kar pogledate na cesto, no le pogledajte!“ se je raznel in odgrnil zaveso v foyerju hotela Slon ter pokazal na mimoidoče, spet srknil pletersko slivovko in vzdihnil: „Kaku je tu dobro!“

Letos se je Blatnik že sedmič srečal s Titom, ki ga je lani za njegove zasluge pri krepitvi prijateljstva med ZDA in Jugoslavijo odlikoval z visokim odličjem – redom jugoslovanske zastave z lentjo.

Poleg srečanja s Titom, s katerim sta se na zadnjem obisku zelo prijateljsko pogovarjala skoraj eno uro, se je

Blatnik zelo razveselil tudi večera, ki ga je preživel s številnimi sorodniki. Prvič so se zbrali vsi, po očetovi in materini strani. John je nanje zelo navezan, vse pozna po imenu. Zanimivo je, da je na prvi pogled spoznal hčerko sestrične, čeprav je ni videl več kot deset let, torej od takrat, ko je bila še dekletce, sedaj pa je žena in mati.

V muzeju revolucije je odkril tudi nekaj svojih fotografij iz partizanskih časov. „Ena je iz Suhe krajine, ko me je slikal Božidar Jakac,“ pove.

„TITOIST, KOMUNIST“

Med partizani je tudi Blatnik precej fotografiral. V Ameriki je po vojni na raznih srečanjih, ko je govoril o Titovih partizanih, lahko pokazal tudi 700 slik, ki prikazujejo partizansko življenje in boj. Kaj kmalu pa so ga začeli napadati, češ da je Tito Stalinov agent, on pa titoist, komunist. V Združenih državah so takrat delovale četniške, ustaške, belogardistične in druge, nam sovražne emigrantske organizacije in zganjale propagando proti novi Jugoslaviji. In v tej zmedbi in sovraštvu je Blatnik na javnih tribunah govoril resnico o naši deželi in boju partizanske vojske. „Prijatelji so mislili, da sem ponorel, in so me rotili, naj molčim in neham brazdati, ker škodim le sebi. Pa se nisem dal!“ se zasmee. „In danes Amerika ve, kar sta spoznala že Truman in Harriman: da je Jugoslavija neodvisna, močna, enotna in neuvrščena,“ pribeje.

V veliki meri gredo zasluge za to, da so Američani to tako zgodaj spoznali, prav Johnu Blatniku. Ameriška politika do Jugoslavije se je začela spreminjati po letu 1948, ko so se vodilni ameriški politiki prepričali, da je imel Blatnik prav in da se Jugoslavija kljub pritiskom Stalina in Informbiroja razvija po lastni poti.

„Danes me pa isti ljudje, ki so me takrat napadali in zmerjali, zaupno sprašujejo, kako je kaj s Titom in kaj je novega v Jugoslaviji. Zdaj jih pa jaz dražim, češ kaj pa to vas zanima, saj ste imeli takrat toliko povedati proti Jugoslaviji,“ hudomušno pove. Prav gotovo se je Blatnik na ameriški politični lestvici povzpel tako visoko tudi zato, ker je bil vseskozi pokončen in trden, ker je delal pošteno in ni klonil pred napadi raznih hujšakcev. „Ko sem se odločil, da bom kandidiral za kongres, da bom svoje okrožje predstavljaval v Washingtonu, so priredili javno razpravo, ki naj bi odgovorila na vprašanje, če sploh lahko kandidiram in če tak človek sodi v kongres.“

Zanimivo je, da se ga nikoli ni upal javno napasti niti zlovešč antikomunist senator McCarthy, ki je v Ameriki uprizoril pravi lov na čarovnice. „Kadar je prišel v mesto Dulluth, kjer sem takrat živel, sva sicer vedno imela besedne dvoboje, vendar je bilo to popolnoma zasebno, v javnosti pa ni nikoli govoril proti meni,“ se spominja.

KO BI BIL NA SVETU ...

„Danes pa v Ameriki prevladuje mnenje, da predstavlja Jugoslavija s Titom pozitivno silo, ki si prizadeva za mir na svetu. To čuti tudi naš narod. Američani si želimo, da bi bilo na svetu vsaj pet Titov. Prepričani smo, da bi tako na svetu zavladala mir in stabilnost,“ tehtno konča John Blatnik.

„Kmalu bom spet prišel v domovino svojih staršev. Takrat bom imel več časa in se bomo lahko bolj pogovorili. Sli bomo v zidanico in ob cvičku zapeli kakšno lepo slovensko. Tu bo pa res lepo,“ pove tako, kot sta ga naučila oče in mati.

ANDREJ BARTEJ
MARJAN LEGAN

Na gradbišču jedrske elektrarne v Krškem. Levo od Johna Blatnika je predsednik ObS Krsko inž. Niko Kurent

V kostanjevskem samostanu

Stisk rok kostanjevskim šolarjem

Po ogledu tovarne zdravil Krka. Prvi z leve: generalni konzul ZDA.

Stisk roke direktorju „Krke“ Borisu Andrijačiču

Srečanje rodov: razgovor s hčerko sestrične Anice. Jelko

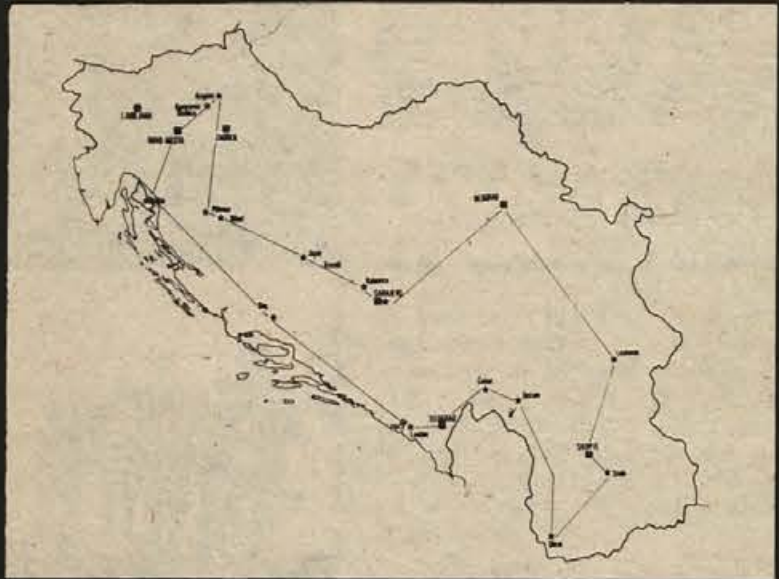

Večer v krogu sorodnikov. Desno (z naočniki) je upokojeni general Milan Lah, prijatelj iz NOB.

John Blatnik se je razveselil objavljenih fotografij v Dolenjskem listu iz časov, ko je jeseni 1945 obiskal Dobindol. Pokazal jo je tudi ameriški prijatelj, direktorju trdke Westinghouse, ki gradi JE Krsko.

Foto: M. Vesel in S. Mikulan

NAŠA PRIJATELJICA JUGOSLAVIJA

Naša domovina Jugoslavija spada med srednje velike evropske države. Na zemljevidu sveta skoraj izgine, tako majhna je v primeri z velikostjo našega planeta. Marsikje sploh ne vedo, kje je in kakšna je Jugoslavija. Pravzaprav še Jugoslavlani ne vemo, kakšna je Jugoslavija. Čeprav je na zemljevidu majhna, je v resnici obsežna in predvsem silno raznolika.

Na 255.804 kvadratnih kilometrih imamo tri naravne enote: na zahodu primorje, na severovzhodu ravninsko panonsko območje in širok pas planinskega sveta na severu in med obema enotama. Tako združuje značaj obmorske, planinske in ravninske dežele.

Na tem koščku zemlje, kjer so se nakopičile naravne lepote, kjer so izredno bogata nahajališča rudnin in drugih bogastev, kjer najdemo širna plodna polja, strme hribe, na katerih med kamenjem po šopih trav iščejo hrano le nezahtevne ovce in koze, je stisnjen svet v malem.

Kamor se človekovo oko ozre po naravnem parku Plitvic, zagleda žuboreče slapove. Od najmanjšega do največjega — vsak je po svoje lep.

Po tej tako znani in hkrati še neznaní Jugoslaviji sva v maju popotovala dva tedna. V tako kratkem času ni mogoče odkriti in spoznati tisočerih obrazov naše domovine. Nekaj sva načrtovala, nekaj pa sva imela tudi sreče na potovanju in tako sva se ustavila na petnajstih takih točkah, ki bodo lahko pomagale sestaviti resnično podobo naše domovine.

Ko sva šla na pot, sva se odločila, da bova skušala poiskati nekaj zgodovinskih zanimivosti iz bogate dediščine, nekaj naravnih lepote in zanimivosti, da bova našim bralcem predstavila nekaj kulturnih spomenikov in življenjski utrip nekaterih bratskih ali pobratenih mest (ki jih zaradi oddaljenosti zelo slabo poznamo), da pa bova skušala ujeti tudi besede preprostega

človeka, živečega na polju, visoko pod gorami, na obali Ohridskega jezera ali ob morju...

BOLJE SPOZNATI DOMOVINO

Dva sva šla na pot po Jugoslaviji, nas je še posebej spodbudila 30. obletnica osvoboditve Jugoslavije. Predsednik predsedstva SRS Sergej Kraigher je za prvomajske praznike v intervjuju za beograjski radio med drugim dejal: „V naši družbi je posebno pomembno medsebojno spoznavanje. Pri tem ne mislim samo na tradicionalne oblike informiranja, temveč zlasti na takšno informiranje, ki verodostojno in objektivno prikazuje tako zgodovinske kot aktualne dogodke...“

... Ne glede na to pa mislim, da bi morali Jugoslavijo poznati še bolje. Predvsem ne bi bilo treba posvečati toliko pozornosti formalnim vestem, temveč vsebinsko bogatim sestavkom, ki izražajo bistvene probleme posameznih republik in pokrajin ter tudi jugoslovanske skupnosti v celoti...

Prepričana sva, da je mogoče Jugoslavijo vzljubiti še bolj, kadar spoznamo tudi njene drobne zanimivosti, ki našo domovino ločijo od drugih dežel. Tudi te zanimivosti dajejo tisti čar naši deželi, da nas še tesneje pritegne k sebi.

Iz Novega mesta preko Kumrovc, Stubice, Krapine, Plitvic, Bihača, Jajca, Travnika, Sarajeva, Beograda, Leskovca, Skopja, Stobija, Ohrida, Prizrena, Čakorja, Titograda, Cetinja, Lovčena, Hercegnovega, Splita, Sinja, Karlobaga, Senja, otoka Krka in preko Gorskega Kotara nazaj v Novo mesto sva naredila 3.512 kilometrov dolgo zanko.

AVTOMOBIL S SLEPIM ČREVE-SOM IN ŽULJEM

Ko sva se odpravljala na pot v zgodnjem ponedeljkovem jutru, sva vse upanje na srečen konec potovanja položila v fiat 128. Čeprav je v začetku kar malo počepnil, obložen s številnimi fotoaparati, kamerami, rezervnimi deli, najpotrebnejšo opremo, med katero nista manjkali niti spalni vreči, zemljevidi in načrti poti, je vseeno prav dobro zdržal dolgo pot. Ni ga utrudila cesta, ki so jo zgradili po ravnini, kot bi jo potegnili z ravnilom, ni bil upehan na ozkih in vijugavih cestah hribovitega sveta, prestal je nekaj makadamskih odsekov, sape mu ni zmanjkalo niti na več kot 1700 metrov visokem prelazu Čakor, uspešno je prišel celo do parkirnega prostora pod Njegoševim mavzolejem na Jezerskem vrhu na Lovčenu. Avto ni dobil morske bolezni na trajektu, ki nas je odpeljal na otok Krk. Na srečo

Čeprav je bilo maja že povsod vse zeleno, naju je pod Jezerskim vrhom na Lovčenu na poti k Njegoševemu mavzoleju dočakal tri metre visok splužen snežni zamet.

so mu prizanesli celo neznanci na Ohridu, ki so na istem parkirnem prostoru tisto noč poškodovali več avtomobilov s tujimi registracijami. Samo dvakrat je pokazal znake bolezni: prvič, ko mu je na poti na Lovčen odtrgalo „slepo črevo“ — glušnik na izpušni cevi, in drugič, ko se mu je predrl „žulj“ na jadranski magistrali: pobrala sva verjetno edini žebelj na sicer dobri cesti.

Midva pa sva sklenila, da naju pločevina ne bo dala v koš, in sva se držala še bolje od avtomobila. Zamenjala sva veliko postelj po hotelih najrazličnejših kategorij — od plitviškega „Jezera“, ki je imel na vhodnih vratih naslikanih pet zvezdic, do samotnega motela pri Veliki Plani na cesti Beograd — Skopje, kjer naju je receptor pozdravil z besedami: „Dobrodošla v najcenejšem jugoslovanskem hotelu!“ — kjer pa sva užila bolj malo spanja. Neizprosno ritem poti naju je navsezgodaj metal iz postelje, vanjo pa naju je polagal šele pozno ponoči.

Utrujenost sva preganjala z vetrom: ko so se nama začele oči sumljivo zapirati, sva odprla okno in pomolila glavo ven. Če ni šlo drugače, sva celo drug drugemu kričala: „Poglej, kako je lepo!“ čeprav ni bilo zunaj ničesar videti. Še najbolj neprepričljivi so bili ti klíci takrat, ko je bila zunaj že trdna tema...

DOVZETNOST ZA MEDENE BESEDE

S potovanja sva prišla z novimi, bogatimi izkušnjami. Popolnoma obvladava cirilico, skoraj sva se celo naučila makedonsko. Naučili so naju tudi nekaj albanskih besed.

Sad prepovedanega dela — posneta freska v dečanskem samostanu, ki slovi kot najbolj poslikana cerkev v Evropi.

Razmere so naju prisilile celo v kriminal lažje oblike: kljub prepovedi sva namreč nekajkrat slikala v prostorih, kjer to ni bilo dovoljeno. Ob koncu sva bila v tem prepovedanem fotografiranju tako izurjena, da nama je zadoščal že hip, ko so nama obrnili hrbet, da sva prišla do posnetka!

Ugotovila sva še, da je mogoče vsakega človeka prepričati z lepo besedo; kadar sva naletela na tršo birokratsko glavo, se nama je kar med cedil iz ust. Na srečo taki poskusi niso bili potrebni velikokrat, saj so bili ljudje prijazni, gostoljubni — tako kot že od nekdaj

slovijo naši narodi. Nikoli ne bova pozabila Makedonca, pastirja izpod Pelistra, ki je z nama delil svojo skromno malico: kos sira in domač kruh.

Žal sva se morala prepričati, da so naravne sile nedovzetne za lepe besede. Ohridsko jezero naju je premetavalo v čolnu, za katerega trdnost in zanesljivost sva si bila s čolnarjem nasprotnega mnenja: on je trdil, da smo popolnoma varni, midva pa, da lesena lupina s Tomosovim motorjem ne bo kos vse večjim valovom. Potihem sva jezeru sicer govorila, kako je lepo, a ni nič pomagalo. Čolnar naju je tolažil, da bo okrog polnoči čisto mirno — ampak ura je bila takrat šele pet popoldne in postajalo je vse bolj viharo — a to nama na jezerskem dnu ne bi prav nič pomagalo. Na srečo se je končalo tako, da naju je le en val pošteno namočil.

Večerno sonce suši mokre mreže ohridskih ribičev.

VSAK DOGODEK VIDIŠ DVAKRAT

Ko zdaj gledava nazaj na različna doživetja, dobivajo neko novo barvo in se kažejo v drugačni luči. Na poti skozi Uroševac sva zapeljala prav v največje sejmsko gnečo; vse je bilo pomešano na cesti. Prašiči so krulili v blatnih jarkih, krave so se, kot da bi bile v Indiji, svobodno sprehajale po asfaltu in sejmarji, ki so prišli v mesto

Pod zasneženimi vrhovi makedonskih gora so najpogostejša živa bitja, ki jih srečajo popotniki, ovce.

iz daljnih vasi izpod divje Šar planine, seveda niti pomislili niso, da bi se umikali avtomobilom. In tudi midva sva se v nekakšnem slalomu prebijala mimo ljudi in živali in za nekaj sto metrov dolgo pot sva potrebovala več desetkrat toliko časa, kot bi sicer. Takrat sva preklinjala, zdaj pa vidiva v tem dogodku nekaj drugega. Če zdaj pomisliva na ponosno hojo sredi ceste in se spomniva na te stasite prebivalce še neoskrunjenih šarplaninskih vasi ter jih primerjava z meščani, ki preplaše-

no skačejo celo s prehodov za pešce pred avtomobili, se ne moreva otresti vtisa, da sva tam srečala še svobodnega človeka, ki ni podlegel predmetom, ki jih sam ustvarja.

TOLIKO POTI KOT LJUDI

Morebiti bo kdo oporekal, da sva si izbrala prav to pot in na njej pripravila

Že dolgo vrsto let vstaja iz polja staro mesto Stobi. Na sliki: delavci odkrivajo mozaik, ki so ga čez zimo zaščitili s plastjo prsti.

ta poldrugi ducat reportaž, ki si bodo poslej sledile. Preden sva šla na pot, sva vedela, da je mogoče okrog Jugoslavije narediti toliko zank, kolikor je popotnikov. In na tako dolgi poti je toliko zanimivosti, da bi potrebovala dve leti, ne pa piškava dva tedna, če bi hotela spoznati vsaj del vse te lepote, zgodovine, kulture.

Bila sva torej popotnika, ki sva sicer z odprtimi očmi, toda zelo na hitro šla po svoji poti. Pogovarjala sva se z ljudmi, zbirala gradivo, hodila v muzeje, se ustavljala ob zanimivostih — a še so ljudje, s katerimi nisva govorila, še so muzeji, v katerih nisva bila, še so zanimivosti, za katere ne veva ali pa nisva imela časa, da bi se ob njih ustavila.

Drug popotnik si bo izbral drugo pot, druge zanimivosti, druge ljudi, druge muzeje.

In to ne bo težko: popotniki se menjamo, Jugoslavija pa ostaja in vsakemu nasuje zvrhano naročje lepote, zanimivosti in doživetij. Je kot nepresahljivi vir.

Stalni sopotniki po Bosni so ošiljeni zvoniki džamij, minareti, ki se elegantno dvigajo med vejevjem v nebo.

(PRIHODNIČ: IZ KRVI RDEČE)

Stari mestni predeli so polni vrveža, izginjajočih majhnih prodajaln in izdelkov vseh vrst.

kultura in izobra- ževanje

KOSTANJEVICA:

Po 190 letih spet orgle

V obnovljeni gotski cerkvi v kostanjevskem gradu se bodo spet oglašile orgle. Za koncert, ki ga bo imel znani orgelski virtuoz Hubert Bergant, je orgle posodil neki industrialec iz Italije. Orgle bodo ostale v Kostanjevici nekaj časa, saj jih je italijanski dobrotnik posodil za več prireditev ob 20-letnici Dolenjskega kulturnega festivala, kamor sodi tudi napovedani Bergantov koncert.

Prireditev se bo začela ob 19. uri, in ker bo ta dan sobota, (31. maja), pričakujejo velik obisk domačinov in obiskovalcev iz drugih krajev, predvsem ljubiteljev glasbe in Bacha, katerega skladbe bodo ta večer prevladovali. Ko bo znani orgelski mojster pritisnil na registre, se bodo v teh prostorih spet oglašile orgle – prvič po 190 letih. Na koncertu bosta kot solistki sodelovali tudi sopranistka Nada Vidmarjeva in altistka Bogdana Stritarjeva iz ljubljanske Opere.

Orgelski koncert bo nedvomno velik kulturni praznik za Kostanjevico in obiskovalce prireditev Dolenjskega kulturnega festivala. Ker računajo na velik obisk, bodo ta dan – pred koncertom in po njem – odprte vse kostanjevške galerije, možen pa bo tudi ogled zbirke Tehniškega muzeja Slovenije v gradu.

I. Z.

DIJAKI NA ODRU

Brežičani so prejšnji teden imeli prikupno gledališko predstavo: občinstvu so se predstavili gimnazijci s komedijo „Zares čuden par“. Pri gimnazijskem prosvetnem društvu „Franjo Stiplovšek“ se je spet zbrala skupina in pod vodstvom prof. Marije Lelič nastudirala sodobno delo, s katerim so dijaki nastopili tudi v Krškem in Sevnici. Dobro sceno je pripravil akademski slikar Miro Kugler. V glavnih vlogah sta nastopila Slavko Čerjak in Vitomir Pirc.

Mali kulturni barometer

„RIZARNA“ – Na oder Stalnega slovenskega gledališča v Trstu je prišla te dni dokumentarna drama „Rizarna“, ki sta jo po resničnih dogodkih napisala tržaška Slovenca in književnika Miroslav Košuta in Filibert Benedičič. Drama govori o dogodkih zadnje vojne, ko so fašisti v tržaški rizarni uničevali zlasti slovenske in hrvaške rodoljube.

TEDEN JRT – V Portorožu se je začel deseti teden JRT. Poleg osmih televizijskih studijev iz naših republik, ki se predstavljajo z naj-

Sandi Leskovec: MARTIN KRPAN, lesorez. (Foto: Branko Sladič)

Pevski zbor Krke, ki ga vodi znani partizanski skladatelj Radovan Gobec, letos veliko nastopa. Tu ga vidimo v koncertnem delu ene od prireditev, ki so se v zadnjem času zvrstile v Dolenjski galeriji. Zbor hkrati že marljivo vadi za tradicionalni pevski tabor v Šentvidu pri Stični.

Brežiška pomoč Tržačanom

Za obnovo pogorelega doma v Proseku-Kontovelu so zbrali 40.000 din

Sodelovanje brežiškega DPD Svoboda bratov Milavec in prosvetnega društva iz Proseka-Kontovela na Tržaškem dobiva letos nove pomembne razsežnosti. Večje društvo je vodilo akcijo za zbiranje denarne

pomoči temu zamejskemu slovenskemu društvu, ki mu je pogorel prosvetni dom.

Za proseški-kontovelski dom so zbrali v brežiški občini 40.000 din. Večje zneske so prispevali kulturna skupnost,

občinska skupščina, sindikat, kapelska godba, posamezniki, delovne organizacije in seveda samo brežiško delavsko prosvetno društvo. Denar bodo zamejcem izročili ob ponovnem srečanju pevskih zborov teh društev 28. junija v Proseku-Kontovelu.

Še ta teden bodo Brežičani imeli v gosteh dramsko skupino iz Proseka-Kontovela: 31. maja bo nastopila v Globokem. 1. junija pa v Artičah. Gostje se bodo predstavili s komedijo „Zares čuden par“.

Nagrajena mlada peresa

Spise o železnici so pisali tudi Dolenjci

Kar 2008 učencev iz osnovnih in 554 iz srednjih šol v naši republiki se je udeležilo literarnega nagradnega natečaja, ki ga je v počastitev dneva železničarjev, 55-letnice velike železničarske stavke in ob 30-letnici osvoboditve razpisalo ljubljansko Železniško gospodarstvo.

Ziriji, ki sta ju vodila literarni zgodovinar Stane Mihelič in pesnik Ivan Minatti, sta pri pregledu in ocenjevanju spisov zaznali veliko izvirnost, trud in podrobno poznavanje naše železnice in njene zgodovine. Še posebej vloge železnice med NOV.

Med nagrajenci jih je več tudi iz dolenjskih, posavskih in belokranjskih šol. Med osnovnošolci, ki so prejeli za svoje spise po 400 din, sta tudi viniški učenki Albina Gasperič in Nada Klasnić. Po 300 din sta dobili Vesna Turk z Mirne in Mojca Majerle iz Novega mesta, po 200 din pa učenci: Sandi Keržan in Bojan Saje iz Novega mesta, Miran Jakhel in Helena Balja iz Krškega, Marinka Babič iz Dragatuša in Blažka Remih iz Artič. Med srednješolci je bila: našega območja nagrajena le črnomaljska dijakinja Helena Kambič (300 din).

Eno od kolektivnih nagrad si je prislužil 7. b osnovne šole Ju-

rija Dalmatina iz Krškega: dobil je brezplačno vozovnico za razredni izlet z vlakom po Sloveniji in Istri.

DANES OTVORITEV RAZSTAVE

Razstavo del bratov Šubicev bodo odprli danes, 29. maja, ob 18. uri v Petkovi galeriji v ribniškem gradu. Organizirata jo Kulturna skupnost in Petkova galerija v sodelovanju z Narodno galerijo. Pokrovitelj razstave, ki bo odprta do 12. junija, je delovni kolektiv INLES. Na otvoritvi bo v kulturnem programu nastopil moški pevski zbor iz Ribnice.

podčrtano

V Metliki se še ni poglelo negotovanje, ker so odpovedali že najavljena gostovanja poklicnih gledališčnikov. Čez marsikaj, ker so načrtovali letos, ko naj bi se v občino vrnila dolgo vabljena in nestrpno pričakovana kulturna pomlad, so naredili kriz. Iz programov je črtano vse, za česar nimajo denarnega kritja. Samo zaradi pomanjkanja denarja, ne da bi bilo vmes razmetavanje, samovolja, lenarjenje, je nastopila ta kritična suša! To ugotovitev podčrtuje tudi Vezilo, glasilo metliške Beti, katere delavci največ prispevajo za kulturno dejavnost.

S 530.000 dinarji, namenjenimi za kulturo letos, je metliška občina med tistimi v Sloveniji, ki dajejo za kulturo najmanj. Denar bo zadostoval komaj za najnujnejše, pri tem pa si pri kulturni skupnosti prizadevajo „izumiti“ tako imenovani kulturni minimum, torej začrtati v kulturnem življenju tisto spodnjo mejo, pri kateri je še možno govoriti o kulturi. Človek bi jim iz srca privoščil, da bi se jim tak „izum“, le posrečil, čeprav so dejstva taka, da vse govori proti rešitvi.

Zagate majhnih

Poglejmo stvari od blizu: 350.000 dinarjev mora dobiti že sam Belokranjski muzej za redno dejavnost, s preostalimi 180.000 pa naj bi „nasitili“ vse druge upnike – od domače knjižnice do amaterizma, od spomeniškega in arhivskega varstva do drugih republiških obveznosti. Le čudežno naključje ali bogat strik bi bila morda kos tej denarni zagati metliških kulturnikov, zlasti še, ker delavci, ki vplčujejo kulturne fondre, najbrž ne bodo zadovoljni z odgovorom – naj bo le-ta še tako finančno, kulturno ali politično utemeljen – da jim kulturnega življenja, tudi žive kulture, ni možno zagotoviti zaradi pomanjkanja denarja. Prav zavoljo tega je metliška zagata še večja.

J. JUST

Katere višje šole v Novem mestu?

Zavod za izobraževanje kadrov bo Dolenjcem spet pomagal, da bodo na višjih in visokih šolah študirali doma - v Novem mestu

Poleg pedagoške akademije bodo Dolenjci v naslednjem šolskem letu lahko obiskovali v Novem mestu tudi nekatere višje in visoke šole. Zavod za izobraževanje kadrov bo študij organiziral, če bo dovolj kandidatov. Gre za organizirano pomoč pri študiju in oddelke, ki naj bi jih jeseni tu odprli.

Študij na prvi stopnji visoke ekonomske-komercialne šole iz (VEKS) iz Maribora je bil v Novem mestu možen že do zdaj, poslej pa bi kandidati tu študirali tudi na drugi stopnji. Za študij je potrebnih vsaj 30 kandidatov, ki se morajo zavodu prijaviti do konca junija. Vpišejo pa se lahko kandidati, ki so končali prvo stopnjo VEKS ali ekonomske fakultete, medtem ko se na tehniško-ekonomsko smer te šole lahko

Razstava o razvoju ljudske oblasti na Dolenjskem v letih 1941 do 1945, ki je že mesec dni odprta v Dolenjski galeriji v Novem mestu, je pritegnila veliko obiskovalcev iz raznih krajev. Posebno radi si jo ogledajo borci in aktivisti OF, obiskalo pa jo je tudi večje število solarjev. Odprta bo do 15. junija.

SREČANJE NA GOSTOVANJIH

Osemnajsto srečanje gledaliških skupin Slovenije bo od 3. do 7. junija. Dramske skupine bodo jokrat gostovale v raznih krajih na Kozjanškem in drugih manj razvitih področjih: v Smarju pri Jelšah, Bistrici ob Sotli, Kozjem, Rogatecu, Sentjurju pri Celju. Organizacijski posvet bo 6. junija v Kozjem, strokovni posvet istega dne v Rogatecu. S. skupščina Združenja gledaliških skupin Slovenije pa bo 7. junija v Sentjurju pri Celju. Na zaključni prireditvi ne bo sodelovala nobena od dolenjskih in posavskih gledaliških skupin.

Do srečanja okteta 75 v Šentjerneju je še mesec dni. Znan je program, znani okteti, ki bodo letos sodelovali. O organizacijskih zadevah so se zborovodje nedavno pomenili v Šentjerneju (posnetek kaže detajl) in si zabeležili pomembne pripombe. Medtem so sporočili, da Slovenski oktet ne bo mogel nastopiti na slavnostnem koncertu 28. junija v Šentjerneju, ker bo tedaj v Avstraliji.

izobraževanje bo šola odprla oddelek v Novem mestu, vendar je pogoj, da se bo vpisalo najmanj 40 slušateljev. Na vpis pa bo treba kljub temu v Kranj.

BREŽICE: MLADI POJO

Letošnje srečanje šolskih pevskih zborov iz brežiške občine bo letos v nedeljo, 1. junija, v brežiškem prosvetnem domu. Sodelovanje so prijavile vse popolne osnovne šole. V sporedu otroških in mladinskih pevskih zborov bo nastopilo nekaj sto mladih pevcev. Prireditelj, občinski svet ZKPO Brežice, bo zborom in pevovodjem podelil priznanja in spominska darila.

pedagoški kotiček

KAJ JE „ZAŽELEN“ IN KAJ „NEZAŽELEN“ OTROK

Pri določitvi kategorije „zaželen“ oziroma „nezaželen“ otrok nastopajo določene težave. Za vsakega prvotno nezaželenega otroka obstaja možnost, da postane zaželen. Dogaja pa se tudi, da prvotno zaželen otrok postane zaradi problemov, ki jih povzročajo, ali problemov, ki izvirajo iz osebnosti staršev ali celotne družinske konstelacije, nezaželen. Kljub težavam, ki nastajajo pri kategorijah „zaželen“ in „nezaželen“ otrok, in še večjim težavam pri retrogradnem (naknadnem) ugotavljanju podatkov o zaželenosti in nezaželenosti otroka obstajajo možnosti za znanstveno raziskovanje problemov.

Ista avtorica na navedenem mestu

NEZAŽELENI OTROCI IN PRESTOPNIŠTVO

Na vlogo, ki jo ima nezaželeno rojstvo v psiho-socialnem razvoju otroka, so prvi opozorili praktiki in raziskovalci s področja otroškega in mladinskega prestopništva.

Raziskave Kriminološkega inštituta v Ljubljani so pokazale, da je bilo približno polovico delinkventnih (prestopniških) otrok in adolescentov (mladostnikov) nezaželenih. Pomen nezaželenosti za otrokov psiho-socialni razvoj potrjuje tudi ugotovitev, da je bilo od 17 otrok iz vzgojnega zavoda v Smledniku, za katere je bil znan podatek o nezaželenem ali zaželenem rojstvu, kar 14 otrok nezaželenih.

Problem je pritegnil strokovno pozornost šele v zadnjih letih. Presenetljivo je, kako dolgo je trajalo, preden so strokovnjaki s področja načrtovanja družine postali pozorni na probleme, ki jih povzročajo nezaželeno rojstvo pri otroku.

Dr. Anica Kos – Mikuš v Naših razgledih 18. IV. 1975, str. 200

za piknik, žejo
in užitek

ODPRTO

Laško pivo

Laško pivo

CINKARNA CC CELJE

Sl. 22 (1349) – 29. maja 1975

Pokala za Škafarjevo in Koprivnika

Tradicionalnega plavalnega mitinga ob dnevu mladosti v Krškem se je udeležilo več kot 300 plavalcev in plavalk iz slovenskih plavalških klubov ter zagrebske Mladosti, Medveščaka, Primorja in beograjskega Partizana. Zaradi hladnega vremena tekmovalci niso dosegali najboljših rezultatov.

Kljub temu so domačini videli lepe tekme, zlasti v pionirski konkurenci, kjer je Škafarjeva v najmlajši kategoriji dosegla dva nova republiška rekorda. Nekateri rezultati krških plavalcev:

starejši pionirji: 100 m prsno: 1. Mlakar 1:28,7; mlajši pionirji B – 50 m kravl: 1. Koprivnik 37,1; 50 m prsno: 1. Švab 46,4; 50 m hrbtno: 1. Koprivnik 42,7; 50 m: delfin: 1. Koprivnik 43,4; starejše pionirke: 100 m delfin: 1. Škafar 1:23,8; mlajše pionirke – 50 m Kravl: 1. Škafar 43,4; 50 m hrbtno: 1. Škafar 48,1 (rekord SRS); 50 m delfin: 1. Škafar 53,4 (rekord SRS).

Pri članih in članicah je bilo doseženih nekaj dobrih rezultatov, za najboljše dosežke po posameznih kategorijah pa so nekateri tekmovalci dobili pokale. Med njimi sta bi-

HRASTNIK – BELA KRAJINA 2:0

Prav gotovo so Hrastničani poskrbeli za največje presenečenje. Po udariti moramo, da so oba zadetka dosegli nepričakovano, potem ko so bili Črnomaljši veliko boljši. Kljub temu je enajsterica Bele Krajine še vedno prva, saj ima kar 6 točk na skokov pred drugouvrščeno ekipo. Ker sta do konca prvenstva le še dve koli, so Črnomaljši že prvaki.

BREŽICE – KOVINAR 2:1

Nogometaši Brežic igrajo iz kola v kolo bolje, tako da so s številnimi zmagami na lestvici napredovali. Tudi v nedeljski tekmi s Storami so dobro igrali, in kljub temu da so gostje povedli, zmagali z zadetkom prednosti. Oba zadetka je dosegel Sagi. M. J.

Dobri rezultati mladih atletov

Na področnem šolskem prvenstvu Šuštar skočil v višino 190 cm

Prejšnji teden je bilo v Novem mestu področno atletsko prvenstvo osnovnih in srednjih šol. Tekmovanje je pokazalo, da raste v Novem mestu nov rod atletov, saj so bili doseženi rezultati zelo dobri in segajo v vrh slovenske pionirske in mladinske atletike.

Rezultati:
Pionirji: 60 m: Keržan 7,4, Klančar (oba Grm) 7,6; daljina: Kranjčič 60,6, Križman 54,5 (oba Grm); višina: Gačša (Grm) 165, Francič (Sentrjerne) 160; krogla: Bukovec (Dobrepolje) 11,95, Štupar 10,89 (Grm); 600 m: Košmrlj 1:30,4 (Grm); 600 m: Šemec 1:33,3 (K. Rupena); troboj: Zulič 90,5, Rodič 65,5 (oba Grm); 4 x 100 m: Grm 48,3. Ekipno: Grm 948, Sentjerne 545,5, Bršlin 473,5.

Pionirke: 60 m: Zaletež 7,8, Bele 8,2 (oba Grm); daljina: Avsec 482 (Grm), Metelko 453 (Sentrjerne); višina: Papič 155, Pečaver 145 (oba Grm); krogla: Judež 10,66, (Sentrjerne), Flajnik (Črnomelj); 400 m: Pačič 61,2 (Grm), Jakšič 65,8 (Sentrjerne); troboj: Gutman 80,5, Kočjan 71; 4 x 100 m: Grm 53,0, Sentjerne 55,2; ekipno: Grm 955, Sentjerne 829,5, Katja Rupena 579,5.

Mladinke – 100 m: Brulc 13,4, Resnik 13,6 (EASC), višina: Zelnik 140, Pirnar 135 (oba gimnazija N. m.); daljina: Tovšak 487, Smid 473 (oba gimnazija N. m.); krogla: Pavlin 9,41 (EASC), Grgič 8,76 (gimnazija N. m.); 800 m: Močan 2:35,0, Pečjak 2:38,4 (oba gimnazija N. m.); troboj: Beg 36 (gimnazija N. m.), Gornik 26,5 (EASC); 4 x 100 m: gimnazija 34,5, EASC 55,6; ekipno: gimnazija N. mesto 539,5, EASC 415, KIC Grm 114 točk.

Mladinci – 100 m: Keržan 11,2 (gimnazija), Arnuš 11,7 (Kovinar);

1. BREŽICE

V počastitev dneva letalcev in dneva mladosti so v Brežicah organizirali rokometni turnir. Prvo mesto in pokal OBZTK so osvojili domači rokometarji. Organizatorji so se odločili, da bo poslej turnir tradicionalen.

M. JARANOVIC

PRVIKRAT PIONIRJI!

Na teniških igriščih na Loki v Novem mestu je bilo pred dnevi prvo povojno pionirsko prvenstvo teniškega kluba. Doseženi so bili naslednji rezultati: Moro:Zorko 3:6, R. Gorjup:Moro 6:4, Zorko:Wachter:3:6, Wachter:Moro 3:6, R. Gorjup:Zorko 6:3, Wachter:R. Gorjup 2:6. Vrstni red: R. Gorjup, Zorko, Moro, Wachter. Izven konkurence je igral tudi mlajši mladinec D. Gorjup, ki je premagal vse nasprotnike. Klubsko prvenstvo je bilo hkrati priprava za republiško prvenstvo, ki bo 30. in 31. maja.

la tudi Krčana Škafarjeva in Koprivnik. Izkazala se je tudi domača ženska štafeta na 4 x 100 m kravl, ki je s časom 5:30,0 zavzela prvo mesto.

BRŠLINČANI OSVOJILI POKAL

V počastitev dneva mladosti in 30-letnice osvoboditve je osnovna šola Dolenjske Toplice z domačim košarkarskim klubom pod pokroviteljstvom občinske konference ZSMS Novo mesto pripravila košarkarski turnir, na katerem so nastopile ekipe Dolenjskih Toplic, Straže, JLA in Bršlina. V prvi tekmi so Stražani premagali vojake (36:35), Bršlinčani pa domače igralce (48:36). V finalu turnirja so Novomeščani nato premagali še Stražane (55:35) in osvojili lep pokal, ki jim ga je predal ravnatelj osnovne šole Cirkni.

NOVO MESTO : BOVEC 2 : 3 (11, – 11, 10, – 12, – 13)

Še ena zamujena priložnost! Moštvo Novega mesta, ki bi po sposobnostih posamičnih igralcev imelo lahko povsem drugačno vlogo v republiški ligi, je vodilo že z 2:1 v setih in 11:9 v četrtem, odločilnem nizu, je vseeno izgubilo. In to potem, ko se je pri ekipi Boveca poškodoval šesti igralec. Tako je ostala negotovost prav do zadnjega kola. Šele sobotna tekma s Kopro in Kopro bo odločila, kdo bo izpadel iz lige. Novo mesto zanesljivo reši samo zmaga s 3:0, kar pa bo na tujih tleh zelo težko doseči.

M. L.

MERKUR – KOČEVJE 3:0

V nadaljevanju tekmovalja v II. republiški odbojarski ligi so igralke Kočevja gostovale v Novi Gorici in srečanje izgubile. Čeprav so bile Kočevkarke na tekmo dobro pripravljene, so jih domače odbojkarice premagale. Po vsej verjetnosti so si s tem porazom Kočevkarke zastavile možnosti za uvrstitev v I. republiško ligo.

BETI – DOLSKO 5:4

V pokalni tekmi so se Metličani pomerili z vrsto Dolskega in jo v izenačeni tekmi tesno premagali. Rezultati: Fortuna – Uhl 0:2, Antičič – Kovačič 2:0, Tomšič – Pezelj 0:2, Antičič – Uhl 2:0, Fortuna – Pezelj 0:2, Tomšič – Kovačič 2:1, Antičič – Pezelj 2:0, Tomšič – Uhl 0:2 in Fortuna – Kovačič 0:2. D. P.

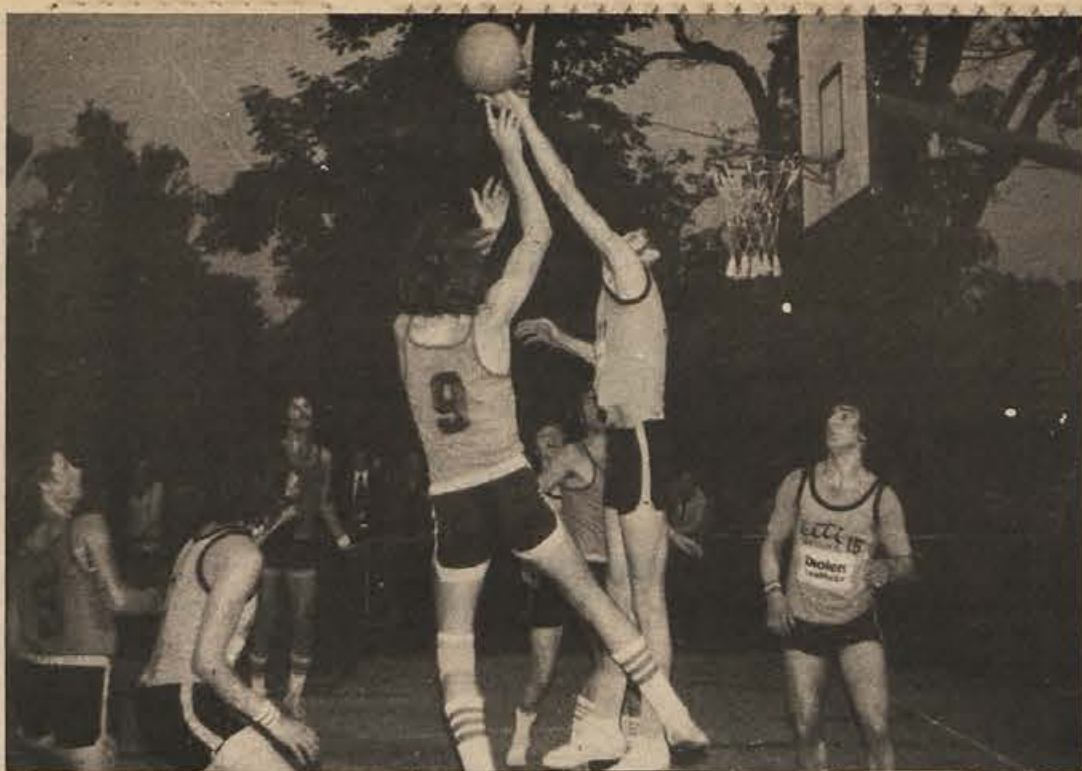
ŠPORTNI KOMENTAR

Na kegljiščih naj bo red

Na Dolenjskem smo dobili v zadnjih letih precej novih kegljaških stez, ki so se jih razveselili predvsem kegljaški delavci. Razen tekmovalnega in rekreacijskega kegljanja pa se je po nekaterih mestih razvijalo še tako imenovano „hazardno“ kegljanje. Nekateri mladi so namreč namesto diplom dobivali „literčke“. In tako se je dogajalo, da je na kegljišču prišlo do pretepoz, ki se niso končali le s praskami.

Zato je razveseljivo, da so skoraj po vseh kegljiščih postavili ljudi, ki skrbijo za kegljišča in disciplino na njih. Sedaj se le redkokdaj zgodi, da se kegljišča v nekaterih gostinskih objektih zaradi pijančevanja spremenijo v beznice, ki so s posmeh slovenski kegljaški organizaciji, dolenjski kegljaški podzvezi ter tekmovalnemu in rekreacijskemu športu.

J. PEZELJ

DOLENJSKI KOŠARKARSKI DERBI METLIKI – V soboto zvečer se je na metliškem Pungartu zbralo okoli 400 gledalcev, ki so nestrno pričakovali spopad dveh najboljših košarkarskih ekip na Dolenjskem. Po boljši igri so prvi derbi dobili domači košarkarji. (Foto: J. Pezelj)

V derbiju boljši Metličani

Črnomaljši doma močno izgubili - V dolenjski ligi brez presenečenj

Dolenjski derbi v prvi slovenski košarkarski ligi so po boljši igri dobili Metličani in so sedaj s šestimi točkami na petem mestu, Novomeščani pa so z eno samo zmago na dnu lestvice. Črnomaljši so doma katastrofalno izgubili, v dolenjski košarkarski ligi pa so vsi favoriti osvojili predvidene točke.

BETI – NOVOTEKS 85:66 (44:28)

V začetku tekme so Novomeščani presenetili s hitro in domiselno igro in bili v prvem delu polčasa boljši. Šele po minuti odmora so Metličani bolje zaigrali in rezultat izenačili. Gostje so nato igrali prehitro in po nepotrebnem izgubili vrsto žog, domači košarkarji pa so z mirno igro polnili Novoteksov koš.

V nadaljevanju smo gledali izenačeno igro, v kateri so gostje rezultat zmanjšali na deset točk, nato pa kar pet minut niso zadeli koša in tekma je bila odločena. V zadnjih petih minutah so se na igrišču zvrstili vsi Metličani in prav vsi so dosegli zadetke.

Beti: T. Vergot 4, Jankovič 2, Savjovic 2, Kmetec 4, Švinger 11, Jezernac 20, Medek 31, Klajič 11.

Novoteks: Bajt 6, Čukut 8, Ž. Kovačević 17, S. Kovačević 4, Ivančič 21, Pirč 4, Besednjak 2 in Plantan 4.

ČRNO MELJ – ZELENA JAMA 46:101

V prvenstveni tekmi II. republiške košarkarske lige so v Črnomlju gostovali košarkarji Zelene jame in brez težav dobili srečanje. Domačini so igrali dobro le v prvih minutah tekme, nato pa dovolili, da so gostje s hitrimi protinapadi razbili njihovo obrambo in z lahkoto zadevali.

M. J.

Lisca v boju za obstanek novi točki

Sevničani premagali Inlesove rokometarje in so še vedno tretji

V zadnjem delu rokometnega republiškega prvenstva igrajo Sevnici vse bolje. Najprej so pred domačimi gledalci premagali Slovenjgradčane, v nedeljo pa so z odlično igro premagali še Inlesove rokometarje. Razveselile so tudi dekleta, saj so v izredno važni tekmi za obstoj osvojile dve novi točki.

SEVNICA – INLES 24:19

V lepem in privlačnem srečanju – pred domačimi gledalci sta v ekipi gostov igrala tudi nekdanja Sevnica – Radič in Silc – so domači zaslu-

ženo slavili zmago in so tako edina ekipa, ki je premagala republiški „vrh“. Sevnici so silovito začeli in povedli 9:2 in 11:5. Nato so se razigrali tudi gostje in s sedmimi zaporednimi zadetki povedli. Kazalo je že, da bodo Ribničani še enkrat zmagali, toda domači rokometarji so izenačili in nato v drugem polčasu zaigrali kot prerajeni in zasluženo zmagali. Ker so izgubili tudi Slovenjgradčani, so Ribničani še vedno na prvem mestu, Sevnici pa zaostajajo za drugouvrščenimi le še za točko.

Sevnica: Možič, Kristofič, Simončič, Vrtačnik, Jurišič 5, Bizjak, Svažič 4, Koprivnik 2, Doblekar 4, Novšak, Šumec 9, Golobranc.

Inles: I. Kersnič, Ponikvar, Abrahamsberg, Mikulin 1, S. Kersnič 4, Silc 5, Andoljšek, Ambrožič, Tanko 1, J. Kersnič 3 in Radič 5.

E. R.

LISCA – STEKLAR 13:11

Naša napoved se je sicer uresničila, toda igralke Lisce so se morale pošteno potruditi, da so premagale borbeno gostje. Tekma je bila ves čas izenačena in šele ob koncu srečanja je domačim igralkam uspelo zmagati ter osvojiti dve dragoceni točki v boju za obstanek v ligi. Dobro so igrale vse rokometarice, izkazale pa sta se predvsem Rugljeva in Mlinaričeva.

Lisca: Pfeifer, D. Plazar, Starič, Pesjak 1, Rugelj 4, Mlinarič 5, Mejak 1, Popović 2, Ertart in Kovač.

E. RAUTER

INLES – SLOVAN 28:32

V prijateljski trening tekmi sta se pomerili vrsti domačih rokometarjev in ljubljanskega Slovana. V prvem polčasu sta si bili ekipi izenačeni, v drugem pa se je poznalo, da so ljubljanci bolje pripravljeni in so za-

LESKOVEC – V rokometni prvenstveni tekmi zasavske lige so domači rokometarji navdušili svoje navijače. Dosegli so kar 35 zadetkov, prejeli pa so jih 26. Pri domačih se je izkazal vratar Plut, največ zadetkov pa sta dosegla N. Mlakar (13) in Sribar (10). (L. S.)

BREŽICE: VODITA KUZMIN IN ŠTOJSOVA

V kratkem se bo zaključilo mestno prvenstvo v kegljanju za moške in ženske. Pri moških vodi Cvetko Kuzmin s 4841 podrtimi keglji, slede pa: Dragutin Preleca (4827), Ivan Veble (4767), Roman Verstovšek (4742), Mitja Teropišč (4653) idr.

Pri ženskah vodi Stanka Štojs (2205), sledita pa ji Jožica Turišič (2106) in Višnja Grmovšek (2096). M. JARANOVIC

HREN, VALENČIČ IN KOLENČEVA

Na odprtem prvenstvu novomeške kegljaškega društva je nastopilo 165 članov, članic in mladincev, vsi prvaki pa so dosegli sorazmerno dobre rezultate.

Končni vrstni red: člani (sodelovalo 117 kegljačev): 1. Hren 930, 2. Židanek 907, 3. Turk 878, 4. Badovinac 878 (vsi Krka), 5. Bratož 868 (Zelezničar), 6. Vesel (Krka) 867 idr.; članice (sodelovalo 36 tekmovalk): 1. Kolenc 394 (Pionir), Poljak 394 (Novoles), 3. Klančar 388 (Krka) idr.; mladinci (16): 1. Valenčič 822 (Zelezničar), 2. Znidaršič 820 (Krško), 3. Bukovec 811 (Brežice) idr.

B. D.

KAJ, KJE, KDO?

V slovenski košarkarski ligi se bodo Novomeščani doma pomerili z vrsto Vrhnice, Metličani pa gredo v Celje. V rokometni ligi gredo Sevnici v Maribor, v Ribnici pa se bo predstavila Izola. Dolenjski rokometni derbi bomo lahko gledali v Brežicah, kjer se bodo domača dekleta pomerila z Liščankami, v slovenski odbojarski ligi pa bodo Novomeščani poskušali priti do prepotreb- nih točk v Kopru.

Žužemberčani, ki v drugi republiški odbojarski ligi dobro igrajo, se bodo pomerili z ljubljanskimi študenti, vrsto Foruma, Trebanjci gredo v Kamno gorico, Mokronožani pa v Jarše.

TRIKRAT NAJTESNEJE!

Novomeški igralci tenisa, ki igrajo v I. B slovenski ligi – v A igrajo Brank, Olimpija, Triglav in Kamnik – so v prvem delu vseh treh nastopih igrali tako, da je bila odločilna zadnja igra parov. Prav vse tri nastope – z ljubljanskim Slovanom, Obalnim teniškim klubom iz Portoroža in Celjem – so namreč končali z izidom 3:2. S Portorožani in Ljubljanci so izgubili, s Celjem pa zmagali.

Izidi s Slovanom: Turk in Uhl sta zmagala, Gerbec in Zorko izgubila, izgubil je tudi par Turk – Uhl; z Obalnim klubom sta zmagala Zorko in Splichal, Turk in Uhl pa izgubila, izgubil je tudi par Turk – Zorko; s Celjem sta spet zmagala Turk in Uhl, izgubila sta Zorko in Splichal, zmagal pa je par Turk – Splichal. Pred nadaljevanjem lige v juniju imajo Novomeščani, ki igrajo dvakrat doma, lepe možnosti za drugo ali celo za prvo mesto, do takrat pa bodo morali popraviti zlasti igro dvojic.

Zvesto sevnisko občinstvo je minulo soboto prišlo na račun. Pregovor: učenec boljši od učitelja, je veljal tudi v tem primeru, saj niti Silc v Inlesovih vrstah (nekdanji sevniki trener!) niti Radič (tudi že gostoval v Sevnici) niso mogli preveč ogroziti Možičevih vrat. Na sliki eden od številnih napadov na Inlesova vrata. (Foto: Železnik)

Dežurni poročajo

PRI SILERJEVIH SE JE ZALOŽIL. 19. maja ponoči je nekdo vlomil v klet Alojza Silerja v Prečni. Nalil si je več steklenice vina, iz bližnje garaže odnesel 4 jermene za kosilnico, kaže pa, da se je neznanec odpravil še na kolesu s pomožnim motorjem, kajti tudi tega jutraj ni bilo več pod skednjem. Silerjevi so oškodovani za 2.500 dinarjev.

VLOM BREZ KORISTI. 21. maja so ugotovili, da je nekdo nasilno prišel v lovsko kočjo na Plešivci pri Žužemberku. Vlomilec je prišel v klet, kjer pa imajo le embalažo. Nato je vse prebrskal še v drugih prostorih, kjer je odnesel le nekaj jestvin. Z vlomom je storilec naredil za 1.000 dinarjev škodo, kajti vrata so razbita.

VINJENI RAZGRAJAC. Milčički iz Dol. Toplice so pridržali do iztreznitve 23-letnega Jožeta Primca iz Sel. Že vinjen je prišel v restavracijo zdravilišča in tam razgrajal, dokler ga niso odpeljali. Prijavljen je sodniku za prekrške.

ZRAČENJE NI VARNO. Miodraga Ivanič iz Skalckijeve ulice v Novem mestu je 25. maja jutraj obiskal tat. Kaže, da je imel Ivanič odprto okno v spalnici. Tako je tat zlezal v sobo in iz predala nočne omarice odnesel 550 dinarjev.

TORBUCA GA JE ZAMIKALA. 25. maja zvečer je Ana Zagor iz Mirne peči pustila v osebnem avtu, parkiranem pri Karteljevem, žensko torbico. Medtem ko je bila le malo časa odsotna, ji je nekdo ukradel torbico z nekaj denarja in dokumenti ter dežnik. Zagorjeva je oškodovana za okrog 700 dinarjev.

ROMI SO SE TEPLI. 25. maja zvečer so črnomaljski milčički posredovali v pretepu v romskem naselju Lokve. Boris Kosce in Rajko Brajdčič sta pijana prišla v naselje, tam razgrajala in povzročila pretep. Iztreznitev sta pričakala na hladnem, zagovarjati pa se bosta morala še pred sodnico za prekrške.

GORELA KOT BAKLA

20. maja okrog 23. ure je med nevihto udarila strela v naseljeno hišo na Hribu pri Sečiču, last Janeza Drganca iz Gabra. Hiša je bila lesena in krita s slamo in je gorela kot bakla. Ogenj jo je povsem upepelil in naredil za 40.000 dinarjev škodo.

Krivda

Ni mogoče enako obravnavati storilca, ki se je zavedal svojega dejanja in posledice in tudi, da je to dejanje prepovedano, pa je hotel to dejanje storiti – kot tistega, ki se je zavedal možnosti, da bi iz njegovega dejanja lahko nastala prepovedana posledica, pa je vseeno ravnal, ker je lahko miselno upal, da posledica ne bo nastala, oz. da jo bo lahko preprečil. V prvem primeru je storilec oblika krivde naklep, v drugem pa malomarnost. Opisani naklep je direktni naklep, za razliko od eventualnega naklepa, ki je v tem, da se je storilec zavedal, da lahko zaradi njegovega dejanja nastane prepovedana posledica, pa je privolil, da posledica nastane. Opisana malomarnost pa je posledica nezvestnosti, ki je v tem, da se je storilec zavedal, da je njegovo ravnanje lahko povzročilo škodo, vendar ni bil prepričan, da bo to dejansko tudi nastalo. Opisana malomarnost pa je posledica nezvestnosti, ki je v tem, da se je storilec zavedal, da je njegovo ravnanje lahko povzročilo škodo, vendar ni bil prepričan, da bo to dejansko tudi nastalo.

Zbežljani volga je do smrti

Tragična nesreča se je zgodila 20. maja popoldne nič hudega slutečemu Jožetu Savornu, staremu 70 let, doma s Krašnjega vrha pri Metliki. Savorn je bil na vrtu pred domačo hišo, v bližini pa je sosed Alojz Režek pasel živino. Samo nekaj časa je Režek pustil živino samo, pa je vol zbežjal, napadel Savorna in ga z rogovi pritisnil ob drevo. Nesrečni Savorn je dobil tako hude poškodbe prsnega koša, da jim je že uro po nesreči podlegel. Primer kaže, da je tudi na paši potrebno več previdnosti.

Nevarna je otroška igra ob cestah, saj kažejo statistični podatki za minulo leto, da je naraslo število smrtnih žrtev med otroki do 4. leta starosti. Izkušnje pa nam kažejo še, da se največ prometnih nesreč z udeležbo otrok in mladine zgodi od junija do septembra, v času počitnic. Takrat otroci pozabijo na opozorila iz šole, zato bi morali v tem času vrzel v prometni vzgoji nadomestiti starši. (Foto: R. Bačer)

Steljal na ženo in soseda

Na srečo nobeden od strelav ni zadel, vseeno pa je Mirko Kordej pred okrožnim sodiščem odgovarjal zaradi poskusa uboja

Ko je 4. februarja letos 51-letni Mirko Kordej iz Pesjega pri Krškem dobil s sodišča poziv za plačilo kazni in stroškov – kaznovan je bil zaradi pretepanja svoje žene – mu je kri šinila v glavo: vzal je pištolo in hotel ženo ubiti.

Kordejeva živila že dve leti sicer pod isto streho, vendar ločeno, medtem pa teče postopek za razvezo zakona. Skaljeni družinski odnosi pa vsaj materialno ne bi smeli vplivati na dva mladoletna otroka, zato je Kordejeva v korist otroka zasledila polovico možne invalidske pokojnine. Tudi to je možaka strašno razburilo, zgodilo pa se je malo pred usodnim dnem.

Vse to je ozadje dogodka, ki se je odigral 4. februarja letos v dopoldanskih urah. V domači kuhinji je Mirko Kordej s pištolo ustrelil proti ženi, prestregla pa je strel v obleko pod pasom in je lahko še skočila čez balkon in se rešila. Razjarjeni Kordej je skočil za njo, nato pa z balkona še dvakrat ustrelil proti sosedu Mirku Rožmanu, ki je prišel mirit. Tudi njega krogli nista zadeli, ampak ni dosti manjkalo. Ena se je zadela v višini Rožmanove glave v streho vodnjaka.

Na razpravi pred novomeškim okrožnim sodiščem, ki ji je predsedoval Janez Kramarič, obtoženec ni priznal, da je hotel ženo ubiti, kot je povedal v preiskavi. Tokrat je skušal vse skupaj prikazati kot „zastraševalno akcijo“, vendar mu niso verjeli. Kot je ugotovil sodni izvedenec-psihater, je bil Kor-

dej takrat bistveno zmanjšano prišteven, je pa tudi živčen še iz vojne. Okrožno sodišče mu je prisodilo 2 leti in 6 mesecev

strogega zapore, do pravnomočnosti sodbe pa bo počakal v priporu. Pri odmeri kazni je senat upošteval izvedenčev mnenje o bistveno zmanjšani prištevnosti kot olajševalno okoliščino, kot obtežilno pa to, da je bil do žene že prej brutalen.

Že drugič je zažgal

Ugotovitev izvedenca: Anton Gašperič je kazensko odgovoren, čeravno je manj prišteven

45-letni Anton Gašperič, skladiščni delavec iz Straže pri Novem mestu, se je nedavno tega zagovarjal na okrožnem sodišču zaradi namernega požiga.

Ugotovljeno je, da je 21. januarja letos v večernih urah Gašperič prišel v Podgoro in na posestvu svojega brata podtaknil ogenj v slamo na kozolcu samo zato, ker mu vsakinja ni hotela dati pijače. Vse to je nam-

reč obtoženec odkrito priznal. Kozolec, vreden čez 5.000 dinarjev, je pogorel in v nevarnosti je bila še sosednja stavba.

Sodišče je Gašperiča poslalo na pregled k izvedencu psihiatru, ker je že leta 1972 zažgal. Takrat je podtaknil ogenj v domači hiši, sodišče pa mu je izreklo varstveni ukrep oddaje v zavod za varstvo in zdravljenje, češ da je slabo duševno razvit. Ob novem primeru je psihiatrovo mnenje: Gašperič je sicer zmanjšano prištevena osebnost, vendar pa kazensko odgovoren. Prisodilo so mu 8 mesecev zapore, do pravnomočnosti sodbe pa mu je sodišče pripor podaljšalo.

PRI NJEM SO NAŠLI...

Aprila in maja letos je bilo v Novem mestu več vlovov v avtomobile in stanovanja. 23. maja pa so priprili osumljenega storilca. Na varnem je 22-letni Dimitrij Jackov iz Starega Bečja, ki je osumljen vlovov v pet osebnih avtomobilov in v stanovanje Fabjanovih v Slakovi ulici. Nekaj predmetov, ki si jih je nabral na vlomskih pohodih, so še našli pri njem.

Od takrat je mir

Martinu Čerkuču pogojna kazen za požig skednja

2. oktobra 1973 se je 50-letni Martin Čerkuč, kmet z Razteza pri Brestanici, doma spil z ženo, hčerko in sinom. Prišlo je tudi do pretepa, ker pa mu je žena pobegnila in ni mogel nad njo streči jeze, je naredil, kar je grozil: šel je na domače skedenj in zažgal slamo. Požar se ni razširil, ker sta sin in hči takoj pritekla in pogasila ogenj, vendar je Čerkuč zagrešil nameren požig. Zaradi tega je pred kratkim sedel na zatožni klopi novomeškega okrožnega sodišča, kjer dejanja niti ni zanikal.

Čerkuč je dejal, da ni hotel povzročiti škode in zares zažgati, temveč domače samo prestrašiti. Ker pa je bilo na skednju takrat vsaj 5 voz suhega sena, za katero je gospodar seveda vedel, mu niso verjeli, da je šlo le za strah. Sodišče je obtoženca poslalo na pregled k izvedencu, ki je ugotovil, da je psihično prizadel in bistveno zmanjšano prišteven, pri odmeri kazni pa so upoštevali še to, da je od tistega dne na Čerkučevem domu mir. Senat pod predsedstvom Janeza Kramariča mu je prisodil 7 mesecev zapore, pogojno za dobo dveh let.

STAVČA VAS: KARAMBOL V OVINKU. 25. maja dopoldne sta v ovinku pripeljala naproti voznika osebnih avtomobilov Alojz Ožbolt iz Kočevja in Rudi Skufca iz Klope pri Dvoru. Med srečanjem sta trčila, tako da je škoda za 7.000 dinarjev.

BERČA VAS: STIRJE V BOLNISNICI. Metličan Stane Fux je 25. maja popoldne vozil osebni avto od Suhorja proti Metliki, v ovinku pri Berči vasi pa je zapeljal na bankino, nato pa je avto zdrknil v jarek, bočno drsel po njem, nakar se je še večkrat prevrnil po strmini navzdol. V avtu so bili trije sopotniki: Danica Fux, voznikov 4-letni sin Aljaž in Nada Mozetič iz Metlike. Vsi trije z voznikom vred so se poškodovali in so jih odpeljali v bolnišnico, na avtu pa je za 20.000 dinarjev škoda.

Lahko tako delajo?

Občani, posebno pa gospodinjice, se sicer jezijo nad vsakodnevni podražitvami, vendar jih to še daleč ne spravja v tako slabo voljo kot ugotovitev, da ima isti predmet v različnih trgovinah različno ceno. Ob vsakem takem primeru se naš delovni človek vpraša: kako je to mogoče? Kupci se jezijo, ker ni dovolj kontrole nad takimi stvarmi. Da je tako, so povedale:

ANICA SINKOVEC, gospodinja iz Goriške vasi: „Kaj se človek ne bi jezil! Ravno včeraj sem kupila „mesni doručak“ v Škocjanu in zanj plačala 5,30 din, danes pa sem v Novem mestu v Mercatorjevi trgovini dala zanj čez 6 dinarjev. Pa to še ni tako hudo kot izkušnja z elektromotorjem. Spomladaj smo ga kupili v Škocjanu: veljal je 2320 dinarjev; čez nekaj dni pa sem ga videla v novomeški izloži za 3860 dinarjev. Zdelo se mi je neverjetno, pa sem ga šla pogledat od blizu: isti motor, ista znamka, ista moč, pa taka razlika!“

ANICA ŽUGIČ, šivilja iz Kostanjevice: „Jaz sem ugotovila, da so isti piškoti v Novem mestu veliko dražji kot v Kostanjevici. Razlike v cenah opažam med trgovinami posameznih podjetij, pa tudi med obema. Na primer: na krškem področju se mi zdi veliko stvari cenejših kot v novomeški občini. Posebno velja to za gradbeni material, hrano in obleke, kjer sem za isto blago ugotovila za več kot 30 din razlike pri kosu. Kako more do tega priti, mi ni jasno, vem pa, da ni prav.“

MIMI TRETINJAK, upokojenka iz Novega mesta: „Mislim, da je vsako med nami že naletel na primer različnih cen, zaradi katerih se je razhudil. Včeraj so imele na primer pomaranče v novomeških trgovinah tri cene: veljale so 11, 10 in 9 dinarjev. Velika razlika je, kje kupuješ. Opazila sem, da je nižja cena za isto blago enkrat v tej, drugič v drugi trgovini. Najbrž to delajo zaradi konkurence in da bi privabili stranke. Čudno se mi zdi, da pristojni inšpekcijski organi vsega tega ne vidijo.“

R. B.

KRONIKA NESREČ

METLIKA: MOPEDIST S PLOČNIKA. 19. maja dopoldne je Ljubljancem Jože Doupano vozil z avtom po CBF, pri pekarni pa je preden s pločnika nenadoma zapeljal mopedist Alojz Moravec iz Svržakov. Trčil je v avto in padel, pri tem pa je dobil lažje poškodbe. Gmorne škode je za 6.000 dinarjev.

GOTNA VAS: OTROKA JE ZADEL. Zdomec iz okolice Cezina je 19. maja popoldne vozil osebni avto skozi Gotno vas. Na mostu sta bila takrat dva otroka. Ko je bil avto na mostu, je s pločnika stopil 6-letni Matija Brudar in avto ga je zadel. Poškodovanega otroka so odpeljali v bolnišnico.

BREZOVICA: BILO JE V OVINKU. 20. maja popoldne sta z avtomobiloma pripeljala v nepreglednem ovinku naproti Novomeščan Dušan Matko in Majda Ambrožič iz Hudeje. Ker je Novomeščan vozil po sredi, sta avtomobila trčila. Lastnika imata za 4.000 din škodo.

NOVO MESTO: NA GRAMOZU GA JE ZANESLO. 20. maja popoldne je Novomeščan Vladimir Udovc z dostavnim avtom pripeljal po Kolodvorski ulici. Pred restavracijo je opazil traktor in zavrl, vendar je kombi na gramozu zanesel v traktor gradbenega podjetja Novograd. Gmornó škodo cenijo na 5.000 dinarjev.

GOSPODIČNA: PREŠIBKA BANKINA? Milan Haralovič je 20. maja zvečer vozil tovornjak z drvmi po gozdni cesti, med potjo pa se je udril bankina. Toverjak se je prevrnil in zgrmel po strmini. Vozniku na srečo ni bilo nič, na vozilu pa je za 15.000 din škoda.

MOKRO POLJE: AVTO PO ZRAKU. 20. maja zvečer je v megli Vid Vinček iz Šmarja pri Senti-jernej vozil osebni avto od Sente-jernej proti Moktemu polju, kjer pa je zapeljal v jarek. Trčil je v nasip, od tam pa je avto odbilo, da je zletel več metrov po zraku in prevrnil ob stal na travniku. Sopotnik Ivan Judež s Pristave je moral v bolnišnico, na avtu pa je za 8.000 din škoda.

MAČKOVEC: TRK PRED PRIKLJUČKOM. 23. maja je Črnomalčan Matija Mravince vozil osebni avto po priključku proti Ljubljani, hkrati pa je na priključku zapeljala avto tudi Cveta Zupančič iz Sevnega. Črnomalčan se je voznici umaknil, kljub temu pa sta vozili trčili. Škodo cenijo na 4.500 dinarjev.

NOVO MESTO: STEKLA ČEZ ČISTO. 24. maja popoldne je Jože Berkopec iz Gotne vasi vozil z avtom po Zagrebški cesti proti križišču v Kandiji, pri odcepu v naselje Majde Šile pa je s pločnika stekla čez cesto 6-letna Jasna Jaklič iz Kolarjeve ulice. Voznik je močno zavrl, toda vseeno je deklico zadel. Jasno so morali odpeljati v bolnišnico.

Kar 23 mrtvih in 83 poškodovanih je bilo lani posledica 96 nesreč, ki so jih v cestnem prometu povzročili vozniki traktorjev. Statistike pa kažejo, da tovrstne nesreče grozljivo naraščajo. Ljudje mislijo, da je voziti traktor kaj enostavno, zato lahko nemalokrat vidimo za volanom takega vozila celo otroka pod desetim letom starosti! In starši so še ponosni nanj, da je fantič tako spreten.

Tudi traktor ubija

Veliko je tudi primerov, ko vozijo neregistriran traktor odrasli, a povsem brez vozniških izkušenj. Vozijo tudi po cestah, namenjenih za javni promet, kajti pot od doma do njive je večših kar dolga. Ob delu na vročini traktorist se kaj spiše, domov se vrača o mraku, ko je utrujenost slabša, ko je sam utrujen od napora in ko se mu poznajo še maligeni. Je potemtakem kaj čudnega, če pride do nesreč?

Druga nevarnost, ki preži na traktorista, je slab teren. Na primer: na bolj strmi njivi obrača; ker ni več voziti traktor, zapelje v breg ali pod cesto in vozilo se prevrne. Dostikrat s šoferjem vred!

Voznje s traktorjem torej ne smemo podcenjevati, zlasti ne, če vleče za seboj še kak delovni stroj ali voz, morda prikolico. V takih primerih je hitra in drzna vožnja z naglim zaviranjem, sunkovitim zavijanjem naravnost samomorilno dejanje. Kaj lahko pa traktor pokoplje pod seboj voznika tudi pri vožnji navzgor, v bolj strm klanec, če vozilo ni pravilno obteženo.

Se veliko nevarnosti je, s katerimi bi moral biti do podrobnosti seznanjen vsak, kdor sede za volan traktorja. Mislite na to, ko boste sedli nanj!

R. BACER

Na izlet-s popustom

Okoli 5000 Novomeščanov lahko potuje ceneje pri Mladinski turistični poslovalnici

Niso blizu samo poletni dnevi oddiha, ampak je pred durmi tudi že konec šolskega leta; torej je prav zdajle tisti čas, ko učenci in dijaki ob pospešenem učenju razmišljajo tudi, kam bodo odšli na končni ali maturantski izlet. Glede na žepce bo tokrat njihova odločitev nekoliko lažja, kajti po družbenem dogovoru jim bo pri skupinskih potovanjih zagotovljen 60-odst. popust. In če bodo hoteli, da bo njihov izlet res brezskrbno doživetje, potem se bodo gotovo obrnili na to ali ono potovalno poslovalnico, da jim bo vnaprej pripravila vse, od prevoza in prenočišč do ogleda zanimivosti.

S tako dejavnostjo se ukvarja tudi Mladinska turistična poslovalnica v Novem mestu (zajema novomeško, trebanjsko, metliško, črnomaljsko in posavske občine),

Marko Klinc je ta hip najbolj zaposlen mož pri Mladinski turistični poslovalnici

zato smo se oglasili pri Marku Klincu, ekonomskem tehniku, da bi povedal kaj o delovanju, načrtih in morebitnih težavah, do katerih prihajajo pri vodenju dokaj obsežnega dela. Nič ni ovin-karil:

„Kdor nas res potrebuje, ta bo že prišel v drugo nad-

stropje mestne hiše na Glavnem trgu; vseeno pa bi bilo boljše, da bi imeli prostoro poslovalnice kje bližje cesti in ljudem. Lokacija bi se že našla, toda finančnih sredstev ni. Naša poslovalnica, ki po naravi dela spada v okvir Počitniške zveze Jugoslavije, je namreč finančno samostojna, brez proračuna. Denar, s katerim razpolagamo, je samo 5-odst. provizija, ki jo dobimo od poslovnih sodelavcev. Zato je, kajpak, skrčen tudi obseg našega dela.

Za mladinski turizem oz. potovanja je letos namenjenih 5 milijonov dinarjev, ki jih bo razdeljevala RK ZSMS. Zato ni še nič določeno, koliko od tega denarja bomo dobili mi. Kaže, da se bomo še naprej omejevali zgolj na pripravljanje priložnostnih izletov za mladino iz delovnih organizacij ter ekskurzij in izletov za šole. To gotovo ni dovolj za tako delovanje, kot si želimo. Zato smo že v zimskem času začeli izposojati potovalno opremo, npr. smuči in čevlje; poleti bomo izposojali šotore idr.

Z Mladim turistom iz Ljubljane smo vzeli v zakup ladjo, s katero bomo pripravljali potovanja z Reke do Splita in nazaj. To bodo skupinski in posamični potovanja, za vse pa bo dostopna tudi cena, še posebno za tiste, ki so vključeni v Počitniško zvezo, kajti njeni člani imajo pri nas poseben popust. Iz Novega mesta je v PJZ vključenih že okoli 5000 ljudi, predvsem mladine, kar kaže, da mladi radi ceneje potujejo.

Za zahtevnejše pripravljamo izlete v tujino, Grčijo, Bolgarijo in Turčijo. Sploh je dela dovolj, eden sam ga komaj zmore.

D. R.

Gostje, med njimi so bili tudi Jakob Berič, Avgust Avbar in Aleš Kulovec, segajo po kozarcih z vodo, s katerimi bodo nazdravili novemu zagorskemu vodovodu. (Foto: Bauer)

Škocjanu ni treba zardevati

V Zagradu je pritekla voda iz pip vodovoda, dolgega več kot deset kilometrov, ki so ga tako rekoč sami zgradili prebivalci šestih vasi

„S pomočjo skupnosti in s svojimi rokami smo zgradili 10.229 metrov glavnega vodovoda s 85 priključki, eno črpalnico in dvema rezervoarjema,“ je poudaril v nedeljo v Zagradu predsednik izvršnega sveta krajevnega združenja Škocjan Pavel Zupet, ko je domačinom in gostom simbolično nazdravil s kozarcem vode, ki je v tem kraju prvič pritekla iz pip.

Slovesnosti so se med drugimi udeležili tudi Jakob Berič, predsednik občinske skupščine Novo mesto, Avgust Avbar, predsednik izvršnega sveta skupščine Novo mesto, in Aleš Kulovec, predsednik

zbora krajevnih skupnosti skupščine Novo mesto.

Vodovod pomeni nov način življenja za vaščane Zagrada, Klenovca, Velike in Male Poljane, Goriške gore in Gabrnika. Ob tem najbolj neposrednem dejstvu pa je treba poudariti, da so prebivalci omenjenih krajev opravili 25.400 udarniških ur, ki so vredne po njihovi oceni (v resnici pa veliko več) 34 starih milijonov. Omeniti je treba, da so poleg tega prispevali za glavni vod 330.000 dinarjev, skratka: s svojimi rokami so družbi prihranili 700.000 dinarjev.

Na lovorikah seveda ne smeš zaspiti, trdijo občani Škocjanske krajevnega združenja. To potrjuje tudi letošnji načrt dela, ki predvideva graditev zdravstvenega in gasilskega

doma (slednji bo obenem tudi dom družbenopolitičnih organizacij), po vseh bodo uredili pokopališča, prišli bodo zgradili igrišče, finančni bodo delo odbora za splošni ljudski odpor in štab civilne zaščite, otrokom bodo omogočili počitnice na morju ali v gorah, pomagali bodo starim in onemoglim sovaščanom. Tudi letos ne bodo ostala ob strani prizadevanja, da bi zgradili v Škocjanu industrijski obrat, ki bi zaposlil ljudi, ki sicer živijo na zemljo in z njo, vendar je ta prevečkrat preskopa za dostojen kos kruha.

Na koncu moramo zapisati, da je bil kulturni program na nedeljski slovesnosti, ki je bila posvečena delovni zmagi, rojstnemu dnevu tovariša Tita in 30-letnici osvoboditve, kakovostno enakovreden kateremu koli programu, ki smo jim priče, recimo, v Novem mestu. Ob novem vodovodu in pridnih rokah tudi to nekaj pove.

M. B.

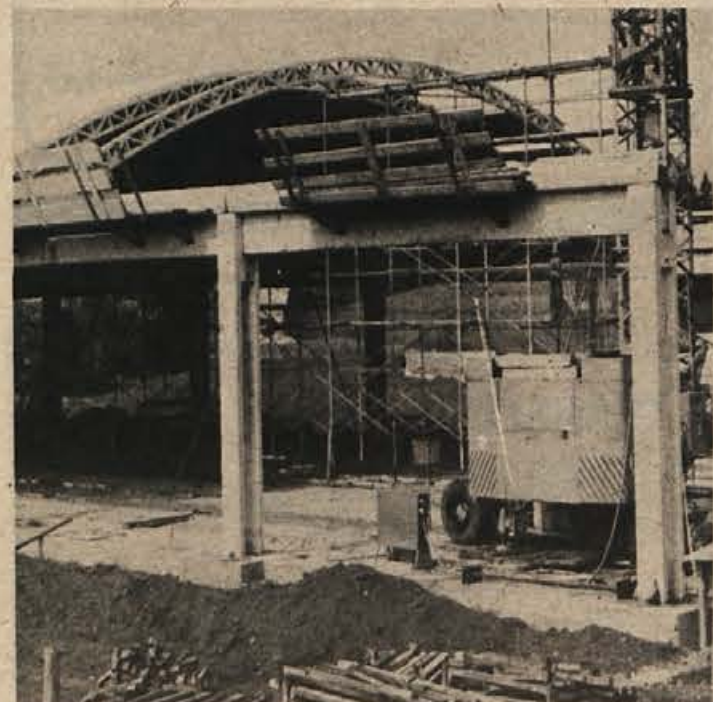
SONCE IN MORJE NA DEBELEM RTIČU

V koloniji na Debelem rtiču preživlja počitnice, trajale bodo 14 dni, tudi 52 dolenskih otrok iz socialno šibkih ali neurejenih družin. Med njimi sta tudi dva Roma. Počitnice so zastoj.

Zbrali 25 ton starega papirja

Novomeščani so med zadnjo akcijo zbiranja starega papirja, pobudnik je bil občinski odbor Rdečega križa, zbrali 25 ton starega papirja, kar je kar 9 ton več kot med doslej najbolj uspelo akcijo. Izkupiček, papir je Rdeči križ prodal Dinusu, bo šel v humanitarne namene. Pri zbiranju so se poleg delovnih organizacij in aktivistov RK posebej izkazali novomeški pionirji.

premoženja, potrebno je samo veliko obojestransko dobre volje in poiskati najbolj primerna. Ob tem lahko veliko pomagajo vodstva krajevnih skupnosti, Kmetijska zadruga in GG Novo mesto, vsekakor pa bo moral pri iskanju temeljev novih, drugačnih romskih domov sodelovati tudi „Dom-invest“.

V nastajajoči industrijski coni na Cikavi pri Novem mestu gradi svoja skladišča tudi gradbeno podjetje Novograd. Po predračunu bo prvi objekt, ki ga zdaj gradijo (na fotografiji), vreden 1,8 milijona dinarjev. (Foto: Splichal)

Človek ali pločevina?

Spodnja dela Trdinove ulice in Zagrebške ceste – prostor med hotelom Kandija in osnovno šolo Grm – sta bila pozidana pred desetletjem in že prej. Kratkovidni in o razvojnih silnicah slabo poučeni urbanisti v načrte niso vrisali zelenih površin, otroških igrišč in garaž, to pa se je zdaj dokončno maščevalo. Travo, ki je še rasla v blatu in pesku neurejene in neasfaltirane okolice stanovanjskih blokov, so pokrile lesene garaže. Več kot dvajset jih je zraslo, lastniki avtomobilov, ki imajo svoje štirikolesno vozilo pod milim nebom, pa še kar naprej gledajo po tistih nekaj nezasadenih kvadratnih metrih zemlje, da bi morda le iztaknili še kak prostorček zase. V naselju, namenjenem ljudem, grozi absolutna prevlada pločevine, trušča motorjev in zasmrjenosti izpušnih plinov.

In ker tako lesene (in nemara nezakonito postavljene) garaže posedajo človekov življenjski prostor, otrokom, ki jih je kljub slabi slovesni nataliteta v teh blokih le še nekaj, ne preostane drugega, kot da se igrarji in podijo po cesti. Samo srečnemu naključju se morajo starši zahvaliti, da so njihovi malčki še živi in nepoškodovani, kar poudarjamo zlasti zategadelj, ker cesta v Novem mestu za pešce že dolgo ni več varna.

Pa še tole: prizadevamo si za čisto in snažno okolje in nam zavre kri, če zagledamo malomarno odvržen papirček ali lupino pomaranče, takih reči, kot so nasilno postavljene lesene garaže, pa noče nihče videti! In vendar imamo odloke ter organe, ne nazadnje tudi krajevno skupnost, ki bi morala prva dvigniti glas in klicati na odgovor. Zakaj vendar nihče ničesar ne ukrene? I. Z.

TEHNIČNI PREGLEDI

Pri novem objektu za tehnične preglede motornih vozil v Mačkovi opravljajo zadnja ureditvena dela SGP Pionir – TOZD Mehanske kovinske obrate bo predvidoma s 1 junijem začel na novem prostoru opravljati tehnične preglede na vseh tovornih in osebnih avtomobilih ter motornih kolesih. Dela bodo potekala na dveh sodobno opremljenih linijah, posebej za osebna in posebej za tovorna vozila. Na voljo bo tudi mehanska delavnica za popravila manjših napak na zavorah, lučeh in podobnem, da ne bo lastnikom potrebno tik pred pregledom iskati pomoči v bolj oddaljenih delavnicah. Objekt z opremo velja nad 4 milijone dinarjev in bo lepa pridobitev za Novo mesto in Dolenjsko. M. V.

Začetek novega življenja

Obeti in tudi že prvi koraki za rešitev tako imenovanega romskega vprašanja v novomeški občini - Če bi vsi ravnali kot IMV!

Torkova seja za reševanje tako imenovanega romskega vprašanja, ki jo je sklicala komisija pri občinski konferenci SZDL Novo mesto, je nov mejnik v iskanju rešitve tega zapletenega gordijskega vožla, o katerem vsi vse vemo, vendar ga zaradi spleta okoliščin razrešujemo po korakih.

Na osnovi poročila lahko ugotovimo, da je bil storjen spodbuden napredek predvsem pri zaposlovanju Romov. Novomeške delovne organizacije so pokazale zvrhano mero razumevanja.

Bolj korenito so se v novomeški občini lotili reševanja izredno zapletenega romskega vprašanja pred tremi leti. Pouk za Rome na bršlinski osnovni šoli že dokazuje, da se je treba stvari lotiti pri temeljih, razen tega pa je treba poudariti, da so je v Novem mestu v zadnjem času zbralo nekaj ljudi, ki so se ob podpori Socialistične zveze in Zveze sindikatov lotili dela pri urejanju tega občutljivega vprašanja z novo vneto.

NOVO MESTO V BAKLAH

Prejšnjo soboto se je novomeška občinska konferenca ZSMS še enkrat izkazala. Na predvečer Titovega rojstnega dneva je konferenca organizirala baklado po ulicah Novega mesta. Kljub slabemu vremenu je obhod uspel, nato pa je 350 mladih odšlo še na Marof, kjer so pripravili ob tabornem ognju zanimiv kulturni program, ki so se ga udeležili mladinci in predstavniki borcev.

Novomeške delovne organizacije so minuli mesec zaposlile 20 mlajših Romov, 40 pa jih čaka na zaposlitev. Kar se zaposlovanja tiče, so se najbolj izkazali v Industriji, motornih vozil, kjer so vzeli na delo kar 12 Romov. Če se bo ta skupina izkazala, jih bo dobilo kruh še več. Podobno razumevanje so pokazale tudi ostale novomeške delovne organizacije, izjema je „Ela“, kjer imajo, tako smo slišali, nekateri ljudje premalo razumevanja.

V večini delovnih kolektivov so se tudi odločili, da prevzajemo skrb za vključevanje Romov v novo okolje. Romi naj bi se med zaposlitvijo izobraževali, kar je natanko v skladu s tako imenovanim usmerjenim izobraževanjem, ki pomeni novo, zagotovito doslej najbolj korenito reformo jugoslovanskega šolstva.

Kar se prebivališč Romov tiče, je zdaj največ težav pri določevanju lokacij, kamor bodo preselili tiste romske družine, ki so pokazale največ volje, da bodo enkrat za vselej prekinile s starimi stanovanjskimi običaji.

V novomeški občini je na voljo precej zemljišč splošnega ljudskega

NOVOMEŠKA TRIBUNA

svetovni bestseller

henri charrière

METULJ

METULJ je avtobiografska izpoved človeka, ki je bil, obtožen, da je na Montmartru ubil človeka, obsojen na dosmrtno prisilno delo v Gvajani. S kaznijo se ni nikoli sprijaznil: 43 dni po prihodu v kaznilnico je zbežal in s čolnom premeril 2500 km. V Kolumbiji so ga prijeli, a je spet zbežal, se skrival pri Indijancih in tudi tu so ga dobili. Vrniti se je moral v gvajansko kaznilnico, v „zeleni pekel“. Po trinajstih letih mu je končno uspelo: zbežal je z zloglasnega Hudičevega otoka...

Knjiga je v kratkem času postala pojem za bestseller, prevedena je bila v številne jezike, prva slovenska izdaja je bila razprodana v nekaj mesecih.

Skratka: od prve do zadnje strani napeta, srhljiva, z brezobzirno iskrenostjo napisana zgodba o ujetniku, ki je tvegaj vse za svobodo.

514 strani, cena: pl. 130 din.

Knjiga je na voljo v vseh knjigarnah, naročila pa sprejema tudi uprava založbe.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
Mestni trg 26, Ljubljana

NAROČILNICA DL-12

Nepreklicno naročam knjigo „METULJ“.
Naročnino 130 din bom poravnal po povzetju.
Knjigo mi pošljite na:
— moj domači naslov
— kraj zaposlitve
(Ustrezno, prosimo, označite!)
Kraj in datum:

Podpis naročnika:

Naslov naročnika:

Ime in priimek:

Kraj:

Ulica:

Zaposlen pri:

PROSTO DELOVNO MESTO!

P. U. TOZD HMELJNIK NOVO MESTO

objavlja prosto delovno mesto

POSLOVODJA V TRGOVINI DELIKATESA „GADOVA PEČ“ V BRŠLINU

Pogoji: trgovski pomočnik

Prijave pošljite komisiji za medsebojna delovna razmerja TOZD Hmeljnik Novo mesto, Ločna.

PROSTA DELOVNA MESTA!

„DONIT“, kemična industrija
MEDVODE, n. sol. o.
TOZD tovarna Medvode, n. sub. o.

vabi k sodelovanju nove strokovne kadre in delavce za proizvodnjo

V letu 1975 bo v Veliki Loki pri Trebnjem dograjen naš novi obrat za proizvodnjo vseh vrst motornih tesnil in novih specialnih tesnilnih materialov. Novi proizvodnji pa zagotavlja stalno oskrbo s kvalitetnimi tesnilnimi ploščami „tesnit“ tudi naš najmodernejši obrat za proizvodnjo tesnilnih materialov v Medvodah.

Če želite združiti delo v službah oziroma v proizvodnji sodobno opremljenega obrata za proizvodnjo tesnil za motorje z notranjim izgorevanjem in drugih tesnil, vas vabimo, da se prijavite za delo v službi, ki vam glede na izobrazbo najbolj ustreza.

Potrebovali bomo delavce z naslednjo stopnjo strokovne izobrazbe:

I. Z višjo izobrazbo:

1. INŽENIRJA STROJNE ALI ORGANIZACIJSKE SMERI ZA VODENJE PROIZVODNJE (1)
2. PRAVNIKA OZ. VIŠJEGA UPRAVNEGA DELAVCA ALI ORGANIZATORJA DELA ZA DELO V KADROVSKO-SPOŠNI SLUŽBI (1 del.)

II. S srednjo izobrazbo:

1. ADMINISTRATIVNEGA TEHNIKA ZA DELO V SPLOŠNI SLUŽBI (1 del.)
2. EKONOMSKE TEHNIKE:
 - a) za delo v finančno-računovodskem sektorju (3 del.)
 - b) za delo v skladišču končnih izdelkov in skladišču surovin (2 del.)
3. STROJNE TEHNIKE:
 - a) za delo v operativni pripravi proizvodnje (1 del.)
 - b) za delo v oddelku za študij dela (tečaj WF, 2 del.)
 - c) za delo v službi kvalitete (1 del.)
 - d) za delo v službi vzdrževanja (2 del.)
 - e) za organizatorje dela v proizvodnji (2 del.)

III. Z izobrazbo širokega profila:

1. ADMINISTRATORJE ZA DELO V OPERATIVNI PRIPRAVI DELA IN PROIZVODNJI (2 del.)
2. KUCHARICO ZA DELO V OBRATU DRUŽBENE PREHRANE (2 del.)
3. PRODAJALCA OZIROMA SKLADIŠČNIKA (1 del.) ZA DELO V SKLADIŠČU SUROVIN
4. VOZNIKA TOVORNJAKA ZA DELO V TRANSPORTU
5. ORODJARJE, KLJUČAVNIČARJE, AVTOMEHANIKE, STRUGARJE IN MIZARJE:
 - a) za razna odgovornejša delovna mesta v proizvodnji (večje število del.)
 - b) za delo v službi vzdrževanja (8 del.)
 - c) za delo v službi kvalitete (7 del.)
 - d) za skladišče orodja
6. ELEKTRIČARJE, REZKALCA, SKOBLJARJA ZA DELO V SLUŽBI VZDRŽEVANJA (4 del.)

IV. PRIUČENE DELAVCE:

1. s tečajem za skladiščnike oz. nedokončano šolo za prodajalce za delo v skladišču (1 del.)
2. s tečajem za voznika viličarja (2 del.)
3. priučeno kuharico (1 del.) za delo v kuhinji
4. vratarje oziroma čuvaje (4 del.) za delo v vratarsko-čuvajski službi
5. snažilke za čiščenje pisarn in obrata (3 del.)
6. skladiščne delavce za delo v skladišču gotovih izdelkov (4 del.)
7. večje število priučenih in nepriučenih delavcev oziroma delavk za delo v proizvodnji.

Če želite zaposlitev, ki ustreza vaši strokovni izobrazbi, izkoristite priložnost in se odločite. Vaša odločitev ne bo težka, če veste, da boste postali član doma in v tujini poznane in zelo cenjenega podjetja.

Nastop dela po dogovoru.

Osebnostne in pismene prijave sprejema splošna služba podjetja DONIT Medvode, ki daje tudi vse potrebne informacije.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Kadrovska komisija pri

DBH
NOVO MESTO

objavlja za nedoločen čas, s polnim delovnim časom naslednja prosta delovna mesta:

ZA OSREDNJO ENOTO NOVO MESTO

- 1) PRAVNIK
- 2) REFERENTE ZA POSLOVANJE PO HRANILNIH VLOGAH IN ŽIRO RAČUNIH
- 3) REFERENTE-BLAGAJNIKE
- 4) REFERENTE ZA PLAČILNI PROMET
- 5) REFERENTA-STROJEPISCA
- 6) REFERENTA ZA STROJNO KNJIŽENJE

ZA EKSPOZITURO NOVO MESTO

- 7) REFERENTE ZA POSLOVANJE PO HRANILNIH VLOGAH

ZA EKSPOZITURO BRŠLIN

- 8) REFERENTA ZA POSLOVANJE PO HRANILNIH VLOGAH

ZA EKSPOZITURO METLIKA

- 9) REFERENTA ZA DEVIZNO VALUTNE POSLE.

Pogoji za delovna mesta:

Pod številko 1) diplomiran pravnik s 4 leti delovnih izkušenj in opravljenim sodnim izpitom.

Pod številko 2, 7, 8 se zahteva srednješolska izobrazba s 4 leti delovnih izkušenj.

Pod številko 3, 4 in 9 se zahteva srednješolska izobrazba in 2 leti delovnih izkušenj.

Pod številko 5 se zahteva dvoletna administrativna šola in 2 leti delovnih izkušenj.

Pod številko 6 se zahteva poklicna šola, 2 leti delovnih izkušenj, prednost imajo kandidati, ki imajo opravljen izpit za strojnega knjigovodja.

Pod številko 2 in 3 je delo v izmenah.

Kandidati morajo prošnji priložiti kratek življenjepis z opisom dosedanje zaposlitve in dokaz o šolski izobrazbi. Rok prijave je 15 dni po objavi. Prijave sprejema kadrovska komisija Dolenjske banke in hranilnice Novo mesto.

LICITACIJA!

KMETIJSKA ZADRUGA ČRNOMELJ

razpisuje javno dražbo za odprodajo
sledenčih osnovnih sredstev:

- a. KAMION FURGON 2 T TAM
- b. OBROBNA ZEMLJIŠČA V K. O. MAVERLEN IN OBRH
- c. HLEV NA ZASTAVI
- č. TRAKTORSKA ŠKROPILNICA 300 I 2 KOM IN TRAKTORSKA SEJALNICA ZA ŽITO 2 KOM.

Prodaja navedenih osnovnih sredstev bo v ponedeljek, 2. 6. 1975, za sredstva navedena pod točko a. in č. ob 9. uri pri mehanični delavnici, za sredstva pod točko b. in c. pa v upravnih prostorih KZ Črnomelj ob 7. uri.

PROSTA DELOVNA MESTA

UPRAVA JAVNE VARNOSTI NOVO MESTO

objavlja naslednja prosta delovna mesta:

- VODJE PISARNE
pogoj: upravno-administrativna ali ekonomska šola
- SERVISNEGA TEHNIKA ZVEZ
pogoj: srednja izobrazba elektrotehnične stroke
- TELEPRINTERISTA
pogoj: nepopolna srednja izobrazba
- SNAŽILKE

Kandidati morajo izpolnjevati tudi pogoje iz 23. člena zakona o samoupravljanju delovnih ljudi v upravnih organih SR Slovenije in 71. člena zakona o notranjih zadevah. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in z življenjepisom je treba poslati v 15 dneh po objavi Upravi javne varnosti, Novo mesto, Jerebova ul. 1.

OBVESTILO!

V mesecu juniju se pričnejo vpisi v različne srednje šole. Ker je potreben za vpis v šolo izpisek iz rojstne matične knjige vabimo občane, da pravočasno dvignejo izpiske na matičnem uradu Novo mesto, da ne bo tiste dni prevelik naval. Skupščina občine Novo mesto

MATIČNI URAD

PROSTA DELOVNA MESTA!

TRANSPORT KRŠKO

objavlja

na podlagi določil samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu

2 PROSTI DELOVNI MESTI VOZNIKOV MOTORNH VOZIL.

Pogoji:

- urejena vojaška obveznost,
 - kategorija C in E,
 - poklicna šola za voznike motornih vozil,
 - poizkusna doba traja 3 mesece.
- Nastop dela po dogovoru. Objava velja do 13. 6. 1975.

V ŠOLO ZA KONFEKCIJARJE

„BETI“ METLIKA

TOZD Izobraževalni center
Poklicna tekstilna šola

razpisuje vpis v I. razred konfekcijska smer

— profil konfekcionar

60 UČENCEV: MOŠKI IN ŽENSKÉ

Pogoji za vpis:

- dokončana osnovna šola
- telesno in duševno zdravje

Za vpis je potrebno poslati ravnateljstvu poklicne tekstilne šole „Beti“ Metlika, naslednje dokumente:

- prošnjo
- zadnje šolsko spričevalo
- zdravniško spričevalo
- rojstni list

Prošnje za vpis sprejemamo do 30. 6. 1975 in v jesenskem roku od 30. 8. 1975

STRIC ROBERT

„Stric Robert“ je črtica izpod peresa Jara Stovička, slovenskega književnika iz Zagreba, ki so ga naši bralci lahko že spoznali po podlistku „Pankrt“. Zgodbo je objavil tudi zagrebski „Večernji list“ pod oznako „Nagradni natečaj“.

že napol nosilo na svoji levi strani strica, ki se je bolj vlekel kot stopal po snegu. Beli zameti so jima včasih segali že do kolen. Staremu prijatelju ni hotel pokazati, da se ga loteva strah in bojazen, da bo obnemogel pod bremenom, ker bi mu tako vzelo pogum. Eden in drug sta že pomočila hlače in burja je mokro tkanino zledenila, da sta imela občutek, kot da sta oblečena v pločvino. Pa drevje? ... To ni bilo drevje, ampak nekakšna temna strašila, ki so se ubežnikoma pojavljala v temačnih, utrujenih mislih.

Nenadoma je stric Robert omahnil in padel na sneg kot hrastov hlod. Ze ves prehlajen je kričnil s šibkim glasom:

— Ne morem! ... Ne morem naprej! ... Pusti me! ... Pusti me tukaj in pojdi sam naprej. Usmili se me, prijatelj, poslušaj me! Pojdi! ... Pojdi! ...

Glas se mu je raztegnil v težak vzdih, potem pa je nadaljeval:

— Res je, ne morem reči, da ne bi še želel živeti, kljub vsemu trpljenju,

vedar na žalost v svoji onemoglosti čutim, da me kliče zemlja. Da, zemlja me prihaja snubit, objela me bo in zaužila moje sree ... Počasi se bom spremenil v njeno moč ... v moč zemlje, iz katere sem nekoč izšel.

Po teh besedah se je fantov obraz, prepoln neizrekljive tesnobe in skrbi, povsem zmračil, kajti tisto, kar je njegova mlada pamet lahko razumela, je bilo dejstvo, da proti starcu in njemu samemu pogin od utrujenosti in mraza. Toda vedel je tudi, da je edina rešitev v gibanju, v nadaljevanju poti.

Ne da bi dolgo razmišljal, je odvrnil svojo in Robertovo culo, sklonil se je k starcu in si ga naložil na hrbet.

Stopil je naprej in sopel:

— Še malo ... Še malo ...

Vsaka kaplja znoja na mladeničevem čelu je bila upanje v zmago, pomenila je korak bliže k cilju.

Robertova glava je omahnila, njegov obraz s smrkavim, ledenim nosom se je naslonil na fantov obraz. Andrej je slišal, kako mu starček šepetaje na uho:

— Oh, ti nesrečni fant, kaj počneš z mano? Pogubil se boš! ... Pusti me! ... Se je čas. Ali meliš? ... Zakaj mi ne odgovoriš?

Andrej je molčal. Odločno in nagonsko je gazil sneg korak za korakom, oblečen v črne župnikove hlače, ki si jih je prislužil z delom in klofutami. Na Robertovo vprašanje niti ni mogel odgovoriti, saj ga je starček s sklenjenimi koščnimi rokami krčevito stiskal za grlo, boječ se, da ne bi vznok padel z njegovega hrbta.

Nenadoma je starček utihnil. Zaspal je.

Veter je Andreju odnesel kapo. Lasje so mu začeli v pramenih zmrzovati. Tudi moč njegovih rok, ki so nosile breme, je že pojenjavala. Utrujenost se ni omejevala zgolj na njegove roke, čutil je, kako se vse močnejše polasča vsa njegovega telesa.

Z motnimi očmi se je razgledal. Obrisi dreves so postajali vse jasnejši, dani so mu. Začutil je celo, da od nekega prihaja vonj po dimu, in to mu je v hipu vrnilo up.

„Tam, kjer je dim, so ljudje, to pa pomeni pomoč ... rešitev! ...“ je pomislil izgubljeni v gozdu. Vendar se je njegovo upanje prav tako hitro spremenilo v grozo. Od daleč se je prebilo do njega zavijanje volkov, prihajalo je vse bliže in bliže. Starca ni hotel zbuditi, bal se je, da bi se ta preveč prestrašil.

„Naj spi,“ je pomislil, „morda bo zver ubrala drugo pot ...“

Zavijanje in vonj po dimu sta ga tako vzdramila, da se mu je začela kot po nekem čudežu vračati moč. Zakorakal je proti vonju.

Nenadoma se je zgodilo nekaj, od česar je Andreju v žilah zledenela kri. Črna, kosmata pošast je planila na njegove prsi in ga skupaj s stricem Robertom podrla na sneg. Starček se je skotalil v jarek, a fant? V klopčič zvit je tiščal glavo k trebuhu, ramena pa so čakala na udarec usode.

V hipu, dveh je gobec našel njegov vrat in nesrečnik je začutil vročo sapo, slišal je nekakšno cviljenje, potem pa je začel za njegovim

ušesom vlažen jezik iskati pot do njegove gole kože.

— Mama! ... Mama! ... — zaklical Andrej. — Kje si? ... Konec je z mano!

Čakal je samo še na to, da se mu krvoločna zver zagriže v tilnik.

Zver je s šapami hitro odkopavala sneg okrog fantove glave in začela strastno lizati njegove lase, ušesa, vrat. Samo liže in cvili, kot da joče.

Sredi smrtnega strahu je mali zvonar sv. Florijana začutil, da se ga dotika nekaj železnega; ta železna stvar se je vlekla pod njegovim čelom, čeprav ga je zaril v sneg. Kot mrzla kača je leglo na njegov vrat in ga drgnilo s trdim, mrzlim jezikom, namesto prejšnjega toplega ... vlažnega ... mehkega.

„Bog, Bog! ...“ je v mladeničevi glavi vzniknila misel, „od kod volku železna veriga?“

Z dotikom roke je namreč že lahko ugotovil, da ima okrog vratu verigo. Dvignil je glavo, z olajšanjem globoko vdihnil in radostno zaklical:

— Ni volk! ... Ni volk! ... Moj Sultan je! ... Moj rešitelj!

Hitro se je Andrej obrnil na hrbet in njegova glava se je znašla pod prsnim košem velikega psa, njegovega zvestega prijatelja, ki je skupaj z verigo odtrgal rob trhle deske iz starega zaboja, naslonjenega ob zid župnišča, in z dolgimi skoki po snegu, s pasjim srcem in šestim čutom tekel k svojemu gospodarju, ki ga je hranil, ljubkaval, z njim sočustvoval in jokal ... k človeku, ki je včasih, kadar ga ni nihče videl, z njim celo skakal! ...

Andrejeve roke so objele vrat zveste živali. Srečen je v njegovo dlako šepetal besede zahvale nebesom, da je ostal živ! Da, živi! Nima iztrganih črev niti razparanih pluć! Živi!

Pes je, kot da ga popolnoma razume, mahal z repom in z zadnjimi nogami na vso moč odmetaval sneg.

Vendar je to trajalo le nekaj trenutkov, le toliko časa, da se je Andrej povsem zavedel. „Pa stric?“ se je vprašal.

Stric Robert je molče ležal le nekaj metrov stran. Brž ko ga je Andrej zagledal, mu je zaklical:

— Hej, stric! Padla sva v sneg, ker naju je prevrnila ta grda mrcina: pa ni volk! Samo moj Sultan je. Jaz pa

sem se, trapez trapasti, od straha skoraj podelal v hlače!

Skočil je v jarek in pokleknil k starcu.

— Poslušajte stric, mislim sem, da je volk, pa v naših gozdovih sploh ni volkov!

— Stric, nalahko vas bom dvignil, da vas ne bodo zabelele kosti, nalahko, nalahko ...

Andrejeve roke so iskale najboljši način, da vzdignejo starca, zatipal pa je trdo, zvito truplo, ki je nepremično ležalo, težko kot vreča krompirja, vržena v sneg. Začel ga je stisniti za ramena, pes pa je skakal okoli in z repom opletal po nepremičnem starcu.

— Ej, stric, vsaj malo se oglasite! Ni mogoče, da ste se tako prestrašili, da vam je vzelo vsak glas!

Po kratkem premoru je nadaljeval:

— No, no, stric, ne pretvarjajte se, da spite! Da, vi bi morda res hoteli zaspati v snegu, a tega ne morem dopustiti! Kar pogumno, stric! Volkovi ni, samo hudobec si naju je privoščil; ko pa je videl najino revo, se je pokesal in nama poslal prijatelja Sultana! Hm, stric ... hm, hm ...

Ko je Andrej opazil, da drži starček preko trebuha krčevito

Ko je Andrej opazil, da drži starček preko trebuha krčevito sklenjene roke, ravno tako, kot jih je imel okrog njegovega vratu, ko ga je nosil, ga je prešinila strašna slutnja ... Hitro se je vrgel na kolena in se z odprtimi usti sklonil k starčevim prsim: skozi suknjič in srajco si je utiral pot do gole kože, do mesta, kjer se najboljše začuti srčni utrip. Vendar vse zaman — tudi srce je molčalo! ...

Tedaj je Andrej od bolečine zatulil kot žival:

— Zbudite se, stric! Zbudite se, stric! Meliš? ...

Robert pa je bil miren, tih in nem. Le sem ter tja se je v njegovih široko odprtih očeh zasvetila iskra krvave zore, ki se je s svojim krvavim pozdravom pritihtapila skozi visoke bore.

Izčrpan je mladenič stal kot vkopan, zajokal je in začel klicati na pomoč, a tudi preklinjati brezdušni svet. Pes je sedel k njegovim nogam in cvilil, da bi svojemu gospodarju olajšal žalost.

Veliko sezonsko znižanje cen HLAČ in KRIL konfekcije NOVOTEKS

OD ČETRTERKA, 29. MAJA DALJE
VSAK DAN OD 8. DO 16. URE

V TOVARNI
NOVOTEKS V BRŠLINU

znižanje cen do 60%

IZKORISTITE UGODNOST!

Še nekaj dni in v odmaknjeno kozjansko pokrajino bodo prinesle mladinske delovne brigade nov življenjski utrip. Občani se veselijo pomoči mladih delovnih rok, veselijo se srečanj z brigadirji, ki s svojim zgledom širijo misel solidarnosti daleč po domovini.

Ko bo odločalo še več ljudi

SZDL v brežiški občini odpira vrata vsem oblikam usposabljanja

V soboto, 31. maja, se bo v Brežicah sestala občinska konferenca Socialistične zveze. Pred sprejemom delovnega načrta za novo obdobje bodo udeleženci spregovorili o uspehih in pomanjkljivostih pri doseganju delu organizacije.

Odbori, komisije, sekcije in konference v občini so se po izjavi sekretarja občinske konference SZDL Vinka Jurkasa zadnje čase največ posvečali uresničevanju ustavnih sprememb, gospodarskemu in družbenemu

planiranju, problemom zdravstva in socialnega zavarovanja občanov, delu občinske skupščine, krajevnih skupnosti, šolstvu, kulturi, kadrovske politiki, ocenam gospodarjenja v občini, delu samoupravnih organov, stanovanjski izgradnji, modernizaciji cest ipd.

Med najpogostejšimi pomanjkljivostmi omenja Vinko Jurkas to, da pri pomembnejših odločitvah še vedno sodeluje premalo ljudi. Včasih gre do stvari mimo zaradi naglice in časovne stiske, drugič pa se ljudje zadovoljijo s tem, da je naloga formalno opravljena, ne oziraje se na to, koliko ljudi je bilo z njo seznanjenih in koliko jih je imelo možnost povedati svoje pripombe.

Te neprijetne resnice veljajo predvsem za organizacije SZDL v krajevnih skupnostih. Torej bo treba prelomiti z ustaljenimi navadami in predvsem usposobiti več ljudi za delo v družbenopolitičnih organizacijah. Vsebinsko dela oblikujejo ljudje, zato bodo poslej v občini odprli vrata vsem oblikam usposabljanja, od sestankov do seminarjev in rednih šol. Občina Brežice še vedno zaostaja v svo-

jem gospodarskem razvoju, zato je med drugim tudi naloga SZDL, da pomaga ustvarjati pogoje, v katerih bodo delovni ljudje s svojimi samoupravnimi odločitvami, integracijami in družbenimi dogovori hitreje dohitevali razvite predele.

J. T.

Čez reko ne morem

— Res je, da komaj čakamo na otvoritev mostu čez Sotlo, saj smo že več kot pet mesecev zasilno povezani s sosedi onkraj reke. Toda še bolj nestrpno čakamo na dostop do naših parcel na Hrvaškem, ki nam jih je zaprl novi most. Most je daljši od starega, zato nam je prekrizal dovozno pot, — je potožil kmet Jože Deržič iz Rigone.

— Kako si to zdaj zamišljate?

— Čisto preprosto. Pritožili smo se in zahtevali, naj graditelji poskrbijo za te naše želje. Z obeh strani Sotle, iz Rigone in iz Harmice, nas je sedemindesetdeset, ki imamo parcele tu in tam. Obljubili so nam, da bodo za nas speljali dohod pod novim mostom in da bo na praviljen najkasneje v štiri-najstih dneh.

Naj vam obrazložim samo svoj primer: na hrvaški strani imam tri parcele in do nobene nimam dostopa; to pomeni, da si z njimi ne morem nič pomagati, da nimam od njih nobene koristi. Razumeli boste, da nam, ki se živimo z obdelovanjem zemlje, ni vseeno, če leži parcela tako dolgo povsem zapuščena.

J. T.

UPRAVNI ORGANI O SVOJEM DELU

Delegati občinske skupščine v Brežicah bodo na seji 29. maja obravnavali poročila upravnih organov za minulo leto. S svojim delom jih seznanjajo: izvršni svet, oddelek za občno upravo in družbene službe, oddelek za gospodarstvo, oddelek za notranje zadeve, oddelek za ljudsko obrambo, geodetska in davčna uprava.

Boj za uveljavitev ustave

Ob prisotnosti Franca Šetince, sekretarja IK, so v Krškem sprejeli v ZK 46 novih članov

Minula seja komiteja občinske konference Zveze komunistov je bila posvečena 30-letnici osvoboditve in „Dnevu mladosti“. Na njej so podelili 18 članom KPJ oziroma ZKJ zlate značke za tridesetletno in večletno prizadevano delovanje, hkrati pa so v Zvezo komunistov slovesno sprejeli 46 novih članov.

Na sejo so povabili tudi sekretarja izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ tovariša Franca Šetince, ki je v daljšem nagovoru najprej čestital jubilej in „novincem“, nato pa očrtal naloge, ki stojijo pred organizacijo v tem in prihodnjem obdobju.

Med njimi je na prvo mesto postavil boj za uveljavljanje ustave, ugotavljanje, do kod dejansko sega oblast delovnega človeka, in zagotavljanje, da bo le-ta resnično taka, kot jo daje ustava. Vsem članom ZK je tudi zato potrebno še veliko idejno-političnega izobraževanja, individualnega študija in mobilnosti, da bodo povsod sposobni ocenjevati dejanski položaj, hitro sprejemati sklepe ter ukrepati.

Seveda pa se bo morala ZK, je ob koncu poudaril tovariš Šetinc, hitreje akcijsko vključevati v delo drugih družbenopolitičnih organizacij, v pravo množično družbenopolitično delo. S svečane seje so krški komunisti poslali pozdravno pismo predsedniku ZKJ, tovarišu Titu. V njem so mu zaželeli vse najboljše za 83. rojstni dan in ga povabili na skorajšnje svidenje v Krško, ob otvoritvi naše prve nuklearne elektrarne.

18 ZLATIH ZNAČK

Za trideset let in več neprekinjenega dela v KPJ in Zvezi komunistov se je komite občinske konference ZKS v Krškem letos spomnil osemnajstih zvestih članov organizacije in jim v tednu mladosti podelil zlate značke Zveze komunistov. Prejeli so jih tile jubilarci:

Nada Likar, Boris Kostanjšek, Leo Likar, Franc Bučin, Marija Horvat, Angela Janise, Salči Ahmič, Ivan Robek, Stane Drobnič, Alojz Rihter, Dušan Stupar, Branko Kerin, Maks Grile, Desanka Koželj, Franc Skoberne, Anton Kozmus, Ivo Medvedec in Jože Stritar.

NA NOVO PREKRIT GRAD

Grad Brestanica bo 8. junija sprejel goste pod novo streho. Za prekritje so porabili okoli trideset tisoč opek. Tudi žlebove obnavljajo. Letos je zbirka o izgnancih dobila dodaten prostor, v katerem je prikazana rminitev izgnancev pred tridesetimi leti. Obnova grajske strehe in ureditev nove razstavne sobane bo veljala okoli 570 tisoč dinarjev.

Vaša kri je zdravilo

Letos, ko praznuje Rdeči križ Jugoslavije stoletnico delovanja pod pokroviteljstvom predsednika republike Tita in ko slavimo tridesetletnico osvoboditve, je občinski odbor RK v Krškem sklenil s razpisom javnostjo posebej obeležiti ta jubilej. Med nalogami, se jih loteva, je na prvem mestu prizadevanje za več število krvodajalcev.

Prihodnji teden se bo začela v občini pomladna akcija za odvzem krvi. V torek, 3. junija, bo ekipa fuzijskega zavoda na Sečnem, v sredo v Brestanici, četrtek v Kostanjevici.

V petek bo odvzemala v Krškem, kjer bo krvodajcem na razpolago od 5. ure. Občinski odbor Rdečega križa vabi prostovoljce, da izkoristijo to možnost in darujejo krv. bolnike in ponesrečence soljudi v stiski.

Specializirano podjetje za industrijsko opremo SOP Krško računa letos na nove investicijske preselitve, ker se v mestu ne more več širiti. (Foto: Jožica Teppey)

S ponosom zro na plodna leta

V Krškem podeljujejo letos štiri najvišja priznanja občinske skupščine

Občinska skupščina Krško je na seji 22. maja sprejela odlok o podelitvi štirih častnih priznanj z medaljo Janeza Vajkarda Valvasorja. Na svečani seji v počastitev občinskega praznika jih bodo podelili Delavskemu prosvetnemu društvu Svoboda Senovo, Leu Likarju, Milanu Ravbarju in Branku Voglarju.

DPD Svoboda Senovo slavi letos tridesetletnico ustanovitve. Na prvem občnem zboru 1945. leta se je zbralo nad 200 občanov, pretežno mladih in za kulturno delo navdušenih ljudi. Takrat so društvo imenovali „Ljudska prosveta“. V njegovem okviru so živele dramska, pevka in knjižničarska sekcija. Dve leti pozneje sta se preimenovali v „Bohor“ pri družili še dve sekciji, delavska univerza in glasbena šola. Delavska godba na pihala se je priključila društvu po ustanovitvi Zveze Svobod in prosvetnih društev.

DPD Senovo ima za seboj bogato žetev in s ponosom zre na delo treh desetletij. Za prvo obdobje je značilna množičnost, za kasnejša leta pa postopen prehod h kvaliteti. To je vidno zlasti pri dramski sekciji, ki je prešla od uprizorjanja enodejank na zahtevnejša klasična in moderna odrska dela. Dramska sekcija je uprizorila nad 70 gledaliških del na 250 predstavah.

Društvo je ves čas vzorno skrbelo za vzgajanje kadrov, predvsem pa za vključevanje mladih ljudi v kulturno-prosvetno delo. DPD Svoboda je že ves čas svojega obstoja pobudnik kulturnih manifestacij v kraju, kjer je vsaka prireditve zares množično obiskana. To je tudi največja nagrada za prizadevanost vsem tistim, ki sodelujejo v njem.

Častno priznanje z medaljo J. V. Valvasorja je skupščina podelila tudi trem posameznikom: Milanu Ravbarju za dolgoletno družbenopolitično

delo in za prizadevanje pri razvoju šolstva, prosvete in kulture v občini; Leu Likarju za napore pri razvoju termoelektrarne v Brestanici, za delavnost na kulturno-prosvetnem področju in za snovanje trdnih vezi med

delovnim kolektivom in javno samoupravo. Voglarju so podelili najvišje občinsko priznanje za zasluge razmahu podjetja SOP zraslo iz skromnih obratov v dobro organizirano, ugledno delovno organizacijo, ki sodelovanje v družbenem življenju občine, v katerem prebiva, vrsto let zvest sodeluje in nov krajevne skupnosti več.

KRŠKE NOVICE

NOVE NALOGE — Predsednik občinskega sodišča je opozoril delegate vseh treh zborov občinske skupščine, da se bo moralo njegovo delo vanje po obsegu že kmalu precej razširiti. Zato bodo potrebovali še dve novi delovni mesti, od sedanjih štirih pa imajo zasedena le tri mesta sodnikov. Eden izmed poglavitnih pogojev, da bi manjkajoče kadre pripeljali v Krško, je tudi nudeenje družinskih stanovanj. Za to naj bi poskrbela občinska skupščina.

MALO NAROČNIKOV — Poverjeniki „Prešernove družbe“, ki so se minuli teden zbrali v Krškem, so ugotovili, da je v občini le okoli 190 naročnikov njihove knjižne zbirke. Poslej naj bi jih poskušali zbrati precej več; za to naj bi po krajevnih skupnostih skrbela SZDL, po delovnih kolektivih pa osnovne sindikalne organizacije.

KDAJ 1000? — Po zadnjih podatkih je v krški občini v Zvezi komunistov 787 članov, od katerih so jih od druge polovice februarja naprej sprejeli 46. Tudi med temi prevladujejo mlajši občani, več kot tri četrti pa jih je prišlo iz neposredne proizvodnje. Tako se tudi v krški

občini postopno približuje število delavskih večin v partiji na 1000 članov, ki so si jo izbrali sedanje mandatno obdobje.

SKORAJ 400 — V minuli teden so sprejeli na osnovi 1000 članov, ki so si jo izbrali sedanje mandatno obdobje.

ČIMPREJ — Krška občina dvomno potrebuje sredstva za vojni načrt za telesno kulturo, je ta pomembna dejavnost razvijala bolj ali manj odvisno od gnanosti nekaterih amaterskih delavcev. Z načrtom se bo že usmerjati zbirke, ki se pri TTKS, zato so ga je zbirati lovati.

PO ROKOVNIKU — V Krški občini sta se doslej konstruirali dve krajevni konferenci. V Senovnem in v Podbočju. V prvem so tudi povod druge, ki se tem dejanjem. Ker so upoštevajoč celo, naj se število krajevnih konferenc v število skupaj trinaest.

Zadnja krvodajalska akcija je imela v brežiški občini zelo dober odziv. Kri je darovalo 460 prostovoljcev. Letni plan je 800 odvzemov in ga jeseni ne bo težko doseči.

NOVO V BREŽICAH

ZAHVALA ZA DELO Z MLADI MI — V Cateških Toplicah je bila 23. maja svečana seja občinske konference Zveze socialistične mladine v počastitev 83. rojstnega dneva predsednika Tita in dneva mladosti. Na njej so s priznanji nagradili mentorje mladinskih organizacij in družbenopolitične delavce, ki so velik del svojega časa posvetili delu z mladino.

OTROŠKA KONFEKCIJA — Trgovsko podjetje Posavje je uredilo novo prodajalno v bivši Turistični poslovalnici SAP. Založilo jo je z otroškimi oblačili, za katera prej ni bilo prostora v temnem lokalu poleg nove trgovine. Kupci seveda pričakujejo, da bo izbira poslej bogatejša.

„ZARES ČUDEN PAR“ — Dramska skupina brežiške gimnazije je v četrtek uprizorila komedijo Američana Neila Simona Zares čuden par. Dopoldansko predstavo so si ogledali dijaki Solskega centra, na večerno pa so povabili starše in drugo občinstvo. Pod vodstvom profesorice

ce Marije Leličeve so igralci prizadevno vadili trikrat na teden in delo uspešno predstavili na odru. Gledalci so jih nagradili s priznanjem, ki so si ga za prvi nastop pred občinstvom vsekakor zaslužili.

DVA POMETAČA PREMALO — Brežice postajajo vedno bolj za nikrno mesto. Smeti so povsod, kamor se ozre oko. Del krivde je prav gotovo v tem, da komunalna služba ni enotna. Smeti odvažajo Stanovanjsko komunalno podjetje, za čiščenje ulic pa skrbi Cestna služba pri občinski skupščini. Mesto ima samo dva pometača in enega delavca za urejanje zelenice.

PRISLUŠKUJ ČETUDI NOČES — Posavje težko dobi zvezo z Ljubljano in drugimi območji Slovenije. Tudi za klice iz Brežic v Krško ali v Kostanjevico je treba imeti veliko potrpljenja, saj je človek prisiljen poslušati pogovore strank s krojačem v Zagorju in drugim zanimivim zmenkom, ki bi bili v prostem času lahko zelo zabavni.

BREŽIŠKE VESTI

Gasilem zaupanje tudi vnaprej

Sevniški gasilci so odkrito spregovorili o pomanjkljivosti pri alarmiranju
Izteka se maj, vendar gasilstvo brez dinarja pomoči!

1. maja je sevniško gasilsko društvo šteli dve desetletji. Vse leto ni more biti vseeno, kako je s tem varnostjo v mestu in, glede na to, kako vloga tega društva, tudi pri občini. Na razširjeni seji svetovnega odbora društva so ob-

no spregovorili o težavah, ki jih ima društvo.

Pred nedavnim je pogorel na Ledini sodoben hlev. Škode je bilo nad 300.000 dinarjev. Vaščani so sami opravili z ognjem, ki bi ob bolj sušnem ali vetrovnem vremenu la-

hko upepelil vso vas, Gasilec ni bilo, ker ni bilo nikogar, ki bi lahko dal alarm. V drugem primeru, ko je gorel velik hlev pri Kranjcu v Zabukovju, so bili gasilci hitro na mestu. Volja, požrtvovalnost, vrlini prostovoljnega gasilstva, sta še vedno živi. Kaj je torej, da je enkrat le zatajilo?

Slo je sicer za precej nesrečno naključje, vendar je treba povedati, da so se časi spremenili. Svoje čase je sevniško gasilstvo ležalo na plečih obrtnikov, ki so bili v glavnem vedno doma, sedaj je vsak na svojem delovnem mestu, dostikrat tudi izven kraja. V gasilnem domu sta dva poklicna gasilca, vendar oba ne moreta čakati na to, kdaj je treba dati alarm, ker si morata v gasilskem servisu zaslužiti svoj osebni dohodek na območju, večjem od Posavja. Z nekaterimi ukrepi, predvsem pa, če bi imeli denar, bi lahko organizirali dejavno službo.

Začasno so stvar rešili tako, da so na postajo milice dali ponovno seznaniti članov društva, ki bi ob potrebi lahko dali alarm. Miličniki imajo za steklo tudi ključ od doma, če res ne bi pravočasno dobili gasilca. Predvsem bi bilo treba postaviti sireno na hrib, kjer so žale. Nadalje bi morale občinske službe gasilec dati na voljo dober zemljevid vseh cest in vaških poti v občini. Res, dosti je novih, tudi boljše so, vendar tehta polna avtomobilska cisterna nad 10 ton in peljati tako gmoto pluskajoče vode in ljudi ni kar tako. Vsega tudi niso dolžni storiti gasilci. V Sevnici npr. še vedno niso označeni hidranti niti ni znano, kje so vsi. A. ZELEDNIK

DELEGACIJE SHODILE

Čeprav je predvsem zavzetost delegatov za delo razveseljiva, so na skupni seji občinske konference SZDL in sindikalnega sveta spregovorili tudi o marsičem, da bi bilo delo še boljše. Ugotovljeno je bilo, da jih v TOZD ne bi smeli jemati kot podaljška občinske skupščine.

A. Z.

Dosti ni treba popravljati

Izvršni svet je sprejel večino pripomb na razgrnjeni zazidalni načrt središča Sevnice

V enomesečnem roku, kolikor je bil razgrnjen načrt pozicije novega mestnega središča, so občani v knjigo pripomb zapisali devet mnenj. Razen nekaterih malenkosti (stari medki spori) je bila večina pripomb v duhu, kako stvari še popraviti, saj bo treba s takim načrtom slej ko prej živeti.

Čeprav se je osnovna šola Sava Sava pred časom že odpovedala mestu za igranje ob šoli, so s pripombami za celodnevno šolo nastale nekatere. Po normativih potre-

buje šola za 25 kvadratnih metrov na učence več površin. V glavnem gre za zelene površine, le-te pa so mestu lahko samo v korist. Šola se zadovoljuje tudi z manjšimi površinami, okrog 70 ari (in ne 1,75 ha, kolikor bi znašal izračun!) za potrebe celodnevne šole. Izvršni svet je pobudo osnovne šole sprejel, tako da nad šolo ne bo blokov. Ravno tako bo tam začrtana ulica dobila slep konec. Sklicevanje tistih, ki bi radi na sleherni prosto krp postavili kakšen blok, češ da bi se šola lahko posluževala novega športnega centra, je nevdržno, ker mora biti tak prostor ob šoli, razen tega pa bo center zaseden že z otroki iz nove šole!

Za avtobuse, kar razgrnjeni načrt ni predvidel, bo izhod postajališče na prostoru med progo in ograjo Lisce. Z železnico se bodo nasploh pomenili o ureditvi postajnega območja. Nevzdržno je, da le-ta oddaja v najem prostor za take reči, kot je gradbeni material trgovine Beton-Zasavje v središču mesta, ko ima to podjetje med drugim zemljišče z razpadajočimi objekti pri boštanjski žagi. Do nadaljnjega tudi ne bo nič z gradnjo zasebnih hiš na kraju, znanim kot „Na hrastih“, ker je zemljišče geološko preveč nezanesljivo. Zemljišče bo treba raziskati. Vprašanje, ali tam graditi ali ne, bo reševalo dopolnilo k zazidalnemu načrtu. Vse pripombe bodo seveda prilešle pred delegate občinske skupščine.

A. Z.

BOŠTANJ: SPET POLNA DVORANA

V nedeljo je domače prosvetno društvo Anton Umek-Okiski dvorani TVD Partizan že tretjič pokazalo Jurčičevega ples. Prvič pred meseci so imeli pred polno dvorano šolar, ki je tudi za ostalo občino, ker takrat vsi niso mogli v dvorano, so igro ponovili v nedeljo. Vmes so seveda igrali tudi v vrnici, vseeno tokrat obiskovalci ni manjkalo niti odtod, dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička.

taborniki so počastili dan mladosti na predvečer s tabornim ognjem in kulturnim programom. V Sevnici tudi taborniki mnogoboj za Posavje. Na sliki: med nastopom. Pohvalno za vse, da kljub piclemu denarju vse uspešneje razvijajo svojo dejavnost. (Foto: Zeleznik)

SEVNIŠKI PABERKI

SEVNIŠKI IGRO - Igralci Prosvetnega društva Anton Umek-Okiski so v nedeljo v dvorani TVD Partizan tretjič pokazali Jurčičevega ples. Prvič pred meseci so imeli pred polno dvorano šolar, ki je tudi za ostalo občino, ker takrat vsi niso mogli v dvorano, so igro ponovili v nedeljo. Vmes so seveda igrali tudi v vrnici, vseeno tokrat obiskovalci ni manjkalo niti odtod, dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička.

čimprej na žago. Italijani torej niso odnesli kaj prida vtisa, če niso kupili lesa ceneje že v drugih državah!

GASILCI PONUJAJO STANOVANJE - V hiši poleg gasilskega doma je na voljo dvosobno stanovanje, ki bi ga sevniško društvo rado odstopilo mlajšemu upokojencu. Leto naj bi bil kar največ doma, da bi lahko bil pri roki, kadar bi bilo treba dati alarm, ravno tako pa tudi za manjša opravila v gasilskem domu.

DALI BI DELAVCE - Cesta ob Blansčici je za silo pokopana po lanskem povodnji; tudi delavci, ki se vozijo v sevniške tovarne, so za razna dela prispevali 800 delovnih ur, v denarju pa po 500 do 1.000 dinarjev na vsakega. Želijo, da bi Splošna vodna skupnost Dolenjske ta hudo urnik slednjič že uredila. Ker te skupnosti manjka delavcev, bi jim jih bila pripravljena zagotoviti blanska krajevna skupnost; vodna skupnost naj bi dala za nadzor le svojega strokovnjaka!

Višje, hitreje... pravo tekmovalno vzdušje je vladalo v sredo, 14. maja, na srečanju mladih športnikov iz osnovnih šol vse občine v Krmelju.

Hočete vedeti, kaj se pri nas godi? Naročite Dolenjski list!

Veliki Gaber ima najlepšo trgovino s kmetijskim reprodukcijskim materialom. Zgradila jo je trebanjska Kmetijska zadruga. Sodobno urejena trgovina s skladiščem meri 450 kvadratnih metrov. Trgovina je minulo nedeljo izročil namenu predsednik občinske skupščine Slavko Kržan. Na sliki: notranjost obsežnega skladišča. (Foto: Zeleznik)

Mladih ni treba prepričevati

Vseeno kadrovanje za mladinske delovne brigade ne teče brez težav - Uspeh enodnevnih akcij na cesti proti Ševnici in pri šentruperskem vodovodu

Občinska organizacija Zveze socialistične mladine v Trebnjem bo letos poslala svoje člane na republiške delovne akcije v Suho krajino, Kozjansko in Haloze. V Suhi krajini že dela 8 članov iz vrst delavske mladine. 17. maja so mladi delali tudi v občini: na cesti proti Ševnici in pri kopanju jarka za šentruperski vodovod.

Predsednik občinske konference Zveze socialistične mladine je o težavah in uspehih pri pripravi teh akcij minuli četrtek obvestil družbenopolitični zbor občinske skupščine. Po njegovem mnenju v delovnih organizacijah nimajo pravega odnosa do mladih delavcev, ki so sicer pripravljeni sodelovati v teh akcijah. „Prav prepričevati moramo vse, od mojstrov do vodilnih, da pustijo mlade za 20 dni iz proizvodnje. Zaradi tega imamo šele pet prijav za Kozjansko in Haloze,“ je potožil Tomaž Plazar.

Delegati družbenopolitičnega zbora so pomen mladinskih delovnih brigad obravnavali z več

plati. Predvsem ni bilo nikarkršnih dvomov o koristnosti teh akcij. Gre tako za gospodarsko korist območja, kjer brigade delajo, kakor tudi za vzgojni vidik.

Posebno skrb so namenili občinskim delovnim akcijam. Odmevi na zadnjo pobudo mladih za akcijo v Ševnici in Šentruperskem vodovodu so delali na najbolj težavnem terenu: v gozdu med skalami in koreninami, kamor stroj ne more. Delegati so menili, da bi morala pri teh akcijah bolj sodelovati tudi mladina z območja, kjer se dela. Šele tako bi prišlo do izraza medsebojno spoznavanje mladih iz vse občine. Delali naj bi res ob prostih sobotah, pri tem pa bi morali v delovnih organizacijah mladinski organizaciji pomagati, da bi laže usklajevala delo ob prostih dneh (delovne sobote pri enih, pri drugih spet ne ipd.). Da so mladi dobri prireditelji, povzeli so podatek, da so zadnji občinski akciji pripravili v pičlih treh dneh, zato jim manjših spodrs-

ljajev ne gre šteti v zlo. V bodoče so pripravljeni sodelovati pri gradnji dobrniškega vodovoda in tudi v Šentruptert bodo še šli. A. ZELEDNIK

ISKRA NAPREDUJE

Mokronoska Iskra je končno le stopila na pot razvoja. Medtem ko je lani v njej delalo le še 95 ljudi, znaša število zaposlenih sedaj že okrog 140. Izredno lepi so letošnji trimesečni proizvodni rezultati. Tudi bežen pregled dela doslej kaže, da so leto naredili že toliko kot lani vse leto. Kosovno so navili za 200 odst. več elektrolitov, to pomeni za 250 odst. več denarja. Lanska letna realizacija je znašala 15 milijonov dinarjev, letošnje predvidevajo 50 milijonov!

RAVNO PRAVO ŠTEVILO

Včeraj popoldne so se člani trebanjskega Kluba zdravljenih alkoholikov sestali na drugi redni letni skupščini. V klubu je sedaj 41 članov, od tega je 23 zdravljenih alkoholikov in 18 svojcev. Pravih članov je pravzaprav 34, sedemica jih je še med opazovalci. Sedanje število, posebno tistih, ki se udeležujejo akcij kluba, je na meji, ko je še mogoče aktivno delo

Izkazali so se

Se bi jih bili veseli

Peter Ravnikar, predsednik gradbenega odbora šentruperskega vodovoda, je bil nadvse zadovoljen s pomočjo mladih brigadirjev pri gradnji vodovoda. „Predvsem smo bili veseli, da se je občinska konferenca Zveze socialistične mladine tako hitro odzvala naši prošnji. Delali so na najbolj težavnem terenu v kraju, imenovanem Slatnik med Ravnami in Homom. Nisem še premeril, kar so izkopali, vendar bi mi s tem, kar so naredili, imeli opravka 14 dni. Riti so morali med samim kamenjem in koreninami. Kot so dejali, hodo šli to soboto na delo v Dobrniško dolino, zatem pa bodo verjetno prišli spet k nam. Samih brigadirjev je bilo za en avtobus: kar 58 jih je bilo! Priključili so se jim tudi naši šolarji osmih razredov. Vide-lo se je, da je bilo med brigadirji precej takih iz pisarn. Nabrali so si mnogo žuljev, vendar so delali z veliko volje!“

IZ KRAJA V KRAJ

KJE JE LUKNJA? - Čudno bi bilo slišati, zakaj ravno delegati družbenopolitičnega zbora ne bi redno prihajali na seje, medtem ko to več ali manj dobro deluje pri preostalih dveh zborih občinske skupščine. Vprašanje udeležbe je bilo kritično spet nazadnje na ločeni seji tega zbora minuli četrtek, ko je bila potrebna dvotretjinska večina ob volitvah. Ker je bila seja rešena s pomočjo telefona in se je nazadnje še izkazalo, da nekaj delegatov sploh ni dobilo vabila za sejo, torej ne gre domiti niti v njihovo pripravljenost za sodelovanje. Vrzeli bodo morali najti v občinski upravi, kjer razpečavajo gradivo.

VODENA ELEKTRIKA - Vaščani Strmice in dela Čužnje vasi bi se raje priključili k Elektru Krško. Novomeščani namreč zanje tako slabo skrbijo, da luči le bolj brlijo, medtem ko našo televizijo lahko podpirajo le z naročnino, ne da bi imeli možnost jeziti se še na njen program, ker televizorji ob taki kilavni energiji sploh ne delajo!

NAMESTO DA BI BILI VESELI - Šentruperčani kar nočejo montažnega dvojčka, ki bi rešil vprašanje nekaterih učiteljskih stanovanj. Se vedno se bolj zavzemajo za klasično gradnjo, čeprav ta v tem trenutku sploh ni dosegljiva. Občinska izobraževalna skupnost bi pri Marlesu v Mariboru za montažno hi-

DOBRI TEKAČI

V počastitev praznika krajevne skupnosti Veliki Gaber je bil minulo nedeljo tudi kros po vaških cestah. Pri pionirskih je zmagala Jožica Vozelj, pri pionirskih Jožica Korek, med mladinkami Jožica Struna, vsi iz Velikega Gabra. Pri mladincih je zmagal Slavko Zupančič iz Ponikev, pri članih pa spet domačin Jože Umberger.

TREBANJSKE NOVICE

V petek, 23. maja, so za sodelovanje na krvodajalskih akcijah podelili priznanja najzaslužnejšim darovalcem krvi.

PRIZNANJA ZA HUMANOST

Na skupščini krajevne organizacije Rdečega križa Črnomelj so prejšnji petek podelili priznanja najzaslužnejšim darovalcem krvi. Vlado Štruncelj, Ivan Hrustek in Franc Moljk so prejeli odlikovanja za petindvajsetkratno darovanje krvi, priznanja za dvajsetkratno darovanje pa so prejeli Adam Lipovec, Pepca Zupančič in Franc Zupančič. Priznanja so podelili tudi desetim krvodajalcem za petnajstkratno darovanje krvi, 34 krvodajalcev pa je prejelo odlikovanja za desetkratno oziroma petkratno darovanje.

Delegatski odnos je »shodil«

Črnomelj: delegate ne le obveščati temveč tudi izobraževati

Uresničevanje bistva delegatskega sistema je dolgotrajen in zahteven proces, ki zahteva aktivnost vseh organiziranih socialističnih sil, še posebno Socialistične zveze in Zveze sindikatov.

V črnomaljski občini deluje 96 delegacij in 16 konferenc delegacij, ki pošiljajo delegate v občinsko skupščino in v skup-

ŠPORTNE IGRE POSEBNIH OSOBNOSTI ŠOL

Pred enim tednom se je 95 šolarjev posebnih šol udeležilo področnih športnih iger za dolenjsko regijo. Zanimivega športnega srečanja so se udeležili šolarji iz Novega mesta, Sevnice, Krškega, Mirne in Črnomlja. Šolarji so tekmovali v atletiki in v igrah z žogo. Na tekmovališču na njem uvrstitev ni pomembna – je posebna šola iz Črnomlja osvojila štiri prva mesta, prav tako šola z Mirne, po eno prvo mesto pa sta dosegli šoli iz Krškega in Novega mesta. Zmagovalci se bodo junija udeležili republiškega tekmovanja v Murski Soboti.

Odred belokranjskih herojev je organizirana taborniška organizacija, ki šteje že 90 članov. Med tabornike stopa v glavnem šolska mladina, mnogo pa je tudi delavske mladine. Med mladimi je interes za taborniško delovanje izredno velik, čeprav imajo taborniki finančne težave. Nekaj denarja daje tej organizaciji TTKS, vendar premalo, da bi si taborniki lahko nabavili osnovno taborniško opremo. Odred nima

TABORNIKI BREZ ŠOTOROV!

niti enega šotora! Osnovna šola je tabornikom jedstopila prostor, kjer se sestajajo in katerega so izredno lepo uredili.

Taborniška organizacija je tesno povezana z delovanjem mladinske organizacije. V počastitev 1. maja so taborniki zakurili kres na Mirni gori, organizirali izlet na Bazo 20, pripravili pa so tudi kres v počastitev dneva mladosti.

ČRNOMALJSKI DROBIR

POČASTILI SPOMIN NA REVOLUCIONARJA – Pionirji osnovne šole Črnomelj so 21. maja položili cvetje k spomeniku velikega borca in revolucionarja Staneta Rozmana na Lokvah. Ob spomeniku so imeli pionirji krajši kulturni program.

PRISPEVEK H GRADNJI VODOVODA – Pri gradnji 4 km dolgega vodovoda v Suhi krajini sodelujejo mladinske delovne brigade. Mladinska delovna akcija bo trajala do 5. junija. V tej solidarnosti akciji sodeluje tudi 10 mladincev iz črnomaljske občine.

POČASTILI SO MESEC MLADOSTI – V okviru praznovanja meseca mladosti je Občinska konferenca ZSMS Črnomelj organizirala več športnih tekmovanj. Mladinci so tekmovali v malem nogometu, v košarki, namiznem tenisu, šahu in streljanju. V tekmovanjih, ki so bila za-

ključna prejšnji teden, je sodelovalo približno 180 mladincev črnomaljske občine.

SPREJETI V MLADINSKO ORGANIZACIJO – Pionirje osnovne šole Črnomelj so 8. maja sprejeli v mladinsko organizacijo. Svečan sprejem v organizacijo ZSMS so našim pionirjem priredili mladinci osnovne šole Miroslava Mrkše iz Zagreba. S to zagrebško osnovno šolo je naša šola pobratena. V mladinsko organizacijo pa so bili v teh dneh sprejeti tudi pionirji osnovne šole Vinica, Stari trg, Dragatuš, Semič in posebne osnovne šole Črnomelj.

NOV PLOČNIK – Ob Zadrugi cesti v Črnomlju urejajo široke pločnike. Pešci so do sedaj hodili po cesti, ki je dokaj prometna, in s tem ovirali vožnjo po cesti, poleg tega pa so bili sami v nevarnosti.

din najpogostejše prihajajo na seje konferenc nepravilni.

Druženopolitični zbor je ugotovil, da je v krajevnih skupnostih premajhna povezanost delegacij s samoupravnim sredinom, to pa je gotovo posledica slabe povezave med naselji, zaradi česar je delegacijam v krajevnih skupnostih težko sodelovati z bazo. Krajevne skupnosti veliko pričakujejo od nove organiziranosti SZDL, saj bo leta omogočila boljše organizacijo javnih razprav.

Na seji so poudarili, da ni dovolj delegate pravčasno obveščati, pač pa je potrebno skrbeti tudi za njihovo izobraževanje. Na področju izobraževanja delegatov smo doslej v občini naredili šele prve korake.

L. T.

Knjiga kot učiteljica

Lea Grabrijan: »Belokranjci radi berejo«

Lea Grabrijan že osmo leto vodi knjižnico v Črnomlju. Njen prispevek k razvoju knjižničarstva v Beli krajini je vreden pohvale. Že pred leti je izdelala načrt za razvoj knjižničarstva v Beli krajini. Del tega načrta je že uresničen, saj po njem deluje knjižnica v Semiču, kmalu pa bodo tudi prebivalci Vinice dobili svoj knjižnični prostor. Med približno 8.000 knjigami, kolikor jih knjižnica premore, si bralci resnično lahko izberejo primerno čtivo. Sodeč po številu knjig, ki jih knjižnica izposoja, so Belokranjci veliki ljubitelji knjig. Najpogostejši obiskovalci knjižnice so šolarji in dijaki.

„V knjižnico zelo radi zahajajo učenci nižjih razredov osnovne šole, s katerimi zelo rada delam. Knjižnica je okrašena z mnogimi uspešnimi ilustracijami mladih šolarjev. Mladini pripovedujem pravljice, ki jih po mojem pripovedovanju domiselno ilustrirajo. Mislim, da je to zares neposreden stik med poslušalci in pisano besedo. Izbor mladinske literature pri nas je tako velik, da zadovolji želje slehernega šolarja. Knjižnico pa smo opremiti tudi s ploščami, med katerimi so najbolj poslušane otroške pesmi in pravljice.“

Grabrijanova pa je dejavnost knjižnice popestrila tudi z nekaj razstavami. Pred kratkim smo si lahko ogledali razstavo „50 let pisane partijske besede“, v juniju pa si bomo ogledali knjižno razstavo v počastitev 75-letnice rojstva in 33. obletnice smrti našega rojaka Mirana Jarca. Zlasti razstave takšne vrste pa so v Črnomlju prava redkost.

V nedeljo podprimo samoprispevek!

Referendum bo 1. junija na običajnih glasovalnih mestih

Petletno obdobje krajevnega samoprispevka 1970–1974 je minilo. V programu dejavnosti krajevnih skupnosti ter uvedbe krajevnega samoprispevka za naslednjih pet let so predstavniki metliške občinske skupščine in druženopolitičnih organizacij zapisali:

„Uspehi, doseženi v obdobju 1970–1974, ter želja delovnih ljudi in občanov za še hitrejši razvoj sleherne krajevnosti so spodbudili druženopolitične organizacije in občino, da uvede krajevni samopri-

spevek za obdobje 1975–1980. ... Skupna zbrana sredstva bodo uporabljena za prioritete naloge, in sicer: za gradnjo vodovodov, za elektrifi-

kacijo, za gradnjo šolskih objektov in za modernizacijo cest. Za navedene namene bi porabili 80 odstotkov zbranih sredstev, ostalih 20 odstotkov pa bo ostalo krajevni skupnosti za izvajanje preostalih nalog iz programa, ki niso našteje kot prioritete.

Predstavniki druženopolitičnih organizacij menijo, da se bodo referenduma v nedeljo, 1. junija, udeležili vsi občani in da bodo vsi glasovali za samoprispevek. Res je, da marsikdo tarna, toda prav ti občani bodo med prvimi, ki bodo z „ZA“ ponovno dokazali, da so za napredek občine in s tem za boljše jutri.

Referendum bo v nedeljo, 1. junija, od 7. do 19. ure na običajnih glasovalnih mestih. Več o samoprispevku, oziroma izjave občanov preberite na šesti strani.

1. Novoteks

Metliški občinski odbor Rdečega križa je s civilno zaščito pripravil v nedeljo zanimivo občinsko tekmovanje ekip Rdečega križa in civilne zaščite. Nastopilo je pet ekip, v vsaki pa se je predstavilo šest tekmovalcev v praktičnem izvajanju prve pomoči in z odgovori na testna vprašanja.

Po izmeničnih in zanimivih izvajanjih so zmagali člani Novoteksove ekipe. Od 150 možnih so zbrali kar 149,5 točk. Vrstni red ostalih ekip: Beti I 145, Beti II 140,5, Komet 132,5 in Kmetijska zadruga 129,5 točk.

Člani Novoteksove ekipe so si s prvim mestom pridobili pravico nastopa na republiškem tekmovanju ekip Rdečega križa in civilne zaščite, ki bo 8. junija v Slovenski Bistrici. Po njihovem znanju sodeč, lahko računamo, da se bodo na tekmovanju najboljših ekip v republiki dobro odrezali.

ZA RADOVIŠKI VODOVOD ŠE 5.000 DIN

Do sedaj je občinski odbor Rdečega križa Metlika prispeval za vodovod na Radovici 5000 dinarjev. Ker je bila ta vsota po mnenju metliškega Rdečega križa bolj simbolična, so se odločili, da bodo ves denar, ki so ga zbrali v tednu Rdečega križa (od 5. do 11. maja), prispevali za gradnjo radoviškega vodovoda. Kot kaže, so v šestih dneh za vodovod zbrali okoli 5000 dinarjev.

OBISK

– Koga pa iščete?
– Kaj me ne poznate, mati? Jaz sem, vaš sin!
– Glej ga, saj res, Joško! Le kje si našel toliko časa v teh desetih letih, da si me obiskal?

Kmalu brigada

Boža Kolenac, kemijski tehnik v Beti, član predsedstva občinske konference ZSMS Metlika, predsednik komisije mladih v izobraževanju pri OK ZSMS, delegat v republiški konferenci ZSMS, politični sekretar 15. SNOUB mladinske brigade, je med najpriaznejšimi mladimi druženopolitičnimi delavci v metliški občini. O delu mladih Metličanov v maju, mesecu mladosti, je povedala:

„Za Jugoslavijo, za mlade in delovne ljudi mesec maj že dolgo ni več običajen spomladanski mesec. V tem mesecu namreč praznujemo rojstni dan človeka, ki nam je s sebi enakimi ljudmi daroval svobodo. Mladi ne bomo

nikoli pozabili junaške zgodovine in se bomo zoperstavljali silam, ki skušajo oblatiti boj naših očetov in mater. Prav zato smo bili v maju še posebno aktivni. Veliko ur smo posvetili izobraževanju, sedaj pa ustanovljamo občinsko lokalno brigado, ki bo s prostovoljnimi delom pomagala v razvoju naše občine. Brigada naj bi gradila športna igrišča, vodovode, ceste itd. V mladinski delovni brigadi bomo organizirali močno politično šolo, kajti zavodimo se, da je marksistično izobraževanje potrebno povezati z našo vsakdanjo prakso in da bodo naši brigadirji svoje znanje prenašali naprej.

Prav tako skrbimo za bratstvo in enotnost. Te dni so nas obiskali vrstniki iz Karlova, in kot kaže, jim bomo obisk prav kmalu vrnili. S pomočjo obiskov se mladi naučimo marsikaj koristnega. Spoznavamo se z delom hrvaških mladincev, oni z našim, in nato dobre lastnosti mladinskega dela uporabimo tako eni kot drugi.“

1. junija se bodo občani in metliški občini lahko še enkrat izkazali. Obdobje krajevnega samoprispevka 1970–1974 je namreč minilo, v nedeljo pa se bodo odločili za nov samoprispevek. Na sliki: brezskrbni šolarji pred metliško osnovno šolo. Ali bo tako tudi pred drugimi šolami, ki delajo v zastarelih prostorih, bodo v nedeljo odločali starši in drugi občani. Po pogovorih sodeč, bodo Belokranjci še enkrat podprli samoprispevek in glasovali za svoj napredek!

SPREHOD PO METLIKI

DELAJSKE ŠPORTNE IGRE – Občinski sindikalni svet pripravlja že vrsto let zapored delavske športne igre, ki bodo trajale letos od 22. maja do 27. junija. Ekipa in posamezniki se bodo pomerili v rokometu, kegljanju, atletiki in namiznem tenisu. Za tekmovanje so se prijavili: Beti TGP, osnovna šola, občinska skupščina, Komet, Kmetijska zadruga, Novoteks in Mercator.

SAMOPRISPEVEK – Občinska skupščina in druženopolitične organizacije so razdelile med občane program dejavnosti krajevnih skupnosti ter uvedbe krajevnega samoprispevka za obdobje 1975–1980. Referendum bo v nedeljo, 1. junija, od 7. do 19. ure na običajnih glasovalnih mestih.

NOČNI NEMIR – Pozna se, da so tudi noči toplejše. To še posebno občutijo prebivalci ob Cesti bratstva in enotnosti. Ponočnjaki ne znajo v miru domov, ampak prepevajo, razgrajajo in trobijo z avtomobili. Tako

je nočni počitek marsikomu okrnjen.

PRVI KOPALCI – Najbolj vroče krvni se že kopajo v Kolpi. Ob sobotah in nedeljah je na kopališču veliko ljudi, restavracija pa je še vedno zaprta. Ali se gostinci bojijo, da bi v njihovo blagajno kapnil kak dinar?

METLIŠKI PATENT

Tukajšnji kmetje iščejo tovarno, ki bi bila pripravljena izdelovati risalne žebličke za boj zoper motorizirane zajedalce, ki napadejo jeseni vinograde, sadovnjake in polja. Žebličke bi kmetje uporabljali proti boleznim, imenovani FICKONOSPORA.

metliški tednik

V ZSM sprejeli 300 pionirjev

Svečanost ob dnevu mladosti v Kočevju, Taborski steni in drugod

24. maja je bila v Šeskovem domu v Kočevju svečana seja občinske konference ZSM, posvečena 30-letnici osvoboditve, praznovanju dneva mladosti in rojstnega dne predsednika Tita.

Na svečanosti je govoril predsednik občinske konference ZSM Rudi Orel. Ob tej priložnosti so sprejeli v ZSM 254 pionirjev iz kočevske osemletke in 9 iz struške, podelili pa so tudi priznanja zaslužnim mentorjem, mladim družbenopolitičnim delavcem in osnovnim organizacijam ZSM. Dobili so jih: Ksenija Žagar (osnovna šola Kočevje), Ivan Oberstar (LIK), Ernest Deržek ml. (Tekstilana), Marjan Oražem (ITAS), Viktor Grabrijan (Livold) in osnovne organizacije ZSM Tekstilana, gimnazija, Livold ter specializirana organizacija klub OZN na gimnaziji.

Razen tega so podelili knjižne nagrade članom starega predsedstva občinske konference ZSM. Dobili so jih: Ivan Oberstar, Rudi Mueller, Vesna Metelko, Anica Novak, Ida Kunc, Anton Novak, Jože Resman, Stane Moritz, Bojan Mohar in Lado Orel.

Kulturni program pa so pripravili in izvedli člani osnovne organizacije ZSM gimnazije.

ZGODNJE OPOZORILO

V teh dneh volijo v Kočevju nove hišne svete in razpravljajo o programih njihovega dela. V Kidričevi ulici se je spet zapletlo okoli centralne kurjave, ker je bilo ogrevanje vso zimo slabo, račun pa veliki. Zato velika večina stanovalcev ni plačala računov za ogrevanje za april. Po drugi strani so se razširile govorice, da podzemni vod centralne kurjave sploh ni izoliran. Stanovalci se imajo le zadnjima milima zimama zahvaliti, da niso preveč zmrzovali. Zdaj so ponovno – podobno kot že lani in predlansko – opozorili odgovorne organe (Stanovanjsko skupnost, občinsko skupščino oz. izvršni svet, komite ZK in krajevno skupnost), da je treba ogrevanje za to območje urediti čimprej, da prihodnjo zimo stanovalci ne bi zmrzovali.

Predsednik občinske skupščine Kočevja inž. Savo Vovk je za dan organov za notranje zadeve izročil odlikovanje predsednika Tita red dela s srebrnim vencem Stanislavu Marinu (na sliki) in medaljo dela Francu Markoviču. (Foto: J. Primc)

DROBNE IZ KOČEVJA

V DOLINO – Ob 23. maja, bo v Dolini pri Trstu, ki je pobratena z občino Kočevje, proslava 30-letnice osvoboditve. Med drugimi se je bodo udeležili tudi uradni predstavniki občine Kočevje, prosvetni delavci iz občine Kočevje ter člani kulturnega društva osnovne šole Kočevje, harmonikarski zbor glasbene šole Kočevje in vokalna skupina DOREMI, ki bodo nastopili v kulturnem sporedu proslave v občinski telodavnici v Dolini. Naslednjega dne bo še odkritje spomenika; udeležilo se ga bo tudi mnogo kočevskih občanov. Za to priložnost organizira izlet v Dolino tudi Turistično društvo.

PRVI KOPALCI – V nedeljo, 18. maja, so bili ob Rinži in kopalšču

— Sem slisal, da so te 23. maja poklicali v Kajuhovo naselje, kjer boš dobil nov brlog oziroma stanovanje?

— Poklicali že, poklicali, stanovanja pa kljub temu še nisem dobil, ker je komisija menila, da stolpci S 3 še ni urejen kot stanovanjski, za brlog pa bi bil že dober.

MAHOVNIKU PRVI KOPALCI. Voda je bila čista, vendar še precej mrzla, zato so si nekateri namakali le noge, drugi pa so se sončili v bližini, kurili ognje, pekli različne ali čevapčice. Tudi pri Rožnem studencu je bilo vse polno izletnikov. Lepo in koristno je, da gredo ljudje v naravo, prav in pošteno pa bi bilo, da bi za seboj pospravili in ne puščali razmetanih pogorišč, papirja in drugih odpadkov.

NOVA ČRPALKA – V kratkem bo v Kočevju začela obratovati še ena Petrolova črpalka, ki jo gradijo nasproti sedanje na desni strani Ljubljanske ceste. Ta je potrebna tudi zaradi večje varnosti in naglo naraščajočega prometa.

TRAMVAJ PRIŠEL – V Kočevju so včeraj gostovali člani Mestnega gledališča iz Ljubljane z igrjo T. Williamsa „Tramvaj Poželenje“. Predstava je bila v Šeskovem domu.

VEZNA CESTA – Cesto, ki bo povezovala Kidričevo in Tomšičevo cesto, so začeli graditi minuli četrtek.

CESTA NI IGRISČE – Asfalt bo dobila ulica pred novimi stanovanjskimi bloki v Kajuhovem naselju. To je nova cesta, ki bo povezovala Ljubljansko cesto s cesto skozi Kajuhovo naselje, ki je že asfaltirana, po njej pa je dovoljen le lokalni promet. To pa menda ne pomeni, da lahko cesto uporabljajo otroci za igrisče z žogo, kotalkališče in podobno. S tem se samo izpostavljajo nevarnostim ter ovirajo promet, čeprav samo lokalni.

V. I.

nad Belico, kjer je bil med vojno partizanski štab. Tu je bilo sprejetih v ZSM 23 pionirjev iz posebne osnovne šole Kočevje in 26 iz osnovne šole Fara. V Podpreški so sprejeli v ZSM 9 šolarjev – pionirjev, na Travi pa dva.

J. P.

Na kočevski tržnici prodajajo tudi češnje, ki so še vedno precej drage, saj je treba za kg odšteti 25 din. Še dražje so vrtno jagode in sicer po 40 din kg. (Foto: J. Primc)

Mladi matematiki tekmujejo

Zakaj hkrati Vesela šola in matematično tekmovanje?

17. maja je bilo v Kočevju občinsko tekmovanje mladih matematikov. Udeležilo se ga je 52 učencev osnovne šole Kočevje, medtem ko so se tekmovalci z osnovne šole Vas-Fara opravičili, da ne morejo priti zaradi ceste, ki jo gradijo.

Vsi tekmovalci, ki so si že na predhodnem šolskem tekmovanju pridobili bronasta Vegova priznanja, so se na občinskem tekmovanju borili za srebrna Vegova priznanja, ki si jih je pridobilo 26 učencev, in sicer iz 8. razreda 5 učencev, iz 7. razreda 13 in iz 6. razreda 8 učencev. Učitelji, ki so pripravljali in vodili to tekmovanje, so zelo zadovoljni z rezultati, vendar jih jezi, ker sta bil istega dne dve tekmovanji, in sicer matematikov in „Vesele šole“.

Tako se učenci, ki so se uvrstili na obe tekmovanji, niso mogli udeležiti obeh.

Za zlato Vegovo priznanje se bosta iz Kočevja borila dva učenca, Jože Zore in Boris Krnc, oba iz 8. razreda, ker sta se najbolje izkazala in se uvrstila na republiško tekmovanje, ki bo 31. maja v Ljubljani.

VILKO ILC

Nepotrebne poškodbe cest

V soboto, 19. maja, je prišla v Kajuhovo naselje v Kočevju delovna ekipa PTT in se pripravila, da bo prekopala cesto. Prebivalci naselja, ki so bili doma, so se uprli in ekipi niso dovolili, da bi razkopavala njihovo cesto, ki je bila asfaltirana komaj pred dvema letoma z njihovimi prispevki oziroma samopriskom.

Cez dva dni se je ekipa spet pojavila v Kajuhovem naselju in prekopala že pol ceste, preden so jo prebivalci opazili in preprečili nadaljnje prekopavanje. Člani ekipe so sicer pokazali nekakšno potrpljenje, da lahko razkopavajo, vendar to pri prebivalcih, ki so si tu zgradili zasebne hiše in nato še cesto, ni zalego. Končno se je le nekdo našel, da je preprečil v mestu uničevanje cest, ki so zaradi pogostnih prekopavanj zelo valovite.

Ekipa PTT je nato spet odšla in kasneje v dveh urah s posebno cevjo prebila pod cesto luknjo, v katero bo pač položila tiste kable, ki jih je nameravala. To pomeni, da le ni vedno nujno uničevati ceste, ampak se da zadevo urediti tudi brez škode.

Razen tega pa so pri gradnji oziroma asfaltiranju novih cest polagali pod asfalt posebne cevi za elektriko, telefon in še za kakšno drugo napeljava. Iz neuradnih virov smo zvedeli, da so tri take cevi položili tudi pod cesto v Kajuhovem naselju in da torej ni bilo potrebno niti prekopavanje, niti prebijanje ceste, pač pa bi odgovorini iz PTT morali le pogledati načrte, ki so shranjeni na občinski skupščini in nato samo potegniti kabel skozi že položeno cev.

J. PRIMC

Ribniški pevski zbor praznuje letos 10-letnico obstoja v sedanji sestavi. Na fotografiji: na letošnjem koncertu ob 30-letnici osvoboditve in izgradnji socializma v Dolenji vasi. (Foto: Jože Primc)

Ribniški zbor poje 10 let

Predstavljamo vam pevske zборе

Moški pevski zbor poje v sedanji sestavi letos 10. leto. Ta svoj jubilej je zbor praznoval 24. maja s skupnim koncertom s Slovenskim oktetom, ki je neuradni pokrovitelj ribniškega zbora, in z opernima pevcema Zlato in Dragišem Ognjanovičem.

Predsednik zbora je Franc Dejak, pevovodja pa Tone Petek, medtem ko je bil doslej kar 9 let predsednik Nace Stare, pevovodja pa Ferdo Pirc. Pevski zbori so v Ribnici obstajali sicer tudi že prej in to vse od sredine

prejšnjega stoletja, vendar to področje kulturnega udejstvovanja še ni raziskano.

Sedanji zbor je doslej dvakrat snemal za radio ter enkrat za TV in sicer za oddajo „Naši zbori“. Sodeloval je tudi v TV oddaji o naših starih krémah. Zbor že pet let nastopa na Kmečki ohceti in tudi letos bo. V prvih letih obstoja je sodeloval skoraj na vseh občinskih praznovanjih, kasneje pa je tudi gostoval v občini in izven nje. Letos bo zbor sodeloval še na Taboru v Šentvidu, ki bo julija.

J. P.

Vodje sindikata v šoli

Seminarjev se bo udeležilo okoli 270 sindikalnih delavcev iz ribniške občine

V ribniški občini potekajo seminarji, na katerih se člani vodstev osnovnih sindikalnih organizacij seznanjajo z vsem, kar mora voditi sleherni sindikalni aktivist in funkcionar. Na njih poslušajo predavanja o temah: sindikati-organizacija delavskega razreda, organiziranost sindikatov, poverjenik in član izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata ter njegove naloge, nekatere oblike in metode dela v osnovni organizaciji sindikata ter ljudska obramba in družbena samozashita.

Seminarjev se bo udeležilo okoli 270 sindikalnih funkcionarjev. Prvi je bil v Loškem potoku in je zelo lepo uspel. Seminarji bodo zaključeni predvidoma v prvi polovici junija. Bili so potrebni, saj bodo funkcionarji pridobljeno znanje uspešno uporabili pri delu v sindikalnih organizacijah. Pobudnik seminarjev je bil republiški svet Zveze sindikatov Slovenije.

nizacijah. Pobudnik seminarjev je bil republiški svet Zveze sindikatov Slovenije.

VODA ZA MALI LOG

Mali log v Loškem potoku je ena izmed redkih vasic v občini Ribnica, kjer še nimajo vodovoda. Predvideno je bilo, da bi ta vas dobila vodo iz vodovoda na Hribu. Do uresničitve tega načrta pa še ni prišlo. Zato so začeli vaščani sami iskati izvir vode. V neposredni bližini vasi, kjer so znaki talne vode, so doslej izkopali že precej globoko. Pravijo, da vsi znaki kažejo, da bodo prišli do vode. Če se bo to uresničilo – to pa jim iz srca želimo – in če bo voda dobra za pitje, si bodo vaščani lahko že kmalu napeljali vodo.

Prostori za uspešnejše delo

Pred občnim zborom o načrtih AMD Ribnica

Upravni odbor AMD Ribnica je pred kratkim razpravljal o predlogu, da bi gradili nove družbene prostore. Sedanji niso primerni ne za učilnico ne za shajanje članstva. Izdelan je idejni načrt, ki predvideva prostor za učilnico, za sestajanje, za pisarno, garažo, avtopralnico in mehanično delavnico.

Gradnja bosta investirala AMD in Gasilsko društvo Ribnica in morda še kdo. Oblikovana je posebna skupina, ki bo sodelovala pri uresničitvi te, za Ribnico izredno pomembne zamisli. Pridobljen bo namreč še dodatni prostor, ki bi ga lahko uporabljali tudi drugi. To je posebno pomembno sedaj, ko Ribnica nima dovolj dvoran. Prav zato bo za uresničenje zamisli potrebna pomoč širše skupnosti.

Odbor je potrdil samoupravni sporazum o enotnih cenah storitev AMZ Slovenije. Predvsem gre za usluge, ki jih društvo nudi svojim članom. Podana je bila še informacija, da je število članstva letos poraslo od lanskih 715 na 806. Med temi člani jih je tudi 25, ki imajo stalno bivališče v Mariboru.

Ko so razpravljali o delu športne komisije, je bilo sklenjeno, naj delo nadaljuje, zagotoviti pa ji je treba tudi denar, saj ima letos precej nalog. Po sklepu športne komisije bosta letos sodelovali na rally prvenstvu SFRJ dve posadki, na turističnih tekmovanjih v SRS pa tudi dve posadki.

PRVI INŽENIR

V Donitu-TOZD Sodražica so dobili pred kratkim prvega inženirja. To je Karta Regava, po rodu Indonezjec, ki je bil doslej zaposlen v RIKU Ribnica in je edini diplomirani strojni inženir na tem območju. Sicer pa je v zadnjem letu sodraški Donit pridobil 4 delavce z višjo in enega z visoko izobrazbo. To sicer ni veliko, vendar je velik napredek. Brez strokovnjakov tudi delo ne bi potekalo najbolje in osebni dohodki bi bili zato manjši.

Sklenjeno je bilo tudi, da bodo na bližnjem občnem zboru društva sprejeli nov statut AMD in delovni program. Društvo se bo kadrovsko okrepilo, izvolili pa bodo tudi novo vodstvo.

FRANCI ŽELEZNIK

ORTNEŠKI POROČEVALEC

NOV POSLOVODJA HOTELA – Ribniški hotel „Jelka“ je dobil novega poslovodjo. To je Martin Emeršič, ki je prevzel to dolžnost od tovarišice Smalčeve. Vsaka sprememba prinese kaj novega, zato upravičeno pričakujemo novosti tudi v hotelu Jelka.

ZALOŽENA TRŽNICA – Ribniška tržnica je dobro založena. Zdjaj prodaja že novi krompir, čebulo, solato, kumare, češnje in jagode, pa tudi paradižnik pričakujemo kmalu. Tržnica je delala vse leto.

RAZSTAVA V ORTNEKU – Za 30-letnico svobode je Turistično društvo Ortnek pripravilo večjo zbirko fotografij na temo iz NOB in 30-letnice zmage nad fašizmom. Ves material je pripravil tovariš Modic. Slike so razstavljene na oglasni deski pred pošto v Ortneku.

TEKSTILCI IN ORNAMENTIKA – Razstavo ljubljanskega slikarja-ornamentika Ivana Razborška, ki je bila v Petkovi galeriji v Ribnici, je obiskalo preko 3.000 ljudi iz vse Slovenije. Med njimi je bil tudi generalni direktor združenja tekstilcev tovariš Dolenc. Bil je navdušen nad razstavljenimi ornamentami. Dejal je, da bo predlagal, naj bi v višje šole tekstilne stroke uvedli tudi predmet ornamentika.

TABORNI OGNJI – Med majskimi prazniki so v ribniški občini

Matematik, fizik, šahist

Mirko Škof, 16-letni dijak 2. letnika kočevske gimnazije, si je priboril na republiškem tekmovanju mladih fizikov 17. maja tretjo nagrado.

O tem svojem uspehu je povedal: „Fizika me veseli. Že od 7. razreda dalje sem imel iz nje v šoli vedno odlično. Obiskujem tudi astronomski krožek na gimnaziji, astronomija namreč sodi k fiziki.“

Mirko Škof je tudi sicer dober učenec, saj je vse razrede osnovne šole in gimnazije dokončal z odliko. Pravi, da so pač vsi predmeti pomembni in da se je zato treba učiti vseh, ne pa dajati prednost le nekaterim.

Mirko je odličen matematik. Že v osnovni šoli je bil v osmem razredu prvi na občinskem tekmovanju za Vegovo značko, lani pa je prejel pohvalo na tekmovanju mladih matematikov v Ptuj. Tudi letos bi sodeloval na tekmovanju matematikov, a je moral prav tisti dan na neko kviz tekmovanje.

Drugih konjičkov nima, izjema je šah. Mirko je bil v ekipi mlajših kočevskih pionirjev, ki so osvojili prvo mesto v republiki. Posamezno je bil na dolenskem prvenstvu četrti. Za največji šahovski uspeh pa šteje, da si je priboril drugo kategorijo.

J. PRIMC

Mirko Škof: „Med mladimi fiziki sem letos tekmoval prvič, saj se taka tekmovanja začne šele v drugem letniku gimnazije. Pač pa sem doslej že večkrat uspešno tekmoval pri mladih matematikih.“

»Dolenjski list« v vsako družino

ORTNEŠKI POROČEVALEC

goreli mnogi kresovi. Mladi in tudi odrasli so se zbirali ob tabornih ognjih oziroma kresovih in obujali spomine ter počastili spomin na ljudi in dogodke, ki so v zvezi s tem prazniki (praznik dela, dan zmage, dan mladosti).

PREVOZ BALE – Za zaključek majskih prireditev bo jutri popoldne v Ribnici oziroma Hrovači „Prevoz bale po ribniško“, ki je ena izmed prireditev letošnje Kmečke ohceti.

— Zakaj je vzbudila ograja okoli sodraškega Donita toliko hude krvi, saj vendar varuje tovarno pred nepoklicanimi obiskovalci in tatovi?

— Že, že, vendar hkrati preprečuje zaposlenim, da ne morejo med malico ali celo delovnim časom na sprehod po Sodražici.

REŠETO

GIBANJE PREBIVALSTVA

V aprilu je bilo na območju matičnega urada Kočevje 12 porok. Rojena je bila deklica. Umrli so: Leopold Nosan, upokojenec iz Kočevja, Trata XIV. št. 12, star 79 let; Jože Kravanja, upokojenec iz Kočevja, Seškova 32, star 45 let; Ana Črnkovič, gospodinja iz Sel pri Kostelu 2, umrla v Kočevju, Bračičeva 16, stara 65 let; Anton Rački, upokojenec iz Kočevja, Kajuhovo naselje 2, star 52 let; in Stanislav Nose, upokojenec iz Šalke vasi 82, star 56 let.

Lutke, veselje za naše otroke

Matija Glad, velik dobrotnik otrok - Mladina pokrovitelj razstave

26. maja so v Kočevju zaprli razstavo lutk in kipov, ki jih je oblikoval starosta kočevskih lutkarjev Matija Glad. Odrasli, predvsem pa otroci so bili razen lutk in kipov zelo veseli tudi lutkovnih predstav „Kljukčev rojstni dan“, ki so bile med razstavo v Likovnem salonu.

Na otvoritvi razstave, ki je bila 16. maja, je govoril Rudi Orel, predsednik občinske konference ZSM, pokrovitelj razstave. Razstava je bila namreč posvečena dnevu oziroma mesecu mladosti. Že otvoritve se je udeležilo veliko otrok in odraslih, saj je razstava, kot piše v prospektu, „namenjena vsem mladim obiskovalcem do stotega leta starosti“.

Matija Glad je izbral za razstavo 13 marjonet in 30 ročnih lutk, ki jih je izdelal po lastni zamisli v povojnem obdobju. „Vsaka lutka je nastopala samo v predstavah ene igrice. Izjema je Pavliha, ki je nastopil v več igrarh, ki govorijo o dogodivščinah in vragolijah tega ljudskega šaljivca,“ je povedal Matija Glad.

Razen lutk je razstavljal Glad še 20 kipov, ki govorijo o življenju, delu in boju naših preprostih ljudi.

Ta razstava je predstavljala tudi pregled 40-letnega ustvarjalnega dela 63-letnega Matije Glada, ki je gotovo eden najplodnejših lutkarjev v Sloveniji, in to ne le kot izdelovalec lutk, ampak tudi kot režiser lutkarskih igric.

J. PRIMC

V kočevski Tekstilani se uče tudi delavci za podobne nove tovarne v Jugoslaviji. Kočevski tekstilci na bodočo konkurenco niso preveč ljubosumni, saj se zavedajo, da bomo vsi dobro živeli le, če bomo vsi dobro in uspešno delali. (Foto: J. Primc)

Vzpon Tekstilane v volnarski vojni

Po popolni obnovi tovarne znatno večja proizvodnja, skladi in osebni dohodki - Prvič izvoz, ki pa še ne prinaša dobička

Delegacija iz pobratenega Prokuplja si je 6. maja ogledala tudi Tekstilano Kočevje. Direktor tovarne Tone Levstik je gostom predstavil tovarno tako: „Tekstilana je stara 52 let. Zanimivo je, da so ob ustanovitvi namestili v njej stare stroje iz Češke, ki so bili izdelani leta 1898. Vsi ti stroji so obratovali vse do leta 1968. Takrat smo izdelovali blago. Imeli smo najmanjše osebne dohodke v občini in tekstilni panogi.“

„Leta 1968 smo začeli s popolno obnovo tovarne. Do letos smo zamenjali vse stroje in tudi tehnologijo. Zdaj delamo le še odeje. V drugem polletju lani se je začela normalna proizvodnja. Dosegli smo lepe uspehe in imamo zdaj najvišje povprečne osebne dohodke v skupini volnarjev.“

Leta 1961 smo imeli le enega tehnika, danes jih imamo 20. Najprej smo si usposobili kadre in šele nato zamenjali tehnologijo. To je bila pravilna odločitev, saj bi bilo narobe, če bi dobili najprej nove stroje in šele nato kadre. Vsi delavci v proizvodnji, od tehnika pa do vseh ostalih, so se morali v tem obdobju tudi prekvalificirati. Drugače smo morali organizirati vzdrževanje strojev in drugo. Vsak član kolektiva je po svojih zmognostih prispeval, da smo to izvedli.“

Za popolno obnovo tovarne so dobili le 830.000 din domačega posojila, medtem ko je obnova veljala 48 milijonov in so jo financirali tuji partnerji s komercialnimi posojili.

Po obnovi tovarne je v njej zaposlenih 420 ljudi ali 50 več kot prej, razen tega pa še 30 v obratu embalaže v Oslinici. Pred obnovo je Tekstilana proizvedla na leto 300 ton preje in 360.000 kvadratnih metrov blaga, ena delavka je delala le na enem stroju in proizvedla v osmih

urah 30 m blaga. Zdaj proizvedejo na leto 1500 ton preje in 2.200.000 kv. m blaga, ena delavka dela na štirih strojih in proizvede v osmih urah 200 m blaga.

Lani je znašal celotni dohodek 85 milijonov dinarjev, povprečni osebni dohodek 2.730 din, za sklade pa so namenili 11 milijonov. Letos načrtujejo 120 milijonov dinarjev celotnega dohodka, povprečne osebne dohodke okoli 2.900 do 3.000 din, za sklade pa 15 milijonov.

Letos so se tudi prvič vključili v izvoz. V prvem četrtletju so izvozili za 200.000 dolarjev, do konca leta pa bodo še za 400.000 dolarjev. Tako bodo letos prvič s svojim izvozom pokrili svoj uvoz. Vendar na tujem trgu še ne dosegajo dobrih cen, saj pokrijejo z iztržkom v glavnem le materialne stroške in direktne stroške oziroma osebne dohodke. Računajo, da bo bolje, ko se bodo uveljavili zunaj.

V Tekstilani so se usposabljali tudi delavci za podobni tovarni v Vinokovcih in Rogatici. To bo sicer konkurenca Tekstilani, vendar se v Tekstilani zavedajo, da bo vsem Jugoslovanom dobro takrat, kadar bodo vse tovarne dobro delale, ne le ena oziroma nekatere.

Tekstilana ima tudi svoje glasilo, v katerem objavljajo vse podatke o delu in odnosih v podjetju. Prvi v občini so objavili osebne dohodke vseh zaposlenih in s to prakso še nadaljujejo. Pravijo, da imajo zato zdaj manj problemov, ker so prej nekateri menili, da vodilni več zaslužijo, v resnici pa je razmerje med najvišjim in najnižjim osebnim dohodkom 1:3,5 oziroma 2.300:8.000 din. Vsak delavec in delavka pa dobita vsak dan kar na kartici pri stroju izračunano, koliko sta ustvarila prejšnji dan za svoj osebni dohodek. To pripomore, da se sporne zadeve rešujejo sproti; razen tega pa se s takim načinom obračunavanja hitro ugotove razne napake in jih tudi prej odpravijo, preden bi nastala večja škoda. Delavka zaradi slabe preje lahko manj naredi, nato je lahko še slabo tkanje itd., zaradi česar so proizvodi slabši, in škoda je tu. Z vsakodnevnim obračunom pa take napake hitro odkrijejo in odstranijo.

Težave pa ima Tekstilana, ker so kupci slabi plačniki. Tako dolguje Tekstilana dobaviteljem 16 milijonov dinarjev, kupci pa Tekstilani

približno še enkrat toliko. V Tekstilani pravijo, da zanje ni rešitev, če oni dobe posojilo za obratna sredstva, da bi lažje plačevali posojila, ampak če dobe posojila njihovi kupci. Kolektiv Tekstilane sam rešuje vprašanje lastnih obratnih sredstev tako, da namenja okoli dve tretjini ostanka dohodka oziroma skladov za obratna sredstva, ostalo tretjino pa za osnovna sredstva.

JOŽE PRIMC

Vsebinsko dela prilagoditi ustavi

Vse organizacije ZK so v tednu Komunistov ocenile politične razmere

V tednu Komunistov v kočevski občini, ki je bil od 19. do 25. maja, so se sestale vse osnovne organizacije ZK, aktiv komunistov — delavcev in občinski komite ZK. Povsod so razpravljali o jubileju Komunistov in ocenili idejno-politične razmere v občini, razen tega pa so razpravljali še o drugih vprašanjih. V sklopu proslav ob 50-letnici Komunistov pa bo predvidoma za občinski praznik, 3. oktober, v Kočevju še ustni časopis Komunistov.

Na sestanku aktiv komunistov — delavcev so se spomnili tudi velikega pomena pisane besede med vojno in v sedanjem obdobju. Pri tem so ocenili, da postaja Komunist iz nekdanjega preveč teoretičnega glasila organizacije vedno bolj ljudski. Izrazili so zadovoljstvo, da iz njega izginjajo tudi tuje, kar dokazuje, da se uredništvo zaveda, da mora biti časopis razumljiv delavcem in privlačen za branje. Menili so, naj bi objavljali čimveč kratkih in jedrnatih sestavkov. Pri daljših pa naj bi najpomembnejše misli tiskali z debeljšimi ali večjimi črkami.

Med razpravo, posvečeno 30-letnici osvoboditve in proslavam v nje-

VARNEJŠI PROMET

Pred kratkim je Kočevje dobilo nova prometna obelježja na vseh glavnih ulicah in cestah. Mesto je tako postalo lepše in prometno bolj urejeno. Oznacbe na voziščih pa seveda zahtevajo red in disciplino od vsch. Pešci so dobili dovolj prehodov za varno prečkanje ceste, ki jih morajo upoštevati in prečkati cestores po označenih prehodih. Nekateri, predvsem mladi, pa se žal še ne znajo ali nočejo primerno obnašati in s postajanjem in zadrževanjem na prehodih ovirajo promet ter izživajo nevarnost. V mestu pa manjkajo še novi parkirni prostori za tovarne in osebne avtomobile.

V. I.

NA TRIM V MOZELJ

TRIM v Mozlju privlači domačine in goste. Največ jih pride iz Kočevja ob sobotah in nedeljah, ko so prosti. Nekateri se zadržujejo tudi na novem avtomatskem kegljišču. Povprečno je na TRIM stezi vsako soboto ali nedeljo približno 50 ljudi. Obiskovalci so vseh starosti. Člani krajevne skupnosti Mozelj namenjajo izpopolniti telovadne postaje še z dodatnimi, zahtevnejšimi. Priprani so, da bo gostov še več, ko bo asfaltirana cesta Mozelj-Livold.

V. I.

Preko stisnjenega pasu do boljših osebnih dohodkov

Nedavna objava imen občanov, ki so za lani prijavili največ dohodka, ni vzbudila kakšnih ostrih komentarjev, čeprav je bilo nekaj pripomb tistih, ki so bili na seznamu (zakaj so), in takih, ki jih ni bilo (zakaj niso). Večina občanov je objavlo sprejela trezno in ocenila, da so take objave potrebne tudi v bodoče, saj so lahko spodbuda za boljše delo vsem, hkrati pa tudi oblika družbenega nadzora.

Med komentarji sem slišal tudi enega o osebnih dohodkih v Tekstilani, kjer je bilo največ prejemkov nad 80.000 din. Nekateri so to kritizirali, češ da to ni moralno, da tak gospodarski uspeh in s tem osebni dohodki niso zasluga kolektiva, in podobno.

Najprej moramo ugotoviti pomembno dejstvo, da so imeli v Tekstilani pred posodobitvijo proizvodnje leta 1968 zelo nizke osebne dohodke, med najnižjimi v občini in tekstilni panogi; lani pa so bili že med najvišjimi v občini in med volnarji. Kolektiv Tekstilane se je kljub takratnim težavam odrekal večjim osebnim dohodkom, da so zbrali denar za obnovo tovarne in dobili posojila.

Njihova odločitev je bila pravilna. Njihovo odrekanje osebnim dohodkom in vlaganje v nove stroje in tovarniške prostore ter njihova večja storilnost so pripomogli, da ustvarjajo več dohodka in da lahko več namenijo tudi za osebne dohodke. Tekstilana je torej lahko vzor ostalim, kako je treba delati oziroma gospodariti, da je podjetje uspešno. Zaradi tega jim visokih osebnih dohodkov ne bi smeli očitati.

Vendar taki uspehi Tekstilane ne bi smeli uspraviti. Res so se uvrstili v vrh jugoslovanskih volnarjev in zaradi višje storilnosti ustvarjajo največji dohodek. Hkrati pa je tudi res, da ta storilnost še ni na evropski oziroma svetovni ravni in da Tekstilana izvaža svoje izdelke brez dobička.

Ce čaka tako naporna pot Tekstilano, ki je med najuspešnejšimi kolektivi v občini, potem si lahko predstavljamo, da je za ostale ta pot še napornejša. To pa tudi pomeni, da je za hitrejšo pot naprej in za boljše osebne dohodke potrebno pogosto tudi odrekanje večjim osebnim dohodkom.

JOŽE PRIMC

komunistov v družbenopolitičnih organizacijah, nalogah in odgovornostih komunistov ob prekinitvah dela, neučinkovitem delu komisije za ugotavljanje izvora premoženja, obveščanju in drugem. Ob tej razpravi se je pokazalo, da je manj težav oziroma zaostroitev tam, kjer so ljudje o vsem obveščeni in kjer osnovne organizacije ZK sproti obravnavajo vse pereče zadeve.

J. P.

TEŽKO PRIČAKOVANJE

Številni občani Kočevja in obklopih vasi zelo nestrno čakajo dograditve ceste Livold — Brod, saj je sedaj potovanje v Kočevje in v kraje od Fare do Oslinice ob Kolpi prav zaradi slabe poti in ceste v izgradnji že nekaj let oteženo. V polletnih mesecih gredo mnogi radi na oddih v kraje z neoskrunjenim naravo in obiščejo Kolpo, ki velja še vedno za najbolj čisto reko pri nas. Nova cesta bo vsem olajšala potovanje in Kolpo ter naravne zanimivosti in lepote ob njej še bolj približala mestu Kočevje.

V. I.

Fritožbe zaradi Romov

Z območja Trate v Kočevju prihajajo na razne organe pritožbe čez Rome, češ da divjajo po cestah z mopedi in ogrožajo varnost občanov, onesnažujejo okolje, sekajo gozd, taborijo, kjer ne bi smeli, itd. Občani so tudi zahtevali, da je treba proti Romom ukrepati.

Izvršni svet pa je sklenil, da je treba Rome obravnavati kot vse ostale občane. Če delajo prometne in druge prekrške, je pač to stvar milicnikov.

Nekateri pa so opozorili, da Romi (pa tudi „Sončna uprava“) kar pridno čistijo okolico mesta starih štedilnikov in druge navlake, ki jo vozijo ostali občani mesta. Marsikdo tudi seka v gozdu in potem pade krivda na Rome. Prišla so namreč že opozorila, da nekateri občani že leta niso kupili drv, a vseeno pozimi kurijo.

Odposlančeva zlata poroka

Vsa Korelčeva družina delala za partizane

Zlato poroko sta praznovala sredi maja Marija in Janez Korelc iz Kočevja, ki sta se 16. maja 1925 poročila v Mokronogu.

Oče Janez Korelc se je rodil 16. septembra 1898 v Gorenji vasi pri Mokronogu, mati Marija pa 31. maja 1896 v Ostrožniku pri Mokronogu. Oče Janez se je izučil za mizarja. Komaj 17 let star je bil vpoklican v vojsko. Boril se je na ruski fronti, bil

težko ranjen in postal invalid. 1918/19 pa je kljub temu bil med Maistrovimi borci na Koroskem.

Med drugo svetovno vojno je vsa družina delala za narodno-osvobodilno gibanje. Oče Janez je bil že 1942 terenec, 1943 pa odposlanec Kočevskega zbora. Trije otroci so bili v partizanskih vrstah, ostali štirje pa so skupaj z materjo delali na terenu, prenašali partizansko pošto, politično literaturo in drugo.

Po vojni so vsi Korelčevi delali za obnovo porušene domovine. Oče je bil več let odbor-nik občinske in okrajne skupščine, predsednik OF, delal pa je tudi v drugih družbenopolitičnih organizacijah. Za po-zrtvovalno delo je dobil že dve odlikovanji predsednika Tita.

Zlatoporočnica je 17. maja ponovno poročil predsednik občinske skupščine Kočevje inž. Savo Vovk. Ob tej priložnosti jima je tudi spregovoril, ob zaključku pa jima je čestital in zaželel trdnega zdravja in še veliko lepega. Tem čestitkam se v imenu bralcev Dolenjskega lista pridružujemo tudi mi.

JOŽE PRIMC

Predsednik občinske skupščine Kočevje Savo Vovk je po 50 letih ponovno poročil zakonca Korelc in jima tudi prvi čestital ter jima zaželel obilo zdravja in veselja. Zlati poroki so prisostvovali seveda tudi potomci in drugi sorodniki zvestih zakoncev. (Foto: Z. Vardijan)

PROSTA UČNA MESTA!

SKUPNOST TOZD – Zdravilišča, gostinstvo in turizem
Novo mesto

razpisuje v letu 1975/76 prosta učna mesta za izučitev poklica:

KUHAR – 20 UČNIH MEST
NATAKAR – 20 UČNIH MEST

Stanovanje in hrana zagotovljena v sami delovni organizaciji. Učenci prejemaajo v času šolanja nagrado, s katero krijejo vse stroške šolanja, stanovanja in prehrane. Prošnje naslovite na Kadrovsko službo „KRKA“, C. kom. Staneta 19a

PROSTO DELOVNO MESTO!

Razpisna komisija
KMETIJSKE ZEMLJIŠKE SKUPNOSTI OBČINE SEVNICA

razpisuje prosto delovno mesto

TAJNIKA

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje:

- da imajo ustrezno visoko ali višjo izobrazbo in 3 leta delovnih izkušenj,
- da imajo moralno-politične kvalitete.

Prijave se sprejemajo 15 dni po objavi v Dolenjskem listu. Kandidat se sprejme za nedoločen čas.

OBVESTILO

Izvršni svet občinske skupščine Kočevje daje na

JAVNO RAZGRNITEV

KOREKTURO IN DOPOLNITEV URBANISTIČNE UREDITVE KOČEVJA

in

ZAZIDALNA NAČRTA: OB KIDRIČEVI ULICI KOČEVJE CENTER ZA GOZDNE DELAVCE MAROF

Korektura in dopolnitev urbanistične ureditve mesta Kočevje, kakor tudi zazidalna načrta bodo razgrnjeni v času od 29. maja 1975 do 29. junija 1975 v prostorih občinske skupščine Kočevje, Ljubljanska c. 26, I. nadstropje – levo. Vabimo vse občane in delovne organizacije v občini Kočevje, da dajo na razgrnjeno urbanistično ureditev in zazidalna načrta svoje pripombe do 29. junija 1975.

Predsednik IS
občinske skupščine Kočevje:
Lojze PETEK, dipl. iur., I. r.

PROSTA DELOVNA MESTA!

DONIT,
kemična industrija, Medvode n. sol. o.

TOZD tovarna žičnih in plastičnih tkanin Sodražica n. sub. o. 61317 Sodražica

OBJAVLJA
prosta delovna mesta

20 DELAVCEV V ŽIČNEM TKALSTVU

Pogoji: moški, dokončana osemletka, odslužen vojaški rok
Poseben pogoj: enomesečno poskusno delo
Osební dohodek: približno 2.500.– din in dodatki.
Objava velja do zasedbe delovnih mest.
Prijave sprejema splošno-kadrovska služba TOZD.

„Komisija za medsebojna razmerja delavcev pri
Osnovni šoli Jančka Mevžlja, Mokronog“

RAZPISUJE

1 prosto delovno mesto

RAČUNOVODJE.

Pogoji za sprejem:

- končana srednja ekonomska šola
- 5 let delovne prakse
- Nastop službe s 1. 9. 1975.

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

PROSTA DELOVNA MESTA!

Svet za medsebojna razmerja v združenem delu delavcev
„MERCATOR“ Ljubljana, n. sub. o. – TOZD „STANDARD“ Novo mesto, o. sub. o.

razglašja prosta delovna mesta za

25 PRODAJALCEV–VAJENCEV,
1 KUHARJA–VAJENCA

v svojih prodajalnah.

Pogoj za sprejem: uspešno končana osnovna šola z vsaj dobrim uspehom ter primerno zdravstveno stanje.
Pismene ponudbe pošljite splošni službi TOZD „STANDARD“, Novo mesto, Glavni trg 3, do vključno 10. 6. 1975.

PROSTO DELOVNO MESTO!

16 ljubljanska banka
PODRUŽNICA KOČEVJE

Odbor za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu
LJUBLJANSKE BANKE, PODRUŽNICE KOČEVJE

objavlja prosto delovno mesto

OPERATERJA NA REKORDERJU

Za nedoločen čas. Za to delovno mesto se zahteva:

1. dve leti administrativne šole ali dva letnika srednje šole,
2. do enega leta delovnih izkušenj,
3. pred nastopom dela morajo kandidati opraviti ustrezen test za operaterja MDS.

Pismene vloge sprejema kadrovska služba Ljubljanske banke – podružnica Kočevje, Ljubljanska cesta 9, v roku 8 dni od objave.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Komisija za medsebojna razmerja in razpis prostih delovnih mest
KMETIJSKE ZADRUGE METLIKA

razpisuje vodilno delovno mesto

SEKRETARJA

Pogoji:

- za delovno mesto sekretarja se zahteva visoka ali višješolska izobrazba pravne, upravne, kmetijske in ekonomske smeri in 3 leta delovnih izkušenj.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.
Posebni pogoj poizkusno delo 1 mesec.
Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe s potrebnimi potrdili splošnemu sektorju pri Kmetijski zadrugi Metlika.

STAVBNA ZEMLJIŠČA!

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE
KOČEVJE

razpisuje na podlagi odloka, objavljenega v Skupščinskem Dolenjskem listu št. 9/75

LICITACIJO STAVBNIH ZEMLJIŠČ V LETU 1975

Prva oddaja bo v sredo, 4. junija 1975, v prostorih Samoupravne stanovanjske skupnosti, Kočevje, Ljubljanska c. 19/I. Podrobnosti so razvidne iz objave na oglasnih deskah občinske skupščine Kočevje, krajevne skupnosti Kočevje–mesto in Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Kočevje, Ljubljanska c. 19/I.

Razpisna komisija

PROSTA UČNA MESTA!

TOZD Elektro Novo mesto

razpisuje prosta učna mesta

– za poklic ELEKTROMONTER in za poklic ELEKTROMONTER ZA OMREŽJA.

Pogoji za sprejem:

- za poklic elektromonter se zahteva uspešno dokončana osemletka in zdravstvena sposobnost;
 - za poklic elektromonter za omrežja se zahteva uspešno dokončanih najmanj 6 razredov osnovne šole in zdravstvena sposobnost.
- Učenci se bodo šolali v Elektrogospodarskem šolskem centru v Mariboru.
Nudimo štipendije.
Kandidati naj se osebno zglasijo na sedežu podjetja v Novem mestu, Ljubljanska c. 3.
Rok za prijavo je 15. julij 1975.

belinka

tovarna kemičnih izdelkov
61001 Ljubljana
poštni predal 5-I
telefon h. c. 061/314 177
telex 31 260 yu bel

SANDOLIN PX 65

- uživa mednarodni sloves
- odlikuje ga bogata tradicija in novi tehnični dosežki
- najbolj iskano sredstvo za dolgoletno zaščito lesa
- uničuje plesen in zajedalce ter je odporen proti vremenskim vplivom
- služi za osnovni ter končni premaz in je izdelan v 13 barvah

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE IN NAVODILA ZA UPORABO

od 20. III. do 20. V. 1975
20% POPUST

20 LET 20 LET 20 LET 20 LET 20

JELOVICA
v posl. ŠKOFJA LOKA kidričeva 58,
in v vseh ostalih trgov. podjetjih z
gradbenimi materiali
**BALKONSKA OKNA
NOTRANJA VRATA**

ZAGREBPUBLIC

SCHIEDEL — YU —
Kamin, dimnik št. 1
v Evropi

proizvaja in dobavlja

GRADNJA ŽALEC

PROSTO DELOVNO MESTO!

TOBAČNA TOVARNA LJUBLJANA

odbor za medsebojna razmerja, TOZD TOBAK, Prodaja na veliko in malo, Ljubljana, Tobačna ul. št. 5, objavlja prosto delovno mesto

– KNJIGOVODJE V POSLOVNI ENOTI NOVO MESTO

- Pogoji:
- VKV delavec trgovske stroke
 - 2 leti delovnih izkušenj na delovnem mestu knjigovodje
- Delo je za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Poskusno delo traja 2 meseca.
Pismene ponudbe z dokazi o strokovni izobrazbi sprejema kadrovsko-socialna služba Ljubljana, Tobačna ul. 5, in sicer 8 dni po objavi. Podrobne informacije daje vodja poslovne enote Novo mesto.
O izidu razpisa bodo prijavljeni kandidati obveščeni v roku 30 dni po objavi.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 29. maja – Majda Petek, 30. maja – Ivana Sobota, 31. maja – Angela Nedelja, 1. junija – Justin Ponedeljek, 2. junija – Evgenij Torek, 3. junija – Karel Sreda, 4. junija – Francišek Četrtek, 5. junija – Bonifacij

LUNINE MENE
2. junija ob 0,22 uri – zadnji krajec

KINIO

BREŠTANICA: 31. 5. in 1. 6. ameriški barvni film James Bond – diamanti.
BREŽICE: 30. in 31. 5. ameriški barvni film Herbi. 1. in 2. 6. ameriški barvni film Bitka za Veliko Britanijo. 3. in 4. 6. francoski barvni film Bora – bora.
CRNOMELJ: 30. 5. zahodno nemški barvni film Dekle iz Hong Konga. 1. 6. jugoslovanski barvni film Pomladni veter. 4. 6. angleško

– zahodno nemški barvni film Orgije.

KOSTANJEVICA: 31. 5. ameriški barvni film Demoni.

KRSKO: 31. 5. in 1. 6. slovenski film Cvetje v jeseni. 4. 6. japonski film Maščevalec iz Okinave.

MIRNA: 31. 5. in 1. 6. film Kri iz sarkofaga.

METLIKA: 30., 31. 5. in 1. 6. jugoslovanski barvni film Čudoviti prah. 30. 5., 31. 5. in 1. 6. angleški barvni film Zadnji dnevi Hitlerja.

NOVO MESTO, KINO JNA: 30. in 31. 5. ter 1. 6. ameriški film Past za inšpektorja Kalamana.

NOVO MESTO, KINO KRKA: 30. in 31. 5. ter 1. 6. italijanski barvni film Heroji. 1. 6. sovjetski film – matineja Na ščukino zapoved. Od 2. do 4. 6. ameriški barvni film Strah je ključ. 5. 6. angleški barvni film Zadnja dolina.

RIBNICA: 31. 5. in 1. 6. zahodno nemški barvni film Balzakove grešnice.

SEMIC: 31. 5. in 1. 6. ameriški barvni film Ubijalec v stroju.

SEVNICA: 31. 5. in 1. 6. ameriški film Dolari.

TREBNJE: 31. 5. in 1. 6. italijanski barvni kriminalni film Viva Pancha.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

KMEČKEMU FANTU, ki bi po službi pomagal na majhni mehanizirani kmetiji v bližini Novega mesta, dam hrano in stanovanje. Ponudbe pod „UGODNI POGOJI“.

MIZARSKEGA POMOČNIKA, priučenega mizarja ali fanta, ki ima veselje do mizarске stroke, takoj zaposlim. Stanovanje preskrbljeno. Vinko Kamin, mizarstvo, Avščeva 24 c, Ljubljana.

ISCEM žensko za varstvo otroka. Naslov v upravi lista (1350/75).

ISCEM starejšo samsko žensko za varstvo otroka na domu. Dam hrano in stanovanje. Naslov v upravi lista (1347/75).

ISCEM KUJARICO in dve dekleti za gostišče v Kamniku. Nastop službe takoj. Javite se Kati Henigman, Gor. Polje 9/a, Straza, najkasneje do 1. junija.

ISCEM celotno varstvo za dve leti starega otroka za tri mesece. Plačam po dogovoru. Ponudbe pod „HUMANOST“.

ISCEM žensko za dopolnilsko varstvo 2 leti starega otroka, lahko tudi na domu. Ostalo po dogovoru. Naslov v upravi lista (1387/75).

STANOVANJA

MOSTAR – BREŽICE! Trisobno moderno stanovanje v Mostarju zamenjam za enakega ali manjšega v Brežicah, Krškem ali Novem mestu. Informacije: dr. Zalokar, Radovljica, Zagorjeva 17/a.

ISCEM sobo v Novem mestu ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista (1349/75).

PRODAM dvosobno stanovanje v Kostanjevici na Krki. Naslov v upravi lista (1383/75).

NUJNO POTREBUJEM sobo v Trebnjem – blizu postaje. Naslov v upravi lista (1384/75).

NUJNO POTREBUJEM sobo v Novem mestu. Naslov v upravi lista (1385/75).

Motorna vozila

PRODAM Skodo, letnik 1972. Jože Lukšič, Dol, Toplice 130.

PRODAM moped TOMOS, star eno leto, vozen brez izpita. Stojan Blagojevič, Bršlin 8, Novo mesto.

PRODAM traktor FERGUSON, 35 KM. Cena ugodna. Franci, Režika Kos, Silovec 7, 68256 Sromlje.

PRODAM opel kadet, letnik 1966, registriran do 1976. Ogled možen vsak dan od 15. ure dalje. Alojz Pavlič, Vel. Bučna vas 31, Novo mesto.

PRODAM fička. Viktor Pfaff, Glavn. trg 32, Novo mesto.

PRODAM dobro ohranjen tovorni avto TAM 5000, dajave plačane za 1976. Naslov v upravi lista (1342/75).

UGODNO prodam fiat 1300, letnik 1972, registriran do 1976, dobro ohranjen. Ogled možen vsak dan. Anton Remar, Preloge 114, 68230 Mokronog.

SKODO 1000 MB registrirano in ZASTAVO 620 2T poceni prodam. Brezovar, Gotna vas 44, Novo mesto.

PRODAM ZASTAVO 750, letnik 1970, registrirano do aprila 1976. Franc Novak, Osrečje 16, Skočjan.

PRODAM

PRODAM večjo količino čebel dobre družine. Ivan Ostir, Zameško 16, Sentjernej.

PRODAM njivsko košnjo. Marko Povše, Zabja vas.

PRODAM 1 m3 smrekovih desk. Naslov v upravi lista (1357/75).

PRODAM visoko kuhinjsko opremo, pomivalno korito, električni medilnik (4 plošče), plinski štedilnik (2 plošči), jedilni kot z dvema stoloma. Marinč, Turjaška 6, Kočevje, telefon 86-889.

PRODAM samonakladalko za seno in ročno frezo. Gor. Gomila 5, Šmarješke Toplice.

PRODAM otroški športni voziček, stajico, komodo in divan. Naslov v upravi lista (1343/75).

PRODAM grablje SONCE in obračalnik na šest vil. Jože Goršek, Dol. Brezovica 1, Sentjernej.

REJCI PERUTNINE! Kvalitetne piščance, bele pittance in rjave nesnice raznih starosti si lahko nabavite vsak dan, tudi ob nedeljah, do avgusta v valilnici Šmarjeta, pošta Skofja vas 63211 pri Celju.

GOLDEN COMET jarčke dobite pri Vidicu, Polica 5, Grosuplje.

PRODAM traktor SAME DELFINO 32, skoraj nov. Julij Huč, Dol. Medvedje selo 9, 68210 Trebnje.

PRODAM spalnico, kavč in hladilnik HIMO po ugodni ceni Stane Lajkovič, Mestne njive 3, Novo mesto.

PRODAM seno na rastilo. Odvoz dober. Marija Sušteršič, Skrjanče 10, Novo mesto.

PRODAM kombinirano omaro – svetlo in divan. Ogled popoldne od 15. ure dalje. Rihar, Skalceki-jeva 1, Novo mesto.

PRODAM dobro ohranjeno kuhinjsko pohištvo (4 kom. zidnih omari, delovna miza, pomivalno korito). Naslov v upravi lista (1386/75).

PRODAM obračalnik Maraton 140 B za kosilnico BCS. Alojz Šiler, Prečna 20, Novo mesto.

PRODAM seno in otavo na rastilo. Angela Pustavrh, Ločna 33, Novo mesto.

PRODAM nov obračalnik BCS. Alojz Jakše, Brod 19, Novo mesto.

PRODAM SENO na rastilo. Julijana Goršek, Mali Videm 11, Velika Loka.

POSEST

PRODAM manjšo obnovljeno hišo z vrtom na Brodu 7 pri Novem mestu, primerno tudi za vikend. Informacije: Breben, Kogojeva 1, Ljubljana, ali po telefonu 22-268.

UGODNO PRODAM stanovanjsko hišo z vrtom. Dol. Mokropolje 5 a, Sentjernej.

PRODAM zemljišče za stanovanjske hiše ali vikende. Zidava dovoljena takoj, vodovod, elektrika, kanalizacija na mestu, kopališče, asfalt na cesti. V najem oddam tudi mlin, primeren za počitniški dom, ter prodam valjni mlin in mlinarske potrebščine „Bela krajina“ R. Naslov v upravi lista (1377/75).

NA HRASTU v Beli krajini prodam vinograd v velikosti 22 a z nekaj pašnika, po želji lahko tudi nekaj manj. Poizve se pri Darku Pečarju, Hrast pri Suhorju.

PRODAM polovico hiše v centru Krškega. Cena po dogovoru. Naslov v upravi lista (1388/75).

PRODAM hišo v Črnomlju. Naslov v upravi lista (1389/75).

PRODAM starejšo hišo na Veliki Loki št. 18 blizu železniške postaje. Cena po dogovoru. Poizvedbe dobite pri Fabiani v Dobrniču 38 ali pri Fabiani, Zaloška 26, Ljubljana-Moste.

RAZNO

POROČNI PRSTANI! Če ste v zadregi, kakšen prstan bi podarili svoji ljubljini, obiščite zlatarja Otmarja Zidariča v Gosposki 5 v Ljubljani (poleg univerze). Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

VZAMEM v najem garažo v Novem mestu takoj ali kasneje, po možnosti v bližini Ceste herojev. Ponudbe sporočite v popoldanskih urah po telefonu 22-346.

UPOKOJENEC, star 55 let, iščem žensko s svojim posestvom, ki bi me vzela v oskrbo. Delam še lahko. Po moji smrti dobi pokojnino. Naslov v upravi lista (1368/75).

KUPIM

KUPIM macesnove plohe. B. Sitar, Šmilhel 54, Novo mesto.

OBVESTILA

JEREMIJA NOVAKOVIČ, Cankarjeva 6, 61330 Kočevje, izdelujem spomenike raznih vrst (marmor, teraco). Dostava na pokopališče!

PERUTNINARIJI! ALI POZNATE najnovejšo pasmo kokoši LOMAN super braun, temno rjavo, ki ima svetovni rekord glede nesnosti jajc. Nabavite si jih lahko vsak dan, tudi ob nedeljah, same jarčke različnih starosti, v valilnici Šmarjeta, p. Skofja vas pri Celju. Tam si lahko nabavite tudi pittance, stare 4 tedne.

VALILNICA na Senovem prodaja vsak dan rjave kokoši nesnice po ugodni ceni. Vse junij bomo prodajali tudi enodnevne piščance. Priporoča se Mijo Gunjilac, 68281 Senovo, telefon 75-375.

KMETIJSKA ZADRUGA „KRKA“, NOVO MESTO, PO DOLENJSKE TOPLICE, ima naprodaj jarčke nesni tip, pasne PRELUX R (rjave), primerne za farmsko ali dvoriščno rejo. Proizvodnja jajc z rjavo lupino po kokoši 250. Cenjeni kupci lahko nabavijo jarčke vsak dan od 8. ure v gradu Soteska. Informacije po telefonu 85-703.

ZSAM, NOVO MESTO organizira predavanje novih cestnoprometnih predpisov, ki bo 30. maja 1975 ob 19. uri v dvorani OSS. Društveni trg 2, Novo mesto. Predavanje bo s filmom. Vabljeni so vsi vozniki motornih vozil, posebno še poklicni. Vabljeni! ODBOR.

CESTNIKE

DRAGI mami in stari mami ANI CRTALIC iz Volčkov vasi 11 pri Sentjerneju želijo za 84. rojstni dan vse najboljše hčerke Pepca, Anica in Tonceka, sinova Jože in Martin, vnuki in vnukinje.

se iskreno zahvaljujemo za izraženo sožalje, podarjene vence in udeležbo na pogrebu sodelavcem Novoteksa iz Novega mesta in Metlike, sostanovalcem, Metličanom in vaščanom in vsem ostalim.

Žalujoci: žena Bora, sinovi Rudi, Ivan, Jože, Drago, Vlado, Toni, Miro z družinami, hčerka Marica in sestre.

Brod, Novo mesto, Pazin, Oberhausen, Zuerich, ZDA, Hamilton, Ottawa

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljube mame in sestre

REZKE TURKOVE

iz Zajčjega vrha pri Stopičah

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in prijateljem, ki so jo spremlili na zadnji poti in jo zasuli s cvetjem. Posebej se zahvaljujemo dr. Balogu za zdravljenje, kolektivu Ela iz Novega mesta in kolektivu Gostinskega podjetja iz Ljubljane za darovano cvetje ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: otroci in brat z družinami

DUSANU SKOČAJU, ki služi vojaški rok v Bileci, prisrčne čestitke za 19. rojstni dan. Očka in mami.

PREKLICI

ANTON LUZAR, Gradišče 12, Sentjernej, prepovedujem vožnjo čez moje dvorišče in pašo živine po mojem posestvu. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

ANTON IN TEREZJA RETELJ, Mrtnice 45, Leskovec pri Krškem, prepovedujeta hojo in vožnjo po njivah ter vožnjo po parceli Barona. Kdor tega ne bo upošteval, ga bova sodno preganjala.

IVANA IN VIKTOR AVSENIK iz Drganjih sel 39, prepovedujeta vsem vožnjo po naši parceli travniku in gozdu. Kdor tega ne bo upošteval, ga bova sodno preganjala.

ZAHVALA

Zdravstvenemu osebju novomeške bolnišnice in dr. Moreli se za izkazano pomoč in skrbno nego med boleznijo našega očeta najlepše zahvaljujemo. Družina Markelj.

V 83. letu starosti nas je 18. maja 1975 za vedno zapustila naša draga mama, stara mama

ANA VRTIN

iz Goleka št. 1 pri Črnomlju

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki so spremlili pokojnico na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo tistim, ki so darovali vence in cvetje. Enako se zahvaljujemo sindikatu vojne pošte iz Črnomlja. Iskrena hvala dr. Tomiču za lajšanje bolečin med težko boleznijo.

Žalujoci: hčerki Amalija in Angela z družinami, sinova Tone z družino in Janez z ženo.

Golek, 20. maja 1975

Ob boleči izgubi našega moža, atka, sina in brata

JOŽETA KUCHARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki so nam v bolečih trenutkih stali ob strani in v tako velikem številu pospremili pokojnika na zadnji poti. Nadalje se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju bolnice Novo mesto za trud v času bolezni, podjetju IMV iz Novega mesta za pomoč ter besede ob odprtem grobu, gasilskemu društvu Maharovec; kakor tudi župniku iz Sentjerneja za opravljeni obred.

Žalujoci: žena Ljubica, hčerki Smiljana in Zvezdana, mati Marija, brat Karol, sestre, Mica, Francka, Pepca, Just in Cvetka.

ZAHVALA

Ob prerani smrti očeta

IVANA IVKOVIČA

z Broda pri Metliki

se iskreno zahvaljujemo za izraženo sožalje, podarjene vence in udeležbo na pogrebu sodelavcem Novoteksa iz Novega mesta in Metlike, sostanovalcem, Metličanom in vaščanom in vsem ostalim.

Žalujoci: žena Bora, sinovi Rudi, Ivan, Jože, Drago, Vlado, Toni, Miro z družinami, hčerka Marica in sestre.

Brod, Novo mesto, Pazin, Oberhausen, Zuerich, ZDA, Hamilton, Ottawa

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljube mame in sestre

REZKE TURKOVE

iz Zajčjega vrha pri Stopičah

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in prijateljem, ki so jo spremlili na zadnji poti in jo zasuli s cvetjem. Posebej se zahvaljujemo dr. Balogu za zdravljenje, kolektivu Ela iz Novega mesta in kolektivu Gostinskega podjetja iz Ljubljane za darovano cvetje ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: otroci in brat z družinami

ZAHVALA

V torek, 20. maja, smo po dolgi, mučni bolezni pospremili k zadnjemu počitku na pokopališče pri Sv. Jakobu na Suhorju našo najdražjo ženo, mamo, babico in prababico

NEŽKO ORLIČ

Najiskrenejše se zahvaljujemo pevskemu zboru vaških žena, ki so ji izpolnile zadnjo željo, zdravstvenemu osebju, organizaciji Vojških vojni invalidov, vsem sovaščanom, njenim prijateljem in znancem, sorodnikom, našim prijateljem, sodelavcem in ostalim za izkazano pomoč, izrečeno sožalje, bodrilne besede in darovano cvetje, ki ga je pokojnica imela tako rada. Se posebej se zahvaljujemo vsem tistim sušorskim ženam, ki so njej in nam v najtežjih trenutkih tako nesebično pomagale.

Vsi njeni.

Suhor, Ljubljana, 21. maja 1975

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame, stare mame, sestre in tete

JOŽEFE KOS

rojene Colnar iz Ločne

se iskreno zahvaljujemo sosedom, znancem, prijateljem in sorodnikom za podarjene vence in cvetje, vsem, ki so pokojnico spremlili na njeni zadnji poti, in za izrečena sožalja. Posebno se zahvaljujemo osebju splošne bolnice iz Novega mesta, dr. Starcu, dr. Jurekoviču, sestri Metki in osebju zdravstvenega doma iz Novega mesta, kolektivom IMV, Kovinarja in Krke, sodelavcem in sosedoma Souvanovim in Darovečevim.

Žalujoci: mož Anton, sinovi Tone, Jože, Jernej z družinami in Janez, hčerke Cvetka, Vlasta, Majda, Emi z družinami in Marija, sestre Francka, Lojzka in Ančka z družinami in drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta, starega očeta in brata

FRANCA ROTARJA

ki nas je zapustil v 82. letu starosti, se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in vaščanom, ki so nam v teh težkih dneh izrazili sožalje, poklonili cvetje in vence in spremlili pokojnika na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala tudi vsem iz Dol. Toplice, ki so ga spremlili do njegovega zadnjega doma. Zahvaljujemo se zdravnikom in strežnemu osebju nevrološkega oddelka novomeške bolnišnice za vso skrb in nego v njegovih zadnjih dneh življenja. Najlepša hvala za darovane vence in cvetje kolektivu trg. podjetja Mercator v Dol. Toplicah, kolektivu Avtoprometa Gorjanci, članom izpitne komisije, KS in kolektivu Peskokopa v Žužemberku. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Za njim žalujejo njegovi: Malči, Jože, Slavko in Štefka z družinami ter brat Viktor z družino.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame, sestre in tete

MARIJE LIVK

roj. Medja iz Radovlja 22 pri Šmarjeti

se iskreno zahvaljujemo vsem tistim sosedom in vaščanom, ki so nam v težkih trenutkih pomagali. Zahvaljujemo se tudi dr. Vodniku za dolgoletno zdravljenje, usmiljenim sestram iz Šmarjete za pomoč in lajšanje bolečin v najtežjih dneh, župniku za izpolnitev njenih želja in opravljeni obred. Prisrčna hvala vsem za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in vsem, ki ste jo v tako velikem številu spremlili k večnemu počitku. Vsem še enkrat prisrčna hvala.

Žalujoci: sin Ivan z družino, hčerka Milka z družino in Mimi z možem ter drugo sorodstvo.

Šmarjeta, 23. maja 1975.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Casopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Rja Bačar, Marjan Bauer, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Prime, Jože Splichal (urednik priloge P), Jožica Teppy, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Oblikovalec priloge Peter Simič.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Franc Bukovinsky.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 3 din – Letna naročnina 119 dinarjev, polletna naročnina 59,50 din, plačljiva vnaprej – Za inozemstvo 240 din ali 15 ameriških dolarjev oz. 45 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun: 52100-620-107-32002-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vsak mali oglas do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 7 od 3. 1. 1975. – Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-601-10558 – Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto. Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 – Telefon: (068) 21-227. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Casopisni stavek, filmi in prelomi: ČZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni filmi u. tisk: Ljudska pravica Ljubljana.

RADIO LJUBLJANA

TELEVIZIJSKI SPORED

nik (Lj) 19.55 Sodobna oprema - barvna oddaja (Lj) - 20.05 3-2-1 (Lj) 20.10 Filmi AGRFTV - I. Cankar: Polikarp, V. Urošević: Lutka, S. Rozman: Karavana (Lj) - 21.10 Kulturne diagonale (Lj) - 21.40 Mozaik kratkega filma (Lj) - TV dnevnik (Lj)

TOREK, 3. JUNIJA: 17.40 B. Copic: Noge v zlatu, glava v blatu - I. del (Lj) - 17.45 Barvna risanka (Lj) - 17.55 Obzornik (Lj) - 18.10 Egipt za časa Tutankamona - barvna serija (Lj) - 18.35 Mozaik (Lj) - 18.40 Ne prezrite: Prešernovo gledališče Kranj (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Pogovor o... 20.55 Propagandna oddaja (Lj) - 21.00 R. M. du Gard: Thibaultovi - barvna nadaljevanka (Lj) - 21.45 TV dnevnik (Lj)

SREDA, 4. JUNIJA: 17.25 Vrančeve dogodivščine - barvni film (Lj) - 17.50 Obzornik (Lj) - 18.05 Mozaik (Lj) - 18.10 Po sledih napredka (Lj) - 18.40 Barvna risanka (Lj) - 18.45 Cickak (Lj) - 18.55 Stockholm: Nogomet Švedska - Jugoslavija, barvni prenos EVR - Lj, v odmoru Propagandna oddaja (Lj) - 20.45 TV dnevnik (Lj) - 21.05 3-2-1 (Lj) - 21.15 Film tedna: Mickey Ena (Lj) - 22.45 Gorenje novosti - propagandna oddaja (Lj) - 22.50 TV dnevnik (Lj) - 23.00 Katowice: Evropsko prvenstvo v boks - filmski pregled (do 23.30)

ČETRTEK, 5. JUNIJA: 17.25 Na črko, na črko - barvna oddaja (Lj) - 17.55 Obzornik (Lj) - 18.10 Mozaik (Lj) - 18.15 Vzpon človeka, barvna serija (Lj) - 19.05 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Sedem ljubeznih done Juanite - TV nadaljevanka (Lj) - 21.10 Kam in kako na oddih (Lj) - 21.20 Četrtekovi razgledi: Iznanci (Lj) - 21.50 TV dnevnik (Lj) - 22.05 Slovenska popevka 75 - barvni posnetek (Lj)

VSAK DAN* Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00 in 22.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

ČETRTEK, 29. MAJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 9.30 Iz glasbenih šol. 10.15 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Franček Šivic: Kaj nam narekujejo lanskoletne izkušnje o prevažanju čebel. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 Naj nadarjeni pojo. 15.45 „Vrtljak“. 16.45 Jezikovni pogovori. 17.45 Produkcija kaset in gramofonskih plošč RTV Ljubljana. 18.05 Iz domačega opernega arhiva. 19.40 Minute z ljubljanskim jazz ansambлом. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtekove domače pesmi in napevov. 21.40 Lepe melodije. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 30. MAJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo. 9.30 Jugoslovanska narodna glasba. 10.15 Uganite, pa vam zaigramo po želji. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Helena Zgonik: Kakovost vin letnika 1974 na Primorskem. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 16.50 Cioček in simfoniji. 18.15 Zvočni signali. 19.40 Minute z ansambлом Vilija Petriča. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop-pops 20. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Jazz pred polnočjo.

SOBOTA, 31. MAJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 9.35 Naš Plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Tatjana Štupica: Medvrstno rahljanje je potrebno tudi, če ni plevla. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.45 „Vrtljak“. 16.45 Listi iz albuma lahke glasbe. 17.20 Gremo v kino. 18.05 S knjižnega trga. 19.40 Minute z ansambлом Mojmirja Sepeta. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Radijski radar. 21.00 Za prijetno razvedrilce. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 1. JUNIJA: 8.07 Radijska igra za otroke. 8.35 Skladbe za mladino. 9.05 Še pomnite, tovariši... 10.05 Koncert iz naših

krajev. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.20 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 16.00 Radijska igra: Tiger. 19.30 Obvestila in -abavna glasba. 19.40 Glasbene razglednice. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Skupni program - JRT. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 V lučeh semaforjev.

PONEDELJEK, 2. JUNIJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.20 Pet minut za novo pesmico in pozdravi za mlade risarje. 10.15 Nekaj za ljubitelje komorne in solistične glasbe. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - Jože Kregar: Vrt v juniju. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 16.45 Poletni kulturni vodnik. 17.20 Koncert po željah poslušalcev. 18.05 Ob lahki glasbi. 19.40 Minute z ansambлом Borisa Teržava. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Če bi globus

zaigral. 20.30 Operni koncert. 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studijev. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Za ljubitelje jazz.

TOREK, 3. JUNIJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo: Na Nizozemskih polderjih. 9.30 Pojo mali vokalni ansambli - Koroški oktet iz Ljubljane. 10.15 Promenadni koncert. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Milena Jazbec: Poletno oskrbovanje sadovnjakov. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Na poti s kitaro. 15.45 „Vrtljak“. 17.20 Skladatelji, ki so začeli ustvarjati po osvoboditvi - Majša skupina. 18.05 V torek nasvidenje. 18.35 Lahke note. 19.40 Minute z ansambлом Mojmirja Sepeta. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 20.30 Radijska igra - Vasa Ocvirk: Ko bi padli oživelci. 21.01 Zvočne kaskade. 22.20 Štiri tonske fantazije. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 4. JUNIJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Za mlade radovedneže. 9.25 Glasbena pravljica. 9.40 Z našimi simfoniji v svetu lahke glasbe. 10.15 Urednikov dnevnik. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Vitomir Mikulič: Lovstvo v luči zakona o gozdovih. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Loto - vrtljak“. 16.45 Zvoki in barve orkestra radia Brno. 17.20 „Gozdovi pojo...“ 18.05 Nenavadni pogovori. 19.40 Minute z ansambлом Dorka Škobernetja. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Koncert iz našega studija. 22.20 S festivalov jazz. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 5. JUNIJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 9.30 Iz glasbenih šol. 10.15 Uganite, pa vam zaigramo po želji. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Ivan Kreft: Zlahčenje domačih sort aktualno tudi za Slovenijo. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 Med solo, družino in delom. 15.45 „Vrtljak“. 18.05 Revija orkestrrov in solistov. 18.35 Produkcija kaset in gramofonskih plošč RTV Ljubljana. 19.40 Minute z ljubljanskim jazz ansambлом. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Lepe melodije. 20.30 „Slovenska popevka 75“ (prenos iz Hale Tivoli). 22.20 Srečanje z brazilskim skladateljem Santorom. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

NEDELJA, 1. junij: 10.30-12.00 - Napoved programa - Uvodnik: Slavje z Velike Doline - Domače zanimivosti - Za naše kmetovalce - Magnetofonski zapis - Obvestila in reklame - Spored naših kinematografov - 12.00-15.00 - OBCANI ČESTITAJO IN POZDRAVLJAJO

TOREK, 3. junij: 16.00-16.15 - Napoved programa, Srečanje s priljubljenimi pevci - 16.15-16.30 - POROČILA, Novo v knjižnici, Kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista - 16.30-17.00 - TEDENSKI SPORTNI PREGLED, - Obvestila in reklame - Spored brežiškega kinematografa - 17.00-18.00 - MLADI ZA MLA-

RADIO BREŽICE

ČETRTEK, 29. maj: 16.00-16.15 - Napoved programa, Poročila, Za vas smo si ogledali - 16.15-16.30 - Nove plošče RTB - 16.30-17.00 - AKTUALNOST

TEDNA - Obvestila in reklame - 17.00-18.00 - Glasbena oddaja IZBRALI STE SAMI

SOBOTA, 31. maj: 16.00-16.15 - MALO ZA VAS - NEKAJ ZA VSE - 16.15-16.30 - Se še spominjate - 16.30-17.00 - Jugoton vam predstavlja - Radijska univerza - 17.00-17.30 - KRONIKA - Obvestila in reklame - Za naše najmlajše - Iz naše glasbene šole - 17.30-18.00 - Domače zabavne na valju 192 m

NEDELJA, 1. junij: 10.30-12.00 - Napoved programa - Uvodnik: Slavje z Velike Doline - Domače zanimivosti - Za naše kmetovalce - Magnetofonski zapis - Obvestila in reklame - Spored naših kinematografov - 12.00-15.00 - OBCANI ČESTITAJO IN POZDRAVLJAJO

TOREK, 3. junij: 16.00-16.15 - Napoved programa, Srečanje s priljubljenimi pevci - 16.15-16.30 - POROČILA, Novo v knjižnici, Kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista - 16.30-17.00 - TEDENSKI SPORTNI PREGLED, - Obvestila in reklame - Spored brežiškega kinematografa - 17.00-18.00 - MLADI ZA MLA-

RADIO SEVNICA

Nedelja, 1. junija 1975 - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.05 Nepozabni spomini na legendarnega partizanskega komandanta Staneta - 11.20 po domače - 11.40 naš razgovor - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

Sreda, 4. junija 1975 - 16.00 poročila - 16.10 reklame, oglasi in obvestila - 16.30 po domače - 16.45 O zadržanem načrtu šolskega športno rekreacijskega centra v Sevnici - 17.00 disko klub brez imena - 17.30 mladinska oddaja - ni mladi, kakšni smo, kaj hočemo, kaj moremo in kaj moramo - 18.00 zaključek programa

Sobota, 7. junija 1975 - 16.00 SOBOTNI VRTILJAK 16.15 pet minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 za zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi moje drage žene, mame in stare mame

MARIJE PAVLIN

iz Strelaca pri Šmarjeti

se iskreno zahvaljujemo prečastiti sestri Bolimiri Breznik za njeno dolgotrajno nego in zdravljenje, preč. duhovnikom za opravljeni obred, kolektivu tovarne Krka, Solskemu centru za gostinstvo-slaščičarna, osebju gostišča Pavlin, vsem sorodnikom in znancem, darovalcem cvetja, vsem ki so nam izrekli sožalje in vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti.

Žalujoci: mož France, sinova Jože in Franci z družinama, hčerki Micka in Pepca z družinama.

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

ivo pirkovič: o svobodni republiki pod gorjanci in njenem kirovskem junaku piparju bakšetu

45

Kmalu so odkrili, da je partizanski obveščevalec in ga zaprli, pa zopet kmalu pozabili na nevarnost.

Cankarjevi oddelki so dva stražarja pred šolo presenetili in zajeli. Obkoljeni Vasiljevičev štab in domače spremstvo se nista dosti upirala. Preden so se dobro znašli, so bili v partizanskih rokah. Ob devetih zvečer je šola že gorela.

Hrvati so zadeli na večje težave. Italijani, ki so stražili okoli farovža in cerkve, so takoj ušli v postojanko, toda težka breča v zvoniku je napadalca zaprla prodiranje. Partizanski lahki minomet jo je prisilil k molku, nakar sta se dva ali trije prostovoljci po strelvodni žici povzpeli na stolp, vdrli v line in osem presenečenih legistov z bombami pregnali iz zvonika. V roke ranjenega mitraljezca so zajeli. Enako so osvojili tudi drugi stolp. Pot do postojanke je bila odprta.

Z zvonikov je bilo lahko napasti farovž. Njegovo pritličje je bilo brez oken. Tja so se pod varstvom strojnici iz stolpov plazili Cankarjevi minirerji z letalskimi bombami, da bi stavbo razstrelili. Legisti so se v nadstropju plazili k oknom in spuščali na napadalce italijanske bombe, rdeče „paradajze“, ki pa niso bili posebno nevarni.

Silna eksplozija je poslopju odtrgala vogal. Zazijala je dva dobra sežnja široka luknja. Skozi njo so partizani metali gorečo slamo in les in z bombami odganjali legiste, ki so ogenj dvakrat pogasili, potem pa so se morali pred dimom umakniti v zgornje nadstropje.

Za zidom je sedel hrvaški harmonikar in nemurno igral podžigajoče koračnice. Legiste je to dražilo huje, kot pesem mitraljezov. Kričali so, naj že neha. Partizani pa so belogardiste pozivali,

naj se predajo. V požaru, ki se je nezadržno širil, jim ni bilo rešitve.

Obkoljeno posadko so Italijani po radiu spodbujali in jim obljubljali pomoč. Na Suhorju pa so jo zaman vso noč težko čakali. Divizijski karabinjerji v Novem mestu so pozneje poročali, da se poslani oddelki iz Stopič in Dolza niso mogli prebiti, „ker so naleteli na močan odpor in ker so tudi četo, ki so jo ob zori poslali iz Metlike, zadržale močne uporniške sile. (209 Sez. mista CCCR poroča 3. dec. 1942, poročila poveljstvu karabinjerjev Enajstega armadnega zbora v Ljubljani.)

V postojanki so se belogardisti v dimu požara dušili. Zjutraj je postalo nevzdržno. Okoli osmih so se poskusili skozi kl ti prebiti. Fašisti, ki je z nasajenim bajonetom navalil na proletarskega komandanta, da bi ga prebodel, je Žežel odbil puško, Italijana zgrabil in ga treščil ob zid, da mu je počila glava in so pogledali iz nje možgani.

Manjše krdelo legistov s komandirjem postojanke Šabičem - po italijanskem poročilu 44 mož - in štirje fašisti so se, večinoma ranjeni, prebili proti Metliki in Semiču. (Italijanska vojaška bolnišnica v Novem mestu je ta dan sprejela enajst težje ranjenih legistov.) Silovit ogenj partizanskega orožja je prodor s fašisti na čelu hitro zaustavil in vrge nazaj v postojanko. Tam so beli kričali, da ne morejo več vzdržati, da se predajo, in obljubljali, da bodo izročili orožje neposkodbano. Prosil so za lestev, ker jim je požar zapiral izhod skozi vrata. Besede pa niso držali: vse vroče strojnice so bile brez udarnih igel.

Predalo se je najverjetneje 82 legistov; skupaj s sedemnajstimi, zajetimi v šoli, je padlo torej v

partizanske roke 99 belogardistov. Drugi so padli, nekaj pa se jih ni hotelo predati in so živi zgoreli.

Italijanov so partizani zajeli več kot deset, po Wolbangovem poročilu Domoljubu 16; v boju jih je padlo torej 27. K svojemu polku v Črnomlju se jih ni vrnilo 39.

Hrvati so zgubili partizana, ki je z metalcem min pomagal osvojiti oba zvonika in pred dnevi že tudi onega v Sv. Križu. Ustrelil ali zabodel ga je ob poskusu preboja mimo bežeči legist, ko se partizan že ni več zaklanjal. Mogoče je z njim padel še neki proletarec.

V Cankarjevi brigadi ni nihče padel. V tretjem bataljonu je bil med enajsto in dvanajsto uro ponoči v patrulji pod Vahto ranjen Obštetar iz Plemenitašev (leto pozneje je padel v Jelenovem zlebu). Iz neke druge Cankarjeve enote pa je bil nekdo težje ranjen in po operaciji na Gaju je umrl.

Med plenom so partizani našli 9 mitraljezov in 79 pušk, 24 pa jih je zgorelo.

Zgodaj zjutraj je v megli obletaval bojišče izvidniški avion. Italijani in legisti so močno pritiskali iz Semiča in Črnomlja, celo s tanki (Daki). Vendar so se partizanske zasede umaknile šele po končani bitki, sredi dopoldneva. Z jetniki in vozovi plena je vojska krenila na Popoviče. Proletarci so zasedli višine proti Metliki in Radatovičem, od koder je silil sovražnik.

Vasiljevičeve štabovce in nekaj drugih jetnikov so zaprli v trdno klet, slečeni Italijani in legisti pa so se v nekem skednju zakopali v listje, da so jim same glave gledale iz nastilja. Se isti dan so ustrelili fašiste in legističnega mitraljezca Bevka z onstran Krke, dezertirja od partizanov v Gorjancih.

Samozavestnega kapetana Vasiljeviča in moralno razkrojenega kurata Norberta so nato ves dan in vso noč podrobno zasliševali. (Zaslišanje je Glavno poveljstvo objavilo v posebni brošuri Dokumenti I.) S „poklenim organizatorjem bele garde v Beli krajini“ (F. Sajje) Miho Jermanom in šestimi ljudmi iz svojega spremstva sta bila oba ustreljena. Vasiljevič je Francu Kresetu-Cobanu pred smrtjo izjavil: „Lepo ste ravnali z nami, mi ne bi z vami tako, če bi vas ujeli.“ (Povedal Coban po vojni piscu te kronike.)

Belogardisti so jokali in se opravičevali, da so bili zapeljani. Takoj se jih je 45 prostovoljno pridružil partizanom, večinoma v Cankarjevo brigado, nekaj tudi v Gubčevo. Sedemnajst pa jih je prosilo, da bi se smeli vrniti domov, in so svedčano obljubili, da se ne bodo več vrnili v izdajalsko legijo, ki pomaga okupatorju. Nekateri so legisti

pozneje zopet s silo odvedli v svoje vrste, nekateri pa so odšli k njim najbrž tudi prostovoljno.

Partizani niso hoteli nikogar jemati s silo, kakor smo že pred dnevi videli po bitki za Sv. Križ. Prisilni mobiliziranci so lahko tudi zelo nevarni.

„NAŠA STVAR PROPADA NA CELI ČRTI“

Bitka za Suhor še vedno ni bila končana. Na zapuščenem in razdejano postojanko je vdrl bataljon sardinskih grenadirjev, „z nalogo, da napade uporniške formacije“, kot pravi poročilo novomeških divizijskih karabinjerjev, napisano 3. decembra. Bili so sami visoki in krepki moške, kot so bili redki v italijanski vojski. Tretji dan po bitki so se praznih rok vračali v Metliko. Partizani so jim pripravili past. Cankarjeva in Trinajsta hrvaška sta zasedli položaje nad Bušinjno vasjo in pod njo.

Vračajoče se Italijane so obkolili. Vnela se je srdita bitka. Presenečeni in zmedeni Italijani so se razbili in brezglavo bežali na vse strani. Partizani so jih lovili po vrhovih in hišah in gonili čez plotove. Padlo jih je 40; drugi so ušli proti Bereči vasi in Metliki. Večje krdelo je pribežalo v Lešče, se zabarikadiral v cerkvi in v njej prenočilo. Šele drug dan so se rešili v Metliko. (Rudi Pušenjak-Uragan.)

Že omenjeno poročilo karabinjerjev, ki priznava, da so v „suhorskem neurju“ (il rovescio di Suhor) grenadirji utrpeli „posebno hude izgube“ (particolari sensibili perdite), je cenzura na diviziji omilila v „hude izgube“.

V suhorski katastrofi so partizanski bataljoni beli gardi zlomili hrbenico. Ni bilo več niti misliti na fantastične načrte, da bodo osvojili Gorjance in zatrli v deželi vstajo. Prepadeni beli poveljnik major Karel Novak, ki se je, preoblečen v poročnika; skrival v Stopičah, je pobegnil v Ljubljano. Belogardistov, ki si še niso opomogli od udarca v Sv. Križu, se je polastila panika. Zapuščali so svoje postojanke in bežali v varnejše utrde ali v okrilje italijanske vojske. Pobegnili so z gradu na Dobravi, z Gracarjevega turna in Hrušice. Da bi rešili, kar se rešiti da, so Italijani dva dni po padcu Suhorja, 29. novembra, legiji ukazali, „naj se čim prej, najkasneje pa do jutri“, za-tečejo iz Sv. Križa v Kostanjevico, prva četa iz Orehovice naj odide k posadki v Pleterje, tretja četa iz Skočjana pa odhiti okrepiti Debeljakovo poveljstvo v Stopičah.

Matematika zanj igra

Bojan Mohar, 18-letni dijak 4. letnika kočevske gimnazije, je bil na nedavnem republiškem tekmovanju mladih matematikov izredno uspešen, saj je delil 1. do 2. mesto in je zato zastopal mlade slovenske matematike tudi na zveznem tekmovanju. V šoli je bil doslej vedno odličen učenec in dijak. O matematiki, ki dela mnogim „sive lase“, pa Bojan preprosto pravi:

„Da, lahka je, pa mi gre.“ Sicer pa je tudi šahist in ima prvo kategorijo. Tekmuje na mladinski deski prve ekipe Kočevja. Šah je začel igrati v petem razredu osnovne šole. Njegov največji uspeh je bilo 3. mesto na mladinskem prvenstvu Slovenije. Zdaj je študij šaha opustil, igra pa ga še.

„Moj hobi je moderna glasba oziroma točneje jazz rock. Rad jo poslušam, saj mi da misliti o različnih stvarih, odvisno od ritma. To je podobno kot vsaka umetnost. Vsak lahko vidi v isti melodiji ali sliki različne stvari. Taka glasba me pripravi do razmišljanja. Vse, kar pripravi človeka k premišljanju, pa je dobro.“

Bojan je od lani tudi član ZK. „Vsak komunist mora imeti razčiščene idejne pojme, mora biti privržen našemu razvoju in gibanju v naši družbi. Seveda pa mora tudi aktivno sodelovati pri oblikovanju in razvoju družbe. Dober komunist si mora prizadevati tudi za humanistične odnose ne le v delovnem kolektivu, ampak tudi doma in sploh povsod.“

O možnostih za hitrejši gospodarski razvoj pa je menil:

„Vsak mora pač na svojem delovnem mestu delati odgovorno. Tudi odnos družbe do izumiteljstva mo-

ramo spremeniti, saj prav z uvajanjem novosti lahko več naredimo. Nekajkrat sem že bral, kako je pri nas ta ali oni izumil kakšen stroj, a ga naš zavod ni patentiral in naša podjetja ga niso odkupila. Potem je vse skupaj prodal v tujino, nakar so našli 10 ali celo 100-krat dražje odkupili ta stroj, ki bi ga lahko izdelali doma. To ni prav, odnos do izumiteljstva in izumiteljev je treba spremeniti.“

„Za našo občino pa bi dodal še, da ji primanjkuje strokovnjakov. Iz lastnih izkušenj in iz razgovora s kolegi vem, da se večina po študiju ne vrne rada v Kočevje, ker tu ni razvedrila, zabave, ker je pač Kočevje preveč pusto mesto. Le za šport je dovolj poskrbljeno, za druge dejavnosti mladine pa ne. Manjka predvsem mladinski klub. Ta klub ne bi bil le prostor za zabavo, ples in poslušanje plošč, ampak bi se v njem mladi ljudje lahko veliko naučili. V okviru kluba bi namreč lahko delali različni krožki, mladinsko gledališče, prirejali bi kviz tekmovanja, večere glasbe, poezije itd. O delu kluba bi lahko odločal vsak, ki bi ga financiral, se pravi tudi TKS, delovne organizacije in drugi. Vodstvo kluba pa bi bilo odgovorno mladinskemu vodstvu. Vsak mladinec bi lahko oblikoval s svojimi predlogi delovni program kluba.“

Za zaključek je o svojih poklicnih načrtih povedal: „Zelo me veseli matematika in še posebno njena nova veja računalništvo. Odločil sem se, da bom študiral matematiko, vendar pa si še ne zamišljam, kakšen bo moj poklic oziroma delo.“

J. PRIMC

V soboto sta izpred spomenika na Trgu revolucije v Ljubljani krenila dva avtomobila s štirimi vozniki na vožnjo mladosti, ki jo tako kot lani organizira revija „Avto“. Naloga avtomobilistov je, da točno v 24 urah prevozijo 2500 kilometrov dolgo pot skozi vsa republiška in pokrajinska središča in na osrednji proslavi dneva mladosti v Beogradu izročijo Titu zastavice vseh teh središč.

Padec pleterskega velikana

Prejšnji torek okrog enajstih zvečer je strela udarila v sekvojo

Torkova noč je bila na las podobna listemu, čemur so v starih časih rekli sodni dan: na avtomobilski cesti med Višnjo goro in Trebnjem so se avtomobili kot prestrašeni golobi skrivali pod revno zaščito nadvozov, ker je bilo na cesti že vsaj za prst toče, povrhu vsega pa je še naprej neusmiljeno bobnala po pločevini, in kar je še huje – po pridelkih.

Ta usodna noč je bila tudi zadnja noč v življenju sekvoje pleterskega samostana. Več kot 50 metrov visoko drevo (Sequoiadendron giganteum), zasajeno v začetku tega stoletja in ponos pleterskega častnega dvorišča, je okrog enajstih zvečer zaječalo pod silnim udarcem strele, potem pa se je odlomilo morebiti dvajset metrov pod vrhom in umrlo: v Pleterski sekvi se niso odločili, ali ga bodo požgali ali bodo počakali, da se samo posuši do konca. Znamenita sončna ura očeta Berthiauda, zlate ribice v kamnitem vodnjaku in sto-

letna papiga se zamaš ozirajo po vrhu drevesa, ki je bilo najvišja točka v samostanu... „Če bi imeli strelovod, bi sekvoji morebiti prihranili življenje“, pravijo.

Arboretum v Pleterski sekvi je z japonskimi tisami, bambusi, lusijansko cipreso in zdaj najvišjo kavkaško jelko zbuja občudovanje obiskovalcev, je ostal brez najvišjega drevesa. Druga sekvoja se je že pred desetletji

posušila in upanje je zdaj položeno v rast kitajske sekvoje (Metasequoia), ki pa se od sekvoje razlikuje v tem, da ne zraste tako visoko in da njeni listi odpadajo.

Pleterska sekvoja je bila sorazmerno mlada, saj ta drevesa ukaajo tudi več stoletij, razen tega bi gotovo še zrasla, saj so znane tudi sekvoje, ki so merile več kot 100 metrov. J. S.

V torek zvečer je strela udarila v pletersko sekvojo, ki je v sredo dopoldne takole kazala svoje žalostno lice.

Suhci podlegli debelim

Zabavno tekmo ob krajevnem prazniku Velikega Gabra spremljalo 400 navijačev - 6:1 za debele

Debeli so bili še zadnje minute pred srečanjem v skrbah za polno število svoje enajsterice. Obe moštvi sta že pritekli na igrišče, ko je vratar močnejših kot predsednik sveta krajevne skupnosti še vedno pred šolo delil pokale atletom. Moral pa je priti še do loparja za knjižno peč in gumijastih škornjev... Srečanje izbranih moštev je na igrišče na Biču pritegnilo rekordno število gledalcev.

Debeli so bili v premoči pravzaprav ves čas tekme. Vratar debelih, Praznik, s kuhinjskim loparjem ni izpuštil nobene žoge, da bi suhcem omogočil častni gol, saj mora kot predsednik KS vendarle skrbeti za vse občane!

Igrišče, ki je na poplavnem območju in so ga tokrat skušali posušiti z žaganjem in obranci, premore še več zanimivosti. Tako pravzaprav ni mogoče streljati kotov. Na enem od voglov stoji kozolec tako, da je mogoče meriti le stran od vrat. Tudi drugih hib ne manjka. Može so na svoji koži občutili, kakšne težave ima mladež na tem igrišču, in je skoraj gotovo, da bo slednjič krajevna skupnost namenila nekaj denarja tudi za to igrišče.

Številno občinstvo je lahko do zadnjega sodnikovega žvižga videlo, da kilogrami ali kar centi niso ovira, če so igralci trenirani. Suhci, med katerimi je bil tudi nekdanji igralec Olimpije Franc Brvar, v glavnem niso bili kos debelim, med katerimi je bilo več igralcev hokeja na travi. A. Z.

Ko so debeli že šestič zatresli mrežo suhih, je moral na igrišču gasilski avto. Suhce je pred nadaljnjo katastrofo obvaroval sodniški žviž ob koncu tekme. (Foto: Železnik)

JUTRI PREVOZ BALE

Jutri, 30. maja, bo v Ribnici ena izmed prireditelj letošnje kmečke ohceti in sicer „Prevoz bale po Ribniško“. Pari, ki se bodo v soboto poročili v Ljubljani, bodo prispevali v Ribnico jutri okoli 12. ure. Ob 12.30 bo svečana povorka poročnih parov skozi Ribnico, v njej bodo sodelovali tudi godba, narodne noše, prapori, zastopniki društev in drugi. Nato bo sprejem in obdaritev parov pri gradu. Ob 16. uri bodo začeli v Hrovači nalagati balo, ob 16.45 pa bo „šranganje“ pri stoletni lipi. Po prevozu bale bo še piknik v gradu. J. P.

MEDNARODNA PRIREDITEV

Avto-moto društvo Brežice je prevzelo organizacijo tretjih mednarodnih dirk v motokrosu (250 cm3) in državnega prvenstva Jugoslavije v vožnji z mopedi (50 cm3). Tekmovanje bo na Prilipah 15. junija. Sodelovali bodo tekmovalci iz Čehoslovaške, Avstrije, Danske in Italije. Vabljeni so tudi Poljaki, Madžari in Švedi ter tekmovalci 1. lige Jugoslavije in mladinci. Predsednik organizacijskega komiteja je Miha Haler.

SPET NA VIDIKU SPOPAD CLAY-FOREMAN?

Po zadnjih vestih iz New Yorka je več kot gotovo, da bo že septembra letos revanša med boksarjem Mohamedom Alijem, zmagovalcem v lanskem spopadu, in sedanjim izzivalcem, lanskim premagavcem Foremanom. Kakor poroča newyorški časopis Daily News, je Alijev menedžer sprva odbil steherno misel na revanšo, toda ko je bila ponujena vsota 11 milijonov dolarjev, je brž spremenil prvotno mnenje. Baje bo boj med Clayem in Foremanom v Kingstonu na Jamajki.

Kozerija

PRAZNOVANJE NA REPIŠKI NAČIN

Bilo je pred praznikom, ko ljudje pripravljajo šotore, roštilje in druge taborniške pripomočke, da bodo v prostih dneh zapustili zaprašen in zakajeno mesto in se vrgli v objem materi naravi. V vetru so plapolale zastave, čutiti pa je bilo tudi nestrpnost ljudi, pomešano z veseljem in zadovoljstvom. Edini, ki je hodil okrog kislega in jeznega obraza, je bil tajnik društva za družbeno aktivnost žensk Repičeve drage, kajti z republike je bil prejel pismo, v katerem je črno na belem pisalo, da mora pripraviti njihovo društvo na predpraznični večer kres s kulturnim programom. Ker je bil tajnik zavezen državljan in občan, je potihoma preklel vse, ki so si izmislili tako trapasto proslavo, glasno pa je iskal pametno in koristno rešitev.

V Repičevi dragi je delovala igralska skupina „Šest naivnih“ in k vodji te skupine je koračil tajnik društva za družbeno aktivnost žensk lastno nožno ter mu razkril zadevo z vseh strani. Malo je sicer moral pregovarjati in prositi vodjo, deliti komplimente, ki so mu šli težko z jezika, ker so se mu zdeli do kraja zlagani in svetohlinski, toda kot tajnik je že neštetokrat še huje lagal. Končno je vodja skupine „Šest naivnih“ pristal in tajniku društva za družbeno aktivnost žensk je zdrknil kamen s srca in že je v mislih pisal poročilo za redno letno konferenco, v katerem bo še posebej poudaril organizacijo praznika, tako, izza ovinka, pa bo naglasil tudi svoj trud, izgubo živcev in brezplačnega časa, saj je vendar vsem zna-

no, koliko napora in nesebičnega odrekanja zahteva priprava tako zahtevne manifestacije.

Člani igralske skupine „Šest naivnih“ so več dni vadili točke za program ob kresu, zbirali posušene veje in stare avtomobilske gume. Na večer pred praznikom so polili kres z nafto, in iskre, med katerimi je tekel program, so prasnile visoko v sinje nebo... Ob koncu so zavili v gostilno Pri treh kegljih, da bi si namočili od ognja in govorenja presušena usta, ko so pri šanku naleteli na samega tajnika društva za družbeno aktivnost žensk Repičeve drage, kako je podpisoval dobavnico za jedačo in pijačo.

„Samo da je konec! Moji živci so na robu. Vsakomur bi privoščil, da prevzame vsaj

enkrat v življenju tako zahtevne in pomembne proslave.“

In so odšli: tajnik društva za družbeno aktivnost žensk Repičeve drage prvi, člani pripravljalnega odbora pa za njim.

„Nič ne rečem: solidna postrežba, odroček pa je bil le preslan.“

Pripadniki igralske skupine „Šest naivnih“ pa so tisti večer spili še veliko sladkega soka, da bi si izplaknili iz ust grenkobo.

P. S. Včeraj so imeli v Repičevi dragi sestanek društva za družbeno aktivnost žensk in so kritično ugotovili, da je v Repičevi dragi popolnoma izumrla amaterska dejavnost. Tajnik in vsi prisotni so obljubili, da bodo poskusili najti vzroke za takšno stanje.

TONI GASPERIČ

portreti kulturnih mož in žena

Na sedmi strani, ki je namenjena sporočilom o novostih s knjižnega trga, novicam o ploščah, novih filmih in drugih kulturnih dogodkih, objavljamo vsak teden tudi pogovor s človekom, ki se poklicno ali ljubiteljsko ukvarja s kulturo. Že več kot leto dni lahko v vsaki Prilogi prebirate zapise pogovorov naših novinarjev s temi ljudmi.

Danes lahko preberete pod naslovom ŽIV-LJENJE, POSVEČENO KNJIGI, intervju z upravnikom novomeške Študijske knjižnice Mirana Jarca, Bogom Komeljem. Ta priložnostni zapis je nastal ob 60. obletnici tega neutrudnega ljubitelja knjige, vestnega in izkušenega bibliotekarja, ki je hkrati še neutrujen organizator ljudskega knjižničarstva v naših krajih.

TRDINOVI
NOTESI

KAJ JE NOVEGA

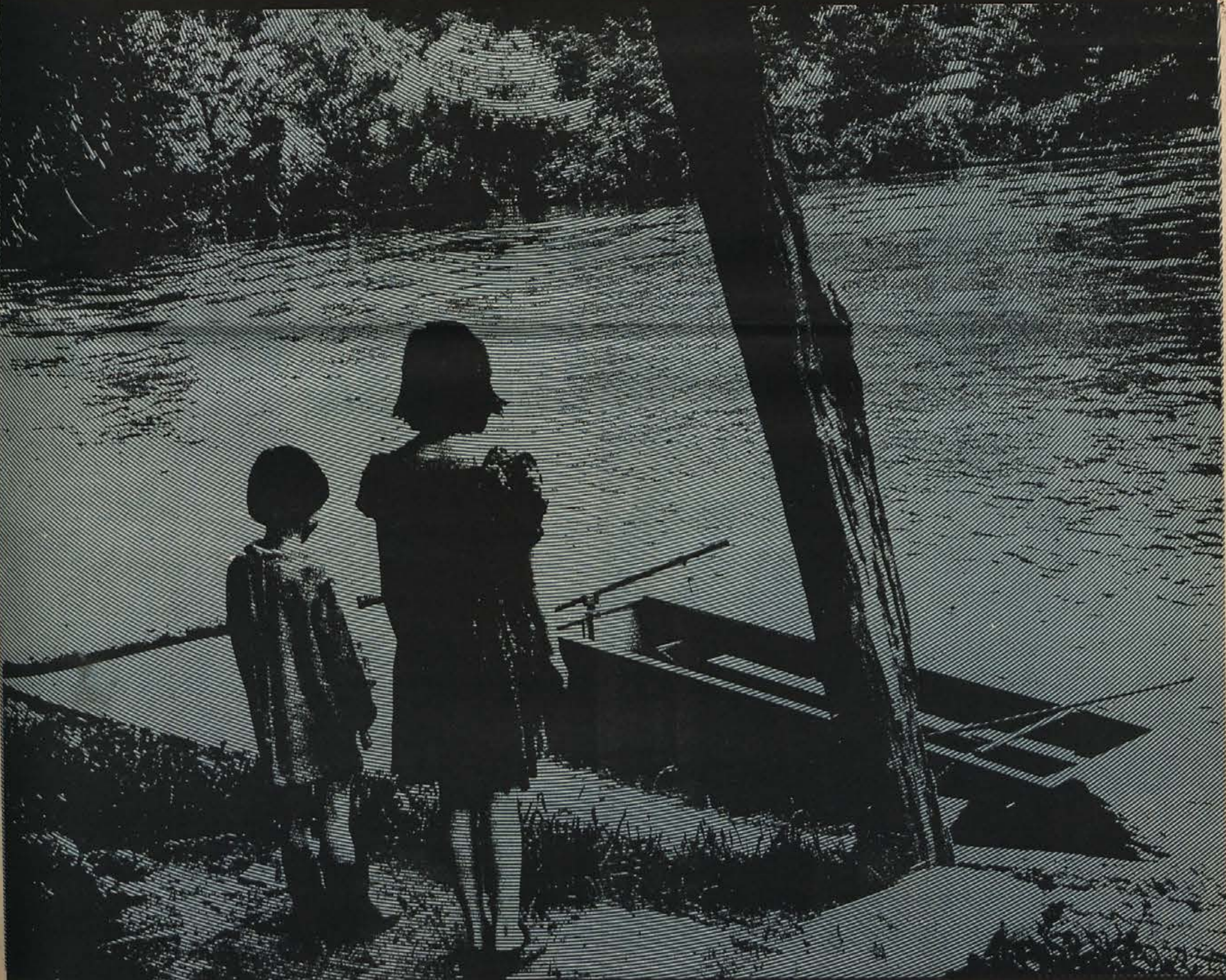
29. V. '75
39

PRILOGA

DANES

GRADOVI IN
USODE
RAKA

DANES

TAM, KJER SE ZAČNE KOZJANSKO

Pod naslovom SE VSE PREVEČ ZAPORNIC objavljamo na tretji strani današnje Priloge zapis z našega uredništva, ki so ga gostili prijazni prebivalci vasi in krajevne skupnosti Blanca.

Z veliko volje živijo in napredujejo prizadevni ljudje teh krajev, ki so med drugimi povedali tudi tole zanimivost: „Naša jabolka so včasih prihajala menda celo na dunajski dvor. Danes jih ne bi spravili niti do sosednjega kraja, če bi delali po starem. Potrebno je drugačno delo, predlagamo ustanovitev strojnih skupnosti...“

To je le en stavek iz zapisa, ki so ga pomagali v mozaik življenja spraviti našim novinarjem Dragu Rustji, Ivanu Zoranu in Alfredu Železniku prebivalci z Blance in okolice.

NAJSTAREJŠI NOGOMET

Nogomet, ta najbolj važna najmanj pomembna stvar na svetu neprestano navdušuje milijone ljudi. In kljub vesplošnemu navdušenju za to igro, ki se je v sodobni obliki pojavila šele v 19. stoletju v angleških šolah Harrow, Winchester in Rugby, je njena zgodovina zavita v temo.

Nogometu podobne igre, ki so pritegovala množico gledalcev, so bile že od davnine znane na vseh celinah. V stari Kitajski so v 3. stoletju pred našim štetjem igro imenovali cu-či, Grki so igrali episkyros, starorimska igra harpastum, pa je bila podobna ragbiju. Po pisanju meniha Fitzstephena iz 12. stoletja je bila podobna igra z žogo v Angliji zelo priljubljena...

Podobno bi lahko naštevali najstarejšo zgodovino nogometa iz številnih drugih celin in držav. Kljub vnetim raziskavam pa doslej še nikomur ni uspelo ovreči zgodovinskega podatka, ki je prišel iz dalmatinskega mesteca Sinja nedaleč od Splita; tudi mednarodna nogometna organizacija je vzela na znanje sinjsko sporočilo in po doslej zbranih podatkih je sinjska kamnita plošča z reliefom, ki je v zidana na hiši v bližini tamkajšnjega Glavnega trga, najstarejša doslej znana upodobitev nogometa.

Zares neverjetno! Sinj je zlasti znan po znamenitih alkarjih, tekmovalcih v stari viteški igri, ki slavi letos že 260-letnico. Alkarski zmagovalci so tam bolj čašчени kot v Splitu najboljši „meštri od baluna“ za katere so temperamentni Dalmatinci pripravljeni storiti prav vse.

In v Sinju, dobrih dvajset kilometrov stran od Splita in Hajduka, so odkrili relief, ki predstavlja rimskega dečka, ko drži v roki nogometno žogo. To nesporno potrjuje dokaze zgodovinarjev, da je bil tudi v antiki nogomet znana in priljubljena igra. Nogometna žoga, ki jo lahko vidimo na sinjski kamniti plošči, je na las podobna današnjim nogometnim žogam.

Navdušeni sinjski ljubitelji nogometa in hkrati zbiralci starin ter raziskovalci zgodovine nogometa so poslali fotografije te kamnite reliefne plošče tudi mednarodni nogometni organizaciji (FIFA). Ta ni zanikala zanimivega odkritja, še več: po doslej zbranih podatkih je to najstarejši nepisani dokaz o nogometni igri v svetu.

Sinječani so seveda na to nadvse ponosni!

J. S.

PREVELIKA USTA ZA TROBENTO

Ko je Tommy Tucker hodil še v osnovno šolo, je želel, da bi v šolskem orkestru igral saksofon ali trobento. Toda saksofonistov je bilo v orkestru že preveč, za trobento pa mu je učitelj dejal, da ima prevelika usta. Ponudili so mu violino.

„Takrat je med fanti veljalo, da na violino lahko igra samo dekle in tako sem moral presedlati na klarinet. Kasneje sem videl odlične trobentače z mnogo večjimi ustnicami, kot jih imam jaz, in ugotovil, da me je učitelj grdo naglagal,“ s smehom pripoveduje Tommy Tucker, plodovit skladatelj in dober pianist, ki sam zase meni, da stoji na braniku bluesa.

S svojimi 42 leti velja za mlajšega glasbenika, saj prav na področju jazzu velja, da se glasbeniki izpilijo in uveljavijo v starejših letih, kljub „mladosti“ pa ima Tommy za seboj zelo plodovito pot. Uveljavil se je kot instrumentalist, še bolj pa kot skladatelj. Ustvaril je številne melodije, med katerimi so nekatere nepogrešljive v programih vseh ansamblov. Za njegove stvaritve so pokazali posluš tudi mladi rock glasbeniki. Melodijo „Hi Heel Sneakers“ so kmalu po izidu uvrstili v svoj program tako slavni glasbeniki, kot so Rolling Stones, Chuck Berry, Sammy Davis, Tom Jones.

Pot poklicnega glasbenika je nastopil 1955, ko je igral na klavir v manjših skupinah. Iz tega obdobja se najraje spominja skupine Five Keys (Pet ključev). Prav v tej družbi je začel pisati lastne skladbe in prvi izvajalci so bili oni. Po številnih klubih so poslušalci navdušeno sprejeli Tuckerjevo glasbo. Že takrat so izvajali kasneje zelo poznane skladbe, a vendar je minilo precej časa, preden so zanimanje pokazali tudi moške pri gramofonskih hišah. Leta 1963 je posnel prvih pet skladb za gramofonsko družbo Atlantic records v New Yorku.

Potem je šlo vse lažje. Z denarjem sicer Tommy ni najbolj založen; manjka mu tako imenovanega showa.

„Mislim, da postaja blues vse bolj intelektualna zvrst glasbenega ustvarjanja. Morda s tem izgublja široko plast množice, ki ga je tako dolgo poživljala. Prav zanimivo je, da se zanj navdušujejo belci, črnici, ki so njegovi stvarniki, pa se ga nekako izogibljejo. Spominja jih na suženjstvo...“

Tako preišči Tucker. A nobena misel ga ne odvrne od tega, da bi še naprej vneto ne gojil bluesa, glasbene oblike, ki prav v sedanjem času izgublja tradicionalne črte in dobiva nove.

ŠE NISTE IZBRALE

ŠE NISTE IZBRALE

Nova poletna moda je res precej drugačna od lanske. Dekleta bomo letos videvali v kavbojkah z majico ali v dokaj dolgih in frfotajočih krilih z romantično bluzo, za spremembo pa v vrečasti obleki. Žene in dekleta, ki morajo vsak dan v službo, potem pa po nakupih, se najbolj počutijo v obleki. Ta ima letos rokave do komolca, lahko pa tudi tako velik ovratnik, da sega pošte- no čez ramena.

Ko izbirate vzorce, vedite, da je moderno črtasto, pikasto, karo vzorec in cvetje. Predstavljamo obleko vrečastega kroja v karo vzorcu. Nosi jo lahko tudi taka, ki je bila rojena še v medvojnem času, če je le dovolj velika in ne premočna. Ta kraj obleke pa zahteva siceršnjo urejenost, od frizure do ličil, sicer je obleka —

vreča kaj hitro videti kot spalna srajca in ženska v njej, kot bi pomotoma ušla na cesto naravnost iz postelje.

Za tiste z romantičnim navdihom bo črtasta obleka pastelne barve, ravno tako krojena kot vreča. Ima nabrane rokave in volano ob spodnjem robu. Šopek cvetja si za popoldanski obisk ali sprehod lahko pripnete kar na ogrlico. Pikasta obleka z belim ovratnikom in zavihki na rokavih pa je klasičnega kroja v letos tako moderni belo-modri kombinaciji. Primerna je tako rekoč za vse priložnosti in tudi za letnico rojstva njene lastnice ni občutljiva. Je obleka za ženo tridesetih let, pa tudi njena dobro ohranjen mama ne bi bila v njej nič smešna.

RIA BAČER

DOMAČA LEKARNA: HRAST

Kdor se okopa v vodi, kjer se je kuhala hrastova skorja, bo imel boljše živce, bo manj razdražljiv, bolje se bo počutil. Če pa pijete sok iz hrastovih korenin, ste lahko brez skrbi, da vam bo to pomagalo pri raznih notranjih boleznih.

Hrastov sok dobimo, če spomladi izkopljemo zemljo pod zdravo hrastovo korenino. To presekamo, podstavimo glinast lonc in počakamo, da priteče sok, Lonec pokrijemo in zavezemo ter ga ponovno zakop-

ljemo v zemljo za šest tednov. Če sok še ni čist, ga precedimo, nakar vsako jutro spijemo 1 žlico te tekočine.

Tudi za slabotne otroke je zdravo, včasih celo odrešilno, če jih vsak dan okopamo v močnem čaju od hrastove skorje. Take kopeli ponavljamo 6 tednov. Odcedek čaja iz hrastove skorje zdravi tudi beli tok pri ženah, če si z njim izpirajo nožnico.

Hrastova kopel pa pomaga tudi tistim, ki imajo kri v seču

ali pa drisko. Razen kopeli naj ti bolniki pijejo tudi petkrat na dan po 1 žličko čaja iz hrastove skorje. Tudi živini ta čaj pomaga, potrebne so le večje količine.

Skorja za hrastov čaj mora biti zdrava in sveža. Vseeno je, ali je tanka ali debela, samo stara ne sme biti. Skorjo, ki je dobro sesekljana, kuhamo v vodi vsaj 1 uro, pustimo pa jo v vodi še toliko časa, da se ohladi. Uporabljamo dobro precejeno čaj.

IVAN MASTINŠEK

OBARA Z AJDOVIMI ŽGANCI

Gostišče Marije Cugelj na Odrgi pri Trebnjem je marsikomu znano. Razen lepega razgleda privablja goste v ta lokal še dobra pijača pa domača hrana. Gostilničarka pravi:

„Domači gostje naročajo največ telečje zrezke, zahtevnejši in bolj izbirčni pa imajo najraje obaro z ajdovimi žganci. Takole jo pripravim: narežem čebulo in piščanca ter vse skupaj pražim na masti. Ko se čebula

razpusti, naribam zraven rdeči korenček, zeleno in korenino peteršilja. Nekaj časa pražim, potem vse skupaj zalijem z vodo. Posebej pripravim prežganje in ga kasneje dodam obari, na koncu pa dam v jed še majaron in nekaj žlic domačega vinskega kisa.

K tej obari najbolj sodijo ajdovi žganci. V slano vrelo vodo nasipam ajdove moke in v sredi z žlico naredim luknjo. V

zaprti posodi kuham žgance 10 minut, potem jih zmešam, ampak tako, da je zmes precej trda. Žgance nadrobim in jih zabelim z domačimi ocvirki.“

Porcija take jedi je nasitljiva. Obara z ajdovimi žganci je pravna tudi za zaposlene gospodinje, ker lahko jed skuhamo že prej in jo po prihodu iz službe le dokončamo. Poizkusite!

R. B.

UREDNIŠTVO V GOSTEH

BLANCA

SE VSE PREVEČ ZAPORNIC

Blanca je vas, kamor te pripelje cesta in železnica. Leži na levem bregu Save, 7 km od Sevnice proti Brestanici, in je od tam 15 km do 1023 m visokega Bohorja, znane izletniške točke. Na desni breg Save je možno priti z brodom, ki vozi večkrat na dan. Ljudje se preživljajo zvečina s kmetijstvom. Zrnje jim zmeljejo mlini, les pa žage na Blanškem potoku. Vinograde marljivo obdelujejo, vendar imajo izabelo v glavnem za domačo porabo. Šolo so ustanovili že leta 1874. Ko so tod v prejšnjem stoletju hodili arheologi, so ugotovili, da leži Blanca z okolico na zgodovinskih, arheološko pomembnih tleh. Leta 1892 so odkrili predzgodovinske grobove iz keltske dobe in odkopali več dragocenih predmetov: bronast meč, zapestnice, zaklopnice za plašče, lonce s pepelom sežganih trupel.

O vsem tem in tako pripoveduje o Blanci stari krajevni leksikon. Skoraj romantično. A kako goljufive so lahko besede, ugotoviš že, ko se z avtom zapodiš iz Sevnice proti temu kraju: jamasta makadamska cesta in dolgotrajno čakanje pred zapornicami, kjer jih je menda toliko kot nikjer na svetu. Zatorej nič idilike, nič ugodja za motoriziranega potnika 20. stoletja! In čim bliže si Blanci, tem hitreje se ti riše podoba današnje Blance in življenja v njej, tako nasprotna tisti, ki si jo dobil pri prebiranju kronik in leksikonov.

In kakšna je Blanca danes? O njej, krajevni skupnosti, katere središče je, o ljudeh, njihovih uspehih in problemih, o željah, načrtih in potrebah smo novinarji Dolenjskega lista Ivan Zoran, Drago Rustja in Alfred Železnik slišali veliko pripovedovati v uredništvu v gosteh, ki je tokrat zasedalo v gostilni Branka Divjaka.

Z blance se vozijo

Najprej: Blanca je tam, kjer se začne Kozjansko. Z imenom Kozjansko smo pravzaprav označili vse, kar je značilno za ta kraj in druge vasi v blanški krajevni skupnosti: Brezovo, Čanje, Poklek (z zaselki: Handija, Nemci, Priklance, Osredok), Selce, Krajna brda, Kladje, Rožno (del). Te značilnosti so: slabe ceste, šibak električni tok, dotrajana šola, kulturna suša. Skratka: blanška krajevna skupnost je komunalno še precej neurejena in nasploh nerazvita.

Bratje Marni: Niko, predsednik skupščine KS, Jože, predsednik delegacije KS, in Avgust, predsednik odbora za asfaltiranje ceste skozi Brezovo, Franc Zorko, ravnatelj šole in predsednik krajevnega organizacije SZDL, Drago Mirt, predsednik sveta KS, in Milan Mešiček, tajnik KS, so za uvod nadrobili mnogo podatkov in ugotovitev, ki jih bomo poskušali v celoti spraviti v ta zapis.

V krajevni skupnosti živi 1.131 prebivalcev. Zaposlenih je ena petina ali 259, od tega 105

izven sevniške občine. Med zaposlenimi je veliko železničarjev; dekleta in žene so v Lisci, Jutranjki in krškem Labodu, drugi moški v Celulozi, v brestaniški elektrarni, na Senovem. V glavne smeri vozi avtobus in pobira tako delavce kot šolarje, kadar le — tem ni več dostopen šolski kombibus. Še več bi se jih zaposlilo, če bi imeli kakšen obrat doma. Želja je, upanja pa bolj malo. Sevnški kmetijski kombinat ima sicer na Blanci 100-hektarski nasad jablan, to pa je poleg pošte, šole, trgovine in železniške postaje menda vse, kjer si domačini lahko služijo kruh.

marljivih rok ne manjka

Elektriko imajo vse vasi, lani so jo napeljali tudi na Graško goro. Tok pa je šibak, kar najbolj občutijo gospodarji, ki so si kupili električne stroje. Električno omrežje sicer kliče po obnovi, saj je, kot zatrjujejo, minilo že četrto stoletje, odkar so prvič postavili drogeve. Vodo imajo vse vasi in zaselki. Skoraj ni zaselka, ki si ne bi sam (to poudarjajo) zgradil vodovoda. Posamezniki so poleg prostovoljnega dela pri zemeljskih opravilih prispevali iz svojega žepa po 450 starih tisočakov. Ljudje so si v glavnem tudi ceste zgradili sami, tako da se da namen zbrali 6 starih milijonov. Ljudje v tej krajevni skupnosti so marljivi in napredek je največkrat odvisen od njihovih rok in žepov, saj krajevna skupnost sama lahko le tu in tam kaj primakne.

Na pobudo Jožeta Ašiča iz Selce, šoferja delavskega avtobusa pri Izletniku, so lani razširili 4 km ceste Blanca — Poklek na 4,5 do 5 m. Ljudje so prispevali po 500 do 1.000 din in opravili še 800 prostovoljnih delovnih ur. Štirinajst dni jim je pomagal buldozer. Ob pomoči občinske cestne službe so prišli tudi do dveh novih mostov, enega pa je potrebno še zgraditi.

Ašič se je hudoval na hudoourno Blansčico, saj po lanskem neurju ni mogel nikamor niti z avtobusom, tako je voda zdelala cesto. „Bil sem pri Splošni vodni skupnosti Dolenjske, pa so tarnali, da nimajo delavcev. Od njih bi radi le strokovnjaka, delavce bomo sami dobili. Potok je nujno spraviti v primerno strugo, sicer se lahko ponovi leto 1954, ko je cesto popolnoma odneslo.“

Splošno skrb motoriziranemu svetu in drugim, ki morajo kakorkoli na cesto, povzročajo zapornice pred železnico. Nepotrebne čakanje in izgubljanje časa imajo vsi dosti. Šofer Ašič in drugi so dali že nešteto pobud, da bi posodobili cesto Sevnica — Brestanica, ker bi se z modernizacijo izognili tudi zapornicam. Še

več: v blanški krajevni skupnosti so pripravljeni plačevati samoprisevek za to asfaltiranje, iz Sevnice, ki bi morala tudi sodelovati, pa ljudi še na sestanke ni, kjer se o tem pomenkujejo.

šola na kolceh

Še večji problem (kot vsi komunalni problemi skupaj) je bržkone šola, saj je bivanje v njej za učence in učitelje zelo nevarno. Tako je sodila tudi komisija, ko si jo je ogledala. Zidovi pokajo, v enem razredu se je celo udrl strop in so ga morali podpreti s tramovjem, prostorska stiska je silna, česar samo z dvoizmenskim poukom niso mogli ublažiti. „Leta 1874 zgrajeno poslopje je bilo med zadnjo vojno poškodovano; če ga ne bi utrdili z železjem, bi že razpadlo,“ je v Divjakovi gostilni pribil ravnatelj Franc Zorko. Na dlani je, da je problem rešljiv le z novo gradnjo. In res je nova šola že na obzorju. Dokumentacija in načrti so pripravljeni, le glede denarja še ni vse jasno. Ljudje plačujejo samoprisevek, ta pa kljub štiriletnemu zbiranju ne bo dal dovolj, da bi lahko začeli graditi. Računali so, da bo Sevnica kot manj razviti občini pri tem pomagala republika, kot kaže, pa so možnosti, da bi pomoč prišla že kmalu, zelo majhne. Kot je dejal eden od sodelavnikov po ljudsko, je še „vse v božjih rokah“.

Več ljudi je na našem uredništvu v gosteh govorilo o tem, kako bi si ti kraji opomogli. Nekdo je svojo misel takole zasukal: „Pravijo, da so tu idealni pogoji za sadjarstvo in živinorejo. Tudi jaz tako rečem. Poglejte, naša jabolka so včasih (menda) prihajala celo na dunajski dvor. To je bilo nekoč, danes ne bi prišli niti do sosednjega kraja, če bi delali po starem. Potrebno je drugače! Jaz sem za to, da bi ustanovili strojne skupnosti. Kmetje imajo veliko traktorjev, ni pa priključkov. Tudi znanja bi jim morali dati, mlade pa že v šolah naučiti kaj koristnega za na kmetijo.“

vtasih do dunaja, zdaj pa ...

Franc Kus, kmet z Blance, je bil stvarjen: „Imam posestvo, veliko 13 ha, pridelam pa komaj za sproti. Pridelki ne gredo v prodajo, razen nekaj mleka, koruze in lesa. Čedalje bolj uvidevam, da se samo od kmetovanja ne da živeti. Sinova sta si raje poiskala zanesljiv zaslužek v tovarni. Samo primer: za pšenico dobi kmet komaj toliko, da se mu jo še splača prodati.“

Polovica kmetij (gre za manjša posestva) je v hribovitih svetih, kjer zahteva zemlja veliko umetnih gnojil in temeljite obdelave. Stroji, pravijo, so predragi, zgolj s prodajo pridelkov jih ne more nihče odplačati. Naprednejši dolinski kmetje so spoznali, da tako gospodarjenje res nikamor ne vodi, če doma prideluješ vse, pa vsega premalo. Zato so se preusmerili: sedem kmetovalcev v blanški krajevni skupnosti se že posveča zgolj živinoreji. Kmetijski kombinat, ki ima na Blanci nasad jablan, spodbuja kmečke gospodarje tudi k temu, da bi se začeli bolj baviti s sadjarstvom. V načrtu do leta 1980 je; da bi večje obdelovalne površine spremenili v

sadovnjake. Da je bolje tako, kažejo raziskave, perspektiva, računi.

upati — čakati

V beležke novinarjev so se zapisala še tale mnenja: Jože Koštomaj z Blance, šofer pri krški Preskrbi: „Cesta, zapornice, šola — to so naši problemi! Vidimo, da v krški občini asfaltirajo ceste že do vsake vasi. Tudi mi bi se prispevali, samo da bi napredovali. Ko smo leta 1970 gradili vodovod za Blanco, smo se lahko vsi prepričali, s kakšno vremo občani delajo: v enem tednu so opravili vse izkope, pitna voda je prišla v enem mesecu. In še tole: govorijo o tovarni, ki naj bi predelovala kremenčeve peske na Kozjanskem. Takoj bi se v njej zaposlil, prepričan pa sem, da bi tako storili tudi mnogi drugi, ki odhajajo zdaj ali v Sevnico ali v Krško.“

Blanški natakarc Franc Jeler: „Trgovina je nova. V njej ni dobiti mesa in zelenjave, kruh pa lahko kupimo le trikrat na teden. Občinski predstavniki redko prihajajo k nam. Zadnji je bil Drago Lupšina — prinesel je volilne skrinjice.“

Poštar Franc Seršen: „Za lanske 29. november je bila Blanca obljubljena telefonska centrala. Zanj so že uredili prostor, še vedno pa je na Senovem. Petnajst let sem že poštar in vem, kako velika je naša krajevna skupnost. Teren je zelo hribovit.“

Druga mnenja:

— Deset let se že govori o nekakšnem visočem mostu čez Savo. Otroci z drugega brega bi radi k nam v šolo. Brod za te namene ni najbolj zanesljiv. Do zdaj so šli že trije po Savi.

— Mladinska organizacija živalotari. Dvorana je zasedena, ker ima šola v njej telovadbo, preostane le gostilna.

— Pred osmimi leti je bilo opravljenih 300 delovnih ur za nogometno igrišče, zdaj je tam drevesnica. Ljudje odhajajo tudi zato, ker ni razvedrila.

— Gasilsko društvo je delovno. Denar za novo motorko so zbrali in nakazali. Ženska, mladinska in pionirska desetina se vadijo za občinska tekmovanja.

— Prireditve je malo. Ko so igrali Vdovo Rošlino, je bila dvorana polna, ko je prišel Miha Dovžan, je bila nabita. Pred šestimi leti je potujoči kino redno prihajal na Blanco. Letos je kino iz Sevnice prišel le enkrat, drugič so ga zaman čakali.

Progovni delavec Franc Vilčnik z Blance: „Dovolj problemov s seboj. Potožil je, da pri nas še kar dobro živijo, tega pa ne bi more reči zase. Kuverta je pretanka za preživljanje sedemčlanske družine. Živimo v najslabšem stanovanju na Blanci, v hiši iz leta 1902, in imamo eno sobo. Ni vode, ni elektrike. Meni obljubljeno stanovanje je dobil nekdo drug. Poskušal sem tudi na občini, a brez uspeha.“

Podoben kot Vilčnik, ki mu je novo dovolj veliko stanovanje največ, kar pričakuje, urajo vsi v blanški krajevni skupnosti: da bodo nekdo imeli ceste brez prahu, da bodo otroci imeli novo šolo, da bo v domačem kraju več možnosti za zaposlitev, da bodo kmetije napredovale — in še bi lahko naštevali. Da upajo, da bodo, smo slišali na našem uredništvu v gosteh. Lepše čase naj bi tej krajevni skupnosti prinesel tudi novi zakon o manj razvitih občinah. Blanca z okolico gotovo šteje mednje, saj — „Kozjansko se začne tam, kjer je Blanca“

Jo spoznate? Kajpak, kljub lasem, ki ji prekrivajo obraz, je odkrito toliko značilnega, da ni težko reči: na fotografiji je Brigitte Bardot, pred leti najuspešnejši izvozni artikel Francije, danes štiridesetletnica, ki ne priznava starosti. Izdajajo jo našobljene ustnice...

ŽENSKA LEPOTA

lojze
sever

RODNA ZEMLJA

Če damo roko na srce, moramo priznati, da pri nas ni nobene zemljo (razen gradbenih parcel) tako malo cenimo, da nas to lahko sram.

Ne bi rad pogreval, tudi po zabljenih spominov na pokojni čas, ko smo imeli še kmetijske obdelovalne zadruge, ki so zanimivo je, kako živijo danes od zemlje danes. Nekateri imajo svoje zemlje, drugi pa jih imajo v zakup. Kar so izplačali zadnje dinarje in marke, ko so nekaj let nazaj svojo zemljo in zoravje v zakup, da so si nabavili traktorje, ki so za napredek kmetijstva tako potrebni. Če k njim pridemo se stroške za priklučke, ki jih dodajo mo, da je veliko lažje priti do novega mercedesa.

Kdor danes živi v mestu, v stiski, saj dobi za kilogram krompirja toliko kot za kilogram krompirja za kilogram navadnega belega skrega železa. Zato je danes čuditi, če danes kdo ne pije kozolcem popijajo najlepše teličke in junčke, saj je njihova odkupna cena nižja od cene sladkorja in riza.

Nič bolje ni z mlekom. Lepo je slišati za vsoto po mesecu, če jo kmet pravočasno dobi, vendar ne pomislimo, da vsaj peto vico, tega očišče za krmila in

umetna gnojila. Če z ostankom plača zaostale davke, ostane brez plačila za svoj trud, ko mora krave vzrediti, jih kar naprej krmiti in že ob petih zjutraj moleti. Vendar to še ni vse, kajti pri izplačilu mleka mu odbijejo stroške za prevoz in izgube posrednika (za polito in skisano mleko, ker tisti, ki mleko prevažajo, ni nikdar kriv). Kar ena desetina je takih dajatev brez upravljanja. Za toliko so se pred leti kmetje graščakom puntali.

Kako to, da so kmetje danes tako pohlepni in uživajo. V stroki so jim dodajo poceni krompir, negotina. Pionirski kmetje graščakom iz skrinj iz daja potegnejo šunsko prašičko, ki je bil spitan z mlekom, debelim krompirjem in koruzo. Žito pa so pobale kokeši, da niso brozali pri hiši.

Mnogo lažnem uživanju kmetov vesti, ki so najpogostejše njihove gradbene potrebe, zato doma imajo na dvorih vse pogostejše rastejo bež in črne nove hiše ali vikendice, bi nekaj letov proč stati enako lepše, v kmetije in gozdne bi bilo treba izkurti.

toni gasperič POGOVORI

TOVARIŠ ODGOVORNI

— Halo, tovariš odgovorni?
— Ne, tovariša, odgovornega ni v podjetju.
— Pa so mi rekli, da vi odgovarjate za tako zanič pošiljko.

— Smem zvedeti, kaj je bilo napak, tovariš?
— Veliko. Naročene steznike ste nam poslali v nemogočih, razmazanih in obledelih barvah.
— Ha, ha! Prav nič čudnega. To je pa voda! Veste, po deževju imamo kalno, da, da, umazano vodo. Brozgo. Če jo pustite stati v loncu nekaj časa, se na dnu nabere blato. Z vodo imamo, veste, težave že vrsto let. Ukrepamo, pa nič ne zaleže.

— Prav. Toda kupca presneto malo zanima vaša umazana voda. Pa barvajta takrat, ko ni dežja, po soncu.

— Ja, lahko pa botruje slabi barvi pletivo. Veste, na različne materiale se barva različno prime. Temu se pravi strokovno...

— Mislite, da bomo to razlagali kupcu? Kupec hoče imeti kvaliteten izdelek in nič drugega. Pa preiščite pletivo, preden ga obarvate.

— Hvala. Lepo. Toda ne gre tako enostavno. Ne gre. Težko je, veste. Razumeti morate, da nam dobavitelj pokaže vzorec, zgodi pa se, da je pošiljka drugačna od vzorca.

— Oprostite, toda zakaj ne reklamirate pri dobavitelju?

— Ha, ha, tovariš, gre za uvoz in postopek b se zavlekel tako daleč, da potem zamudimo dobavo finalnega proizvoda. Razumete? To je veriga: pretrgate enega od členov, pa gre vse v hudiču! Proizvodnja ni trgovina, tovariš. Verje mite, da ni.

— Skušam dojeti. Toda stezniki so kljub temu v neznosnih barvah. Pa še pisani povrhu. Kot zebra. Kaj naj počnem z njimi?

— Predlagajte.
— Poslal vam jih bom nazaj. Na vaše stroške.
— Ja, na čigave pa?
— Kljub vsemu pa me le zanima, kdo je odgovoren za vse to?

— Krivca bo zelo težko najti, veste. Če upoštevamo vse objektivne vzroke in če k temu pristajemo še človeški faktor zmotljivosti, bo krivca težko najti. Verjemite mi, težko.

— In kako boste, če lahko vprašam, rešili naš reklamacijski zahtevek?

— Brez dvoma v vašo korist. Naša deviza je ustreči vsem željam kupca.

— Lepa hvala, tovariš.

— Ne meni. Zahvaliti se morate delavskemu svetu podjetja. Delegatom. Ti so namreč tisti, ki potrjujejo reklamacijske zahtevke. Naj vam za upanje povem, da doslej nismo imeli težav. Vsi so vedno glasovali za.

— Še enkrat: lepa hvala. Pa na svidenje.

— Pozdrav. In oglasite se še kaj!

DOLENJEC V LJUBLJANI

evgen
juric

ČUDNI ČASI

Napotil se je Dolenčev ata v Ljubljano, da si spet malo ogleda tiste velike hiše in tisti pokvarjeni svet.

Najprej je prišel do igrišča za košarko.
„Kaj delate, fantje?“ je vprašal.
„Košarko igramo.“
„Zakaj?“

„Eh, oča, to je šport. Mladi ljudje se morajo zletati in utruditi, preveč sil imajo,“ so mu odvrnili.

Obrnil se je in šel in si v brke mrmral, da bi jih on že znal na drug način utruditi in zletati.

„Na kmetih pa hlapcev primanjkuje! Nikogar več ne dobiš za delo!“ se je jezil.

Se bolj ga je ujezilo, ko je videl dvigalce uteži.

„Taki kerlici! Kako prav bi prišli pri gozdnih delih!“

Potem jo je mahnil na sprehod in prišel do steze za trim.

„Kaj pa vi?“ je spet vprašal.

In spet so mu pojasnili, da je to trim, da je to dobro za zdravje, da je telesni napor potreben za človekovo zdravje.

„Mejdunaj,“ je rekel Dolenčev ata, „so pa že Kitajci boljše pogruntali, ko dajo komando in morajo vsi mestni na njive.“

Zvečer se je po čudnem naključju znašel v disko klubu.

Fantje in punce so se zvijali, da jim je teklo po hrbtih.

„Mladi ljudje se morajo znoreti,“ so mu pojasnili.

Začuden je gledal okoli sebe in potem povprašal:

„Pa na tem svetu sploh še kdo dela? Eni zbijajo žogo, drugi igrajo košarko, tretji se gredo trim, četrti balinajo, potem so tu kvartaci in šahisti... Vsi se nekaj trudijo, da bi zabili čas, vsi se mučijo, da bi se vendar utrudili in bi jim priteklo malo potu na čelo...“

Majal je z glavo in se s prvim vlakom odpeljal domov.

Ko je po večerji odložil žlico, je njegov vnuk planil pokonci:

„Zdaj pa grem!“

„Kam?“

„I, kam, v telovadnico. Ves dan sem kopal v vinogradu, trd sem od garanja, moram se malo razmigiati...“

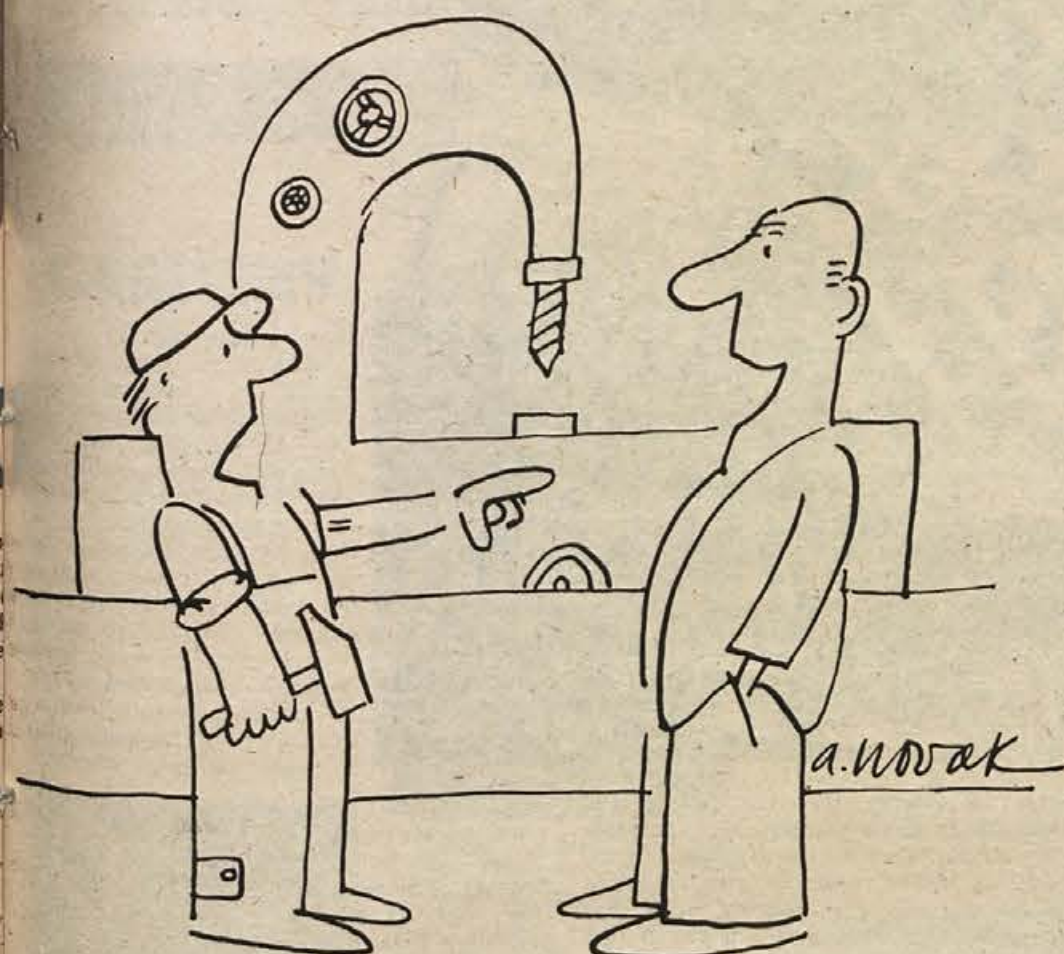
In je šel.

Dolenčev ata pa je še dolgo v noč tuhtal o čudnih časih. Svojo misel je sklenil z močnejšim, da ima vsako tele svoje veselje in da je na svetu hudo — če so ljudje od belega kruha pijani.

MEŠČAN NA DOLENJSKEM

MALO

MESTO

— Je pri vas v TOZD vse po starem?
— Vse! Sporazume sprejemamo.
— Kaj pa je kaj novega?
— Nič, tudi podpisujemo jih ...

jože
splichal

STARE ZGODBE V NOV OBLEK

JARA GOSPODA

„Bomo videli!“ izpregovori v tem sodnik in v teh besedah je bila tudi zagotovljena njegova in Ančkina udeležba pri namerjani slovesnosti.

Valentin vendar ni mogel mirovati.

„Torej — blagoslavljanje šolske zastave, zabijanje žebeljev, slavnostni govor —“

„Tega boš ti govoril,“ zakriči adjunkt.

„Četudi!“ deje Valentin.

„Potem ustanovitve gasilskega društva — banket —“ pristavi Pavel.

„Zvečer pa bal pare — v rokavicah in brez rokavic! Prosim, gospod učitelj, da ne pozabite nobene učiteljice našega okraja — vse je treba povabiti — deklet imamo premalo!“ se pošali notar.

„Čuješ li, prijatelj davkar?“

„Vzklikne doktor in zopet potrka svojo roko na ramo.“

„Deklet imaš premalo, tega ti ni še nihče rekli!“

„Ne vem, ali si pil preveč ali premalo,“ se razhudi davkar, drugi pa se glasno smejejo.

„Premalo, premalo!“ se zagroboče ranocelnik, zakaj če bi bil preveč — saj veš: in vino veritas

— tedaj bi tudi jaz na vse kriplje trdil, da imaš tudi ti preveč — deklet!“

Davkar si ni mogel več pomagati; hudomušnemu sosedu je vrgel debelo psovko v uho, da jo je slišal samo ta, a mož-doktor je imel trdo kožo in se ni menil za take malenkosti.

„Da mi zagoriške učiteljice ne pozabite!“ sili poredni Valentin.

„Jaz ji bom še posebej pisal.“

„Dobro, dobro!“ se razveseli Vrbanoj.

Pavel je storil, kakor da je preslišal zadnji opazki.

„Pa gospoda Frančiška iz Babinega polja! Kajne, gospod poštar?“ vzklikne naglas.

„Vrag ga vzel!“ zagodrnja leta; in ko odmeva smeh vse družbe od štirih sten, pristavi še v duhu s postranskim razkačnim pogledom na zlobnega adjunkta: „In vas ž njimi!“

Tako je pisal Janko Kersnik v Jari gospodi, ki je izšla 1893.

Skupaj s Cyklamnom in Agitatorjem štejejo ta dela brdskega graščaka, notarja, lukoviškega župana in liberalnega politika za najboljše slike povprečne trške uradniške inteligence...

In kako bi pisal danes?

Namesto blagoslavljanja šolske zastave, zabijanja žebeljev in slavnostnih govorov — strokovna ekskurzija, katere strokovnost je samo v naslovu, v Rim, Atene, Sovjetsko zvezo ali — kar je danes še bolj moderno — v Tunizijo ali Perzijo.

Namesto banketa pri ustanovitvi gasilskega društva — dvodnevni izlet na morje, po možnosti v Haludovo, kjer je mogoče obiskati tudi „zajčice“.

Namesto plesa v rokavicah ali brez njih z vsemi učiteljicami našega okraja — samo povabilo najbolj mični gospodični učiteljici, samotna večerja ob svečah, mirna, tiha glasba in prenočevanje v motelu na samem, kamor le redko zaidejo ljudje iz naših krajev.

Pravzaprav lahko obdržimo tudi koga, ki bi ob koncu vzkliknil: „Vrag ga vzel!“ da bi bilo bolj v stilu.

In če se je pravzaprav v dogajanju vse spremenilo, je naslov danes prav tako upravičen kot takrat — naj ostane „Jara gospoda“.

gosje pero

USODA

Njej je bilo ime Barbika in njemu Andrej. Spoznala sta se, kmečko dekle in kmečki fant, in tako zaljubila, da nista mogla več živeti drug brez drugega. Mlada, polna življenja sta pričakovala, da bosta srečna. Vzela sta se.

Andrej je kmalu dobil delo na železnici. Marljiv je bil in bistre glave, zato je že po nekaj letih postal strojevodja. Z nekaj prihranki in s pomočjo staršev sta v bližnjem mestu kupila hišo. Živela sta skromno, tudi ljubila sta se, zato sta bila srečna. Kot prvi otrok se jima je rodila deklica, ki je dobila ime po mami. Čez dve leti je prijokal na svet še Boštjanček, mil fantek z modrimi očki, kodrastimi laski in mehкими lički.

Barbika in Andrej sta imela zelo rada svoja otroka, ponosna sta bila nanju. V času nekega letnega oddiha so se za nekaj dni preselili k Barbikinim staršem, kjer naj bi Barbika in Andrej pomagala pri spravilu sena, otroka pa se naučila sonca in svežega zraka. Pes, mačka, krave, telčki in toliko drugih zanimivih stvari, ki jih ni v mestu, to je bilo zanju veselje.

Za dober streljaj daleč od hiše je bila kotanja, v katero se je ob deževnem vremenu natekla voda in v njej so se zaredile žabe. Otroka sta capljala

po travniku, nabirala cvetlice in zašla tudi k mlaki, kjer so se oglašale žabe. Nagibala sta se nad vodo, prisluškovala in hotela videti, kdo se oglašja. Toda Boštjančku je spodrsnilo in padel je v vodo. Mala Barbika se je prestrašila, začela je vpiti in klicati mamico. Ko sta starša pritekla, je bil Boštjanček že mrtev.

Solz ni bilo mogoče ustaviti, kajti tam med cvetjem je nepremično ležal njun kodrolasi Boštjanček...

Leto dni je minilo od nesrečnega dne, tudi drugo se je obrnilo okoli in neko noč se je Andrej prebudil ves prestrašen in oznojen od strašnih sanj. Ni mogel več zaspati, bedel je do jutra. Neka temna slutnja ga je obhajala.

Kot vsak dan, tako se je tudi to jutro napolil v službo. Šel je po železniški progi. Zatopljen v misli, ni slišal vlaka, ki je pripeljal za njim. Samo odbilo ga je in obležal je mrtev.

Ko so pripeljali Andrejevo truplo domov, je bila Barbika tako čudno mirna; s široko odprtimi očmi je zrla v mrtvega moža in mrmrala nerazumljive besede. Poklicali so zdravnika, ki je precej videl, kaj je na stvari, in odpeljali so jo na dolgotrajno zdravljenje.

HENRIK

OKUS PO MEDU OKUS PO MEDU

Sem učiteljica. Toda včasih se počutim kot čebela: delam v panju, ki se mu pravi šola, in biti moram vzgled marljivosti in vedenja. Čebele opravljajo koristno delo, a premalo jih cenimo in smo brezbržni za njihov obstoj. Poginjajo prenašene strupov, ki jih trosimo, da bi zatrli mrčes. Marsikatera se ne vrne več v panj, da bi si opomogla; svoje moči izgubi in ne more več opravevati cvetov. A šele takrat, ko bodo posledice hude, se bomo spomnili nanje. Žal, prepozno!

Moja življenjska pot me ni vodila v mesto. Ostala sem učiteljica na vasi, čeprav bi rada nadaljevala študij. Že takrat, ko sem obiskovala učiteljske, so se mi posmehovali, češ samo učiteljica bo! Gotovo so se za temi besedami skrivale še bolj zaničljive misli.

V zadnjem letniku nas je, bodoče učiteljice, razredničarka lepo tolažila: „Naj pride nad vas karkoli, dobro ali slabo, boste nosile težja bremena od drugih in dobivale manjše dohodke. Žal je povsod tako. A naj vam bo v tolažbo, da vas bodo ljudje radi sprejeli.“

S to moralno podporo smo se razkropili po naši ljubi domovini. Marljivo, kakor letajo čebele s cveta na cvet, smo se dolga leta trudile z otroki. Ubijali smo jim v glavo učenost in odpravljali napake, ki so jih zagrešili starši pri vzgoji. Na podeželju namreč starši nimajo toliko časa, da bi se bolj posvečali vzgoji otrok. Mnogokateri komaj čakajo, da otrok pride iz šole in postori kaj na kmetiji. Šola je zanje stranskega pomena. Še srečni so, ako se otrok težko uči, saj jim to pomeni varljivo upanje, da bo ostal kasneje doma

na zemlji in da ne bodo na starost osamljeni.

Vsa leta smo učile za majhna priznanja, majhne dinarje in obenem pozabljale na lastne otroke, če smo si sploh lahko ustvarile družino...

Časi so se spremenili. Stari panji in satovje, kjer so bila vališča mladih učiteljev, niso bili več ustrezni. Postavili so nove, ki dajejo boljše kadre. Toda glej! Ti novi učitelji nočejo več na podeželje, kjer jih v praznih šolah pričakujejo starši in otroci z odprtimi rokami. Raje ostajajo v mestih, kjer si iščejo boljše službe, večje dohodke in lažje delo.

Učiteljev ni, učitelji so. Na podeželju jih ni. Zakaj? Ker se boje onesnažene narave ali naporenega dela? Morda so se prezgodaj pogospodili in nočejo biti več tovariši in tovarišice. Kdo ve?

Zdaj bodo učitelji deležni priznanj, vsa leta se lotevamo izdelav številnih pravilnikov, njihovih dopolnitev in sporazumov. Presedeli smo brez števila sestankov in sej, razpravljali o izenačitvi z drugimi poklici, o izenačenju prosvetnih delavcev na podeželju z mestnimi. Marsikaj je bolje.

Otrokom pripravljamo celodnevno šolanje, da bodo več, bolje in hitreje napredovali. Ali bomo te pozornosti deležni tudi učitelji, ali pa bodo na nas spet pozabili kot že tolikokrat.

Tudi čebele so imele zadnja leta slabo letino; medu niso nabrale niti za lastne potrebe. Toda vsak skrben gospodar jim je v jeseni nasul sladkorja in čebelnjak dobro zaščitil proti mrazu.

Bo tudi z učitelji tako?

TOVARIŠICA

PARTIZANSKI KOZOLEC

PARTIZANSKI KOZOLEC

Šmarjeta je prijazna vas s starimi hišami, stari mi poslopji in čudovito novo šolo na griču in potočkom, ki se vije ob cesti, in stoletnimi vrba mi, katere je s tako ljubeznijo slikal pokojni slikar Lamut; ta Van Gogh Dolenjske, subtilni pesnik pokrajine in do konca tragična figura v slovenskem slikarstvu.

Pokrajina v okolici Šmarjete je valovita in mehka in taki so tudi njeni prebivalci; skromni dolenjski kmetje in polproletarci, ki so že od nek daj navajeni trdega dela, slabega vina in malo denarja.

Ko sem se pogovarjal s FRANCEM GREGORČIČEM in njegovo ženo pod kozolcem, ki je kot velika jadrnica pristal na njihovem vrtu, sem imel občutek, da je slovenski kozolec razkošje, ki si ga je lahko privoščil le svoboden duh, zagnan v lepoto in smisel oblik, da je arhitektura slovenskega kozolca v resnici nekaj edinstvenega, kar izžareva upornost in voljo naroda, ki mu ni dano, da bi se postavljajl z močnim ladjevjem, velemesti in s sve-

točno znanimi zvezdniki, ki je snoval dolga stoletja pod tujim nasiljem svoje človeške sanje in da je najbrž ravno kozolec tista srečna ptica, ki mu je dala navdih in občutek srečnega graditelja.

Franc Gregorčič, kmet s širokimi dlanmi in rahlo prikritim nasmehom, se je že nekaj trenutkov po najinem srečanju razgovoril ko voda. Božal je tiste stebre in late in silil kar naprej pod „srce“ svojega kozolca, kjer ima shranjeno seno in deteljo in cel oder otave. In v tisti prostorni katedrali na zimskem vetru sva se sušila in modrovala.

Kozolec je mlajši. Narejen je bil leta 1912 in se stara z gospodarjem in gospodinjo. Narejen je bil po najboljših primerkih, ki so značilni za toplarje, z okrasnimi izrezi in gostimi križi na brani, kar pomeni zadnji modni krik pri kozolcu.

Dva stebra sta kostanjeva, ostali pa so stesani iz stoletnih hrastov, sposobni prestati še kakšno stoletje; pripeljali so jih nekje iz krakovskih host, s tisočletnega domovanja hrastov in poskočnih krakovskih žab.

Slamnat kozolec je kakor žival. Ko dobi streha patino, je podobna volovski koži in slamnate kite ob straneh, ki jo znajo splesti le dobri krovci, je podobna konjski grivi. Slamnat krovce je moral biti posebne vrste umetnik, da je znal skupno pravilno in enakomerno podtikati pod prekle in jo na koncu zaviti z vrbovo šibo. Dandanašnji je takih krovcev malo. V Šmarjeti in njeni okolici zna to delati samo Franc Per.

Kozolec služi tudi za shranjevanje poljskega orodja. Ob straneh se jeseni na dolgih rešah suši koroza — lansko leto je bil do zadnje late nabiti s pšenico, na kar je France še posebej ponosen.

Med vojno so pod Gregorčičevim kozolcem velikokrat domovali partizani. Prišli so tudi v hišo, ampak pod kozolcem so imeli boljše pregled. Gospodinja Rezka se spominja, kako jim je kuhala.

V letu 1943 je prišla naokrog Šlandrova brigada. Veliko vojakov se je naselilo na kozolcu, spali so pa tudi pod njim. Ko so se vrnili iz bojov,

so peli, igrali harmoniko in bilo je, kakor če pride v hišo domača vojska.

„Neki Stanko Ivic, ki je bil pri nas s svojo desetino, je bil še posebno dober človek. Pozneje smo zvedeli, da je padel. Bili so težki časi,“ pravi gospodinja Rezka, „vsi tisti fantje in dekleta so se mi smilili, toda tudi nam ni bilo nič bolje. Krompir v oblicah je bil prava poslastica. Skuhali smo ga v prašičjem kotlu in šel je v tek kot najboljša pečenka.“

Jaz pa sem za partizane vozil hrano in druge stvari,“ pravi France. Če bi bil živ Karlovšek, bi lahko pričal. Toda ubili so ga kot talca v Semiču. Takrat so ubili tudi mojega brata.“

Kozolec, ki je bil soudeleženec revolucije in ki je sedaj pri šestdesetih v najlepših letih, bi lahko povedal marsikatero zgodbo. Njegovo sleme je kot jadro in iz lin pod slamnato streho vzletajo golobje. Malo se spretijo nad vasjo, potem pa se vrnejo domov. „Včasih sem jih imel čez štirideset parov,“ pravi France „zdaj pa jih je čedalje manj.“

IVA ZUPANČIČEVA

Kmalu po vojni je iz Trebnjega odšlo mlado dekle z velikimi modrimi očmi in z lasmi, spletenimi v lepi, debeli kiti na delovno akcijo v Bosno. Takrat so brigade gradile progo Šamac — Sarajevo. In ta pot je pravzaprav določila njeno nadaljnjo življenjsko in poklicno usodo: tam se je zapisala Taliji, boginji gledališča, in ji je še danes, ko je za njo že 20 let poklicnega igralskega življenja in dela, zvesta in predana služabnica in častilka. To je Iva Zupančičeva, članica ljubljanske Drame.

Pogovarjala sva se v njeni garderobi, kjer je čakala, da jo bodo poklicali na vaje za starogrško komedijo Lizistrato, v kateri igra glavno vlogo. „V mestu mi najbolj manjka povezave z naravo, v kateri in s katero sem živela od rojstva. Zato se ob vsaki priložnosti zatečem vanjo, da se pomirim in spet najdem sebe. Če ti je dano, da v naravi najdeš lepoto, ti ne more biti dolgčas,“ pravi umetnica. Najraje zahaja na Dolenjsko, v kraje, kjer je preživela otroštvo in mladost, kjer pozna vsako stezico, vsak gaber. „Dolenjska je čudovita dežela: mila, nežna, očarujoča; tam so še kraji, kjer si lahko sam, jaz še vem za neoskrunjene koticke.“

Že kot predšolska deklica je prehodila vse hoste okoli Šmarja, suhokrajinske vasice, kjer se je rodila, in nabirala zdravilna zelišča. O zdravilni

moči zelišč jo je poučila stara mama, zeliščarica in kmečka zdravnica. „Še danes v hosti vse poznam, razen nečesa: ptice po petju,“ prizna svojo „napako“.

Čeprav so bili časi njenega otroštva tako težki, se jih spominja z ljubeznijo. „Moja mladost je bila zelo bogata, morda ravno zato, ker je bilo tako težko. Rasla sem med vojno in z 12 leti postala skojevka in partizanska kurirka. Po trikrat na teden sem iz Trebnjega, kamor smo se preselili v grad, nosila poročila Gubčevi brigadi, v kateri se je borilo tudi precej mojih sorodnikov.“

Takrat se je bilo treba zgodaj odločiti; narod in vsak posameznik se je odločal o velikih stvareh. Morda je bila odločitev lažja, ker si bil pritisnjen ob zid. Bilo je tudi zelo težko, hudo. To pa daje človeku doto, pa tudi obvezo za naprej.“

Zupančičeva je že od nekaj rada recitala, sodelovala je na raznih proslavah in mitingih. Tako je v brigadi kmalu prišla v kulturno skupino. Seveda je morala prej opraviti avdicijo, in to v srbohrvaščini. Ta skupina je z igrami gostovala po vsej Jugoslaviji, gostovala je celo v Pragi. Ljudje, ki se poklicno ukvarjajo z gledališčem, so mlado, nadarjeno dekle kmalu opazili in jo začeli usmerjati. Nagovarjali so jo, naj se vpiše na igralsko akademijo v Beogradu, vendar se je odločila za komaj ustanovljeno ljubljansko. Opravila je spre-

jemni izpit, poleg študija pa je delala še večerno gimnazijo. Po diplomi je 10 let igrala v Mestnem gledališču, sedaj pa je že 10 let v Drami.

„Tako mi je žal, da moj sin Janez ni nikoli živel v trebanjskem gradu. Kako lepo, naravno sem tam živel kot otrok. Škoda, da danes grad tako propada; še sedaj ga večkrat v sanjah vidim lepega in urejenega, kot je bil takrat. Mreže na kletnih oknih, dragocen izdelek dolenjskih kovačev, rvavijo; kamniti lev, o katerem kroži bajka, da ga ni mogla narediti človeška roka, je postavljen v neki kot in propada; tudi grajska vrata so znamenita, saj so iz turških časov. Res škoda...“ prizadeto pove.

Vendar ima danes 11-letni Janez v Trebnjem veliko prijateljev. S staro mamo, ki sicer po njegovem rojstvu živi pri hčerki v Ljubljani, je že od malega vsa poletja preživel v Trebnjem. Če nič drugega, je Janez po mami gotovo podedoval gobarsko strast. Zupančičeva je že od mladih nog strastna gobarka. „Ampak jaz ne nabiram samo jurčkov in lisič, marveč poznam vse užitne gobe. Letos sem že februarja nabrala marčnice,“ se pohvali. Sicer pa so v družini vsi vneti gobarji; tudi njen tast Edvard Kardelj dobro ve, kje v okolici Trebnjega rastejo gobe.

Iger, v katerih je nastopala, in likov, ki jih je upodobila v 20 letih, je toliko, da ne more pove-

dati niti približnega števila. Igrala pa je vse mogoče, če značaje in ženske vseh starosti. Prvo nagrado je dobila v Novem Sadu, ko je bila stara 22 let. Takrat je igrala Cankarjevo Kačurko in jo upodobila od 16. leta pa do stare, zapite ženske. „Veliko vlog sem imela zelo rada, nekaj pa je tudi takih, ki pač spadajo v službo; to je nekakšna tlaka poklicu. Delo v gledališču je kolektivno in moraš vzeti vse, kar ti dajo. Svoje delo imam rada; sicer pa sem prepričana, da noben poklic ni težak, če je človek tako srečen, da si je izbral pravega, in če dobi delo. V vsakem poklicu pa mora biti nekaj ustvarjalnega.“

Priznam, včasih je moje delo težko, naporno. Zlasti takrat, ko študiraš neko vlogo, ko vlagas vse sile, da boš v skromnem času, ki ti je na razpolago, dal od sebe tisto, kar želiš. Ko se pripravljaj na novo vlogo, delaš tudi doma, na cesti, povsod; to je kar naprej nad tabo in te gnjavi. Seveda pa to ne pomeni, da igram tudi v zasebnem življenju. Eno je moje delo, drugo dom. Doma sem svobodna in imam druge dolžnosti,“ zatrdi igralka, ki ima zelo rada hortikulturo, arhitekturo, zlasti pa slikarstvo in kiparstvo. „Ko bi se lahko jaz odločila namesto sina, bi izbrala slikarstvo...“ Zase pa bi kljub vsemu še enkrat izbrala igrilstvo. „Vendar naše delo ni samo lepo...“ pravi in se zamisli. „Pridejo tudi krize; vendar je zame kriza stopnička k rešitvi težave, ki te tare, k iskanju nečesa novega.“

Je pa v igrilstvu tudi toliko lepega, toliko iskanja, preživiš toliko usod, ki jih hočeš poustvariti, da ni prostora za dolgčas. Najlepše pa je to, da se vedno ukvarjaš s človekom in z življenjem. Gledališče naj bi bilo odsev življenja,“ pravi umetnica, ki sta ji najljubša avtorja Čehov in sodobni angleški dramatik Harold Pinter. „Vedno se skušam vživeti v okolje in razmere, v katerih je lik, ki ga igram, deloval in živel; vedno pa imam občutek, da je pisatelj marsikaj pozabil napisati in si sama izmišljam nove zgodbe. Zato sta mi vseh tudi Pinter in Čehov, saj njune osebe živijo mimo teksta, ga zanikavajo, z njim prikrivajo svoje bistvo. In v tej smeri bi po moje morala iskati sodobna dramatika.“

Od vlog, ki jih je igrala, ima najraje Sonjo iz Strička Vanje — „to ubogo, grdo, od vseh odri njeno bitje, ki je tako človeško čisto“ — Mašo iz Treh sester (obe deli sta deli Čehova) in Ruth iz Pinterjeve Vrnitve. Zelo ceni tudi sodobne slovenske dramatike, še posebej Zajca in Smoleta.

Zupančičeva je bila eno leto na podiplomskem študiju v Sovjetski zvezi. „Bilo je 1961. Sredi vaje so nam sporočili, da se je prvi človek, ki je podel v vesolje, vrnil na zemljo. Tudi jaz sem bila na Rdečem trgu v Moskvi, ko so slavnostno pozdravili Jurija Gagarina,“ se spominja tistih časov, ko je v enem letu v Moskvi videla 160 gledaliških predstav.

KAJ JE

PREDSTAVUJAMO VAM

FILM

ODREŠITEV

Distribucijsko podjetje Vesna film pripravlja za predvajanje napet ameriški film „Odrešitev“. Gledalce bodo pritegnili predvsem dogajanje samo in posnetki divje narave. Film pripoveduje o štirih prijateljih, ki so se ob koncu tedna odpravili na popotovanje s čolnom po divjih brzicah neukročene reke. Izlet se kmalu sprevrže v neizprosno borbo za obstanek, občudovanje narave pa v moro in strah za ogrožena življenja. Režiserju Johnu Boormanu je uspelo v izrazito akcijski film vnesti tudi elemente psihološke drame. V

glavnih vlogah nastopajo Jon Voight, Burt Reynolds in Ned Beatty.

srednjeveških latinskih, staro-francoskih in srednjevisokoneških tekstov iz vagantske poezije. Njegova glasba ne „slika“, ampak domala magično dopolnjuje besedo in gibe, zato je višek njegovih skladb v ritmu. „Carmino Burano“ izvajajo tokrat Gerda Hartmann (sopran), Richard Bruenner (tenor) in Rudolf Knoll (bariton) ter zbor in orkester Mozarteuma iz Salzburga pod taktirko Kurta Presla.

Carlota Santane in njegovega ansambla ni potrebno predstavljati, poznajo ga vsi mladi. Prav tako niso redke plošče Santane na našem tržišču. Kljub temu velja omeniti, da je pri Suzy izšla velika stereo plošča, na kateri so posnetki najbolj uspešnih izvedb te skupine. Med drugim zasledimo na nji enkratno „Sambo Pa Ti“, „Black Magic Woman“, „Persuasion“ ter še sedem posnetkov znanih melodij. Cena je primerna in dostopna.

KNJIGE

obarvana ptica

Jerzy Kosinski, pisatelj poljskega rodu, velja za že uveljavljenega ameriškega pisatelja, čeprav je angleščina njegov drugi jezik. O tem pričajo tudi številna priznanja in nagrade, ki jih je prejel za svoja dela. Založba Obzorja je izdala njegovo knjigo „Obarvana ptica“, ki je pretresljiva, mračna in strahotna podoba druge svetovne vojne, podobna, ki bi ji težko našli primerov v vsej svetovni književnosti. Pisatelj ob zgodbi o dečku, ki zapuščen blodi po deželi, niza najstrahotnejše prizore nasilja in razčlovečenja. A tudi iz te mračne podobe veje svobodoljubnost in človečnost. Delo je prevedel Jože Prešeren.

Saint — John Perse je psevdonim M. A. Saint — Legera, pesnika, ki se ponaša s celo vrsto visokih nagrad — od velike nagrade za pesništvo, ki jo je dobil v Ameriki, velike nagrade za književnost iz Francije, do najvišje Nobelove nagrade. Njegov svojevrstni pesniški svet je že dolgo last vseh kulturnih narodov, saj prevodov njegovih pesnitev ne manjka. Slovenci popravljamo dolgotrajno zamudo z izdajo „Zbranih pesnitev“, ki jo je v prevodu Slavka Kumerja izdala Državna založba Slovenije. Zajetno zbirko je na pot k bralcem s potrebnimi pojasnili in zapisom o pesniku poslala založba pred kratkim. Cena: 160 din.

JAZ IN ON

Italijanski pisatelj Alberto Moravia je našim bralcem, pa

NOVEGA

tudi obiskovalcem kinodvoran, dobro znan. Številni njegovi romani so že prevedeni v slovenščino, videli smo tudi nekaj filmov, ki so jih posneli po njegovih najbolj znanih delih. To pisateljevo podoba lahko dopolnimo z novim romanom, ki ga je v prevodu Janka Rotha izdala Državna založba Slovenije. V romanu „Jaz in on“ Moravia ne odstopa od svojega že ustaljenega načina pisanja, prav tako tudi ne od osnovne tematike, ki ga vedno znova privlači: notranji človekov svet.

pisana njiva

Kratka proza ima veliko ljubiteljev in bralcev, saj je v sedanjosti, ko ima človek vse premalo časa za branje, najbolj primerno čtivo. Zato tudi ni čudno, da so razni izbori črtic iskano blago na knjižnem tržišču.

ČZP Kmečki glas je pred kratkim izdal tako knjigo pod naslovom „Pisana njiva“. Knjiga prinaša izbor kratkih proznih spisov in črtic, ki so izhajale v prilogi časopisa „Kmečki glas“. 33 izbranih zapisov, ki posegajo na vsa področja življenja, ne prihaja izpod peres velikih imen slovenske književnosti niti jih ne moremo šteti za velike dosežke literature; njihov čar je v tem, da so jih pisali ljudje, ki se s pisanjem ukvarjajo ljubiteljsko, in morda bo prav to pritegnilo bralce.

BYRON

Letos je minilo 150 let, odkar je v Mesolongionu umrl eden najslavnejših angleških pesnikov, lord George Gordon Noel Byron. V počastitev te obletnice je Državna založba

Slovenije izdala knjigo njegovih pesmi in pesnitev v odličnem prevodu Janeza Menarta. Byron ni Slovencem neznanec. Poznali in cenili so ga že naši prvi veliki književniki, zanimanje za njegova dela pa ni upadlo tudi v

današnjih časih, saj vse izdaje bralci hitro pokupijo. Nova izdaja prinaša slovito pesnitev „Romanje grofiča Harolda“, „Parizino“, del „Don Juana“ in pesmi iz ciklusov „Urice brezdelja“, „Bežne pesmi“ in „Hebrejske melodije“.

ZBOR 'EMIL ADAMIČ'

Letos praznuje učiteljski pevski zbor „Emil Adamič“ visok jubilej — 50-letnico svojega delovanja. Ustanovljen je bil leta 1925 v Trstu in v svojih vrstah združeval napredne Slovence ter tako odigral pomembno vlogo v času preganjanja naših rojakov pod fašizmom. Po letu 1930 se je zbor preselil v Ljubljano, kjer je deloval vse do leta 1941, ko je prenehal zaradi kulturnega molka. Ponovno je zaživel desetletje kasneje. V počastitev tega jubileja je programska komisija TOZD produkcije kaset in plošč RTV Ljubljana izdala ploščo tega zbora, na kateri so posnetki narodnih in umetnih pesmi: Kaj b ješ tebi dau, So še rožce v hartelnu, Ziljska ohcet, Lan, Zapuščena, Dolga nočka, In če sem samo vetru brat in Sen.

PLOŠČE

Nemški skladatelj Carl Orff, ki je prve samospeve zložil že v srednji šoli, se je resnejšemu skladateljskemu delu posvetil dokaj pozno, po uspešnem pedagoškem glasbenem prizadevanju. Eno prvih njegovih velikih del je scenska kantata „Carmina Burana“ iz leta 1937. Kot za mnoga dela se je tudi pri tem poslužil izvornih tekstov v tujih jezikih, tako na primer

življenje posvečeno knjigi

Te dni praznuje šestdesetletnico rojstva Bogo Komelj, upravnik Študijske knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu. Kljub mnogim in najrazličnejšim težavam v mladih letih so mu parke napredle šest desetletij plodnega in razgibanega življenja, katerega večji del je namenil knjigi kot vestni in izkušeni bibliotekar.

Kot rojen Novomeščan je mladost preživel ob Krki. Svoj rojstni kraj je zapustil le v času študija in v letih največje preizkušnje za slovenske rodoljube, ko se je pridružil tistim našim ljudem, ki so se z nepopustljivo voljo in zaupanjem borili za svobodo naroda, pravičnejši družbeni red, lepši danes in še lepši jutri. Okupatorjem je postal trn v peti in tako je tudi Bogo Komelj okusil tanke rezine grenkega kruha italijanskega interniranja.

Že pred vojno razgledan v knjižničarstvu je takoj po osvoboditvi prijel za delo in sčasoma v študijski knjižnici, ustanovljeni v Novem mestu, soustvaril temelje, ki jih dandanes ne more prezreti nihče, kdor

hoče biti pošten raziskovalec in opisovalec razvoja in rasti kulture na Dolenjskem.

Vdor Nemcev na osvobodeno ozemlje je preprečil, da se ni Bogo Komelj knjižničarstvu na Dolenjskem bolj posvetil že med vojno in tako pomagal uresničevati nalog, ki jih je Osvobodilna fronta predvidela tudi na tem področju. V Knjižnici, strokovnem glasilu slovenskih bibliotekarjev, kjer se sicer pogosto oglašajo, je med drugim zapisal:

„Ko sem se vrnil iz italijanske internacije, sem dobil v Novem mestu dekret: ‚Tov. Komelj Bogo se imenuje za varuha knjižnic in arhivov na osvobodjenem ozemlju s pravico gibanja podnevi in ponoči. Oproščen je vseh vojaških in drugih mobilizacijskih dolžnosti. Vse vojaške in civilne oblasti ter politične organe prosimo, da mu pri delu pomagajo in ga ne ovirajo.‘ Dekret je izdal politkomisar komande novomeškega področja Franc Pirkovič. Naročil mi je, naj se oglašim pri njegovem bratu Ivo Pirkoviču, ki je bil takrat na Drski, da mi bo dal navodila

za delo... Govoril mi je (Ivo Pirkovič, op. p.) o pomenu knjižnic in arhivov ter razvil že izdelan organizacijski in vsebinski program knjižnic in arhivov za obdobje po osvoboditvi... Enak dekret je dobil še prof. Janko Jarc, v ekipi pa so sodelovali sedanji univ. prof. dr. inž. Marijan Plaper ter dva dijaka. Naloga je bila: zbrati vse arhive in ogrožene knjižnice ter jih prepeljati na osvobodeno ozemlje. Delo smo uspešno opravili. Ko smo peljali zadnji voz proti Podturnu, mi je bilo naročeno, naj počakam v Novem mestu, da mi bo Plaper, ki je spremljal pošiljke arhivov in knjig, prinesel nov dekret. Naslednji dan so v Novo mesto vdrla Nemci...“

Bogo Komelj je bil vsa vojna leta in je to tudi danes neutrudljiv organizator ljudskega knjižničarstva. Z bogatimi izkušnjami je pomagal povsod, kjer so želeli ustanoviti knjižnico ali kjer so želeli njegov nasvet, kako naj bi se knjižnica kot kulturno ognjišče odprla svojemu bralstvu. Na Dolenjskem je pravzaprav malo knjižnic, kjer bi ne imel tudi on

„prstov zraven“. Čeprav mu je organizacijsko opravilo vzelo dosti časa, celega moža pa je moral predstavljati tudi v študijski knjižnici kot matični ustanovi, je še vedno našel uro ali dve, da je urejal in sourejal Dolenjsko prosveto, pisal sestavke in razprave v Dolenjskem listu in drugod, pri čemer naj omenimo morda le še njegovo souredništvo Dolenjskih razgledov, ki so se rodili po 70 letih kot občasna priloga Dolenjskega lista. Ne gre prezreti njegovega osebnega prizadevanja za bogatenje literature v knjižničnih fondih in truda za knjižne ter slikovno dokumentarne razstave, ki se že dolga leta vrstijo v avlah študijske knjižnice. Pod njegovim upravištvom je študijska knjižnica osnovala tudi dolenjsko bibliografijo.

Bogo Komelj je prav gotovo eden tistih mož, katerih delo bo trajno vgrajeno v kulturo. Za to je dobil več družbenih priznanj — od Trdinove nagrade do Čopove diplome. Ker pa je šestdesetletnica predvsem njegov osebni jubilej, končajmo ta zapis kratko: še na mnoga leta!

I. ZORAN

medicina

„Dolenjska medicina. Zlatenica zdravi se tako, da se obesi na vrat več, n.pr. 8 zlatov, in se vse za zlatom pije in je. Od plačanega učitelja dobi se zlat ali požlačen kalež, iz njega pije se vse, naj bolje je piti iz njega rumeni sok mlečka in to zdravilo dobi še jačo moč, ako se vrže v kalež kakih 12 cekinov. Če bolezen ne mine pred nedeljo, treba je se ve kalež vrniti, da ni groma. Zdaj napravi se čaša iz voska prav rumenega, vanj vržejo se tudi zlati in pije se mleček. Ob enem je dobro, če se ogleduje bolnik v zlati „skledici“, ki je navadno nad kelhom, čudovito vleče nase ta posoda zlatenico. Tako ozdravi bolnik, kaj mu je pomoglo naj več, se ne ve. Če pa to boleost osem dni zanemari, mora iti pod zeleno odejo.

Zoper mrzlico rabijo: a. zoper kravno tavžent rože, b. zoper

druge vražji kolesnik, c. lorberja se 9 ali 8 zrn stolče, skuha na belem vinu in popije, d. močna kava skuha se na dobrem belem vinu in primeša limone, to je grozno huda pijača, prav konjska, e. lek je mrzličnemu tista jed, ki mu naj bolj diši, f. Parkljo ozdravi je hren. Nareže se ga 99 koleščkov, dene v steklenico nekuhanega vina. To se postavi in zakoplje v zemljo za dva dni. Hrena ni treba pojesti, vino se popije. Ker je mrzlic brez števila, je tudi zdravil zoper njih sila veliko.

Trakuljo zdravijo tod z mastno hrano: je naj se puter, prav mastno meso, slanina. Razun tega kuha se 30 ur neko plosnato korenino!

To je bilo včasih; pošteno priznam, da danes, 100 let pozneje, ne vem za nobeno pametno zdravilo. Poznam pa druge medicine!

Na primer, če imate pomanjkanje denarja. Zlato tele je zakopano eno v Ragovem logu, drugo na Hmeljniku, tretje pod Starim gradom. Toliko za prvo silo, poznam še dosti drugih. Tele izkopljete in tako obogatite na prav preprost način. Na lopato, s katero boste kopali, morate za štiri ure in sedemnajst minut privezati črno mačko z belo liso pod levo čeljustjo. Potem morate iti odkopavat tele opolnoči, kadar je jasno nebo in je le na zahodu nekaj oblakov. Kopljete tako, da zemljo mečete čez levo ramo prvih dvajset minut, potem pa izmenoma eno lopato čez levo, eno čez desno ramo. To je vse.

Ta medicina za izkop zlatega teleta je — jamčim — prav tako učinkovita kot prej omenjeni opisi zdravljenja zlatenice, mrzlice in trakulje.

Lep park pred gradom na Raki priča o tem, da grad ni zapuščen tako kot številni drugi gradovi v dolini ob Krki. Hkrati nas spominja, da so v starih časih živeli tod ljudje z okusom in z ljubeznijo do narave — obojega današnjemu človeku vse prevečkrat manjka. Kakšno naključje: nad grajskim pročeljem je rdeča hišna številka, na kateri piše „Raka 13“. Številka, ki se je v hotelskih sobah mnogokje še dandanašnji izogibljajo, češ da prinaša nesrečo in da ostaja soba zaradi praznovernosti gostov dostikrat prazna, očitno za ta grad ni nesrečna. Veriga podrhtih, porušanih, požganih ali opuščenih graščin se nekajkrat prekine; tudi grad Raka je še danes naseljen. Morebiti bi tudi Raka delila usodo Hmeljnika, Soteske, Žužemberka, Prežeka in drugih gradov, če se ne bi v njem po drugi svetovni vojni naselile redovnice iz reda usmiljenih sester.

Dokumentov o zgodovini ni več dosti. Grad sam je bil nekajkrat opustošen in celo porušen; vedno so ga obnovili. Edina priča starih časov je ostal do današnjih dni sramotilni steber — tak kot takrat, ko so ga postavili, da so nanj privezali nepokorneže, za katere so menili, da jih je potrebno kaznovati in javno osramotiti. V tem času ga zakriva zelenje mogočnega kostanja ob vhodu v grajski park.

Ce že ni dovolj dokumentov o zgodovini gradu, nam ustno izročilo, ki pa mu kajpak ne gre vedno slepo verjeti, pripoveduje o žalostni usodi neke mlade grajske gospodične. Zazidali naj bi jo v grajski zid in zgodbo je slišala celo mati prednica v Beogradu, preden je sploh prišla na Rako. Žal, zgodba ne pove niti tega, kdaj je bila zazidana, niti tega, iz katere družine je bila, in niti tega, zakaj si je zaslužila tako strahotno smrt.

Da bi izvedela kaj več zlasti o novejši zgodovini gradu Raka, sva pozvonila na vrodu, nad katerim piše „Marijin dom“. Moderna tehnika je tudi v grad prinesla napredek in namesto starodavnih tolkal, s katerimi so gostje napovedovali svoj prihod, se je po gradu razleglo zvonjenje električnega zvonca. V gradu nama je mati prednica povedala: „Slabo sta naletela. Pri nas nimamo podatkov o gradu, nasprotno — komaj čakamo, da bo v Prilogi prišla na vrsto Raka in da bomo izvedele kaj zanimivega o hiši, v kateri živimo. Lahko povem le to, da se je naš red naselil na Raki 1948, ko so nam dali grajsko poslopje v zameno za naše ljubljanske in še nekatere druge prostore. Grad je bil v precej slabem stanju, poznalo se mu je, da je preživel vojno viхро in da je imel nemške gospodarje. Vođo in elektriko so napeljale sestre in tudi streho je bilo potrebno prekriti.“

Kaj pravi o grajski zgodovini Valvasor? „Grad Arch, po kranjsko Raka, stoji na Dolenjskem, 10 milj od glavnega mesta Ljubljane, od mesta Krško pa eno miljo, na precej vzvišenem hribu, na izredno rodovitnem kraju, ki je obdaren s sadnim drevjem, vinogradi, žitnimi polji in lepimi travniki. Vrh tega ima graščina veliko lesa in cele gozdove kostanjev.

Nedaleč od gradu stoji farna cerkev in čedna vas, ki nosi enako ime kakor grad. Ta kraj je nekoč imel vlogo trdnjave, ker je mogel uspešno vzdrževati in odbijati napad sovražnika. V ostalem je bil ta grad slaven in poznan kot rodna hiša gospodov z Rake ali gospodov Račanov. V ustanovnem pismu v Kostanjevici stoji zapisano leto 1248. Winter z Rake, Stugelin z Rake in njegova gospa Maruša N. so imeli v lasti trdnjavo Rako leta 1316. Leta 1405 je bil lastnik Rake Merklin z Rake, ki mu je leta 1421 sledil Markhard z Rake, dokler niso slednjic 1471 turški roparji poslednjega iz rodu Račanov ujeli in odpeljali s seboj ter kranjskemu plemstvu iztrgali ta slavni rod.

Katera družina je grad kasneje podedovala, pa je zavito v najglobljo temo, kajti stare kronike in zapiski nam o tem ne dajejo niti najmanjšega sporočila. V tem stoletju (17. stol., op. p.) so bili lastniki gradu gospodje Verneški, dokler ni nazadnje prešel na gosposde Kajzel. Tako je še danes gospod Rudolf Kajzel lastnik gradu.

Tudi ta grad je moral okusiti udarce človeške usode. Ko se je leta 1515 razvel kmečki punt ali upor ter je poslednjič zagorel s polnim plamenom, so kmetje poleg drugih gradov zavzeli tudi tega, ga požgali, premožnje „odpeljali in grad do kraja uničili.“

Breckerfeld pa v svojih zapiskih takole pripoveduje o Raki:

„Raka leži na takem kraju, za katerega lahko predvidevamo, da je bila tu prvotno postavljena trdnjava, ki je odbijala sovražne napae; verjetno izhaja od tu tudi ime arx, ki se je v nemščini spremenil v arch, pod slovanškim vplivom pa prešel v Raka.

Grad leži na vzpetini, s katere se daleč vidi. Lepa okolica je rodovitna ter daje obilo zlahtnega vina in okusnega sadja. Zemlja je primer-

na za žitarice, prostrani travniki pa dajejo pašo in krmo goveji živini in konjem. Gozdovi so porasli z bukvami, hrastom in kostanjem — iz teh gozdov pridobivajo veliko gradbenega lesa. Grajski vinograd leži povsem v bližini gradu; na kratko povedano: za kmetovanje je kraj nadvse primeren.

Posestvo obsega 56 3/8 hube. Najstarejši lastniki gradu so po prazapisih iz 13. do 15. stoletja in so se po kraju samem imenovali de Archa ali von Arch ali Arherji. Imeli so tudi svoj grb. Za njimi so tu prebivali gospodje Verneški. Pod njihovo oblastjo je leta 1515 nastal kmečki upor, v katerem so kmetje grad zažgali in razrušili. Grad je ostal še nadalje v lasti gospodov Verneških, vendar je bil njegov solastnik tudi že gospod Kajzel (Khayzel). Po smrti Karla Seyfriedsa barona Kajzla je grad postal po testamentu z dne 10. marca 1724 lastnina grofa Juliusa Ignaca von Edlinga, ki je 1729 umrl brez naslednika. Tako je grad postal last njegove vdove Johane Kristine, rojene baronice von Jurič. Ta se je ponovno omožila, in sicer z baronom Ferdinandom Mordaxom zum Portendorf. Tudi s tem možem ni imela otrok in po njegovi smrti je bila že tretjič vdova. Poročila se je še četrtič, in sicer z baronom Francem Adamom Hallerjem von Hallerstein. Po poročni pogodbi iz leta 1755 je grad Raka z vsemi pripadajočimi dobrinami podarila svojemu četrtemu možu. Baron von Hallerstein se je po ženini smrti ponovno oženil z Antonijo, rojeno Švajger (Schweiger von Lerchenfeld), in postal oče Franca Karla barona Hallerja von Hallerstein.

Ta je za časa vladanja Jožefa II., nemško-rimskega cesarja, v petih letih, med katerimi so divjale vojne s Turki in so prinašale nemir in strah še zelo ponesrečene uvedbe novih davkov, neustrašno in nezadržno ne samo rešil stari grad pred popolnim propadom, temveč lahko rečemo, da mu je dal povsem novo in polepsano obliko.

Z najboljšim okusom je uredil nov vrt, zgradil koristna gospodarska poslopja, povečal leta 1800 Rako s tem, da je dokupil delno prodano posestvo Studenice, 1811 Dolenje Radulje, ki je pripadala gospodi Germ (za 9.000 fr). Na splošno lahko rečemo, da je ne samo povečal ozemlje in posestva, ki so pripadala gradu, temveč je grad napolnil z vrednostmi in mu dal tudi zunanji sijaj, tako da je Raka postala eden najlepših in najbogatejših podeželskih gradov Kranjske.

Nedaleč od gradu leži župnišče z veličastno farno cerkvijo; če se bodo uresničile napovedi o veličini cerkve, ki jo sedaj še gradijo, se bo cerkev sama verjetno lahko merila s prelepo lego in okoljem. Ta fara spada pod skrbništvo Stične.

Vinko Ozimek, ki je osem let služil v Tratnikovi gostilni in dve leti na pošti, ve povedati: „Še med prvo svetovno vojno je bil grad v Lenčkovih lasti, potem pa se je pred koncem vojne lastnik odločil grad in posestva prodati. Kupci so bili naslednji: večino zemlje — 6,5 ha — je kupil Tratnikov tast Senica, grajske hleve je kupil raški župan Bajc, grad sam pa takratni občinski tajnik Drnovšek. Vem tudi, kako se je znašel Senica, ki je prav takrat služil cesarju. Ko je zvedel, da Lenck prodaja zemljo, je pisal domov, naj mu pošljejo telegram, da je umrl oče. Tako so domači tudi naredili in Senica je dobil dopust, da je prišel domov in lahko kupil zemljo. Drnovškovi so imeli grad do konca vojne, po vojni pa so v zameno za grad dobili hišo na trgu.“

O grajski zgodovini sva govorila tudi z Marico Trele, rojeno Drnovšek, eno od desetih otrok zadnjega lastnika: „Moj ded je pravil, da so umrlo grajsko grofco pokopali v Mokricah. Ljudje so govorili, da je umrla za tako boleznijo, da je takoj razpadla. Krsto so zaklenili s ključavnico in grof je naročil, naj na Mokricah rečejo, da so ključ izgubili.“

Govorili so tudi, da je iz grada vodil skrit hodnik, ki je pripeljal do gozda Lašče. Prav tako vem za govorice o zakladih in teletu brez glave; menda je tudi strašilo.

Po Lencku je grad prišel v roke konzorciju — družbi ljubljanskih bogatašev. Od tega konzorcija je kupil grad Bon iz Krškega, od njega pa moj oče, ki je zraven kupil še park. Po prvi vojni so bili v gradu primorski begunci, v drugi vojni pa so se tu nastanili Nemci. Vem, da je bilo v gradu še veliko opreme, bogata knjižnica in lepe freske, a so Nemci vse, kar je bilo vrednega, odpeljali, iz gradu pa naredili vojašnico. Vsa naša družina je pred Nemci zbežala. Vse, kar je danes od Rake v naši lasti, je kos zemlje, ki ga je za krstno darilo dobil moj praded od lastnice gradu pred Lenckom. Grad je bil 1948 ocenjen na tri milijone dinarjev, oče ga je prodal za en milijon. Dobil je hišo na Raki sredi trga, ki so jo ocenili na 300.000 dinarjev; denarja pa ni nikoli zahteval.“

Prvega dne v juniju vzide sonce ob 4.15 in zaide ob 19.45; dan je dolg 15 ur in 30 minut. V desetih dneh se bo podaljšal za 10 minut: sonce bo vzšlo ob 4.12 in zašlo ob 19.52.

Zadnji krajec bo 2. junija 22 minut čez polnoč, 9. junija ob 19.49 pa bo mlaj. Herschlov ključ nam okrog 2. junija odklepa lepo vreme, če mu gre verjeti; tedaj bo ob mlaju lepo, če bo pihal sever ali zahodnik, in deževno, če bo pihal jug ali jugozahodnik.

Ime meseca junija je povzeto po stari rimski boginji Juno, ženi najvišjega rimskega božanstva Jupitra. Jupitra so slavili kot boga, ki vlada nad bliskom, gromom in drugimi nebesnimi pojavi ter hkrati pooseblja skrivnostno, moško, oplojujočo silo. Juno so častili kot njegovo nasprotje, še posebej je bila znana kot zavetnica pri porodu in v zakonu.

Slovenska imena za junij so se pogosto menjavala. Martin iz Loke mu je pravil bobov cvet, Primož Trubar ga je imenoval rožencvet; še v protestantizmu naletimo na ime prašnik. V drugi polovici 16. stoletja najdemo ime velnik. Kljub vsemu se je ime rožencvet najdlje ohranilo, le da so ga tolmačili enkrat kot

cvet rož ali cvetic, drugič kot cvet rži. Ime rožnik, ki je danes v veljavi, je znano šele iz novejših časov. Prvič je bilo zapisano ob koncu 18. stoletja, dokončno se je ustalilo leta 1848, ko ga je uporabljal Bleiweis v svojih Novicah.

Oglejmo si nekaj junijskih vremenskih pregovorov. Ako sv. Medarda dan (8. junija) dežuje, štirideset dni dež še naletuje. Če je na sv. Medarda dan lepo, bodo jeseni grozdja polne kadi. Junija je toliko dežja, da primorci zadnji korenini. Lepo, sončno vreme prvega dne, kmetje se dobre letine vesela.

Četrtek po nedelji Sv. Trojice je praznik presv. Rešnjega Telesa, Telovo.

Ohranil se je opis novomeške telovske procesije izpred 100 let. Tedaj so se udeleževali procesije s svojimi banderi tudi še obrtniški cehi. Kot je bilo v navadi drugod, so nosili na čelu procesije veliki križ, za njim pa so stopali možje. Vmes so bili člani cehov s svojimi banderi. Prvo je bilo farno bandero s podobama sv. Miklavža in Dev. Marije. Za farnim je bilo ko-

29.V.—11.VI.

vaško bandero: na njem lep, bel konj, zraven kovač s predpasnikom; kladivo je držal v roki in koval belca; na drugi strani je bil sv. Florjan. Za tem bandero so šli vsi kovaški mojstri, pomočniki in učenci. Potem je prišlo tesarsko bandero, na njem sv. Jožef pri delu, sledil je zidarski ceh s sv. Rokom, čevljarско bandero s sv. Jakobom in škornjem, potem peki in vsi tisti, ki opravljajo obrt z ognjem — nosili so bandero s sv. Florjanom. Potem so šli usnarji s sv. Jernejem. Kar sedem bander je bilo torej v prvem delu procesije, toda omeniti velja, da je predstavljalo takrat obrtništvo jedro meščanstva. Ves čas procesije je stal na trgu bataljon vojakov lovcev v paradi, ki jim je poveljeval stotnik na konju.

V mestu skoraj ni bilo hiše, ki si ne bi postavila mlaja. Pri procesiji je sodelovala tudi meščanska garda z godbo, ki je šla okrog 30 godbenikov.

Za kapiteljsko cerkvijo so streljali z možnarji. Kanonir tega streljanja je bil stari Jernej, ki je bil tudi mestni prižigalec svetilnic. V opisu je zapisano, da ni nikoli zaspal ure, ko je ob tretji jutraj na ta praznik začelo potrkavati.